

เสภา เรื่องขุนช้างขุนแผน

เล่ม ๒

พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพ

นางสาวละเอียด หลิมเซ่งท่าย ค.ม.

ณ เมรุวัดเทพศิรินทราวาส

ณ วันที่ ๓๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๒

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์พระจันทร์

สารบัญเสภา เล่ม ๒

		หน้า (๓)
	คำอธิบาย	หน้า (๓)
ตอนที่ ๑๕	ขุนแผนต้องพราภนางดาวทอง	หน้า ๓
	สมเด็จพระพันวษาให้ขุนช้างขุนแผนมาผูกหัด	
	ราชการ	" ๓
	คำรวจไปตามขุนแผน	" ๒
	คำรวจไปตามขุนช้าง	" ๕
	จมนครผูกหัดขุนช้างขุนแผน	" ๗
	จมนครกับขุนช้างขุนแผนแฉดขุนเพ็ชรขุนราม	
	ลำบากเป็นเกลอ	" ๗
	นางดาวทองเจ็บ	" ๘
	นางทองประศรีให้ไปบอกขุนแผน	" ๘
	ขุนแผนฝากเงรขุนช้าง	" ๘
	ขุนแผนไปพยาบาลนางดาวทอง	" ๘
	สมเด็จพระพันวษาธิบดีงถามถึงขุนแผน	" ๑๐
	ขุนช้างทูลว่าขุนแผนเป็นกำแพงฉิ่ง	" ๑๐
	สมเด็จพระพันวษาดังให้พราภนางดาวทอง	" ๑๐
	นางดาวทองฝันร้าย	" ๑๑

	ราชามาตย์ไปเอาตัวนางดาวทอง	หน้า	๓๒
	ขุนแผนกรวญ	"	๓๓
	นางดาวทองกรวญ	"	๓๓
	นางดาวทองตามางทองประศรี	"	๓๔
	นางทองประศรีกรวญ	"	๓๕
	ราชามาตย์พานางดาวทองเข้าเฝ้า	"	๓๖
	สมเด็จพระพันวษาให้กักนางดาวทองไว้ในวัง	"	๓๖
ตอนที่ ๓๖	กำเนิดกุมารทองบุตรนางบัวคด	"	๓๗
	ขุนแผนคิดจะตักบาตรช้อนน้ำหากุมาร	"	๓๗
	ขุนแผนออกบ่า	"	๓๗
	กตาดึงหมันหาญ	"	๓๗
	นางบัวคดถูกหมันหาญออกไปไร่	"	๓๘
	ขุนแผนเห็นนางบัวคด	"	๓๘
	ขุนแผนเข้าล้อมครออยู่ในช่องหมันหาญ	"	๓๘
	ขุนแผนช่วยชีวิตหมันหาญ	"	๓๘
	หมันหาญยกนางบัวคดให้ขุนแผน	"	๓๘
	แต่งงานขุนแผนกับนางบัวคด	"	๓๙
	ขุนแผนไม่ยอมเป็นโจร	"	๓๙
	หมันหาญตองฤทธิขุนแผน	"	๓๙
	หมันหาญริษยาขุนแผน	"	๓๙

	หมื่นหาญ ให้นำ บัณฑิต อางยา พิษ ขุนแผน	หน้า	๓๕
	โหงพราญบอก ขุนแผน ให้ รัด	"	๓๗
	ขุนแผน ซอดูก ใน ท้อง นาง บัณฑิต	"	๓๗
	ขุนแผน ผ่าน นาง บัณฑิต	"	๓๗
	ขุนแผน ปลูก กุमारทอง	"	๔๐
	หมื่นหาญ ยก พอก ตาม ขุนแผน	"	๔๐
	หมื่นหาญ รบ กับ ขุนแผน	"	๔๒
	ขุนแผน ยก โทษ ให้ หมื่นหาญ	"	๔๓
	ขุนแผน ตี ตาบ พา พน	"	๔๔
	หุดจง ทรง พด กับ พัน ภาณ ไป รับ มา ที่ เมือง มฤค	"	๔๖
	ขุนแผน ซ้อม มา ส้ม ออก	"	๔๗
ตอนที่ ๓๗	ขุนแผน ซ้อม เว็อน ขุน ช้าง ไต่ นาง แก่ จกร ยา	"	๕๐
	ขุนแผน ครัว ญ แค้น ขุน ช้าง	"	๕๐
	ขุนแผน ตาน นางทอง ประเศร์	"	๕๒
	ขุนแผน ไป เมือง สู่ พร รณ	"	๕๓
	ขุนแผน พบ นาง พราญ ของ ขุน ช้าง	"	๕๔
	ขุนแผน เข้า บ้าน ขุน ช้าง	"	๕๖
	ขุนแผน ซ้อม เว็อน ขุน ช้าง	"	๕๗
	ขุนแผน เข้า ท้อง นาง แก่ จกร ยา	"	๕๗
	นาง แก่ จกร ยา บอก เว็อน ขุน ช้าง	"	๖๓

ข

	ขุนแผนชมเครื่องเรือนขุนช้าง	หน้า	๖๕
	ขุนแผนถึงเคียงขุนช้างนอนกับนางวันทอง	"	๖๗
	ขุนแผนพ้อกับนางวันทอง	"	๖๘
	ขุนแผนชวนนางวันทอง ไปด้วย	"	๗๗
	นางวันทองยอมไปกับขุนแผน	"	๗๘
	นางวันทองกรวดงูอาโดยขุนช้าง	"	๗๐
ตอนที่ ๓๘	ขุนแผนพานางวันทองหนี	"	๗๒
	ขุนแผนเข้าไปตามนางวันทอง	"	๗๒
	ขุนแผนพานางวันทองออกจากห้อง	"	๗๒
	นางวันทองตั้งเรือน	"	๗๒
	ขุนแผนพานางวันทองออกจากบ้านขุนช้าง	"	๗๕
	ขุนแผนพานางวันทองข้ามเรือจ้าง	"	๗๕
	ขุนแผนเขียนหนังสือทำขุนช้าง	"	๗๗
	ขุนแผนพานางไปตั้งบ้านเขาพระ	"	๗๘
	ขุนแผนเห็นนกกตกรุม	"	๘๐
	ขุนแผนพานางวันทองตั้งเต็นท์	"	๘๒
	ขุนแผนกับนางวันทองพักอยู่ที่ท่าคันโท	"	๘๓
	นางวันทองกรวดงูถึงตัว	"	๘๕
ตอนที่ ๓๙	ขุนช้างตามนางวันทอง	"	๘๗
	ขุนช้างคืนนอน	"	๘๗

ขุนช้างไต่หนังสือนางวันทอง	หน้า	๘๗
ขุนช้างเตรียมพด	"	๘๘
ขุนช้างตานางเทพทอง	"	๘๘
ขุนช้างยกจากเมืองสุพรรณ	"	๓๐๐
พรานรอกนำขุนช้างไปตามขุนแผน	"	๓๐๓
กุมารทองปลุกขุนแผน	"	๓๐๓
ขุนแผนเตรียมศัสตราวุธขุนช้าง	"	๓๐๓
ขุนแผนรบขุนช้าง	"	๓๐๓
ขุนช้างหนีขุนแผน	"	๓๐๕
ขุนแผนกลับมาหานางวันทอง	"	๓๐๖
ขุนแผนชวนนางวันทองดงเด็งหน้า	"	๓๐๗
ขุนแผนพานางวันทองไปจากท่าคันโท	"	๓๓๐
ขุนแผนชมดง	"	๓๓๓
ขุนแผนเข้าบ้านดงเจ้า	"	๓๓๒
ขุนช้างกตัญญู	"	๓๓๓
ขุนช้างเข้าเฝ้าสมเด็จพระพันวษา	"	๓๓๗
๓๐๓ ๒๐ ขุนช้างฟ้องว่าขุนแผนเป็นกบฏ	"	๓๓๘
สมเด็จพระพันวษาเสด็จออก	"	๓๓๘
ขุนช้างทูลสมเด็จพระพันวษา	"	๓๓๘
๓๐๓ ๒๐ สมเด็จพระพันวษาให้กองทัพตามขุนแผน	"	๓๒๓

จมนั้ไวยจมนั้คั้รจคั้ทพ	หน้า	๓๒๒
เกิคั้ตถางเก้ชุนเพ้ชวชุนวาม	"	๓๒๒
กอนทั้พยคชอกจวคกรง	"	๓๒๕
กอนทั้พถิงทาคันไทร	"	๓๒๕
ชุนช้างล้คคณนชุนแผน	"	๓๒๖
จมนั้คั้รไทรคณนชุนแผน	"	๓๒๗
นางวันทองปล้จุกชุนแผน	"	๓๒๗
ชุนแผนพานางวันทองไปช้ชอน	"	๓๒๗
กอนทั้พพบชุนแผน	"	๓๒๘
ชุนแผนพลไคคอบกั้บจมนั้คั้ร	"	๓๓๐
จมนั้คั้รล้งให้จับชุนแผน	"	๓๓๓
ชุนเพ้ชวชุนวามค้จกชุนแผน	"	๓๓๔
ชุนแผนค้ค้ดู้กอนทั้พ	"	๓๓๕
กอนทั้พค้ค้กหน้ชุนแผน	"	๓๓๕
ชุนแผนค้ดู้บไปทานถงวันทอง	"	๓๓๗
จมนั้คั้รรวมทพค้ดู้บกรง	"	๓๔๐
เม้ชชุนเพ้ชวชุนวามค้วจญถิงม้จ	"	๓๔๒
จมนั้คั้รเช้จเฝ้	"	๓๔๔
ล้สมค้้จพระพ้ญชวให้ก้กถ้กั้นจับชุนแผน	"	๓๔๖

ตอนที่ ๒๓	ขุนแผนดูแก้โทษ	หน้า ๓๕๘
	นางวันทองมีครรภ์	" ๓๕๘
	ขุนแผนพานางวันทองเดินป่า	" ๓๕๐
	ขุนแผนควงอุรังคังนางวันทอง	" ๓๕๒
	ขุนแผนพานางวันทองไปหาพระพิฆิตร	" ๓๕๔
	พระพิฆิตรรับเลี้ยงขุนแผนนางวันทอง	" ๓๕๖
	นางแก้วกิริยาไถ่ตัวจากขุนช้าง	" ๓๕๖
	ขุนแผนขอให้พระพิฆิตรบอกตั้งกรุง	" ๓๕๗
	พระพิฆิตรบอกตั้งขุนแผนนางวันทอง	" ๓๖๓
	ขุนแผนตามล่าหมอก	" ๓๖๒
	ขุนแผนนางวันทองออกจากเมืองพิฆิตร	" ๓๖๓
	ขุนแผนซ่อนตาบพาดน	" ๓๖๔
	ขุนแผนมาถึงกรุง	" ๓๖๔
	นางแก้วกิริยาพบกับขุนแผนนางวันทอง	" ๓๖๔
	ขุนแผนพบจมนศรี	" ๓๖๖
ตอนที่ ๒๔	ขุนแผนชนะความขุนช้าง	" ๓๖๗
	จมนศรีทูลว่าไต่ตวงขุนแผน	" ๓๖๗
	ขุนแผนเข้าเฝ้า	" ๓๖๘
	สมเด็จพระพันวษาให้ชำระความ	" ๓๖๘
	พินิจการตามตัวขุนช้าง	" ๓๖๘

	ขุนช้างมาพบนางวันทอง	หน้า	๓๗๓
	ข่าวระแคะความขุนช้างขุนแผน	"	๓๗๒
	ขุนช้างถูกกระทำ	"	๓๗๓
	ลับพยานความขุนช้างขุนแผน	"	๓๗๖
	คิดสันความขุนช้างขุนแผน	"	๓๗๗
ตอนที่ ๒๓	ขุนแผนคิดคุก	"	๓๗๒
	ขุนแผนครวญถึงนางดาวทอง	"	๓๗๓
	ขุนแผนให้จมน้ำทั่วซอนางดาวทอง	"	๓๗๓
	จมน้ำทั่วซอนางดาวทอง	"	๓๗๔
	ต้มเตีจพระพันอสูหาให้เอาขุนแผนจากคุก	"	๓๗๔
	นางวันทองนางแก้วกรวญถึงขุนแผน	"	๓๗๖
	ขุนแผนสระเตาระเคืองเจ้า	"	๓๗๗
	ข้ามรงจับขุนแผน	"	๓๗๘
	ขุนแผนตองวิชาให้ข้ามรงดู	"	๓๗๙
	พระยายมราชผ่อนจำให้ขุนแผน	"	๓๗๒
	ขุนช้างรู้ว่าจว่าขุนแผนคิดคุก	"	๓๗๓
	ขุนช้างนุดนางวันทองไปสุพรรณ	"	๓๗๕
ตอนที่ ๒๔	กานตพตายงาม	"	๓๗๗
	นางวันทองคตพตายงาม	"	๓๗๗
	ขุนช้างพาพตายงามไปฆ่า	"	๓๗๗

โหลงพรายขุนแผนช่วยพดายงาม	หน้า ๒๐๐
นางฉันทของคามพบพดายงาม	" ๒๐๓
นางฉันทของพาพดายงามไปฝากฉัตร	" ๒๐๔
นางฉันทของพ่อขุนช้าง	" ๒๐๕
นางฉันทของไปส่งพดายงาม	" ๒๐๗
พดายงามออกจากเมืองสุพรรณ	" ๒๐๗
พดายงามถึงเมืองกาญจนบุรี	" ๒๐๘
พดายงามเข้าบ้านนางทองประศรี	" ๒๑๐
พดายงามพบนางทองประศรี	" ๒๑๓
นางทองประศรีทำขอฉ้อพดายงาม	" ๒๑๓
นางทองประศรีพาพดายงามไปหาขุนแผน	" ๒๑๔
พดายงามพบขุนแผน	" ๒๑๕
พดายงามกตัญญูอยู่กับนางทองประศรี	" ๒๑๗
นางทองประศรี โทษจุกพดายงาม	" ๒๑๗
พดายงามมาหาขุนแผน	" ๒๒๓
ขุนแผนพาพดายงามไปฝากจมนิศร์	" ๒๒๓
จมนิศร์พาพดายงามถวายตัว	" ๒๒๔
ตอนที่ ๒๕ เจาด่านช้างถวายนางสร้อยทองแก่พระพันวษา	" ๒๒๖
เจ้าเชียงใหม่ได้ข่าวนางสร้อยทอง	" ๒๒๖
เจ้าเชียงใหม่ปรึกษาเสนา	" ๒๒๗

เจ้าเชียงใหม่ให้ทูตไปขอนางสร้อยทอง	หน้า ๒๒๗
เจ้าล้านช้างไม่ให้นางสร้อยทองแก่เจ้าเชียงใหม่	” ๒๒๘
เจ้าล้านช้างปรารภจะถวายนางสร้อยทองแก่	
พระพันวษา	” ๒๓๔
เจ้าล้านช้างให้ทูตมากรุงศรีอยุธยา	” ๒๓๕
ทูตล้านช้างมาถึงโคราช	” ๒๓๖
พระพันวษาสั่งให้ไปรับทูตล้านช้าง	” ๒๓๗
ทูตล้านช้างมาถึงกรุง	” ๒๓๘
พระพันวษาให้เตรียมรับทูตล้านช้าง	” ๒๔๑
ทูตล้านช้างเข้าเฝ้า	” ๒๔๒
พระท้าวหน้าไปรับนางสร้อยทอง	” ๒๔๔
พระท้าวหน้าเข้าเฝ้าเจ้าล้านช้าง	” ๒๔๖
เชียงใหม่ซึ่งนางสร้อยทอง	” ๒๔๗
เจ้าเชียงใหม่ให้ไปสืบข่าวเมืองล้านช้าง	” ๒๔๗
เจ้าเชียงใหม่ทราบว่าจะส่งนางสร้อยทอง	
ไปกรุงศรีอยุธยา	” ๒๕๐
เจ้าเชียงใหม่ให้แสนศรีเพชรยกทัพไปตีทวาย	” ๒๕๐
เจ้าล้านช้างเตรียมส่งนางสร้อยทอง	” ๒๕๓
นางเกสรครวญ	” ๒๕๒
นางสร้อยทองครวญ	” ๒๕๒

ตอนที่ ๒๖

ญ

นางเกสรจิตของ	หน้า ๒๕๔
นางเกสร ให้อิโวกาทแก่นางสร้อยทอง	" ๒๕๕
เตรียมกระบวนตั้งนางสร้อยทอง	" ๒๕๗
นางสร้อยทองทูลลาเจ้านางข้าง	" ๒๕๘
เจ้านางข้างพานางสร้อยทองไปตั้ง	" ๒๖๐
พระทายนางกังก้าตองทูลลาเจ้านางข้าง	" ๒๖๓
นางสร้อยทองออกจากเวียงจันท	" ๒๖๒
นางสร้อยทองชมตง	" ๒๖๓
นางสร้อยทองถึงเขาพูเวียง	" ๒๖๕
แสนศรีเพชรด้อมจับพดกไทยแดงราง	" ๒๖๕
แสนศรีเพชรพานางสร้อยทองไปเมืองเชียงใหม่	" ๒๖๗
เจ้าเชียงใหม่รับนางสร้อยทอง	" ๒๗๐
เจ้าเชียงใหม่ชมโฉมนางสร้อยทอง	" ๒๗๓
นางสร้อยทองควงญ	" ๒๗๒

พาดพิงแต่ละเรื่องขอมาตีพิมพ์ออกซึ่งมีอยู่ในตอนเดียวกัน ครูแจรงเป็น
 แต่แต่งประพันธ์ตามเรื่องเดิม ตอนตราบพาดพิงแต่งคทงของเดิมแต่
 ของครูแจรง แต่ของเดิมเอาเรื่องตราบใจก่อนหากุมารทอง ของ
 ครูแจรงเอาเรื่องตราบใจหลัง ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่ เป็นบทตอนสำคัญ
 เพื่อจะไม่ให้ตองดับบทกันวันจาย จึงเอาบทของครูแจรงพิมพ์ต่อมา
 จนตอออกเรื่องตราบพาดพิง แต่เรื่องขอมาตีพิมพ์ เห็นว่าบท
 เดิมเขาว่าเป็นหลักฐานดี ของครูแจรงแต่งใหม่สู้ไม่ได้ ข้าพเจ้า
 จึงเอาบทเดิมพิมพ์ ขึ้นแต่ว่า "จรกต่างถึงหลวงทรงพดกับพันทวน"
 เป็นต้นไปจนจบตอน

บทเสภาของครูแจรงตอนน มีตอຍคำเป็นทสี่งเกดสัมกับความ
 ทกต่างกนมา ว่าแต่งเมื่อในรัชกาลที่ ๕ ด้วยใช้คำว่า "บุคคลัน"
 มีอยู่แห่งหนึ่งทหน้า ๓๒ บรรทัด ๕ คำนี้หมายความว่า ตินบนทหอย
 กระดาษไว้กับกระสุนสำเร็จ สำหรับบรรจุเป็นนัด ๆ ใช้กับบนแถบ
 เช่นบน เอนพดต เป็นต้น เขาใจว่าพงมเมื่อในรัชกาลที่ ๕

ถ้าโดยสังนบทกตอนของครูแจรง เห็นคจระยอมา่าเป็นกจ
 กน ๓ สัมกับทกต่างใจในคำไหศครูว่า "ครูแจรงแต่งอักษรขจรดีอ"
 แต่งดีในกระบวนจำตงอักษรขัยใจคอกคนสำมัญ แต่ตาม โยภาส่มัก
 จระหยาบ ถึงจระหยาบก็ข้างว่า มีในตอนท ๓๖ บทจาตของตต
 ออกเสีย ๒ แห่ง ทตรงนางศรีจันทน์สอนนางบัวคตแห่ง ๓ ตรง
 อักษรขัยอันแผนเขาของนางบัวคตแห่ง ๓

ตอนที่ ๓๖ เมื่อขุนแผนชวนเรือนขุนช้างแฉะเขาของนางแก้วกรยา
 คอมนกต่างก็นมว่า เป็นพระราชนิพนธ์ ในรัชกาลที่ ๒ พิเคราะห์ดู
 ด้านนกคณ เห็นว่ามีใช้ด้านเดียวตลอดทั้งคณ ถ้าทรงพระ
 ราชนิพนธ์ เขาใจว่าพระราชนิพนธ์เริ่มตั้งแต่ขุนแผนไปถึงบ้านขุนช้าง
 ชนตรงว่า " มาถึงบ้านขุนช้างเขาก็ต่างแปด เป็นเขื่อนแข็งคูรอบ
 รอบโคใหญ่" ไปข้างท้ายคณนคเป็นด้านนอกนเทรอกอยู่หน่อยหนึ่ง
 ชนตรงว่า " วนทองคองตมกตมเค้น ทาวแซนคมเคียงเขา
 เวียงหน้า" พระราชนิพนธ์เห็นจรมาดงเพียง " แฉะเอี้ยแฉะนคม
 คารมนิพนธ์องดงแฉะหรือ" ดูท่านองกคณเป็นท้สำหรับตั้งพณพาทย์

ตอนที่ ๓๗ เมื่อขุนแผนพานางจันทองทนิ คอมนเมือพิจารณา
 ไป เขาใจว่าด้านเดียวกับคณที่ ๓๖ ถ้าคณที่ ๓๖ เป็นพระ
 ราชนิพนธ์ คณที่ ๓๗ ก็เห็นจระเป็นพระราชนิพนธ์เหมือนกัน แต่
 มีด้านนอกนอยู่ตรงนางจันทองคองคองคองอยู่ข้างท้าย บทคองคอง
 อยางทพมพ ในเดมพ พบแต่เสภาฉบับส่มเค็งเจ้าพระยาบรมมหาศรี
 สร้อยวงศ์ฉบับเดียว ฉบับอื่น ๆ นอกจากนบทคองคองคองคองแต่
 สนิ ๆ

เสภาคณที่ ๓๗ ที่ ๓๘ ซึ่งกคณมาน เกือบจระนบคองคองคอง
 เป็นยอคคองบทเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน เป็นคณที่คณชอบฟังแฉะ
 ชอบจกกันมากกว่คณอื่น ๆ เสภาที่ชบกันแพร่หลายมาก พระ
 แฉะท้อฟ้า (บ้อง) เด้าให้ข้าพเจ้าฟังว่า ส่มเค็งเจ้าพระยาบรม

มหาศรีวิชัยวงศ์ ก็ไม่ฟังคนอื่นนอกจากตนเอง ได้ถามต่อไปว่า ถ้า
 ขบให้ ท่านฟังจนจนแน่ชัดจากเรื่องขุนช้าง แดงทำอะไร พระแสง
 ทองฟ้าบอก ว่า ก็ต้องยกยกดบมาขึ้นเรือนใหม่ เหตุที่คนชอบเสภา
 ๒ คอนนมมาก เห็นจะเป็นเพราะในสองคอนนมท่านเองประกอบ
 กันหลายกระบวน มีทั้งกระบวนหม กะบวนสังฆาฬ กะบวน
 คัดพ้อ กะบวนไศก กะบวนตลก กะบวนเค้น รวม
 อยู่ในคอนนม เป็นของทมิฬแต่จะว่าไต่หลายกระบวน แดงแต่ได้
 ถึงอกถึงใจจริง ๆ ด้วย เมื่อเดอกฟังกันแต่เฉพาะคอน จึงไม่มี
 คอนไหนดี ๒ คอนนี้ แต่การชำระระบบสำหรับพิมพ์ ในครั้ง ชำระ
 ๒ คอนที่กล่าวมาเป็นยากยิ่งกว่าคอนอื่น ๆ ในบทเสภาทั้งนั้น เพราะ
 เป็นคอนที่จากกันได้มากกว่าคอนอื่น ๆ แต่ระบบที่หามาได้ ทั้ง
 เป็นหนังสือและที่ขอมมาจากผู้จาได้ มีพระแสงทองฟ้าเป็นคน มี
 ถ้อยคำแตกต่างกันเกือบจะทุกฉบับ จากของเดอกว่าอย่างไรเป็นลูก
 สำหรับที่พิมพ์ ในระบบนี้ ความชอบได้ทำด้วยความพยายามอย่าง
 ที่สุด แต่รู้ดีกว่าคงจะไม่พบแต่เพียงได้ ด้วยถ้อยคำตามที่พิมพ์ ใน
 ระบบนี้ คงจะไม่ตรงกับพวกเสภาจากใจใดเหมือนกันหมดทุกคน คน
 หนึ่งจะว่าตรงนผด คนหนึ่งจะว่าตรงโน้นผด เพราะต่างคนต่างถือ
 ว่าตามที่ตนจาได้นั้นเป็นลูกของ ไม่มีหน้าทของเดอกเชื่อเหมือนผู้ชำระ
 หนังสือ

ตอนที่ ๓๕ เมื่อขุนช้างตามนางวันทอง ตอนที่ ๕๖ ถึงแกศตูเป็น
 ด้านจนเคียงกับเมื่อขุนช้างขอนางพม ทพมพ์ไว้ในตอนที่ ๕ เต็ม ๓
 ถ้าหากคือนพลายแก้วเป็นชู้กับนางพม และตอนขุนแผนเงินเรือน
 ขุนช้างเป็นพระราชชนพชรรัชกาลที่ ๒ ขาพเจ้าเชษฐา ตอนที่ ๒
 ตอนที่ ๓๖ มาเป็นพระราชชนพชรรัชกาลที่ ๓ ด้วยทำนองกตอนแต่
 ด้านจนคตตายกับบทละครเรื่องสังข์ศิลป์ไชย และละครอยู่คย
 พระราชชนพชรรัชกาลที่ ๒ ด้วยบท ๒ ตอน ความชอบเป็นความกต
 คเนของขาพเจ้าบอกใจให้ท่านผู้อ่านพิจารณาดู

ตอนที่ ๒๓ เมื่อขุนแผนคตคฤ มทถึงแกศแห่ง ๓ ซึ่งรู้ว่าแต่งเมื่อ
 ในรัชกาลที่ ๒ ตรงขุนช้างเล่นหมากรุกกับศรพระยา มืบทศรพระยาจ
 “ถึงพระครูกู้ พ่อไม่ได้ มันเหตอใจกนกนจนชุนชุน”
 ตรงนคองกับบทละครเรื่องวามเกียรติพระราชชนพชรรัชกาลที่ ๒
 ตรงราชาภิศกพระราม สังฆการีไปนิมนต์พระวดีฐุฤาษี ๆ ถ่าตั้ง
 เล่นหมากรุก มืบทฤาษีว่า “แต่หนุ่มหนุ่มเมอกระนนชยน้อย อินทร
 เคชพระครูกู้ ได้”

ตอนที่ ๒๔ กำเนิดพลายงาม ตอนที่ ๕๗ ไครเคยถึงแกศกตอน
 สุนทรภู่ จะเห็นเป็นอย่างเดียวกันหมด ว่าเป็นของสุนทรภู่แต่ง
 จะเป็นด้านจนผู้อื่นไม่ได้เป็นอนชาติ ถ่ายังถึงแกศกระบวนกตอนใน
 ตอนนั้นจะเห็นได้อกชนหนึ่งว่า สุนทรภู่ประจงแต่งคตอตทงตอน โดย
 จะไม่ให้แพะของผู้อื่น ดูเหมือนจะกตอได้ว่า ด้านจนกตอน

สุนทรภู่ที่แต่งเรื่องต่าง ๆ ไว้ จะเป็นเรื่องพระอรุณก็ตาม เรื่อง
ลักษณะองษ์ หรือเรื่องอะไร ๆ ก็ตาม ไม่ได้ตั้งใจประจงแต่งเหมือน
บทเสภาตอน

ตอนที่ ๒๕ เมื่อพระเจ้าด้านข้าง ถวาย นาง สร้อยทอง แก่สมเด็จพระ
พรพันวษา ตอนนี้เป็นสำนวนเก่า ข้าพเจ้าเข้าใจว่าเป็นเสภาชั้น
เดิมก่อนรัชกาลที่ ๒ ควรเป็นตัวอย่างให้สังเกตสำนวนเดิม ตาม
ที่กล่าวไว้ในตำนานเสภาได้อีกตอน

บทเสภาทพิมพ์ ในเล่ม ๒ มีข้อความซึ่งควรอธิบายเป็นพิเศษ
เพียงเท่าที่กล่าวมานี้ นอกจากนั้นในกระบวนชำระกมทของคดีแต่เดิม
บทเสภาเดิมอยู่บ้างด้วยเหตุต่าง ๆ เหมือนกับเล่ม ๓ คือที่เชื่อมหัวต่อ
แต่ตัดที่หยาบหรือแต่งแก้ผิดเป็นต้น

อันหนังสือเสภาฉบับเดิมแบ่งออกเป็นเล่มสมุดไทย คือเขียน
ไปหมดเล่มสมุดเพียงไทย ก็นับเพียงหนึ่งเล่มหนึ่ง ไม่ได้กำหนด
ที่ตัดเรื่องเสภาเป็นประมาณ เมื่อชำระพิมพ์ฉบับนี้ เห็นว่าลักษณะ
แบ่งเป็นเล่มสมุดไทยไม่เข้ากับกระบวนพิมพ์ จึงจัดแบ่งใหม่ ใช้วิธี
จัดเป็นตอน ตามเนื้อเรื่อง เดิมประมาณว่าควรเป็น ๔๓ ตอน
แต่เมื่อตรวจลอบเห็นควรแบ่งเป็น ๔๓ ตอน การพิมพ์แบ่งเป็น ๓
เล่มสมุด แต่ได้กระแบ่งเล่มให้ดังพอเหมาะกับเนื้อเรื่อง ด้วยเหตุนี้
จำนวนตอนแต่ละหน้ากระดาษจึงไม่เท่ากันได้ทุกเล่ม เล่ม ๓ มี ๓๕ ตอน

(๗)

เล่ม ๒ มี ๓๒ ตอน เล่ม ๓ ค่อยไปเล่ม ๓๗ ตอน จึงจะจบบทเสภา
ฉบับหอพระสมุดวชิรญาณ

ทำขึ้นที่หอพระสมุดวชิรญาณ

หอพระสมุดวชิรญาณ

วันที่ ๓๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๐

ตอนที่ ๑๕ ขุนแผนต้องพรากรนางลาวทอง

๑ จะกต่างถึงพระองค์ ผู้ทรงเดช ทุกประเทศเกรงเห็นชื่อใด
ดึกดิมยังปรามาศปราสาทไชย สนมในกราบท้มประนมกร
เจ้าราญราชหฤไทยอยู่ในที่ พระสุริยศรีบายคต้อยดงอ่อนอ่อน
เจ้าอางองค์ทรงเครื่องเรืองบรร มทจร ออกพระโรงรัตน
ครวัดประภาชราชการบ้านเมือง ไม่ช่นเคืองพระไทยให้หรรษา
ฝันพระพักตร์ดาวดีครวัดมา ตราจมนครวิแฉ่นไว
ชายพตายแกวทตงเป็นขุนแผน ครนคแตนเมืองดาวตงมาได้
ยังหนุ่มแน่นกต่าหาญชาญไชย ลลาไชยสอยนพานไปจรได้การ
แต่เดียงจนให้เกณท์ครระเจนไพร ไม่เคยเอามาใช้ในราชฐาน
ถ้าปด้อยปลดระเดยเสี่ยชานาน การงานเวียงไชยไหนจรู
ญาตวิรงค์พงศำมนไม่มี จมนครสัดสันทตตสกหัดอยู่
กุฝากอ้ายแผนดวยช่วยเป็นครุ เอามาไซ ในหนุ่มมหาดเล็ก
ยังอ้ายขุนช้างชาวดุพรรณ พอมนทมาให้ใจแคเด็ก
หัวหูเดียนดานเหมือนกระบาดเจก เมื่อแคเด็กได้รบกับพอมัน
ขอฝากเจ้าดวยช่วยยกคน ดองสกณตุไปเป็นโรนัน
ให้ไปทงกาญจนบุรีทตุพรรณ เอาอ้ายดองคนนพมาไวไว

๑ ครานนพระหมื่นศรีไทรบั้ง

บอกเจ้ากรมจัดพวกตำรวจใน

ครนถึงเขาชนไก่ไปที่บ้าน

รับสั่งสมเด็จพระพันปี

จระก้ออนราชการท ในวัง

ไปแกลงแจ้งความแก่มารดา

ด้วยรับสั่งสมเด็จพระพันปี

จระก้ออนราชการงานหนักเบา

เมื่อถูกมบ้านของของแหว

ถึงอยู่กรงหนทางไม้ห่างไกล

๑ ครานนหญิงนางทองประศรี

แกลตใจจนหงตงหงตา

ไปเถิดเจ้าอย่าเฝ้าเป็นห้องโย

แม่จระก้อมเกิดขงเดียงทางน

เจ้าอยู่ตง่าหือตเป็รยงใจกนหวน

ถาไตคมยศปรากฎไป

แต่ทว่าราชการงานเมือง

ไโบราณท่านจึงตงคตมา

หนงเบนมุตมเชอชาติ

หนงไตศกษาอชชานญ

ถอยหงคตจนมาหาช้ไม้

รับรดเร่งไปในทนต์

เฝ้าชานแก่อนแผนเป็นตจันถ

ให้หาท่านนี้ไปพารา

จนแผนไตพงกัทรราชา

ดูจระดาเขากรงพรงนเช่า

ให้หาตูกนเขาไปเฝ้า

ขอฝากเจ้าดาวทองให้แม่ได้

ก็จระมารับแม่ไปไ้ไกล

จระมาไปไมนงตงมารดา

ไตพงคตทตกว่า

ตบหงตบหน้าด้วยปราน

เมยของเจ้านนไซให้อยุน

มีใหม่เตอตรอนวาคาญใจ

ผกหัดราชการให้จงไต

เหมือนแทนคุณชนไกรผู้บิดา

จระสามารถปรากเป็รยงยากหนักหนา

ว่าวทมนตปรการ

กรยามารยาตรตงตฐาน

เป็นแก่นสารคือคุณอุตุนตว

หนึ่งว่าอายุเจริญวัย
 หนึ่งปัญญาของใจไม่มัว
 หนึ่งว่าผู้เป็นข้ามาชุด
 เจานตึกมทุก प्रकार
 แต่ทว่าอย่าทรงของอาส
 ถ้าประมาทราชไทยมักไม่แคล้ว
 ไบราณว่าเป็นข้าจอมกษัตริย์
 ท่านกำหนดใจในคำรา
 หนึ่งวิชาสามารถมีอย่างไร
 หนึ่งกตัญญูทักกรถฉายนั้น
 หนึ่งมิได้ประมาทราชกิจ
 หนึ่งตั้งยศ ซอถอธรรมจรรยา
 หนึ่งตั้งยมเจยมตจไม่กาเรบ
 หนึ่งอยู่ไกลชดคิดพระองค์
 หนึ่งใช้ไม่ว่อมราชาฮานัน
 หนึ่งเข้าเฝ้าตั้งเขตขงกสงจา
 หนึ่งผู้หญิงชาวโนไม่พันพัว
 หนึ่งสามภักดีรักใคร่ในภูษาต
 ราชตั้งตั้งตั้งจบครบสิบชัย
 ตั้งยศ ซอแดนระดำคณุนั้นเป็นแทน

เขาใจผิดชอบปรกอบทั่ว
 จังจรวัดชิดในทางงาน
 ฤทธิพิชิตของมทงตั้งสถาน
 ใจดีโพธิ์สัมภารก็ควรแดง
 โดยประมาทตั้งอาชากเข้าแกต้ว
 ฤทธิแกวจงจากามารดา
 ราชตั้งตั้งตั้งตั้งเพียรเรียนรักษา
 มีมาแต่ ไบราณชานานครัน
 ไม่บิตใจให้ท่านทราบทุกตั้งตั้งสรรพ
 มุ่งมั่นจนตั้งตั้งตั้งเจตนา
 ชอบผิดตริตรึกหมั่นศึกษา
 เหมือนตั้งมาทานตั้งตั้งตั้งตั้งตั้ง
 เข็มเขมเขมหยงเยอเพื่อหตง
 ไม่ทำเทียมด้วยทรงพระกรุณา
 ด้วยอุบาทว์จัญไรเป็นหนักหนา
 ไม่โกธโกธไปกว่าตั้งตั้งตั้ง
 เต็มหัวผู้รักตั้งตั้งตั้งตั้ง
 ตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้ง
 พ้อจงจำไว้ให้หนักแน่น
 พ้อแผนของแม่จงตั้งใจ

จงไปตมาศักรัตต์วงศ์

ให้พระองค์ผู้ทรงภพไตร

ค่าพดางทางออกมานอกห้อง

พอแผนเอาอายเท่ากับอายมา

๑ ขุนแผนรับพรของมารดา

ดบดงตั้งเลี้ยงด้วยท้าวต

พิไปมิใช่จะทิ้งขว้าง

ปลดอบพดางทางชวนเจ้าดาวทอง

วิ่งเข้าขุนแผนตำรวจนน

ครันถึงตั้งพรรณทันทเวดา

๑ พยขุนช้างเห็นขอบแดงเห็นขุนแผน ดุกแดงไปบีบประคุดนาง

เข้ามากอดหอมองตงนอนคราง

ขุนแผนขมมาทบนเรือน

เห็นจะเกิดถ้อยความดุกดามไป

๑ ครานนงนททองครันได้ฟัง

จะทำณินโตคินะอกฮา

ถึงถ้อยตามความใหญ่ตั้งไฟเตี้ย

กตักจะเกาะไปศาตว่าคาญใจ

กรรมของเรานะแม่จันททอง

เงินทองเท่าไรไม่คิดทูน

พจนบทเลี้ยงหนามความเจ็บไข้

ไปรดปรานปรทานให้เป็นพระยา

ร้องเรียกผู้คนพวกบ่าวข้า

ไปติดหน้าตามหลังตั้งตั้งคน ๆ

แต่จมาหาดาวทองเห็นหมองหม่น

จระกนแต่ร้องให้ทำไมน่อง

แต่พอว่างก็จมาหาถองทอง

จิดของเคียวมใจจะโคตกลดา

ก็พากันยกออกจากเคหา

ก็ตรงมายังเรือนเจ้าขุนช้าง ๆ

๑ บอคนางวันทองด้วยตกใจ

เพื่อนพาคำจมาเป็นโหนโหน

มีมรับตั้งใช้ญาจึงมา ๆ

๑ ตระต้ำตระตังตกใจเป็นหนักหนา

จะเอาหน้าฝากแฝงไว้แห่งไร

ถ้าพอเลี้ยงเงินทองหาทุกข์ไม่

จระคิดอย่างไรแต่เจ้าประคุดน

ถ้าเขาฟ้องแต่จเห็นจะเด่นจูน

๑ เตะระบุญขอแต่ให้โตคินน่อง

๑

๐ ภาพพจน์จะดำเนินไปศาลหลวง

๑ นาคาคดอกกอดคอกเจ้าอนทของ

๐ ค้าวจรของเรียกเราเจ้าช่างเดือน เขาเรือนนอนนงเสียดวง

ร้องเรียกเท่าไรก็ไม่ออก

รับสั่งให้มาหาตัวไป

ไปเสียดเห็นวณทนเวลา

ขุนช่างเคียดคิดคร่าคาญชก

ร้องตอบไปพด้นในทั้นใด

หมอบว่าเป็นโง่งนินบาท

เมื่อตรกนิ่งไม่ตึงกาย

ค้าวจรว่าเห็นนงอยู่ตรก

เมื่อไม่ออกมากก็เสียดไป

๐ ขุนช่างตกลใจสักริดเมียบ

ฉันทองย่องมาชาสนันร้ว

๐ ฝ่ายเจ้าขุนแผนค้าวจรนั้น

ผลักคูประคูปไม่เบียดไป

จึงเข้าศาลถามหาเงเตาะ

กรุกันเข้าไปในทนอน

โยกตัวโคลงหัวง่าผีเข้า

เหต้อกตายก็คอบหัวรอกัก

นเป็นหวงคด้วยเจ้าจรงเค้รำหมอง

ครวงครวงแแต่ขุนช่างตงครางฮือ

จรงคอบอยู่ได้ถ้าไรนา

จะพุดจางว่าไรก็ไม่จ่า

ถ้าจ่าจะนุดกักรุดไป

คัวต้งนงกจนเห็งฮไหด

ช้ำตูกนังไม่โตเจ้าจรจนาย

วนนถงฆาตในคอบบ้าย

อย่าเพ่อจูนววยจรงต้งใจ

บิตประคุดกหนแแต่บิตโต

จะไปคู้ช่างในไหเห็นคัว

ตั้นตานเข้าเสียดแม่ทุดหัว

ชกหัวตาดตั้นเข้าทั้นใด

คูกเข้ามพด้นหาช่าไม้

ขุนแผนเข้าใจว่าได้กตอน

กตอนหตุตผลตุตเผดางต้งคนถอน

ขุนช่างฉวยหมอนชนออกยกษ

กุนเจ้าพระประแดงก่าแพงหัก

มึงจูกักกุกฎาไมไ้อ์ขุนโรง

๑
๑

ตำราวจรของพระเจ้าขุนช้าง
ขุนช้างตูกโตคโตค โกรง โกรง
อ้ายเหต่านม่งไปข้างไหนมา
ยักคหวัดวตาทำหน้างอ

๑ ขุนแผนแค้นใจคังไฟกาด
โกรธวันทองถอยพดอยกาด
ทำเป็นกตัญเจ้าจระหัดคอ
ทาเหยียบมามดัมพตาดขาดกาด
วันทองดัมคดำครมาจุก
ขุนช้างคัวสันพรันคกใจ

๑ ตำราวจรถามว่าออกแแต่ฎาเจ้า
นิกดงโคตไซบ่าไพคาค้า
บदनรบสังให้เรามา
ต้อยบิตาของนายถวายใจ
จงเอาไปปลีกส่อนให้เขาใจ
ผเจ้าเจ้าออกหุดอกถนถน

๑ ขุนช้างฟังไปมิใช่พ้อง
ถ้าแรกมารู้อ่าไม่ถุ่นวาย
จะเข้าเวยเกณท์ไซ้ราชการ
ตั้งเสี้ยเมียบพด้นพันใด

ทวดเด่นหงายอย่างอ้ายตายโหง
ต่าโผงซ้ำชุกจระหัดคอ
อูกอาจหนักหนาไม่กตัญพ้อ
ตอพอเด่นอึ้งม่งคองต

จระไคร่ผดามุชจอกให้เป็นผ
มีตามจระฟาดให้ขาดกาด
ค่อต้อโตคเด่นเต็นโผงผาง
ประเตรนางวันทองดัมคจ่าไป
มีอกคทอชงตูกชนไม่ได้
กอดเมียบเข้าไว้จกรวมกรรม

ทำไมไม่เข้าไปยังค้ำ
ฎาเต้อตดมมันท่างกเงินไป
หาคัวเข้าไปอย่าซ้ำได้
ยังมีไตไซ้สอขราชการ
นิกคอย่างไรท่างุ่นงาน
ออกยกษออกมารอยุ่นวาย

หายใจทอทองทุกขรอนหาย
เจ้านายท่านจะเข้าเราทำไม
ซ้ำหาเกยจคร้านตักนิตไม่
เรือบกหาบ่าจไฟรดงเวือนมา

๗

๗

๗

คำรวจขุนแผนกับขุนช้าง

กรมถึงกรุงศรีอยุธยา

๑ กรมหมื่นจมนศรีเสด็จรักษ

บอกเจ้าพระของคฤหัสถ์ไชย

ถ้าทำราชการนานไป

ขุนช้างบอกถนตานต์ฉานฉน

เคยแต่ควาดควายอยู่ปดายนมา

เดินแต่ไม้หรงอออชิงไป

๑ พระหมื่นศรีหวัร้ออยู่คากคาก

สั่งทตถนตแต่เพียงควาย

ยังไม่เอาเข้าไปใช้สอยก่อน

ว่าแต่จเท่านั้น ในทนต์โต

ขุนแผนนั้น สอนง่ายได้ตั้งใจ

คูกคตงานเขาเฝ้าเหมือนคตงานา

มหาดเล็กเขาตอหวัร้อฮา

นานไปใช้สอยค่อยจัดเงิน

๑ ฝ่ายขุนเพชรขุนรามอนทรานน

ทเวือนพระหมื่นศรีผู้ปรีชา

พระหมื่นศรีขุนเพชรขุนรามมา

กินเหต่าเมาหราคาเป็นมัน

คตทางคตคตคตคต

ไปเข้าหาจมนศรีรตจยทนต์โต

ถามทักพตจปราไค้รย

รับสั่งให้ผกต้อนทงตองคน

โครคตใจให้คจรมมต

ขตต่นราชการไม่เข้าใจ

เจ้านายนนหารู้จกไม่

คูกคตงานอย่างไรเจ้าชรวณนาย

ก็มากตุดใจอ้ายฉิบหาย

เอ็งอย่าว่านควายไม่เป็นไร

จรมนผอนต้อนตงให้จ่าได้

กผกต้อนกนไปทุกเวตา

ขุนช้างจัญไรยากนักหนา

หตายนมาจิงได้ไปใช้เวร

คตให้ไคยว่าขุนเถน

เขาเวรจวมกนทงตองรา

ฉนทงพากนมาพรอมหน้า

จตเหต่าเขาปตามาตองกน

เป็นहांทงขุนแผนขุนช้างนน

วินเหต่าเกตอรนตงต่ามาต

๗

๗

๗

ดาวพฤหัสตยชอต่อกนสน

ต่างเมาเหต่าหมตก็ด้วราญ

๑ จรกต่าวถงตวทของม่ง ไลภ

ตมไขเจียนตยมาหลายวัน

ไม่หายท่นยัยกร้อนรณ

แต่ประทังยงรอไม่มรณา

จึงตั้งบ่าวพตนมท่นช่า

บอกคตมให้รู้ต่วเื่อ

ถึงเวเอนพรหมนศร์ทนายอย

บอกนายเวเอนพตนมท่นช่า

๑ ขนแผนพ้งบ่าวบอกชวอน้อง

แต่วนงรงบดบใจ

จนเสาร์ชางเช่าเป็นยามจันทร

แต่ยามจันทรท่นทายจวคตยต

ผิดทงตวตเหตกรทจ

ฤกษ์ยามตมต่าร่าวไม่ตย

เจ็บไขมวมโตอยเห็นหน้า

จรมของมถเพราะมถนอยโกต

จนนเป็นวันเวรชองตงเรา

คิดแต่จตุกมตด้วยชวอรณ

กินเมาพุดไอดีด้วยโจหาร

ต่างคนไปบ้านคด้วยฉบับพตนม

อยู่กับมาตวชองผจชวญ

มดหมอหากนมาวงรยา

บวงบนเส่นวักเป็นหนักหนา

ทชองประศร์รักชากตตโต

ไปหาขุนแผนให้จงไต

บ่าวยกมือไหวตงเวเอนมา

อ้ายอจรับชนไปหา

ตมในกิลจาทกตงไป

๑ ประทอนถงตวทของทเป็นไข

ตวในฤกษ์ยามตมนาท

ไขนหนักเจียนจระเป็นม

ผู้มาบอกนงทกไม่ร่าย

อยุ่ชางค่นศร์ว่พตนมทาย

แต่แกจตวจระจวชกรจวนใจ

ตงตบหมอจระรักษาทาเหมชนไม่

โรคไทยจงไตก็ตุมรุมร้อน

จจาจะฝากเวรชวออกไปก่อน

นังถอนใจใหญ่โกตชุนชาง

๗

๗

เกิดขเข็เมียฮาเป็นไรเห็นอ

จะขอฝากเวรไว้กับเกิดอพตาง

นานไปเบองหนาทามตาย

เกิดอมทไปจึงไซตุ

๑ ขุนช้างรับว่าเฮอจะเป็นไร

คามใจไปเกิดขย้าวุ่นวาย

ถมบักพันพุงพรรุงพรรง

ถึงเขาชนไก่มีโคชา

กรายกับบาทามารตาเจ้า

แม่ขนบานมดหมอยจนท้อใจ

๑ ขุนแผนดูฤตามาหาเมีย

เนื้อหอมผอมร่างลงบางเบา

เด็กไปบอกภูก็รับมา

ผิวประคองดาวทองค้อยสังเขย

แต่จะดับเลียไม่นับเวดาได้

ถ้าช้าไปหลายวันไม่กดับมา

เห็นหน้าหม่อมมาเหมือนนหายไธ

ขุนแผนเอนตัวหัวร้องอ

รักษามาหลายวันก็พด้นหาย

ขุนแผนนั่งนึกตรึกตรา

ต้นเหตุขอมาบอกเห็นดังตอย่าง

รับราชการต่างโตเอ็นค

เราก็ดูกผู้ชายเห็นกันอยู่

รู้จักคุณกันจนจนตาย

พอทำแทนกันได้ไม่ยากง่าย

ขุนแผนบ้างนายก็ออกมา

เซซึ่งเดินตดตดป่า

ชนบนเคหาด้วยทนต์โค

เมียเจ้าอยู่หลังนั้นดมไร

รักษามีใครจะรับนเทา

อย่าเสียใจผัวมาแดงนเงา

เข้าป่ากินไธถ้าไม่เดย

ไซว่าจะบิตเบือนเข็ชนเดย

เงยหน้าแก่มนวดแต่ดงนยา

นึ่งนรอกใจไว้ค้อยท่า

หยุดยาน้องไม่กินให้ชมคอย

ยิ่งกว่าได้พระอินทร์มาเป็นหมอย

ประคองคอให้เจ้าผนมากินยา

ค้อยสบายคตายทุกชเป็นสุขา

จะกดับไปอยู่ชยาในพรงน

กลางคืนจนพบเข้านอนหลับ

สองราตรีเกษมเปรมปรีดิ์

๑ พระกตาวถึงพระองค์ทรงชน

พร้อมด้วยอำมาตย์มาคยา

พอเห็นขุนช้างพดนมทนต์

ไม่ร่วมแสร้งเกณท์กันฤๅฉันท

๑ ครานุนขุนช้างฟังรบตั้ง

ขุนแผนความแค้นของมีนมี

เขารับทองของมีนมาจากข้าง

กุฎมลาญชวิตตั้งพิษมั่ง

คิดแค้นขอกขอเตชะ

เข้าเวรร่วมกันทศดาญมา

งานนี้บอกว่าจะไปบ้าน

ขู่ว่าถ้าสารพัน

ขุนแผนขึ้นขำมกำแพงวัง

หม่อมฉันทว่าก็จะฆ่าเสียให้ตาย

๑ ครานุนพระองค์ผู้ทรงภาพ

กระบี่พระบาทศกดา

อ้ายขุนช้างว่ากตาวกตบหัวหาญ

โทษถึงฆ่าฟันให้บรรดา

อยู่กับดาวทองส่องศรี

มิได้คิดจะมั่งชั่งเหตุมา

แต่คิดขอกประทบทชางฉายหน้า

ผาดุกดำราญฤไทย

อ้ายขุนแผนนั้นหนามันไปไหน

อายนี่ไซ้สอยรียบร้อยดี

คิดถึงความหลังตั้งไฟ

ถ้าได้ทชานไปคงใส่กุ

มีนก็หมายจะตั้งทำดาญอยู่

กรูเดียวให้ยับตั้งดับปลตา

ข้าพระพุทธเจ้าไม่มุสา

เห็นบ่นถึงภรรยาอยู่ทุกวัน

เกด้ากระหม่อมทศดาญก็หุนหัน

ครันติกได้ตั้งยามด้ามปลตาย

โอ้หึงหยาบเข้าเป็นหัดอหดาย

เห็นจะบายไปบ้านภรรยา

ฟังจบก็กรวดเป็นหนักหนา

อายนัดกว่าไม่เกรงใคร

บ่งอาจเป็นปรากฏการออกไปได้

เลี้ยงหัวอย่าให้ดูเยี่ยงกัน

หากคิดนึกหนึ่งความชอบมี

อ้อมเฝ้าย่างไรไม่จากกัน

เหวยราษามาตย์ไปบดิน

ย้ายขุนแผนกูไม่ขอเห็นตัว

ให้คุมไพร่ไปเที่ยวตระเวนต่าน

จึงจะเกณฑ์มันให้ไปค้อยตี

ผายราษามาตย์กรวยตั้ง

ขนม้าพาพวกตำรวจใน

๑ จระกาดำถึงดาวทองผ่องใสภา

กกลางคืนนอนแนบแอบด้าม

นางผัว่ายกษ โหญเข้าในห้อง

ไปไล่กรงเหล็กไว้ให้อาวรณ์

ในฝันเห็นว่าผัวตัวตามไป

ได้ความยากแค้นแสนทวิ

มาอุ้มเจ้าดาวทองกับขุนแผน

สิ้นฝันพดณพันคืนตกใจ

๑ ความนี้ขุนแผนแสนสันท

เฮ้ฤกษ์ยามร้ายเข้าพร้อมกัน

กุกับดาวทองจระก้องพวาก

ค้อเนิ่นนานจระก้อยคตายสบายใจ

ถ้าหาไม่ซ้อจจะฮาตัญญ

ฤาตอຍมาแต่ตั้งจรรกจึงตมกตอ

พาอิดางทองมาจากผัว

มณฑาซ้อให้อยู่กาญจน์บุรี

ค้อราชการเกิดศึกในกรุงศรี

แต่ในราตรีจึงรีบไป

ออกมาจากวงไม่ซ้อได้

ออกมาจากเวียงไชยในราตรี

ค้อยคตายโรคาที่หมองศรี

เปรมปรัดใจนหดบกับทนอน

จับดาวทองมัดลากไปจากหมอน

เดื่อตร้อนทุกขทันทั้งต่าบี

กตกในแหงห้องกรศรี

แถมชายหนึ่งเรื่อฤทธิไกร

ออกจากแดนยักษตรงมาสั่งได้

ปลุกปลอบผัวให้ทานายพดณ

นงคตคความนองดาวทองผัว

ในวันรุ่งพรงนจรมโกย

เกิดคความจวมากชนโตใหญ่

จรมผู้แกไซให้พบกัน

ครบจะทอทายว่าร้ายนัก
 จึงบอกเซแก่ไขไปฉบับพด้น
 เพราะขาดแปรปรวนด้วยเป็นไข
 พุดจากถบเกดอนเคอนเมยรัก
 ๑ พระอาทิตย์เร่งรถมาเรือฟ้า
 เตียงดูเหว่าเร้าร้องครนของไพร
 พระพายพัดฮือกระพือกตม
 ล้อกิดเจ้าดาวทองชอนน้องพัง
 หนูกกจิงจกกระเจิงหัก
 วิปริตผิดนุกตระหนักใจ
 พอรุ่งตำรวจไนก็ไปถึง
 ชุนแผนพอเห็นตำรวจมา
 แข็งใจไปหาราชามาตย์
 ชุรสังโรไปโหนนาย
 ๑ ฝ่ายราชามาตย์ไต่พงถาม
 ชุนข้างกราบทุดพระพนับ
 ชุนข้างว่าไต่ชดทักทาน
 โทษนายถึงทมรณา
 ห้ามเฝ้ามิให้เขาไปฉิ่งใน
 เหตุเพราะว่าผู้ฉดัดตาพอง

กัดดาวทองน้องรักจะ โศกศัลย์
 ฝันไม่ร้ายไม่ตนก
 จึงฝันพันเพื่อนไปไม่ประจักษ์
 ชวนชักพุดอื่นให้ชื่นใจ
 แสงทองส่องหง้ากรระจางใจ
 เกรไรหิ่งเวือยอຍุ่รจรง
 ภูมวันบนว้อยคืบคอง
 อังเจงหอนหวาดวิเวกใจ
 แมตงมุ่มทุ่มทรจงอ๊กหาหยุดไม้
 ตังจระบอกเหตุให้ประจักษ์ตา
 ดงจากมาหน้าบงชนเคหา
 ดิงใครคจกชัวออกจากกาย
 ผู้คนเกดอนกตาดเป็นมากหลาย
 ฎาเกิดการจุนจายคักเลื่อมมี
 บอกคจถามชุนแผนเป็นถวนถ
 จ่านายหนบนชามก้าแพงมา
 กัดบห้าจหาญหนหันจระพันฆ่า
 พระเมตคจว่าคไต่เซียงทอง
 ดั่งให้พวากเมยเสยจจากห้อง
 เมยชองท่านเวาจะเอาไป

๑ ชุนแผนได้ฟังราชามาตย์
 ตกเข้าห้องพดด้วง
 มอช่ายกายหน้าจากอกตบ้อง
 ตั้งใครเอาดาบฟาดให้ขาดกลาง
 เมื่อมาตาจากฝากเงรไค้
 ความผิดของพี่ไม้มแฉง
 พี่เหมือนนกผกฝนบนอากาศ
 จะหาร่มลมจติบ้นตัดตง
 ถ้าคณูจ่ากิงไม้มไซ้แฉง
 ทรงพระโกรธคาดโทษถึงชว
 จึงยกไว้ให้อาแต่เจ้าไป
 สุดจิตต์สุดใจโกลดแก้วตา

๑ ดาวทองน้องรักประจักษ์จิตต์
 ด้ระย่นออกปากจ่านาดานอง
 จระจากอกเหมือนนตกเมรุมาศ
 กระตูกเย็นเช่นผงเท้าขุด
 เดือนแรมน้องจระแรมไปตามเดือน
 จนถ่มมีคส์ญญักดัยุก
 ไช้กรรมโตหนอมาตลจิตต์
 ถ้าคักเสียมมาดางให้วางวาย

ไหวหวาดใจเย็นจระเป็นไซ้
 ทอดคัวในท่อนอนใจพดาง
 นิจจาเจ้าดาวทองจระจากข้าง
 อายชุนข้างฆาพกรงนแฉง
 ข้างพี่ไว้ทุดพระจอมกรระหม่อมแก้ว
 มนเหมือนแฉงดักไวทในตง
 เพราปรมาทเสี่ยเซงกรเจงทตง
 จาเพาตรงเขาแฉงทราว
 คยงตดตบตบแฉงจนเป็นผี
 นหากมคจามชอบแต่ก่อนมา
 ไช้ทไทนตายเป็นจระเห็นหน้า
 สุดบัญญัติแฉงเจ้าดาวทอง

ตั้งคมกฤษกรตทรวงออกเป็นล่อง
 พอกรองเมื่อยอยู่ไม่ถงบี
 จระกตงตายกายขาดตงเป็นผี
 ถนถนกรไม่ถนตกร
 เดือนชนพนเพอนไม่มถช
 จระเผ้าปดุกยด้าไค้กไม่เคดชนคตาย
 ถองคคเคือองชุนไม่คูนัยหาย
 ถงจระตายหน้าใจไม่ยอทัย

น้อยใจเวร โดมาดลจิตต์
 มั่นคนผิดมาแต่หลังยังวังรอ
 ทงวันทองห้องหอก็หาญหัก
 ตั้งแมลงป่องทางอนช้อนชด
 พ่อยังไปไวเนื้อเชื่อใจ
 ทางเคียนฤไปเวียนเข้าในตง
 เข้าตาจนเพราะผลแห่งความดี
 แลนระทมกรรมใจร้องให้พลง

๑ ขุนแผนฝันปลอบประ โดมาชวัญ
 พดัดแก้วแวงตาด้วยปราณี
 รักเมียเหมือนรักใครกร่าง
 น้องเขยผลกรรมเราทำได้
 ยกพี่กน้องจรพองพัง
 รักษาตัวเถิดนระเจ้าทุกเข้าเย็น
 เดชะบุญเราสร้างแต่ปางก่อน
 ตั้งตม้อยู่เจ้าจงจำ
 ทำนผู้ใดเป็นใหญ่ใช้สอยน้อง
 ปากคอจรูกทหนักเบา
 อย่ำไศกาชานกกไม่ได้
 จิตของเขาแล้วมทันทนาม

ให้หม่อมพดายวายคิดที่แค่นหนอ
 ในใจคอพอไม่เห็นว่ากฤชคต
 ชงรักบริบรอบเอาจนหมด
 บอกพยส์กุนไม่มตรง
 เหมือนพอเปิดช่องให้ดมประดังค์
 ค้อเดินหลงแล้วจึงรู้ว่าผิดทาง
 เมียจระตือพรากพดัดไปห่างข้าง
 กตงกตางห้องให้ไม่ลุ่มประดี

จะไทดกันไปในแฉวันแรกอพิ
 เพราะพี่มาเป็นเหตุให้จำไทด
 ตงพชวางเจ้าตงทะเลใหญ่
 จระตือให้ไปจนเล็ดตาคกรรเต็ม
 ไครจระหยิ่งในทรวงมาตงจเห็น
 เช่นชวณนี้ได้อย่ำได้ทำ
 คงมวนผนผอนทกรวงญครว
 ทนกรรมไปกจ่าจระบันเทจ
 จงปรองคองฝากตักกตัวเกรงเขา
 ก้อเขาแต่ลิตยเป็นประมาณ
 ค้ารวจในเขาจระรีบไปจากบ้าน
 ไปหาทนมารดาตงผดเมีย

กราบกับบาทานาคาหลัง
เกิดเหตุเภทไทยตั้งไฟเตี้ย
ดาวทองจะต้องไปอยู่วง
ดาวทองร้องให้พิโรฬลาง
พ่อแม่อยู่ไกลได้ฟังคุณแม่
ปราณดูถูกแค้นมา
เมื่อคราวถูกเกิดเชิญเป็นไซ
รักษาหยุดยาอุคส์ห้าห้า
ถึงกระไรให้ได้แทนพระคุณบ้าง
ต่างมีต่างจนต่างคนไกล
๑ ทองประเศร์รังสาร์วาคาญใจ
ซเรเนอกรรมนำชกไปจริงเจียด
ไม่แงงอนสอนได้เหมือนใจแม่
กอดดูก โศกานาตานอง
จะดบดหนีไปมิได้เฒา
ถ้าอยู่ไปหลายเดือนเขาเคดอนกดา
จงนับเงินออกให้ไปสามช่ง
ฮัดฮัดสาอย่าฮาใจ
ไปกับดูกซาเป็นห้าคน
ดูกออกมาจากบับคารวจพด้น

รับสั่งให้พรากดาวทองเตี้ย
ต้องพรากเมยครงนเพราะชุนข้าง
เต้าให้แม่ฟังสั้นทุกอย่าง
แคะดูกร่างแรมจากเซียงทองมา
เมื่อแม่ให้ดูกเป็นดูซา
ทอ้งว่าจะแทนพระคุณทำ
ก็อาไศรยคุณแม่ทุกเซ้าคัง
หยอดเข้านาปดอบดูกให้คตายใจ
นี้มาร้างตายเป็นหาเห็นไม
จะได้เห็นมารตาเวลาเตียว
น้ำตาไหลรินราดงนาเซียว
แม่จะเห็ดยอเห็นใครเหมือนดาวทอง
ไอ้จะแถหายดบทุกหับห้อง
แม่หมายปองจะให้เจ้าแถมารตา
จะไกลเจ้าเซาเยนไม่เห็นหน้า
จงมาหาแม่บ้างให้คตายใจ
หมดแถดทหัดงมาเอาใหม่
นางเวียงเป็นผู้ใหญ่กับนางจัน
ผ่อนปรนอย่ารังเกียจเคียดฉน
นายท่านเมคตาได้ปราณ

เป็นดาวชาวไพรไม่รู้การ
 ราชามาตย์คอบไปเป็นโรมัน
 ก้อยอยู่เกิดหนาวน้ำไม่ได้
 ดาวทองกราบตามารดาพดด้วง
 ยิงแข็งใจไหวทอหยงพดด้วงจิตศ
 ขุนแผนแสนซำรกรำทอ
 ส่งสารตัวส่งสารผัดส่งสารบ้าน
 ส่งสารส่งจนหอมหมันมาโดย
 ขุนแผนแสนโศกส่งสารน้อง
 แต่แต่แต่ดับไปเข้าไพรวัน
 ๑ นายราชามาตย์มากกลางทาง
 ส่งจนคนหนึ่งถึงพระนคร
 ราชามาตย์ก็เข้าไปในวัง
 พาเขาเผืองคพระทรงธรรม
 เลื่อนนฤาเมษอายุขุนแผน
 ผ่องผัดคองคางดำอังกา
 กรณนฤาเมษอายุขุนแผนจรดโดย
 เจ้าช้วนนายจงหมายส่งปรารถ
 ให้เป็นชาวตั้งตั้งกริ่งใหม่
 ให้ดาวทองอยู่ทิมทรมคตัง

ผิดชอบว่าชานแต่ควรถ
 ขุนแผนนกับซำกชอบกัน
 ว่าแต่ดุกไปชมหมัน
 ส่งอนอนหันมาดาสามี
 ดิงเหยียบแผนดินผัดตมหัน
 ดาวทองโศกก็ระอื้นไป
 ส่งสารท่านมารดานาคาไทด์
 ส่งสารทั้งซาไทด์ส่งสารกัน
 ส่งสารห้องฟูกหมอนทอนอนัน
 หันหับห้องร้องไห้ในทอน
 ดาวทองชชางส่งอนอน
 บำวได้ซำงยอนมาบ้านพดด้วง
 ดาวทองตามหาดงชมหมัน
 ผืนผืนพระพักตร์ซาเดองมา
 คุยอนแอนเอวคตมสมหัน
 คตจจะเคียงเขามากับเตกกู
 บันก้าแพงแรงเคยไม่หยุดอยู่
 คอยคูดุยาให้ชอกไปนอกวง
 เจ้าช้วนนายผู้ใหญ่กรับส่ง
 ปักตั้งกริ่งนั่งทุกเวลา

จรตดาบช่อม้าตากุมาร

ถ้าสามสิ่งนี้ได้ลมอารมณ์นุก

คิดคิดเด้อคิดดาว ไหวพยานพดุง

ก็ต่างหมาหาเควของสำหรับตัว

ก็จรไปราชการที่ด่านไพร

แต่ผู้เดียวจรตระนอริบิวา

ตั้งกาขับจับเควของเข่าได้ยาม

เห็นบกฤษที่ประดังที่บรรดาทศร

เทียบคนกว่าหาของที่ตองอย่าง

เข่าบานกระเหวียงขาดความขม

๑ จรด่างถึงนายเตชกรรตุกคำ

โคเป็นทหมีนหาญชายุไรย

ตั้งเกือบตั้งค้ออกตากดออก โพงง

ขอบตาแดงฉาดทั้งชาดทา

นมหยิกหยิกก็งอกเป็นนม

ปลุกแสงเควของผงไว้ทั้งคิ้ว

อยู่บนย่นยงคงอาวูช

มพหารศจคยส์บคน

โคกระบือช่างมาทางชาคน

เข้าเรือนหงายหงตั้งคียบคงไป

ให้เชยงชาญคิชาได้ผ้าศึก

จะเอ็กกรทกมาอย่างไรก็ไม่กตล

จนอไทยโกตรุ่งชมุกอนัว

เรียกตาบวคนเก่าให้เข้ามา

เจ้าเป็นมูไทยอยู่เคหา

จรเวธสาเป็นนออย่างไรก็ไม่ร

กับเงนง้างลับใส่โน้ไถหุ

พยเข้าศรูกตรงเข่าตงตอน

นยนต่างไปตามศรอกชอกถึงสร

ตั้งชอกชอนชุกชนเทียบคั้นไป

อยู่บ้านถ้ำคองเป็นช่องใหญ่

เป็นหัวไม้มผสมเตของดอชา

ทงจต ใจงองนปตายทงช้ายชดา

เพื่อแน่นหนึ่งหน้าค่นักดัว

ทงหดอดทนมมีไซ่ชัว

เป็นปมมุ่มไปทงทงกายตน

เหยียบบดระดูตจวากบกกกน

ตั้งนอยู่ยงคงทนทุกคนไป

ออกเกดนมกถันพดุกพดำนในม้านใหญ่

เควของไซ ไตรตงตงตางกรม

มีดาวสว่างดาวไทยไซ้ระพรัง

หอหนึ่งปูเสื่ออ่อนหมอนพรม

ไต่นางสังจนทนเป็นภรรยา

ฟังรุ่นสาวราวลัดก็สบเจตน์

เจ้าเมืองกรมการบ้านบง

ไต่ดูแต่บ่าวซำต่างตาใจ

ถาแมนแขกแปลกทหน้าเข้ามาบ้าน

พอพบค่าแต่จกพาไปบ่าพดณ

กนทหนเจ้าเหล่าดกข้าง

ถึงเจ้าของมของเห็นไม่หายตาม

๑ ครานนบวคตศักรได้

หนุ่มสาวบ้างหลงตามเป็นพรวน

เขาจับบเงาเงาเซซงเป็นรื่องน้ำ

พอร่มร้อนนอนนั่งสบายใจ

๑ ครานนชุนแผนแฉ่นศักรตา

เดินตดตบามาชานาน

เห็นตตตนยุงยางลงขวางตา

แฉเห็นคนทำงานพดกพถ่านไป

แฉเห็นตัวบวคตอยู่ทห่าง

ฟังรุ่นสาวกรทตริศารลัดตา

ดจันก่าตั้งรุ่นรอยคู่สวยม

เครของนากเงินทองถมทุกสิ่งมี

มีตุกล่าวช้อจนางบวคต

คู่อองส์ต่ำอางตั้งนางใน

แฉ่งคนมาขอพ่อไม่ให้

กุมคนทำไรไม่เว้นวัน

พจกทหารจับจ่าใจแข็งชน

เขาไปพันมั่งดินให้สนลจวม

ถ้าแฉอจางเขาในชองคตของห้าม

คชองท่ามถอนไถไปเป็นขรนวน ๑

ครนรุ่งเรียกบ่าวไพร่ไปไร่สวน

ไปรดพอนม้กผลทุกต้นไป

แฉบปดุกทำหอห่างใจกลดางไร่

คชยบังคับข่าไทให้ทากการ ๑

๑ แฉจมาทุกตรอกชอกอกทุกบ้าน

มาถึงไร่หม่นหายเขาทันไถ

๑ แฉจบททาเขชนชอบใจรชอบไร่

ปรทลจาดใจตดแฉงแฉงเข้ามา

ล้าอางนวลดรอของผองผวหน้า

๑ ทงทรวงศักรียากนำชม

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
คิดถึงดมปดมปดมาให้อาบใจ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เป็นกุศตลตลตจตต คตินิยม

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
พจนนของกตของตาทหรบนก

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ถาเกิดบุตรหอบมตอชกน

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
นจะเบ็นตูกเตาเหตาคูใด

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ทวไฉนจะไดแจ่งแห่งกจจจ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
คิดแถกแหวกหนามชามเซาไร

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
แถเห็นแถกแปดกหน้ามาดอุมตุ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
บั้ง ไบกมอริชงบอกให้ออกไป

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ตูกส้าวทานอชย หางชางตนงอ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เซารอชงบอกยงไม้ออกไปทางอื่น

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
คุณพ้อตูกวางกับเลื่อเหตอราย

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
๑ ครานนชุนแผนแถนคักดา

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
แถดงทวยอชบตอเหมือนกตอจจจจจ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
คองการาบปรามปรามหามชวย

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ฉนเบ็นคนชางดงอชยุงไฟ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
อัยพอกบ่าวดาวไทยไตฟงเลียง

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
จิงรชงบอกออกไมมไตชา

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
นเชอรชเรชชอชามาแตไชน

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
มไคกตจจจจจจจจจจจจจจจ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
อยากจะใครเบ็นคไคสัดม

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ปดงอารมณรักใครใจผูกพัน

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เอนปรจกษแจ่งจรงทกสจจจจจจจ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
แม่มมิ่งเบ็นชวยเหมอนหมายมา

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
มบ่าวดไฟไรชอชเบ็นทนกกทจ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
จจะชากากามไตบ่าวดไฟไร

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
พอกดาวไทยนงเด็นเบ็นหม่มหม่ม

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ทงชวยหญิงจวงพจมาเบ็นทอ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ชามาโยทางนอชยจจจจจ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ไมรูคตอหจจจปดจจจจจจจจจ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
มายนตาปรบปรบชวยจจจจจจจ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
จจจจจจจจจจจจจจจจจจจจจ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ไตฟงคากบ่าวดชามนอชยจจจ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
คจจจจจจจจจจจจจจจจจจจจจ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
นตูกส้าวเจานายบ้านเมืองไชน

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ชอชไทยเกิดทเด็นเก็นชามา

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เห็นส่าเนียงทงจจจจจจจจจจจ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ถาบตาทามมาเห็นไมเบ็นการ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
แมบวคจจจจจจจจจจจจจจจ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ใครฟองพานแถวเอาตายเลียงทจจจจ

เสนอตุลาออกบอกเจ้าเงาะเอาบุญ
 จงเร่งหนี ถอดออกไปเสียให้พ้น
 ๑ กรานนขุนแผนแสนสันท
 เป็นดี ถัดจากหมื่นหาญอยู่บ้านน
 กระจับปายบ้านป่าไฟ ไทซึกตั้ง
 กัดจ้แต่จะไม่ได้กินจริงจัง
 ครนสู้รบคบมือจะขอถาด
 จะไม่ส่งมาจืดตทกคดี
 ผู้ถือมคณฑน ให้แก่ ไซส์ฮอย
 คงจะยกให้เป็นภรรยา
 คิดแฉ้วดกตุก เต็นบุกป่า
 ถึงศาลาหน้าตรอกนอกทวาร
 อ้ายพวกช้องมองเห็นเข้มนมา
 ขุนแผนบอกออกพดพิไนทันใด
 หมายจะฟัง อยู่ไนช้องของเจ้าคุณ
 อ้ายพวกช้องจาดจางริงตังเจรจา
 แม้นเซอะเทื่อเรื่อตรงเข้าองบ้าน
 เราจะไปบอกกล่าวชาวข้าง ไน
 ว่าแฉ้วตักตรงเข้าองบ้าน
 ความคณทลบต หนมุดนาย

ถ้าเจ้าคุณท่านมาเห็นไม่เป็นผล
 เจ้าเป็นคนมือชธมาเข้าปราณ
 ได้แจ้งจืดต ซอตจวามจืด
 เป็นคนคณมอเตอองตอติง
 ไม่พ่นมอคงจะตมอามณห์ทอ
 ตาพ่อจะคงตั้งฉีกแหกแตกกั้นไป
 แศกร้าอเดี่ยเปด่าเปด่าไม่เข้าได้
 จำจะไปทอตสังนิทกับบีดา
 อยุ่สังหน้อยก็จจะรักเป็นหนักหนา
 ไม่เคอองเชอญเห็นจจะได่การ
 ตติตงตรงมาบ้านหมื่นหาญ
 ค่อยบอกกล่าวชาวบ้านนั้นเข้าไป
 ก็คูกคามถามจจะไปไหน
 นายเขาไซ้เตมทกหนมา
 ได้ฟังบุญบ้อองกนไปอนหน้า
 อยุ่ศาลาอย่าเทยวชุกชนไป
 พวกรทหารเขามาจับแฉ้วคับไหด
 ให้เข้าไปเรียนท่านหมื่นหาญนาย
 บอกกล่าวเหล่าทหารสังทงหลาย
 หมายจะมาฟังบุญเจ้าคุณเรา

ว่าแล้วจุดเลหาให้อาไศรย
 ขุนแผนทำกตวหตอบพนอบพิเทา
 คาหม่นหาญรักใคร่เอาไชยชิต
 ถูกเมียช่าคนไชยปักษ์
 นางบัวคดเขยคพทุกคาปาก
 ท่านผู้หญิงก็เขินดูไม่รู้แฉง
 ๑ ครานหม่นหาญชำนาญไพร
 เรียกนายพดายแฉงนนเข้ามา
 ขุนแผนรับเจ้าครุจรไปด้วย
 กับหอกคร่าสำหรับไปเที่ยวไพร
 เคาชระนวงเขนงคาดเขดมั้น
 กรรสนัดามบาทชาติพันดา
 ขุนแผนถือหอกออกตามหลัง
 แฉงเห็นจ้วแฉงเข้าแฉงไม้
 เทดินหุดับหน้าเพลิง
 ยกประทักษิกับไทดไม้คดอนแฉง
 ดันนกดบฉับหน้าเพลิงฉาด
 ยิงผิดจ้วชวิตมาศฉงฉงฉง
 จ้วกรรตงฉงถึงทระถึงไซน
 จ้วกรรตบคนกรรตงกาฉงฉงฉง

ให้อายไชเป็นคนหาปลาเข้า
 แฉงตั้งงเข้าตงคอกหตอกทุกฉง
 มิได้คดชงเคยคเดยคฉง
 ขุนแผนกตนอกใจไม้วแฉง
 หาหมากพดุบทรให้พแฉง
 ไม่เห็นแฉงใจแฉงฉงฉง
 คัดจะไปเที่ยวฉงกรรตงบ่า
 เจ้าจะไปกับช่าฉงว่าไร
 หม่นหาญฉงเอายามมายื่นให้
 แฉงฉงฉงได้ฉงฉงฉง
 แฉงฉงฉงฉงฉงฉง
 แฉงหน้าหน้าตรงเข้าพงไพร
 เข้าตงฉงฉงมาตามบ่าไม้
 ย่องเข้าไปแฉงโคนคั้นฉงฉง
 ล้อคฉงฉงฉงฉงฉงฉง
 ไม่รู้คฉงฉงฉงฉงฉง
 ประกายปราดฉงเปรีฉงฉงฉง
 หม่นหาญหันฉงฉงฉงฉง
 ขุนแผนโยนฉงฉงฉงฉง
 จ้วฉงฉงฉงฉงฉงฉง

๗

หุดบเขาดอกชากว้างหาง

โตตโหวหุดบหวิตชวิตไม้ทัน

จัวโตตคนแตกกระแทกเยื่อ

หมื่นหาญชาตวดยหอกเขาชอกคอ

กตบทรตงตงตงกาดงเดือ

เดือคโหว โขมสาตต ตาดดิน

๑ หมื่นหาญกอนหอกแดงออกปาก หากขอแก้วมาตดด้วยแก้วไข

โจนเข้าจับบรรองโหวโหวโหว

แกชตใจไม้เดือเนอกระทิง

แตวจับขนขนบ่ามาตนตง

เตารตตบตเตยอกมาตง

ทงบนผางพตางบอกกับภรรยา

เต็ดตอดคอกไปยิงกระทิงผิด

เจ้าแก้วเขาประจันไม้ทันชน

ถาคณอนโหวตมิไช่แก้ว

คุณเขาอยู่กับเรากันมากมาย

จาดองเกอหนุนแทนคุณเขา

เห็นส้มส้มจิ้มส้มเมืออย่าเสียใจ

๑ ฝ่ายท่านยายสัจนทนครนไต้พัง

ดด้วยแก้วรทพตายแก้วตงแหวต

ชุดมุ่นวุ่นวางตงกงหัน

จัวแห่งนชนแผนถดนมเขาคนมคอ

โหวตงเทตคกตมปบตงฟบชช

โหวงมอมอดมมาตงตงตงดิน

กระทอกเตือตกระแทกตมทวตคต

กตงเกตอกเสือกตงจชตงใจ

กจิงมิบรวโดยโหวตงตง

แกทงตงเสยเตตเจ้าเราไปบ้าน

เตินจ่านงกตงกบกรทมา

ขนบนโหวเตินตงเขาเคท

พิไปบ่าเควระหรายแทบจายชนม

มันจอนคจันโหวตจมาตคตง

เราสองคนชวดยกนมมันจตาย

เห็นแหวชวตจจตบหาย

แน่ท่านยายชัจจว่าอย่าน้อยใจ

ชอบบคตตตูกเราจชยกให้

ยายจจะเห็นเป็นอย่างไรให้วาม

กตมตงมุงมาตบราวตนา

ครนผวปรททชากตใจ

จึงตอบว่าตามใจจะไหน

ถ้าเห็นแต่ใจไม่ห้ามตามแต่ใจ

ครั้นเมื่อยรักษาจากนั้นแต่ใจ

เจ้าจะอยู่กับข้าไปนาน

ข้าจะคิดฝังปลูกเป็นตุ๊กเต๋

ถ้าไม่ชอบใจกันฉันใด

๑ ครานหนึ่ง โฉมเจ้าพ่ายแก้ว

ฉันถ้าบากรากจนคนเซซัง

ถ้าเจ้าคุณเห็นตุจะอยู่ด้วย

ฉันเป็นคนกำพร้าเฮกกากาย

๑ หมันหาญตั้งจนทนต์กรรยา

ก็จัดแจงเคหาเรียกข้าไท

เครื่องโอโลกะธรรมากร โทณภาค

ไตรตงบน ไตเตียบทัง ไตภพาน

ก็พร้อมเครื่องประดับสำหรับห้อง

จะส่งคนนตรีกชคตไม่มี

ท่านยายตั้งจนทนต์ มารดา

เนื้อหมูปปดาสู่ราบาน

๑ รุ่งจนอนพฤษ์ก็จัดแจง

จึงอวยพรต่ออนตั้งสารพัน

จัดแต่กันฉันไม่ขัดทักทานได้

ด้วยมีไรทรพธชาติคนพวด

เกษกเจ้าแกลดเขามาแกลดว่าชาน

ฤาจะคิดกตบบ้านประกาไรได

ขอบัวคตูกเราจะยกให้

อย่าเกรงใจบอกคความตามจริงจัง

ได้ฟังแล้วตอบไปด้วยใจหวัง

ท่านจะคิดปลูกฝังเป็นตุ๊กชาย

กว่าจะม้วยเป็นผีไม่หนีหาย

หมายจะฝากชีวิตไม่คิดไป

ได้ฟังว่าขมตจรมิไหน

ให้เข้าไปปลุกจัดเรือนชาน

ตั้งในเรือนเกดอนกตาดส์ระอาดส์ระอัน

มุงม่านพุกหมอนทนต์

กรวโตนชนกันฉ่องกระเจกหัว

เราเส่นมเส่นต่างอย่างบุราณ

ก็จัดแจงเข้าปลุกกรรยาหาร

ก็สั่งเร่งเร่งกิจการทุกสิ่งอื่น

ศกแต่งเส่นวิกนเส่นทกชอญ

ให้กตอมเกดยงเตียงกนจนบวรโดย

ครั้นเสี้ยวกศกต์แต่งดำเร็จแล้ว

ก็มอบทรัพย์เงินตราทั้งห้าไท

เจ้าพตยาแยกอุประนามกักราบไหว้

ครั้นส่งสิ้นแล้วจรพกัถบัจ

๑ เวตาคักสังคภาตตนอน

ท่านขยายสั่งจันทน์นั้นเข้าไป

ดวงใจเจ้าจะไปอยู่กับผัว

พอส้มควรวัดยาอาวรณ์

๑ ครานนนวนตนางบักคิด

ได้ฟังคำมารดาประหม่ากตัญ

แม่จะไปมอบหมายให้ชายเขย

ได้โปรดก่อนผ่อนผันเถิดมารดา

๑ ครานนท่านขยายสั่งจันทน์

ประเวณมีผัวกตัญอะไร

อันซึ่งการประเวณไม่มีศร

ประเดี้ยวใจไตศุขสันทุกชวอน

เมื่อยายเจ้าเอาแม่ไปตั้งตัว

พ่อแกช่างออเดาะออเฮาะกรัน

แม่ฟังไม่เท่าไรใจก็รัก

ประเวณเช่นนั้นแต่ไรไร

ให้เจ้าแก้วเข้าอยู่ในเรือนใหญ่

ท่านผู้เฒ่าเข้าไปปู้ทึนอน

ท่านผู้ใหญ่อยู่หลังแล้วสั่งสอน

พอสันแต่งกักรตงทมิโค

พระจันทร์แจ่มจกัจาร์ดีใจ

ประโตมได้ถูกสวดแล้วกตัญวอน

รักษาตัวทำตามแม่ตั้งสอน

แม่จะจรพาเจ้าไปตั้งตัว

ยังทุกชวอนเต็มทีจรมีผัว

แม่ทูลหัวของตุกไตแม่ตภา

ตุกไตไม่เคยมีศรเคียงเจ้า

ซ้ำซ้ำดักหน้อยจึงค่อยไป

รับขวัญตุกไตพดวงทางปราไศรบ

ไปเกิดแกวตยาอาวรณ์

กตัญจรวุเตี้ยหนักไม่พกัถสอน

พ่อแม่มาแต่ก่อนก็เหมือนกัน

พ่อเขาชคคตกตัญจนตัวสัน

เผื่อจอนจ่าสารพันจะเอาใจ

ไม่ชานักก็ต้องหย่อนผ่อนตงให้

จึงมีตุกไตได้ไปออกเต็ม

ไม่ต้องเวียนตอกรูดอกกร่างาย

ที่ยังพงทศเขบตองเก็บเต็ม

ไปเกิดแก้ศวอช่าอวธกั

ไม่ชานักลักรไต้ รกัณ

แถวรงักรัดจัดแถงให้แถงตัด

ครนลักรัดแถงนารางเยองย่างมา

๑ ครานนพตายแถงแถงดัดวาท

มิไต้หัดบไต้นอนก่อนราตรี

ไต้ยงนัถยงสัถยยปรธกักริก

มอชแถมนนทานผู้มารดา

ท่านมารดาเขาไต้ถึงในหอง

ลุดยกรธางแถงมแถงแถงตธเกยง

ครนถงทชนนถดงนง

เจ้าบวคดแถงม่านพต่านพตังใจ

ท่านมารดาถ่ากับเจ้าพตายพตัน

สักรพตกร ไรศากอช่ายาย

ตูกช่ายงเดกเดกนถกหน้า

ทงด็องจงเป็นลุดชทุกนวันตรี

เจ้าพตายแถงค่านบรยพพ พตัน

นางยัดไต้มิให้แม่ไคตคตา

เหมือนหนงตายรือยัดนเขากันเซิม

พอกรัดหมดเดมถักแถงกัณ

ตูกมัวเขาคงด็องให้ผอนผัน

ไต้กรนชนมาแถงแถงแม่อา

ชานนารถถดแถงผคหน้า

เขาในหองเกหาคยทนท

นงอนนถนอนคอยเจ้าบวคด

เหตุไคนปานฉะนยงมมา

ชยบพตักคยถกผงกหน้า

พานางมาตั้งตงจกรคยง

คอยเมยงมอชกรธแถมไต้แถงให้เสยง

นางคอยเมยงมารดาคตาไคต

เจ้าพตายตงเทพพนมถักมกรายให้

ด็อยยงไมเคยช่ายช่ายเดมท

ให้กตอมเกดยงเดยงกัณจนเป็นผ

ให้คบคองมชนทุกถน

เจ้าอุดถ่าหัดงด็องคอยผอนผัน

ไต้กรนชนเซิงแซแม่จธธา

ท่านลักรัดนถนตูกอถกนอชเกหา

มารดาบถอบนางให้จางพตัน

พอเดียงดบหบห้องแดงยงหนึ

คิดจรตามมาร ตามาไม้ทัน

เจ้าบวคตมอจาจรออกได้

เจ้าพดายรบขจญจาบจรจา

นแนเจ้าพจรเตาภจวมจรจตค

ถ้าเรบรักหนักหน่งในคองใจ

ทงนเพราเรคุดตเจ้าคตใจ

จงผ่อนปรนต่นทาเกิตชยักตค

๑) กรานนบวคตศรัได้

ชายภระเทบภระทงถูกเหมื่อนตูกนถ

เจ้าพดายแกวเห็นนางระกาจจตค

จึงแลระค่อนวอนว่าไต้ปราน

แนบนางพดางเข้าจรตอยตม

พรกเจ้าเทาเทยมชจาไต่ย

แดงอมนางชนจาบบทนชน

จงผ่นผ่นท่นทนามาชวงน

๑) กรานนบวคตศรัตมร

ทำสระบตเบือชหน้าแดงว่าไป

กรูว่าคูนพ่อยชยกให้

จงกนชยงไวส์ทงของสำมราตรี

เจ้าบวคตนถกตอจจนตจถน

พลายแกวคกนนางโจมโถม

อ้อนตระไมแฝงม่านเข้าเมียงฝา

มานงนงกมหน้าอยู่จ่าไร

ไต่พจนจอนางทกตางไร

จึงมกให้ทาชไซไมคตคตจ

ทาชยกให้เตยงกพณนเมียบถ

พอกชองตจเขาเทานนถกถนถ

จายใจก่อนก่อนตจชชช

จิงกคกปรจทหน้าไม้พาท

ภระทมตภระทมิตทมาจเมินตจเทินท

มีพอกจจมาชายระกาจใจ

ตจภระตจมเนตชนางทาจปรจไต้ช

จระคชนคจกตจได้ไปโยม

จจจชชชชชชชชชชชชชชชชช

ตจยแรงพรกเจ้าเทาคองใจ

เห็นปรตชบวอนคชชชชชชชชชชชช

ชจไรน้มาเข้าแต่เข้าช

จระไปไหนพ่นมชชชชชชชชชชชช

ปรจจจจจจจจจจจจจจจจจจจจจจจ

๑ เจ้าพดายแก้วพังนางทางจ้าวอน จรมัดมือไขเถ่าเจ้าพเอ๋ย

แก้วดาอย่าปรามภักการชมเชย

ถึงไม่เคยก็จรั ไนกรู้เดียว

เจ้าพดางทางเข้าเทพริญจอน

ให้ปั้นบ้วนชาบช่าน ไนทรวงเสียด

จูบแก้มแนมนมเซากดมเกดยว

อย่าบดเบียดไปให้บอบรรมกาย

เจ้าบวกลดต่อเอาลมดมตรวดย

ออรุททวยด้วยคาตาประหม่ากาย

แต่รักนรกกหนกจกต ไหลตอขาย

ชรมือยชรม้ายเมื่นหน้าไม้พาท

เจ้าพดายแก้วกชกนชงส์พ่องส์พักนารกีสถกชอนชยกแต่้วพดกน

เจ้าพดายชองนางบขงพอเป็นท

สชอวฤทเทชชกนชยู่แต่ยนิ

๑ เจ้าพดายแก้วส้มดู้อยู่ด้วยน้อง

ไม่เคืองชองรงเกยจเคยชกน

แต่ฝักค้วหมนทวญนทานนวัน

จนบจกตมกรวม ไททลายเคยช

เขาทำมาหากนตั้งนทงบ้าน

พอกททวบ้างทวชชอกกถาดเคยช

เจ้าพดายแก้วนงต้อยกับเวช

ทวเส่มชอนมคมนคนไม้เคย

๑ ความนล้งจหนททานหมนทวญ

ศชอการเจ้าพดายนายต กเชย

งานการตั้งไคไม่ทำเคย

ชางเคยเมยศชวยมาทลายเคยช

กุประมาททคาคผลคจจจ

ชางยอชยบอปรย ไมเคยชเพช

ม้วนชอนมคคค้อยู่กับเวช

จระให้เคยชดจยคชกคชกฏวไ

กรนผลนเมยปรกชววากนแต่จ

เวยชนายพดายแก้วเข้ามวไคถ

เคยชจนเจากคชานปรกการไค

จจจระไคเคยชชนจนมรณ

ไมเคยชยงพวกรเวาเหล่งาททว

เห็นไคการจจจไรคไปท

เทยชปดนจจชงชชยคไคมา

ทงเงินศรามาชชชนแต่แพทพรช

วิวศกชายช่างมาคณาเอาสั้น

ไม่ต่ำกว่ายากเข็ญแค้นแค้น

ศอกเจมาอยู่บ้านกษานชา

ไม่อับอายขายหน้ากับข้าไท

๑ ครานนพตายนแก้วแกตจกตจ

ฉนคตจระมอปกายจนวายุปวิถน

ตามตจขบสิ่งไรให้ส่อนตั้ง

สาชนชกบตเบือนแกตจเชอนแซ

ชงตจขางขงโมยคนปตนคบ้าน

ตาเกิดเหตุเสกพาลปรวการ ไค

๑ ครานนหมนหาญชานาญป้า

ชชระพุดแกเอาตามแกน

อนพอกทหารไนบ้านกู

ตจนอยยงคตทนทุกคนไป

เหมอนคัวเองชอนแชนแกนชดอ้าง ตูกรยาทจถงยชางมูหญง

จระสู้รบใครไคไม่เห็นจริง

๑ ครานนชุนแผนแฉ่นตั้งท่าน

ยจตทหารชาญไชยใจทมิฬ

ยมแฉ่นจาวพตายนแกตจแกตจกตจ

ตั้งอยู่ยงคตทนพันปรวการ

เซาตจนไถไคคทนทุกตั้งสรพ

มาจคแฉ่งแบงบ้นกนบ้อยไป

เงินตั้งเพองหนึ่งก็หามาไม่ได้

แกตจตั้งใจเจามาเป็นซ้ำพาม ๑

จจคอบจจากตาทหมนหาญ

หมายว่าท่านจระขบเตยงฉนเทยงแก

แมนมพจชยคากชองพ่อแม่

กตตามแกท่านจระตั้งให้คณาใจ

ตจนแกการใจกรวมไม่ทำไค

ไม่ไหวชอนถึงท่านจระรับแทน ๑

กรนไคพจจจจาเจ้าชุนแผน

เจานแฉ่นรหตคตั้งเพียงไร

คนเตยจกตั้งสู้บคนไค

จระพันแกตั้งตั้งเท่าไรไม่ไหวตั้ง

จจกรยาทจถงยชางมูหญง

แกตจนพตจจจกตจตั้งกตจางตจ ๑

พจหมนหาญบรึกษาชปรวการหมน

จายอยู่ตั้งทุกคทนทนทาน

จจคอบจจากตาทหมนหาญ

ไม่พอกการฉานยังไมชอบใจ

ที่เรียวแรงแข็งชนพื้นไม้เข้า

ถ้าเขารุมแทงพื้นตรมนี้ไป

ถ้าแม่หมาครหาญหาญกาวิชา

โหยตบหนยงเขารอบกาย

๑ ครานหมนหาญชานาญบ้า

ชายนอจดหยงจริงจริงเจียด

แกดกตรงลงบันไดไปกลางบ้าน

โหยตบหนยงเขารอบกาย

ทหารพวงพายจามาควาบน

ชนนกลัดของชนไวทันท

หมนหาญเรียวพตายแกวแจ้วแจ้วไป เป็นกรรไกรไม้ไคร้ลงจากเสหา

อย่าหลอกเล่นไม้ไคร้ให้รับมา

แม่หมาครหาญหาญกาวิชาเหมือนนางจริง ถึงบหนยงก็ไม่ออกสีกตูกหนึ่ง

ถ้าไม้ดีเหมือนหมาตายแต่ดมึง

พตายแกวไต่พวงทำงมึง

ของดกอ่อนผอนพกสักเวลา

หมนหาญชิตฮ้อมอชหนา

แม่หมาครหาญหาญกาวิชา

๑ ครานพตายแกวแกดออกตา

เห็นแกวเรียวพตายคาแต่ชธาเคอมน

จรมบเอาว่าคียงไม้ไคร้

คงช้าในหัดบมไม้พนตาย

คองแกดวคตาดค้ำดคราถันทงหดาย

ไม้ระคายปตายชนดักนดเดียว

ไต่พวงพตายแกวจ่านยคาเขียด

เขอปรตเคียดจมตบให้เห็นกน

เรียวทหรรบาวชจาตงทงน

มาตองตบชนดครเขาตวค

ชนยนยตบคคตมมม

พริอมทงยดบบอจจออกมา

ถาชธาตครนอชยาพรนพวง

จรมบเป็นรวงผงทงกายา

จรมบเป็นรวงผงทงกายา

จรมบเป็นรวงผงทงกายา

จรมบเป็นรวงผงทงกายา

ไต่พวงพตายแกวจ่านยคาเขียด

เขอปรตเคียดจมตบให้เห็นกน

มาตองตบชนดครเขาตวค

๑ ครานพตายแกวแกดออกตา

เห็นแกวเรียวพตายคาแต่ชธาเคอมน

ด้วยพูดตงพตงจตต ผตถอยคำ

แต่वलุกเตนมาพตตด้วยทั้นได้

ปลตงอารมณั โขมอ่านพระคาถา

เป็นทั้นงแน่วแนใจไม่ไหวตง

พอคารองว่าเขาเจ้าทหาร

ยลับบอกกรอกตรงเขาพร้อมกัน

เอ็งตนกุตนคณัครหตบ

ยงแต่ด้วยคใหม่ได้กระบึง

ทงหญิงชายวงพรูมาตเด่น

ทบางคนล้าคญูว่าบวรไย

ยงแต่ด้วยคใหม่ได้กรรหน้า

เจ้าพตตายนงตงควไม่กตวเกรง

พวกรชางบ้านว่าทานนตจรง

หมตคินลันตูกไม่ตูกตน

๑ หมันหาญเห็นพตตายแกวณพแกตวคตลต คคชยาดในใจให้หวนไหว

ชวยแกวณคกาจบงอจกรัน

มาหมกคคตุมช่มอยู้ไม่รูแจง

กุกเบนคณคิมวธา

ตงพระยาดัหวราชอนักราดเกกรียว

ยงคคกยงแค่นให้แน่นใจ

มให้ทาทานจระตองค้องขบได้

อย่าขคใจเดยเจ้าครจระให้ยง

ภาอนาตงจตคสันทนง

พยักหน้าว่าให้ยงมาพร้อมกัน

คยยกบนยนกรานปรตบมณ

ตาคตนหมกณบจวบตง

ทนกรทตบปราดเปรียงเดยงฉงฉง

อึงคระนึ่งไปทงบ้านล้ทั้นใจ

คณักตบอยู้หาเห็นเจ้าพตตายไม่

ตวยมคเชตบ้นออกกรนเกรง

รูกว่าเขาจนคินลันเชนง

เทต่านักเตงสันทตกตงทกคน

ชวยคบนยนยงตงทวณ

ไม่ระกายปลตายชนคณคคกรัน

๑

เคมล้าคญูว่ามั้นเคอระเชอระชานมา

มั้นมาแกตงคตมตนเทมือนคณบ่า

ยงอายนตกจวณานอยใจ

อยถ้าเคยวคตองควเห็นไม่ได้

เคนชนบ้นคเไปเรือนพตน

๑

๑

มาจัดแจงแกงเนื้อตะพาบเผา

เข้าใหม่ได้ในซามกตบับ

ผู้คนหญิงชายไม่พรายแพรง

ครันตำเร็ยยกตำรับออกมาพด้น

๑ ครานพโหงพรายเจ้าพตายแก้ว

กระซิบบอกนายพด้นด้วยทันใด

เขาแกงที่แต่งได้ในตำรับ

ดวนยาพิษทงนบนบนคอง

๑ ครานพจึงโถมเจ้าพตายแก้ว

แต่อยู่ด้วยกันมาไม่รำคิน

อยากจจะใคร่เห็นครระหนักประจักษ์แจ้ง จึงหยิบเอาช้นแกงทุกสิ่งสรรพ

แกงหม้ออันหมทอตมัน

โยนช้นบนหงคากาโฉบรับ

เชื่อพรายหายกรงจรงจรงเจียด

อยู่ด้วยกันเกอบบไม่มผล

หากรู้เพราะโหงพรายไม่ฉายปราณ จระตรองการแทนทำให้หน้าใจ

จ่าจระตางช้อวามันเลีย

แตจจกตบเกิดอนกตบสงบใจ

อุบายบอกบจคตจวาพเจบ

พอเขาตกตงทองตองสามค่า

แยเย้าหอหมกทงนกกค้ว

เอาชานนโรยทอทุกสิ่งอัน

จัดแจงสำรับไว้สรรพสรรพ

กระ โถนช้นน้ำตงตงพรังไป

เห็นแต่จว่าเขาเอาช่าได้

เดี่ยวนเมี่ยเลียไปใจไม่ตรง

มันประกบโรยมาด้วยยาผง

พอจจระจจระไวอย่าได้กิน

ได้ฟังแต่จหวาดจิตตคตกคิต

ใจทมิพหมายจระตางช้อวากัน

เขาจระคนปนบนบนกอนเดี่ยว

พอกตบนบคินบดในบคเดี่ยว

จระแกตงเคี่ยจมาจจจจจจจจ

เห็นจระเบนคจจจจจจจจจจจจ

จระตจจจจจจจจจจจจจจจจจ

จระตจจจจจจจจจจจจจจจจจ

จระตจจจจจจจจจจจจจจจจจ

จระตจจจจจจจจจจจจจจจจจ

จระตจจจจจจจจจจจจจจจจจ

จระตจจจจจจจจจจจจจจจจจ

จระตจจจจจจจจจจจจจจจจจ

ยกตัวขึ้นไปทางข้างไหนก่อน

จนงอข้อมือไม่ได้ ไหล่ของเขาม้วน

เขาฝ่าซบับปลกยกตัวรับ

เจ้าพดายแก้วมโตะเคตงระแวงใจ

เจ้าพดายแก้วทอด้สนิทชิดเงื่อนงำ

ตูกนอยท ในทองธองนอองน

บวคตพาวช้อไม้ถอด้

ตูกกรกกาเนคเกิดในครรรถ

พดายแก้วเห็นบวคตมรุตทา

ตกรกเกิดด้วยกนก จริงใจ

ตกรกหัดบ่มใหม่ได้กับพ้อ

กาสัมภรรวิกใครไม่จตจาง

มดผลตพวงผอแดงทอวรอ

ตูกกรกกาเห็นตเกิดด้วยกน

เจ้าพดายแก้วพวงนางทางคอบว่า

พ้อเจ้าเทานมยอมใจ

ไหนองออกจางายยอมให้

จกรกต้อมเกิดยงคเป็นคชชีวิต

๐ กรานนจิงใหม่เจ้าบวคต

พดงปลากหากแกตงประชคไป

พจระนอมให้สบายพอหายเหียน

เจ้าบวคตมโตะเปิดยนแปดกหน้าใจ

แตวดูกกลตบมาน้ำนาคหดงให้

พ้อสนแด้งอ โตะไทยตงทันท

เพ้าเคตงสกตาคตงเคตงเจ้าบวคต

ขอให้พเกิดเป็นโรจงให้บ่ม

จิงคอบว่าโยพ้อมาขอฉัน

มิใช่ตูกพ้อนนญาฉันใด

ค้อยโตะมเดาตงจเมยแกตงเกตยโกถ

พ้อยากได้เป็นสัททคตขอนาง

พจจขอแกวคตาอย่าขัดขวาง

ขอเชิญนางอนุญาตอย่าขัดกน

ช่างวอนขอฉันไปไคอย่างไครน

ตกลงเบนตูกของทนฉันจโร

นจจาเจ้าเฝ้าชคอชณาไครบ

เสียนแรงพกรกใครเจ้าไมคต

พจระได้เอาใจเป็นกรวมสัททช

เจ้าไมคตถึงแกตงคแด้งไป

จกรกตงสนชวประสัททชให้

ฉันยอมให้ตระตามคจามคต

เปิดประตูออกมาออกบ้าน

เปิดประตูวิหารต้นตาลใน

วางยามเปิดกตักแก้วชกชุต

เอาไม้ไชยพฤษณ์พระยา

ยันต์นารายณ์แผดงฤษณ์บดค์พระ

ยันต์นารายณ์ถักอกปกปิดกตาง

เอาไม้รอกบกเจ้าชนด์ทศ

ตงเพดานยันต์สังวาทอำมรินทร์

เอาไม้มริตกันเกราถากันไทย

ตงจุดตสันทตใจททาง

ร่อนทองตอทองกนนามนฉา

เกรารแกร่งแห้งไตตังใจปอง

๑ จะกล่าวจึงยายดาวบ่าวบัวคดี

เห็นโตहितไซมสาคออกดาตไป

เห็นมุงมานแหงกเจ็กเด็กมุต

คูหนาเผอดเตอตฝาดออกดาคนอง

ตประตูตงตงเรยกองม

เซาพนธ์บยบทงทงกาษา

๑ หมนหาญสัจนทนครนไตพง

จึงมางกงกตกใจกตัก

รับเดินมานบาศคเจ้าจตไต

ดิมกตอนชอนไล่ไวควังตรา

ตเหล็กไฟจุดเทียนชอนแดงว่า

นีกเป็นอาพาดกนิกมารจาง

เอายันตราชระประพนดาง

ตงยันตนางพระชรัตนพนตน

ยันตปิดบกชงวงสายดีญจน

กพร้อมตั้นในตำราถูกท่าทาง

ก้อชุตจุดไฟใต้พื้นต่าง

ภาวนานั่งย่างกุมารทอง

กตบหน้ากตบหลังไปทงสอง

พอรุ่งแจ้งแจ้งทองชนทน์ไต

อยู่ในททบดินไตถิ่นใหญ่

กตกใจจึงว่าชนมามอง

เจ้าบัวคดีนอนคายอยู่ในห้อง

ตกใจจึงรชงกรตกรตมา

แม่บอคตคายแจงคุณพ้อชา

ทงหม่อมพดายหายหน้าไม่เห็นตจาง

ตูกตตงตงตงทงเมยมถ

มาเห็นตูกตอนนธ์บวรโดย

หม้อหาญถือขวานยาวกวักกฤษ

กฤษแห่งวังฟาดพาดทุกที่

หม้อหาญฟันฟันแฉกฟันฝกร

หม้อหาญเข้แฉกฟันฝกรฝกร

พดกทหาร โหมเห้เข้แก่เก้นาย

ทอฮวดตอฮวดทงทงสัศตรา

หม้อหาญตบกรวดเทอกล้อกษนย

ฮุนแฉกเอ้อกฤษง่าแดงง่าไป

ฮยาถ้อฮยาฮยาฮยาฮยาฮยา

จระฮอกฤษกรฮอกปาดฮอกฮอก

หม้อหาญเอ้อกตบตันฮอกฮอก

ให้กร่นกร่นกร่นกร่นกร่นกร่น

เป็นกร่นกร่นกร่นกร่นกร่นกร่น

จระฮอกกร่นกร่นกร่นกร่นกร่น

๑ กร่นกร่นกร่นกร่นกร่นกร่น

จระฮอกกร่นกร่นกร่นกร่นกร่น

หากกร่นกร่นกร่นกร่นกร่นกร่น

ให้เขาแฉกพรวกเถลฮ้อได้เจ้อเจาน

ทงทงทงทงทงทงทงทงทง

ฮยาฮยาฮยาฮยาฮยาฮยาฮยา

ฮุนแฉกเอ้อฮยาฮยาฮยาฮยา

หม้อหาญตบแฉกฮอกฮอกฮอก

เอ้อกฤษแฉกแฉกฮอกฮอกฮอก

แฉกฮอกฮอกฮอกฮอกฮอกฮอก

ฮอกฮอกฮอกฮอกฮอกฮอกฮอก

ฮอกฮอกฮอกฮอกฮอกฮอกฮอก

ฮอกฮอกฮอกฮอกฮอกฮอกฮอก

ฮอกฮอกฮอกฮอกฮอกฮอกฮอก

ฮอกฮอกฮอกฮอกฮอกฮอกฮอก

ฮอกฮอกฮอกฮอกฮอกฮอกฮอก

ฮอกฮอกฮอกฮอกฮอกฮอกฮอก

ฮอกฮอกฮอกฮอกฮอกฮอกฮอก

ฮอกฮอกฮอกฮอกฮอกฮอกฮอก

ฮอกฮอกฮอกฮอกฮอกฮอกฮอก

ฮอกฮอกฮอกฮอกฮอกฮอกฮอก

ฮอกฮอกฮอกฮอกฮอกฮอกฮอก

ฮอกฮอกฮอกฮอกฮอกฮอกฮอก

ฮอกฮอกฮอกฮอกฮอกฮอกฮอก

ฮอกฮอกฮอกฮอกฮอกฮอกฮอก

ฮอกฮอกฮอกฮอกฮอกฮอกฮอก

ฮอกฮอกฮอกฮอกฮอกฮอกฮอก

มิ่งอยู่เกิดกุศลไปบ้าน

โหงพรายพรังพรังมดอมรอบกาย

ขามกดองหนองนาแฉะตาขาว

เหมือนคนจวนจวนไปไม่เห็นคน

หนทางพันก่อกวามาถูเดียว

ขบขบเวือนพดนด้วยทนต์

๑ ฝ่ายดาหมื่นหาญตั้งธานีจตุ

แล่นประแสงรัฐเดดคิมศักดิ์ดา

กู๊กคนเรืองฤทธิประสิทธิ์ชโย

จรชนอยู่ดูหนามนทาไร

ถึงซัดไม้คายอายุสุดใจ

เดี่ยแรงคนเดือช้อเขาต้อชา

ยงคตกยงแค้นไหแน่นใจ

ค้อโถงไถบักจัตครตครตาน

ฝ่ายดาหมื่นหาญให้ลาดเคือต

มันประแสงรัฐเดดจวชาสารพัศ

๑ ครานนขุนแผนแฉ่นฉันท

ไต่ถูกชายเขี้ยวชานุกุมารทอง

จรจิตแจ่งคดาบไฉ่ปราบคัก

ไต่เสร์จตุสมอรณตามค้ำรา

เวียกกุมารผู้โสมดั่งนทงหลาย

เม่นขมคอป้อหาญไปบัตตต

แบกบดาพามาเขาไฟรสังนท

ประจวบจนเขาบานกาญจนบร

ประเปรี้ยวเวียวแรงควยฤทธิสม

ยนต์ตงไต้ดวงจินดา

ไต้เห็นฤทธิพตายแกวแกตจกต

ทงกาตงจิงชากชานูไชย

จรเปรียบเดี่ยชกม้นหาตงไม้

อายนางไฟรทยงมจรตริชา

ถารูชาจตงไหนคชายนหน้า

จรเดี่ยตงาเดี่ยช้อตอไปนาน

แฉ่จวร้องเวียกบ่าจไฟรให้ไปบ้าน

ให้ทหารเขาไปฉ่งเดี่ยตงจัต

ไม่หายเหือตจตคแนนออกอต

โหคตุมกตคอรณณแฉ่ตรมครอง

เวืองฤทธิริงตไม้ตอง

กัตมปองคิตไฉ่แต่ไวมา

ครองตริกาเหตักไฉ่ไหหนักหนา

ท่านจางไฉ่ในมหาศ้างครากม

๕ ๕
เอาเหตฺกยอชฺชพร๑เจตย๑มหาช๑ค๑

ยอชฺชปร๑เจ้าท๑ท๑ว๑ร๑มาปร๑ธ๑ม

๕ ๕ ๕ ๕
เหต๑ก๑ชน๑น๑น๑ผล๑พร๑าย๑ค๑าย๑ท๑ง๑ก๑ถ๑ม

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เหต๑ก๑ค๑ร๑ง ๑เ๑ง๑ค๑ร๑ง ๑น๑ด๑ม๑ง๑ต๑ก๑เพ๑ช๑ร

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ห๑อก๑ถ๑้า๑ว๑ร๑ค๑ฤ๑ช๑ท๑อง๑แ๑ง๑พร๑แส๑ง๑ห๑ก

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เหต๑ก๑ป๑ฐ๑ก๑ส๑ต๑ก๑ป๑ระ๑ค๑ุ๑ต๑ป๑ุ๑เหต

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
พร๑อ๑ม๑เหต๑ก๑เบ๑ญ๑จ๑พร๑ร๑ณ๑ก๑ถ๑เม๑ต

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เหต๑ก๑ข๑าน๑พร๑อ๑ม๑เด๑ร๑จ๑ท๑ก๑ด๑ง๑แ๑

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เอา๑เหต๑ก๑ไ๑ท๑เหต๑ก๑ท๑ด๑อ๑บ๑อ๑พร๑แส๑ง

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เหต๑ก๑ก๑แ๑ง๑น๑า๑พ๑ท๑ง๑เหต๑ก๑แ๑

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ท๑อง๑ค๑้า๑ด๑ม๑ฤ๑ท๑ช๑น๑า๑ก๑อ๑แ๑

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เ๑ง๑น๑ท๑แ๑ช๑า๑ค๑เหต๑ก๑ท๑อง๑แ๑ง๑ค๑ง

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เอา๑มา๑ส๑ม๑ค๑ุ๑ม๑ค๑ว๑บ๑เข้า๑เป็น๑แ๑

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เ๑า๑ให้๑แ๑ง๑ค๑เ๑แม่๑แ๑ช๑ยา๑ผ๑ง

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ไ๑ด๑้า๑ม๑ว๑น๑ช๑ด๑เหต๑ก๑น๑น๑เด๑ก๑ถ๑ง

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ย๑ง๑ค๑ง๑แ๑่๑พ๑อง๑า๑ม๑ค๑า๑ม๑ค๑้า๑ว๑า

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ช๑ด๑เหต๑ก๑ค๑ร๑บ๑เด๑ร๑จ๑ถ๑ง๑เจ๑ค๑ค๑ร๑ง

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
พ๑อ๑ก๑ระ๑ท๑ง๑ฤ๑ก๑ษ๑เขา๑เจ้า๑ว๑ร๑ด๑บ๑ห๑้า

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ก๑ค๑ค๑ไ๑น๑ป๑ด๑ก๑ค๑้า๑ง๑ชน๑เพ๑ย๑ง๑ค๑า

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
แ๑ด๑จ๑ค๑ห๑า๑ล๑้า๑ว๑พ๑ต๑ร๑ค๑เ๑ร๑อง๑บ๑ต๑ร๑พ๑ด

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เท๑ย๑น๑ท๑อง๑ค๑ค๑ด๑ง๑เขา๑ท๑ง๑ค๑ุ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ค๑ั๑ร๑ษ๑ร๑หม๑เบ๑ด๑ไ๑ท๑ท๑ง๑บ๑าย๑ค๑ั๑ร

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เอา๑ด๑บ๑ท๑ง๑ค๑ง๑ไ๑ว๑เ๑น๑พิ๑ช

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เอา๑ถ๑าน๑ท๑ด๑อง๑อ๑ย๑่าง๑จ๑าง๑เ๑น๑น

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ช๑าง๑เหต๑ก๑ค๑ณ๑ม๑อ๑ธ๑อ๑ท๑ง๑ค๑ร๑ง

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เ๑า๑ช๑าง๑น๑ุง๑เ๑า๑ช๑า๑จ๑หม๑ค๑ุ๑ค๑ม๑ล๑น

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ว๑ง๑ด๑้า๑ย๑ด๑ั๑ญ๑จ๑น๑เ๑ก๑ถ๑ง๑เ๑ช๑ย๑น๑ด

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ค๑น๑ด๑้า๑ค๑ญ๑ค๑อ๑ย๑ด๑ช๑ง๑ฤ๑ก๑ษ๑ด

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ค๑ร๑น๑ไ๑ด๑พิ๑ไซ๑ย๑ฤ๑ก๑ษ๑ร๑า๑ช๑ฤ๑ท๑ช

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
พ๑ร๑อ๑า๑ท๑ค๑ย๑เท๑ย๑ง๑ฤ๑ก๑ษ๑ร๑า๑ช๑ด๑ห

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ช๑น๑แ๑น๑ด๑บ๑เหต๑ก๑ให้๑แ๑ง๑ค๑

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
น๑าย๑ช๑่าง๑ค๑ั๑ร๑ค๑ร๑บ๑ให้๑เ๑ีย๑ว๑ป๑ด๑าย

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ท๑ค๑ร๑ง๑ก๑ถ๑าง๑ก๑จ๑าง๑ง๑า๑ม๑ง๑้า๑ม๑น๑จ๑ก๑ง

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ย๑า๑ว๑ถ๑ง๑ค๑้อ๑ก๑ก๑า๑มา๑ห๑น๑้า๑ดู๑ก๑ไ๑

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เ๑า๑ช๑บ๑ง๑้า๑ม๑แ๑ง๑แ๑ท๑ง๑ค๑ร๑บ๑

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
บ๑ด๑เ๑ีย๑ว๑ไ๑จ๑เ๑ด๑ย๑ง๑พ๑ต๑น๑เป็น๑ม๑น๑ย๑บ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
อ๑าน๑ค๑ม๑ไ๑ด๑ม๑ช๑น๑แ๑น๑อ๑พ๑า๑ด

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เ๑อ๑ม๑ป๑ร๑า๑ด๑เพ๑อ๑เ๑ย๑ง๑ด๑ุ๑ค๑ม๑ท๑น๑บ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เ๑อ๑ม๑พร๑าย๑ค๑ด๑้า๑ย๑แ๑ง๑แ๑ม๑ถ๑ง๑ท๑บ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ป๑ด๑ง๑ป๑ลา๑บ๑จ๑า๑บ๑จ๑บ๑จ๑บ๑แ๑ง๑ค๑ร๑ง๑น

คามนพทาตวชไมไชยพฤกษ

เขาพนมพวยวายคุประจุพลัน

ความแจ้งจรัสรวพยับแกว่งแสงฉวย

เสียงอ้ออึงเฮกเกริกโตฤกษ์บัน

พามาเปรียงเปรียงเสียงโองคัง

ไต้นมศตพาเปรียงดังเสียงบัน

ยกชนวางกลางค้ำดอานพระเวท

เห็นประจักษ์ศักดิ์ศักดิ์ทชฤกษ์ไกร

เขาไม่วังบัตร์รพยามาทำฝัก

กามห่มคณปลาดายดาญจาดอง

เทเขาเงนลับหำออกทันไต

ผมนอนตงนพนปรมาณ

เห็นคนวังามงามล้ำก่ากิง

เบาไหลดไม่วะคายค้ายหยอกปลัด

ไต่ด้าบดงเทพค่างศรา

มาถึงเรือนไวทนมัสการ

เขาเงนซึ่งหำมาได้ไต้

ไม่ชอบคาทาข้อไปทุกวัน

๑๖. ระกดำอถิงหดงตรงพลกัษพินภาณ พระโองการตรัสใช้ไปตระนาวกักร

ไปตั้งอยู่มฤตเป็นควังบ

จารกยนต์พุทชจกรทเหลตกณ

แล้วเอาชันกรวอกตามเลียบัตตต

เกิดโกตาฟ้าพยับโพยมทน

ฟ้าคารนฝนพยับชยครแลกรน

ชนแผนพังจิตศัพโหลชน

โหลชอวาพาพชนกรียงไกร

โดยเคชตาบคณกรเคื่องโหล

คใจไต้ล้นชารมณปอง

ปรธลมยงตงรักให้มย่อง

ทาดวยทองถมนบาทชาตบางตระพาน

ตั้งโหลนอยข้างแตงจวาชาน

ปุนบำเทนจโหล ทานโหลทนต์

หอดผงชาตพบตงกบัท

กักรัดกตบมาไม่ชำนาน

ตองคาราฤทชี่แรงก่าแหงหาญ

แตจกตอานจรไปหามาล้ำคณ

เทยวไปทจประเทศเขตคชณัท

ทงราชบุรสูพวรรณเพ็ชรบุรี

๑๗. ทัพไฟร้สามลุ่มล้ทตามไป

กับไฟร้สามลุ่มล้ทตามไป

คิ้วหวดวงค์รั้วขว้างไปช้อม้า

คิ้วรอกอยู่จนฤๅดมแต่ไม่

หวดวงค์รั้วไค้มาลามอบให้

อเหตุของเมืองมฤคพตอยศดมา

มดุกตองหนงชื่อดีหมอก

รายกาลหนักหนานัยศาคา

มาถึงสิ่งขรม่อนพักหยุด

กกรมการกุยปราณตั้งเนืองมา

เตียงม้ายู่ค้ำดาบ้านแดงแจ

ดีหมอกกลองเซ็งอุทธี

ฉายหวดวงค์ทรงพดแกชดใจ

มันคูร้ายชุกช่นเป็นพันเพ็ค

ดีหมอกจรเข้าไปหาแม่

พอกนงวงเขาไปทันใด

๑ ครานนขุนแผนแต่่นสั่งมท

เห็นม้ายดีหมอกออกดำพอง

ตักษณตูกคองค้ำราดง

ทวงทแควงคตองคองใจ

ฮาฮาคองน้อยของท่านญา

หากกระโจงได้เนตตากัน

ถึงเมืองเทศยังข้าหาพาไม้

เรือกไปเมืองเทศจึงกตขมา

ทงมาเทศมาไทยทกตั้งหว

ผมนทานว่าเป็นมานา

มันออกจันเล้าว ชนเกาคา

เห็นมาหวดวงค์ชามนากตามมา

ปด้อยม้ายุดตุดไทกนหญา

ผ่านตรงอถงทพชรบรู

บันไดอิฐคิดเคศรัตรี

เขากตพคชยเฮามาเทศ

ให้ไฟโตคมาเยปรต

เขาทไหนได้เดดมันออกไป

ถูกเขาทังตั้งแระออกมาใหม่

คองเจยนโตเขาชงกันทงกอง

ทุกทศตอทจกตจลย์ของ

ลัมปองปรารตนาทนกใจ

ตั้งองคอินทรเทจราชประลังทให้

ก็เขาไปหาหวดวงค์ทรงพดพัน

จะชายช้อยญาเขาใจอย่างไรนั้น

จรชอบันช้อม้ายดีหมอกไป

๑

๑

๕๘
๑ ความนงใจทางหนทางตรงพอ

๕๘ ๕๘
อนมาสั่งกรมชกคณนไช

๕๘ ๕๘
มนเบบตุกมาเมองมฤท

๕๘ ๕๘
รูปร่างทงทกคกรน

๕๘
เผดอไมได้โตกคเขามาหตง

๕๘
ทานชอปรจาจะหยอนนพอนราคา

๕๘ ๕๘
๑ ขุนแผนได้ฟังเจ้าของว่า

๕๘ ๕๘
แกเงนนบให้ไม่กตบกดาย

๕๘
เส็กทญาดีวยมหาจรดวยใหญ่

๕๘
จรไปกับเราก้เขามา

๕๘ ๕๘ ๕๘
ด้หมอกรบทญามาเคยจกตง

๕๘ ๕๘
ใหม่ใจจงรักดวยภักดี

๕๘
ขุนแผนดูบหตงด้หมอกมา

๕๘
ของทางเข็ดชุดระไม

๕๘
ขุนแผนเหยียบ โทถน โสณนช

๕๘
คอบใหญ่ได้น้อยรอรบมา

๕๘
เดินทางกดวงบ้ามาสามวัน

๕๘
ถึงสถานบ้านเก่าเขาชนไก่

๕๘
ขุนแผนเข้าไปในเคหา

๕๘ ๕๘
โตกุมารโตมาค้าศศราค

๕๘ ๕๘
ขุนสนธิเดาแจงแถดงไช

๕๘ ๕๘
มไชมาหตงทของกน

๕๘
คิตแม่มาแค่มฤทนน

๕๘
แต่จ้ามัษชุกชนจนระชา

๕๘
ตองเป็นทวงบ้งโยฮยู่หนักหนา

๕๘ ๕๘
เขาเกิดล้บหาคาตงนาย

๕๘
ล้บมาตรบปรารถนาทม้งหมาย

๕๘ ๕๘
แถดของกตายมาทด้หมอกมา

๕๘ ๕๘
เขา โทถด้หมอกแถดวชอกจ่า

๕๘ ๕๘
ย็นหญ่าให้พตงนในทนน

๕๘ ๕๘
ชมชนปรตเปรมเกษนศร์

๕๘
คิตขุนแผนเดินรตามหตงไป

๕๘
ผูกอานผ่านหน้าบ้งเหยงได้

๕๘
ดงนชตบทองของใหม่จ้โดยคา

๕๘
พาช โสณนพกชกหน้า

๕๘
บ้งช้ตามหตงด้ระพรงไป

๕๘ ๕๘
ดूरย็นเยนตบเหตยมไคด

๕๘
ตั้งบ้งไฟร้ท้โรงให้พาช

๕๘ ๕๘
บอกเด้ามารดาเป็นถดถนถ

๕๘ ๕๘
ทองประศร์เห็นตุกชายล้บบายกรน

ชวนตุ๊กตาทองเขานอมแต่

ตกไปหอนั่งตั้งอายจน

อายเกดยงอายจนได้พวงนวย

ทอดหนังกองไฟในประท

พดายแก้วปัดเปรมเกษมรัตน์

ผดตักนกกบอายเกดยงเดยงมรก

อนววยจนแจงแตงทอย

เดยงตมาไวดังใจปอง

๕

ตอนที่ ๓๗ ขุนแผนชนเรือนขุนช้าง ไตนางแก้วกิริยา

๐ ความนขุนแผนแค้นสังนึก
 ซากกนกกดองชนหัวพอง
 จำเดิมแต่ดาวทองค้อจากอก
 ซ้ำไซ้ไทดาวสาวสาวมี
 นอนเคียงเปื่อยใจไม่มีคู่
 หน้าร้อนร้อนใจตั้งไฟฟาง
 หน้าดมดมแค้นกดอดจิตต์
 จากเมื่อยเสียดใจให้วิญญาณ
 เพศากดางกินสังขณอน
 พดกกดบักไม่หดบสนทติ
 ไตยนิเวโรรงอยู่รวมเรือน
 จำเดิมแต่ไต้องดาวทองมา
 ออกเอ๋ยไม่เคยจะจากน้อง
 ทนอินหมอนน้องหมองมัวไป
 อัจกตยดับมากจาบแฉง
 หมอนข้างชวางกดงไปไทดัด
 เกรองแบงแห่งหอมไม่มีคต
 มุ้งกางกางขาดงพาดพัน

เรื่องฤทธิชิตดีไม่มีสอง
 กัดองแกลดองแกลดองกตาวชาติ
 ไหวตกขุ่นชองหมองศรี
 ไม่ยนิคิตด้วยโครหาไตยนาง
 ทุกฤตุดรอมใจให้หมองหมอง
 หน้าฝนฟ้าครางรำพึงสรวญ
 ปกบิตผ้าหมยงโหยหอน
 เตี้ยคายนวดดับหน้าไปกว่าบิ
 จงหดบสนอนชองขงหมองศรี
 สักกบสางทองนองจรมมา
 สรงเทอนจตต คตถึงทไมบ่า
 พชชอนแกจตาให้ชมไฟ
 สรงสารห้องเยอกเยนหาเห็นไม
 หรือดาวทองนองไซจรงชุนมัว
 นองแกจจระราฟงคตลงผว
 ตังผัดเมื่อยเรापรากไปจากกัน
 คณณชองบ้องบิตกแตกถัน
 นามนสังกตนตระดบอบปรุง

เจ็บใจตั้งใครยังด้วยเป็นพิษ

ปานฉะนี้ดาวทองน้องอยู่กรุง

ใหญ่ยลจิตต์เจ็บใจไม่นอนหลับ

ดูเหวว่าแฉ่งแจ้วเสียด้านเมืองมา

ไม่เห็นนางอย่างชนบทน้อย

สว่างแจ้งจงบ้านสังสารโล

เย็นฉานาคงค่างใบไทร

โอบนาคางเหมือนนางนาคากระเด็น

ยามกึ่งก็จกึ่งกันแต่หน้าตา

จรแต่คิดเสาคาเผาราดก

ไต่ถ้ากรรมทำไว้ในหนอ

จรมิตรรักให้เชื่อนผิดเพื่อนไป

แค้นแค้นเคืองใจไอ้ขุนช้าง

มันซึ่งวันทองไปอายใจดำ

มีหน้ายังชาทุลยแยง

ไม่แก่แค้นก็จรแค้นคั่งบรรโดย

ดูภาสิดท่านประติษฐูประดับแต่ง

ถ้าใครช้อช้อค้อจนวายปราณ

ตามกรรมจรระยาตจยฮาญา

ตัวกูก็ต้อชาว่าคนดี

กระนงคิดคร่ำครวญจนจนรุ่ง

จรตั้งคืนตั้งแต่ไศกา

พลุกกดับเบ็ดมุ้งเทยมองหา

ผดเบ็ดประทศห้องให้หมองใจ

พระจันทร์ฉายบ้ายครุขัยจ้าวไร่ไซ

ใบไทรค้อองดมระงมเย็น

จากเมยเลียใจไม่แดงเห็น

เขาเย็นยามนอนจนนอนนิก

เผ่าครวญคร่ำว่าหาเวลาดัก

ครึกแฉ้วเคืองชุ่นใหม่มุมใจ

มากเกิดก้อจิปริดผิดไปได้

หย่อนให้กดับเหิมชมเหงทง

ใจกระต้างกระตือองคิดให้ผิดล้า

แต่สักคามโตว่าให้เคืองใจ

เสียดแทงเอาดาวทองมันทำได้

เอออะไรเห็นรักกดับหักราน

ว่าใครคดก้อเขาแข่งเขาต้อต้าม

นมนพานเพื่อนผิดประเพณ

ไปเบองหน้าเป็นโดนให้รู้ท

พรุ่งนี้จะไปยังดูพรรณ

จรม่าแม่แต่อกดูให้ได้

ทำให้ล้มเกินเป็นแม่นมั่น

จรดก้นทองไปยังโพรง

คิดแต่จักตนเตอดทรยาน

พดุงพดุงเมื่อไรจรม่าไป

อรชรอันราวกับไฟมาเผาผลาญ

พอเข้าตรู่เตรียมแต่ใจดำเงิเงิการ

มายังบ้านมารดาจยทันใด

๑ ทองปรศรีวิศาหามากยกสักแหงน โอ้อื้อแผนของแม่จไปไหน

แต่เข้าผิดเพลาพ้อมาโย

อกใจรักรักแม่วิศาอาญ

๑ ครานนขุนแผนแต่หน้าภาพ

กมกราบมารดาแต่จจาชาน

แต่ถูกตรอมใจมาเป็นชานาน

เหตุอจระทานทนแต่จจตามา

ถูกจไปแกเผคอายขุนช้าง

ให้สั้นอย่างด่าส้มแก่นาหน้า

จระพานทองคนอริญจ

ถ้าตามมาถูกจระพันให้บรรโดย

๑ ทองปรศรีวิพิงพดางทางปดอบ

คอบจแม่เห็นหาจจไม่

แม่คิดเกดยตรงเกยใจ

มันสั้นไรแดงหรือทงบุรี

ถ้างามรูปงามใจแม่ไม่ห้าม

คจระตามแต่จกตามไทเคมที่

นังามรูปแต่ใจมันไมด

อย่างนมมันไม่หน้าจระติดตาม

จันทองหมองแม่เหมือนแหงนเพชร แดกเมคกระจายสั้นเป็นส์องสาม

จระผูกเรือนกไมรับกับเรือนงาม

แม่จจห้ามหวงเจ้าเพราะเจ็บใจ

๑ ขุนแผนคอบคำท่านมารดา

แม่จจตามเที่ยงหาเถียงไม่

จระจ่าชอกชวทุกสิ่งไป

คจจคิดใคร่จจจจจจจจเห็นดี

เมื่อเกิดหงอนถึงสุพรรณพบ

ก็แจจจบอยู่จจจจจจจจหน้ายหนี

นางแต่จความตามจจจจจจจจมี

ถูกแต่ยท้อโทษจจจจจจจจทำโพย

แด้วหนหันมาเสี้ยจากห้อง
 ผูกคอ โยนโจนเจ็บสอชอนโอย
 ถึงอย่างหนักยงมั่นในความหลัง
 ล้ายของบอกจริงทุกสิ่งไป
 ดาวทองน่องนอนอยู่ในห้อง
 มั่นแกตงพวากเมยไหเสียมคร
 แม่จงอวยไชยให้ตุ๊กแก้ว
 ถึงจะยกทัพตามลี้กสามพัน

๑ ท้องประศร์วิสต์ห้ามก็ตามใจ
 ไทพ้อเรื่องฤทธิไกร ในณรงค์
 ไปพบฉันทองทัหองนอน
 เจ้าอย่าหลงเดห์หัดมมัวชมชิต

๑ ขุนแผนรบพรอภิวาท
 กำเวียบฤทธิยนต์ โดยมงคต
 ขนหอพระนารายณ์รังบจตค
 ตงหินฝนจนทนนามนทา
 ล้อดสระนับเพดาม่วงดองฉีก
 รอยจับกตบกระหวัดรัตตะไม
 เสือนอกคอกช่อฉลุทอง
 แหวนถักพระพิรอดล้อดพัน

วนทองร้องไห้ไม่ฉาย โหย
 ระเบิดโอยเจ็บช้ำระกำใจ
 จระชงชงเฉยตูกหาเป็นไม้
 ขอนนตูกไม้ใดกระนงคิด
 ลูกก็ตมวนทองเสี้ยสันท
 ขอดองฤทธิไกรตอผมอกัน
 ไปแต่จมีไชยอย่าได้พด้น
 ตูกจระพันไหเป็นภคัมชุตตง
 จงอวยไชยให้ตุ๊กตั้งประสังค
 พ้อจงด้าเว็จดั่งความคิด
 ให้เขาหย่อนยอมใจไปสันติ
 ล้าเว็จกิดแฉวก็กตบมาเวือนตง
 คำประสาทประสิทธิ์ธิ์สถามต
 ประทักษินสามหนแต่จตามา
 เอาเทยนคตรูปตอฉายทงช่ายชวา
 ไกรเห็นกายาให้ยงนใจ
 นุ่งยกแย่งทองผ่องใส
 เสือสนั่นในตวันเดชยันต์
 ครอบงมกับเจียรบาดคาคมน
 ล้างวาดขนเคืองดัดกับผมพราย

จับประเจียดประจุประจงโพก

จับจับพาพนแดงนกราย

ดงบรรไดไปขันตั้งหมอกมา

ออกจากกาญจน์บุรีเข้าไพร

ตัดมาห้วยโรงหนองตระพาน

ตงหนองนาบ้านพดบระยับคา

ตัดไม้ปลุกค้ำดขันตั้งรวพแล้ว

จุดธูปเทียนแบ่งกระแจะจันทน์

ชุมนุมเทวดาจรารถี

ขอเชิญเทพไทได้เป็นพระยาน

มันชิงเมฆเข้ามาไว้ม

กำแมนซาเสียดศย วยบตมิตร

ครนส์เจ้าเร้งแล้วจรัสรวจับพาพน

ศูดาวเด่นตั้งระดงกทงดมปราณ

มาตงบ้านขุนช้างเขากดางแปดง

ผู้คนนั่งยามตามไฟ

๑ จรกดาวถึงพวงพรายนายขุนช้าง หานางเทษจรายอยู่รอบที่

บอกกันทันไต่ว่าไพร

ว่าพดางเม่นโผนโจนตวาด

ห้อยหัวตัวแก่วงอยู่กวัดไก่อ

ไต้มหาตั้งทริโชคล้ำคัญหมาย

บ้ายเตียงผัดดวงกาละไทย

เวียงโห่งพรายมาทงน้อยใหญ่

โห่งพรายตามไปเป็นโกธ

ตามชารจรเซแดงเขามา

รับมาโกธบ้านขุนช้างน

เจ้าเร้งบัตพดขมขมัน

จุดธูปเทียนพดนันทนฤกษ์พร

ตงจคตแจงตั้งศยอษฐฐาน

ขำจระดดาญขุนช้างผู้อมิตร

ขอเดชะจรดระตมให้ตั้งมจิตต์

ขออย่าให้ตั้งมคตททาการ

ขยับย่นใจเหยมกำแหงหาญ

กขบมาราทรยานผยองไป

เบนเขอนแจงครุอบขอบโตใหญ่

กักตั้งหมอกไว้ระตท

เราไดคค้อยททำให้หน้าใจ

เขาทรายล่าตดินทงวงได้

แดงต้นหมอกให้ระดามคา

ฝ่ายว่าพวกพราयนายขุนแผน

โยนผาดฟาดด้วยคำเยาะ

๑. ครานนขุนแผนแค้นฉันท

ชกพาพนพตนิยรรยง

แฉกแกทอเขาหอมทยอมจวน

พรายทงหากายากเขารแยง

เห็นหนุ่มนอยหนานอดควรชม

จึงแปดงกายให้เหมอกนางอยู่งาน

เดินเดินเมินเมียงแฉกอดอยหดง

คมค่อนงอนตามเนอความพตนิ

๑. ครานนขุนแผนแค้นฉันท

ชกพาพนพตนิยรรยง

มีชุกรมาประพอเป็นไซส

คตกายทุกขทมาตามเนอความทก

พนคอดจเวจวนทอง

จากเมื่อยเลี้ยใจให้วิญจอน

เห็นตูกตช่วยเบ็ดประศุให้

ว่าพตางเป้ามนครให้ยดยิน

๑. นางพรายทงหodayได้พงว่า

ยมเยอนเบอนคอบเนอความพตาง

ทระดงแฉนท่มทงตวยทนมผา

กตาคอกดาแฉงค่อแฉงแรงณรงค

วังฤทชพรังเพริศระเทิดระทง

ชัดเข่าสารล่งให้เดือมแรง

เหวียงหวานคองปอดตงกรวดแฉง

เพยมแฉงเขาแอบคุดอการ

ทงอาคมเจนใจประจักษจัน

เดินผ่านให้พอพบประดงบกัน

จนกระทงถูกตงทำกตจพรัน

มายนกันกตทางอยทำไม

แฉงจตคตจพรายแปดงหาแฉดงไม

พมไซชายพาดชานญตัก

ตคยวอนโรกรังรุมกตุมใจหนัก

แฉกรกรวอแต่พอดกร

ขุนชางพานองมาลุดงอน

พอพบพอดทงทานาริน

จระชอบใจเจ้าให้ถงชนาตงน

กนหมากคนดระค้าย่าอ่าพราง

เมินทนาเพยมแฉงตระแฉงชาง

จ่าขุนชางทางได้บารุงมา

ซึ่งท่านขุนช่างกระบะทำผิด
ที่รักพรายว่าหมายจะเมตตา
ขุนช่างเตยงชามาติด
นี่จะไม่รักไปหักราน

ท่านก็ไม่ขัดสนจนพราย
แรกรักจะรำพรรณให้ล้นครึก

๑ แม้เจ้าอย่าบ่นเป็นคนงอน
ถงรักจะรู้จักทำอะไร

ถ้าเมื่นเจ้ากดขี่เป็นมนุษย์แท้
สุดที่จะบำรุงให้รุ่งรอย

ถ้าพลาดทางจับเข้าด้าวขัด
ซักดีหมอกไปตั้งใจปอง

ขับพรายร้ายเวทสะกดคน
ดมกดอนนกดอนกดคดคดกน

เกิดอนกดนกดนกดระวงบ้าน
ที่ทำการถือชวานอยู่จังกา

ที่หุงเขาเผาปดายังคาเคา
งูบหัวดวงนอนไม้รอนรน

หงงปดุกเพื่อนกนหนกนชา
หม้อเขาเตือดแฉะแพะเพอะ

ไม่ควรคิดสอพลอมาพดอยว่า
มารยาตอกเห็นไม่เป็นการ

ควรที่จะทดแทนพระคุณท่าน
นานไปจะไม่ส้มอารมณ์นี้

มากมายตามพรอัยมีศรี
เหตอดักแฉะทงมดระดานใจ

เป็นคนหรือจกก่อนบำรุงให้
โตแต่ชมรูปเด่นอยุ่รวยรอย

แน่แฉะพจระดมลัดจย
เขินคุดด้วยชวยชทอนทอง

พรายกระเจ็ดหกหนไปทงผอง
ถึงทอังกุขามไปตามคณ

นอนกรนหลับเพื่อดระเมอฝัน
ซักดีหมอกฝนผยของมา

ชมชานโงกหลับไม้เงยหน้า
ฝาดูกดินปบฟุบหลับกรน

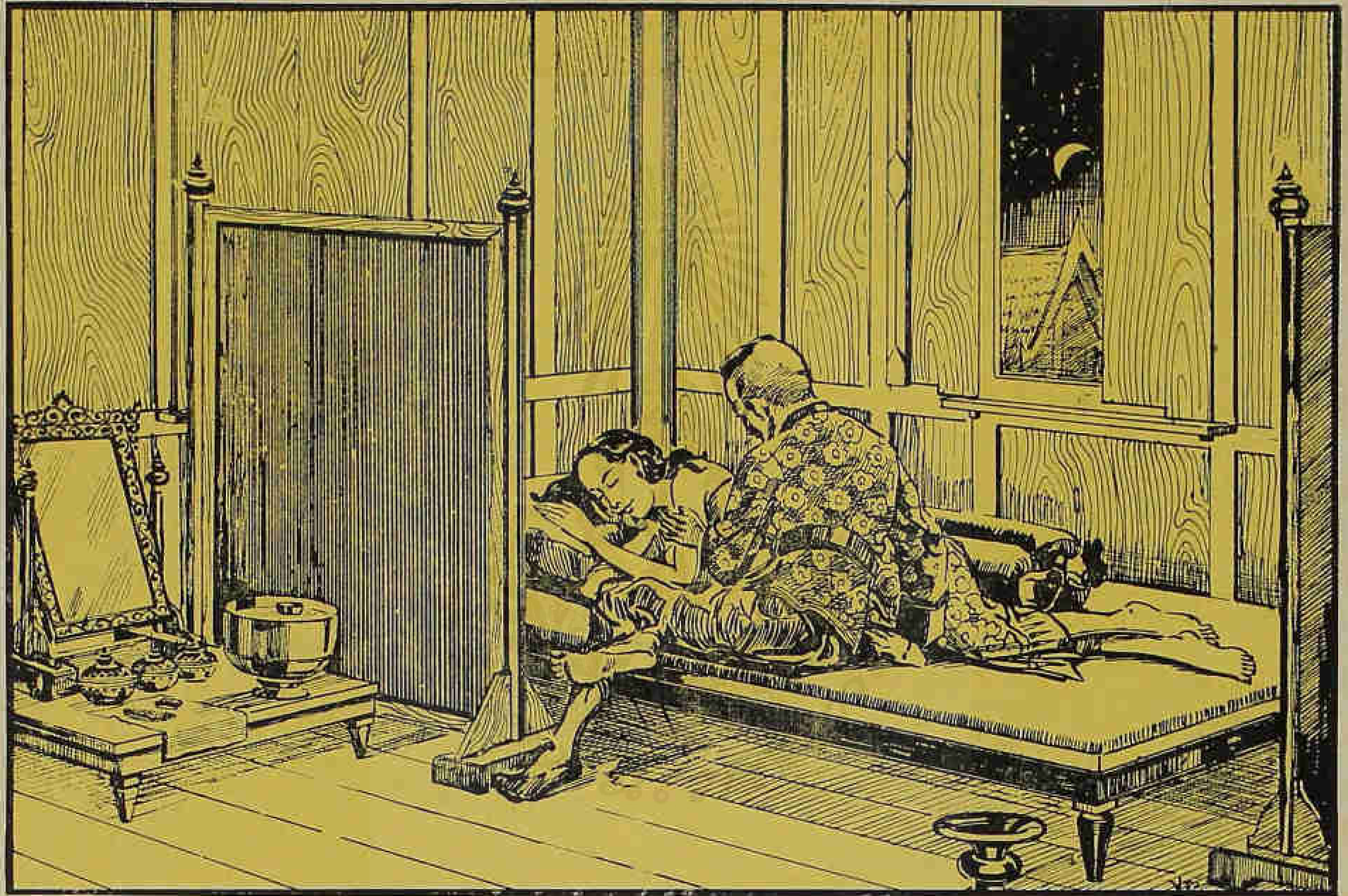
หงงเขาฝาดระมเขาจกน
ปากบ่นอ้อฮาหลับตาเซอะ

มือเซ็ดชตาอยู่จาเประอะ
นังเงอะหงายแหงนแอนหลับไป

ขุนแผนเข้าห้องแก้วกิริยา

กระแจะแจ่มจัดได้กลิ่นอ่อนน้อย

ฉาบบังจตุตถใจข้างเตยง

ห้องแคบอศุคส์ห้าห้าไม้แออัด

ทงกระโถนชันหน้าแลจอกตอย

เซโงมิใช่เจ้าจนทของ

ทวงทกมิใช่เป็นคนจน

ฤาจะเบ็นเมียน้อยอายชุนช่าง

พิเคราะห์เหตุหน้าจตุตถจรกรัก

คิดพดางทางแอบเซาแนบน้อง

เอนอิงพิงทับแต่ดชับพราย

๑ ครานนางแก้วกรยา

ตั้งตุงคนพนศวกตกลใจ

นกกนกจะใคร่ร้องต้องอาคม

ถอยถดถดลงจากเตยงพด้น

แฝงหนามงนกกอยู่ในฉก

นงอยู่จะไม่วิชชอคความ

หม่อมชาตฉนว่าอย่าว่าพ้อ

ตุรูปร้างบางเขียมสระอาดดี

๑ ครานนชุนแผนแฉ่นฉนัท

แจ่มแจ้วกระแสงเป็นก้งวาน

ไม้ด้อยช่นางงามเกดียง

อณจนทตงเวียงในห้องน้อย

รุกกจตุตถเรองเรือนไวใช่ล้อย

ตุน้อยน้อยงามรับกับรูปคน

ฤาพนของนกกแทนงแคงฉรงน

เครื่องกนกพกตตมตนัก

โยไม่วางห้องชมให้ลุ่มศักดี

ถาชายชมก้งเชกให้นจตุตถาย

ตียงเตานกชมอารมณ์ให้มาย

ร้ายตมดระดอยตงให้ถ่านใจ

นทรารงบับหตบโหด

เซใครหนอนำอศุคจวรัช

ในอารมณ์เรกรักจตุตถพรัน

ตุสมฉ่นรูปทรงใช้ชายทราม

ชระยับปากคตคตคกเกรงชาม

แข็งฉนอารมณ์ตามไปทนัท

นใครดอจ้งไตหตงมาตงน

กรยาพาทใช่คนพาด

นงคตพิงเตยงฉ่าเนยงหวาน

คตจพิคชทหารชาบุญรงก

พระผู้จอมจักรพาฬประทานนาม

มาหาเจ้าวந்தของตองจาง

ชนชุนชางกับพุกเบนมตร

พศตวาทของเฒ่าของเมือง

ไม่แยกผิดกนตักนตเจียนระนอง

ไต่ตักจูบตูปไตไม่คิดกลัว

ขออโยชัยเกิดมิใช่เจ้าวந்தของ

นเจ้าเป็นอะไรกันชยาฉันทา

๑ กิรานนางแก้วกฤษยา

พินชุนแผนแม่ใจจึงไม่พราง

แซมแซมซ้ำชานารักใคร่

เรื่องฤทธิประสิทธิ์ประสิทธิ์าทรู

เทียบเดนมฤคทองครนของฤทธิ

ครนคร้ามชามจิตศัสร์ตุงกต

ครนจึงมีบอกความทตามหา

จรสู้รบหลบหนีไปแห่งไร

คิดแดงจงดาชางนงหัว

แดนนกกทมาดกมาดอบชม

เต้าเตี้ยลอกกอยาค้อให้ตนตั้ง

หงษ์ห้อยฤาจรแข่งแดงพระจันทร์

ชอชุนแผนแค้นสงครามตามประสังค

ด้วยชุนชางพาดงมาโตมเตียง

มณผดเมยเดี่ยวนำล่บกเบียง

คองนงเคียงตงจงรดาผดต

พศตวาทของจิงตองทว

ผิดตองเกินแถวอโยโยกรช

นจชานองอโยยัสระเทินเมินหน้า

จึงมาอยู่เคหาของชุนชาง

เด็นหานงนกกอางชนาง

แบบบางน้อยน้อยนำเอ็นดู

เป็นไรหนอดนทของจิงมอย

ถึงชุนชางจรสู้คงเดี่ยวตัว

คตคตชุนพองตยองหัว

นผดเจาฉวาทองแถวเนใจ

แค้นชุนมากจะพาดพาไตให้

จรพดอยเดี่ยวเบยไปไปดอยดม

มาหลงคังหลงห้องไม่เห็นดม

มายกขอโหนยมเหมือนนเขยกัน

มิใช่ขงจระมาย้อมไม่เห็นชุน

อโยยบันนำให้หลงตงเจา

ถ้าหม่อมรักฉันแท้ไม่ทอดทิ้ง
อย่าให้หมองหมองด้ย ทัตัญญา
หม่อมรักใช้ฉันจักไม่รักขอบ
รักตัวกลัวอายเสียตายนวด

๑ น้องเอ๋ยเพราะนอยฤาถกขยค้ำ
เจ้าเนื้อหอมพร้อมชนคางอบเชย
ได้ชมชัดเขาดันทอย่างนแต่
พิงระมอบเส้นห้ ใจท ในนาง

ถ้าพลวงนอง ให้หมองด้ย
สารพัดร วิชาสั่งาเป็ดอง
อ่างพตางทางเป็ดองเครของคาค
อึมนางวางตักตั้งพักรับ

พระพายชายพัดบบผาชาติ
รวรจบปลิวชายสระใบกรอง
พระอาทิตย์ชิงดวงพระจันทร์เต็ม
หึ่งห้อยพร้อยไม้ไหจระยับ

๑ ครานนนางแกวกรยา
ความรักให้ระทอยงวงง
สระอกสระอนอนแต่ถอนใจ
แค้นใจที่มาได้ชมเหงนั้

อย่าล่วนซึ่งเชิญงคให้งามหน้า
เชิญไปจ่ากับคุณพ่อแต่พอกจว
จระกตอบกตวผิดคักพันด้วน
สุดล่งวนอยู่แต่ด้วย่าจอนเดย

หวานน้ำจรงแต่จเจ้าแกวเอ๋ย
เงยหน้ามาจระว่าไม่อำพราง
ขอเชิญแกวกรยาเมตคาง้าง
อย่าระคางชองแค้นระทายเคือง

จงวบคเกิดเชิญให้เป็นเือง
เจ้าเนื้อเหตองคิงทของมาทลบทบ
แขนพาดนากตงประจงจับ
ก็ทอดทบระทอยงคิงท่อนทอง

เกสรธาดหอมกตบตระทองบ ห้อง
พระจันทร์นผยของออยุบยับ
ดาวกระเด็นไกลเคอนดาราตบ
แมตงทบทองเทยวธระเทอนคง

เส้นหาปัดมใจไหงหลง
เอนแอบอ้อนตงด้วยคความรัก
น้ำตาไหงชกชกตงคกคัก
แต่จระกักจันทองไปเทยวไฟ

คือท่านจรด้ารายจรดกรณ
เพ็ดนบ้ำพ้อจระมาค้อบปีไร
ท่านจระมาหากนนั้นต่างหาก
ให้พรดวงหงษาเป็นวาค

๑ ชุมแผนรบชวญออย่าพรนจิตต์
แค้นสังสารสุดสงวาทเพียงชาติใจ
มีวนหนงกวนหนงคงถึงห้อง
ชนจิตต์เจ้าจงคิดเพทุบาย
ว่าพดางทางลอดซึ่งแหวนเพชร
ชมแหวนแทนพดางสว่างใจ

กอดคอชระดอเค็ดอนออกจากห้อง
มีใครเขยอนนยกแขนประกองชู

๑ นางแก้วกรยาขงฮาโดย
ศรงนแน่งแต่ไปอย่าเหม็นมของ
แ่งอจกดับคามาอร่ามเรือน
เอ็นดูน้องเถิดอย่าไปเตยเป็นไร
เจ้าแก้วกรยาอย่าอาวรณ์
ไม่แก็ดวักถ้าฎาจระมาได้แต่คัว
ชวญเข้าเจ้าไปนอนเสี่ยเถ็ดน้อง
เข้ายวนกวนใจไม่ไปจริง

ชานนบคนคอยดะห้อยให้
ชุนช่างก็จะได้พาโตคี่
กรรมวิบากพามาไม่พอดที่
ทาทลวงกคือนด้วยงอนใจ

พหัดมคิตคความหงังไม่
นับแต่จันนี้ไปจันนี้ตาย
ประลันตองเกษมสุขให้ไคกทาย
ถ้ายถอนตัวเสี่ยให้เป็นไทย
ประกองเช็ดน้ำตาอย่าร้องให้
ลอคได้นอนน้อยให้นางค

ลอคประกองอกประกอบดะทกอยู่
เอ็นดูด้วยชวยชทวงนทอง

แข็งใจชแจ่งควแห่งห้อง
ลวงลองชนเข้าไปห้องใน
คนเก็ดอนนอนนังระวงได้ด
เหมือนหนงใจเมยจระชาติด้วยคิตกถัด
ชวญอ่อนเจ้าไม่เคยเห็นฤทธิผัว
ชัวแต่วดอกจระดวันทองทง
หับห้องเสี่ยใหม่คสันทนิง
นิงระพจจะเข้าไปห้องใน

เห็นทาสหญิงนอนกตงหอกตางหลับสะเคาะจับเดินเข้าไปในห้อง

เคระของแกลงแพรวพรายอยู่กำขกอง ฉากส่องชนมานมุดม

มานนยมอจวทของท่า จำได้ไม่ผิดนัยคาพิ

เส้นไหมเม้นเชยพแนบแนบแนบ ดันมมอแฉวแต่นางเดี่ยว

เจ้าบักเป็นน้ำพนาเวศ ชอบเขตต์เขาคดุมชธอุ่มเขยว

รุกชชาติตาด ไบระบัตเรยว พวังเพรียงจกอกตกวรรตจวง

บักเป็นมยราดงรำร้อน ผ่ายพ้อนอยุ่บนนยอกกุเขากตวง

แผ่ทางกางบักเป็นพุ่มพวง ชรันทนางเหนยวไม่ชรมอัยคา

บักเป็นหิมพานต์ครทงงานงาม อร่ามรูปพระดีเพร่ภูษา

ฉนนตกหัดกนเป็นทงนมา กาวจกยสันชวยุคนชว

ชากลค์คงคาชธธาดีนช้ มุดดินททานแดงแดงดงดอน

ไกรตาคัด้อาดเอี่ยมอรชว ผุงกนรคนชวรพวิทยา

ดงเด่นนากาดนชธโนตาด ไล่ส้อตเยอชเยนเห็นชอบนภา

กม่มังกร ต่อแกลงแพรวพรายศก ทศนาวาดีกตงฉนทอง

หาหนพนมานมตายุล็บ วย้ายบียงเข้าไปชนล้อง

นารักบักเอี่ยมดรอชชอง นองเอยช่างฉดาดตามนุษย์

เจ้าบักเป็นพระดอติดกโดก ถึงกาหตงทวงได้กภกัษรตลุด

แฉนคณงถึงของคองนงคนชช พระทรงเลี้ยงส่ายส่มุทร์มาเป็นดาง

แฉนคณงถึงของคัพระเจ้าแม่ พระดอแต่นางแดงคังแดงฝาง

ละดกษณจกได้โดยปรางค้ คณิงนางพระพนองทงล้องชงค้

มีเจ้าท้าวไซให้ไถ่แก้
ถึงสวนพระยงแค้นกำลังรถทรง

ตั้งสวนพิศวาสประพาศโคม
ที่เตียงเคียงข้างคอกยประคอง

มีเลียแรงใจเจ้าจันทของเอ๋ย

กตุมกตคตคตมานล่บนตง

ตั้งมานชนด้ามตุ้งามพรม

ย่นพิศมานนอင့်คองคตใจ

จรตตตตตตตตตตตต

ตั้งหารผดายุทมุดกุกุณ

ปักเป็นตงเด่นในคงคา

ตอยเด่นเกศาในจวริน

ปักเป็นเฒ่าทศประสาทใจกต่า

ถวายเป็นเมืองฮินให้ชนครอง

อเฒ่าศรประจันเฒ่ามารดา

ดูพระยากให้ชงขงคตงใจ

พระยากไม่ยากมากหม่นนาง

ดูมานพต่านใจตั้งไฟดู

ตั้งบนหนนยอยตงรอยทบ

เห็นชุนข้างกางกอดคอกุ๊กาย่า

มาต่อแต่้วพระดอโต่เคตตตตต

ปักเป็นองค์พระเพื่อนพระแพงทอง

พระดอโตมเง่พสุชประสมตอง

นางวิหนางโรยรของบาทบงตั้ง

กระไรเคยโตกรักชุนข้างตง

ฉีกฉกรหวงแฉกเหวียงไป

ผู้มีขพมเจ้าท้าวพสาไต

ตตตตตตตตตตตต

ถึงกรุงจันตประเทศบุรีศรี

เดือตอินทรีแดงสำดตงตาดติน

กัยโคมจันทรี่ดูตออันเจ็ดติน

ทอมกตตตตตตตตตตตต

มาตวงพานางพวากไปลากห้อง

กรตทบเรื่อจันตของไหเคองใจ

เหมือนอเฒ่าใจกต่าหาผิดไม้

เหมือนอายชุนข้างชงจันตของกุ

ชุนข้างเป็นเศรชฐีมกมอย

จุจบพาพนพนรยา

พนตตตตตตตตตตตต

ทมนตาดตาดเตือตตตตตตตต

ว่านทองน้อยน้อยหนึ่งเท่านั้น
เงยตาบชะโล่รฟาดให้ขาดกตาง

๑ กุมารทองบ้องบัดสกัดตาบ

ตีบค้อยเคระตดจากเตยงตง
งดก่อนผ่อนพ้ออย่าเพื่อฆ่า

ชุกแผนแค้นกตกรามคกรามยื้อ
มันท่าแค้นพอกพอแรง

ถอยไปใช้การรย้าน้ำพา

กุมารทองห้ามว่าอย่าให้คาย

พันฆ่าเทวดามักตดใจ

๑ ชุนแผนคตตายแค้นพิโรชจิตต์

มิตมิตช่างไม่คิดเสียตายกาย

ถอยหน้ามาชุกกับชชช่าง

บักม่านเทาแอนแอนแอนเย็บ

ล้มรูปเจ้าแต่ฉญาไรนั้น

ชอบใจใหม่แต่จมาดีมก

จรดูแก้มแก้มกัทหมองไปหมดตงน

จรดูนมหนักน้อมหดอมทรองไป

เสียงามไปกจ่าก่อนนางงอนรก

ถามว่าจรธระธาจรเดยเคย

จะเคียงมันก็ไม่ถึงสักครึ่งข้าง

ง้างหัวมาจรดบให้ยับดง

ประณเมกราบขอโทษยิ่งโกรชสัง

กุมารตรงยัดชวางไม่จางมือ

ไม่กตจอาญาเจ้าชวิตฤา

เฮออีชุกไม่กตจแต่จอาญา

กจรแต่งอกชอกชกเอาดาบผ่า

ฆ่าเสียทตบจับเอาใคร

เอาแต่พอเจ็บชายเด็ชตตาโหด

จับไตเนชคความตามกระสาย

ยื่นพิศฉันทองแต่จใจหาย

ชายช่างก็ไม่มเทาชเดบ

กระเบนกรางหน้าผากไม่ชยากเจ็บ

ช่อนครเขบน้อยน้อยนำเอ็นดู

พิศพันช่างไม่พิศดูหัวหุ

เคียงคู่ชระคอรกัณส์ตใจ

นวดนมเนตอกนวดเนชหามไม่

จรหาไตแต่สักนิตไม่มีเดย

ตจจรชดแต่จนรเจ้าฉันทองเอัย

ชยับเงยเงชตาบสระตุดพราย

ชัดชัดดวงตาดวงกุมารทอง
 กุมารยี่สิบตาบง้างไม้วางวาย
 โอเจ้าดวงทองของพี่เขย
 เสียยศเสียศักดิ์ศักดิ์เท่าไร
 ภายอมจมนุ่นแดงแดงพัด
 ให้ทานแรงจากกนกดินคอน
 ทงนเพราะอศรีประจันเอง
 รอบเชือกเนื้ออแม่แต่อกใจ
 จับหัวขุนช้างขอคตอลดขวัญ
 นามนบหนักจำเป่ารถถม
 จบรวบมนเขาสงเกต่าจุก
 หัวใจไปตปัดเป็นปีกงอน
 เขาไม้ม้วนล้าดเขาหัว ไหยง
 เขามนหมอดต่อททาเป็นปลตชิต
 ทคินชาเขยนปลตาเท โฟมุต
 ดิบตกลเคียงคคว่าตามอชอ
 ทาขุนช้างแดงกยารงชนบนเคียง
 โอเจ้าดวงทองของหมองมัวไป
 มอพออย่างนคอกกวรรตของ
 ถนอมรักหนักนคตหนงไม้ครือ

ออย่าบดบองกุมารมาไหนบหาย
 คืดเสียดายทั้งตาบกระเดื่องใจ
 ไม่เห็นเดยว่าจะเป็นเช่นนี้ได้
 ตงตองแก้วไปไตกับฉนวนร
 จระไกรคักรูปรอยตั้งกร้อยท่อน
 พันพอนอายขุนช้างให้ดำใจ
 ไม่เกรงตาบกุดหมันได้
 แคะโคเฮาพริกกระเด็ดอพรหม
 หยลควนหยอกหยอยหมี่ชนพชยชม
 ดูเป็นร่มรยาพระยามอญ
 อายชคูกกลาง โต้งออกดอันจอัน
 เขาแหนชลอนไรจุกเข่าตองนัว
 อายตาย โหง โต้งเปด่าอายเทาหัว
 เขยนกริ่งชนชตคนคอ
 เขยนเขยนแดงกหยุดยันทัวอ
 เขาหม้อผูกคชเข่าตองใบ
 เคียงนางพดางทอตถอนใจใหญ่
 ดูบไตอ้อนอุนตมุนมือ
 กยเนอหนองน่มนคควร จระถอ
 แตะอุงมอค้อยประทับตั้งทของเปดอ

เมื่อกวักใคร่ไม้มัดคย

แต่นงอนก่อนว่าดารพัน

อันตัวเจ้าแต่เสียดยบศคค

เจ้าเงินทองทองทศสันทต

จนข้างได้นางมาลอบลวง

แต่นกมการมเคิบเจรจก

ไม้อดต้ปลุกชุนชงผจ

ต้นปลุกตกจนทำไมใคร

ไม้อิมอกอิมใจบางเจียวฎ

มพงกหงจรเป็นแนว

๑) งามทองหมองกาทคคอนเค้น

จำไต่เข้าไปให้ใครกต

มีเส้นผมกดมมอยเสียนกอก

แต่นงอนก่อนว่านยิตาเป็น

มาชหน้าตาชวาโรยา

ความหงายยังจำไว้ใครบ

ทงแขวนหนงัด้อดำสารพัตร

จะฉีกเชือดอ้เฝ้าแม่แต่อกใจ

แต่นเค้นทเจ้าแขวนหนงัด้อดำ

ในตจลวนแต่ชวไมมัด

ดารพัตรเหน็บแนมแกมชยัน

ต้คยทกอมอมันจึงพดาดพดัด

พจงศคคตามทจนมาลวงลัด

บ้องปลัดขาดหมนดระมุนตา

เจ้าจงทจนถกต้คยลึบหา

มาเช็ดหน้าตอยนวดให้กวนใจ

จรกต้บ่างสัคนคหามไม้

มารองให้ชมชวญกวนแต่จ

ยงชนตอกอปลัดวางตรงแกว

ยงดินแดงโตดเคือดไม่รูตจ

เหตอแต่นเจ็บแต่ชด่มองหัว

คกว่าชวเจ้าจิงชวกระหน้าเนน

ชกเคียดเจ้ายงจกโตเคียดเค้น

เชนนเกิดมาไม่เคยพบ

มาชนไมชนมออยู่หรบหรบ

เจ้าเรียกให้เมียดบไม่เกรงใจ

คคทรชนก่อนว่าหาเตียงไม้

ว่าไม่เตียงแต่จเหมือนกาก

ก่อนว่าต้ปรตณบับบ

จไซโก้แคระแคระเตอตป

ห้ามหวงชนช่างมโหรีก็

มารดานาคาดงพรุพรุ

เขาจึงได้ททการยาเย็น

ได้เสียตัวเพราะมัวไม่โยคิด

ยามไปรดเจ้าโตตตั้งจรเขาร

สอนให้เมียคิดว่าวุ่นไป

นดาวทองจากห้องไปแต่ถ้วย

ไม่ตามใจจิตใจจึงเพื่อพา

๑ เพราะคำรำคองงอนสรวัด

ชื่อว่าวันทองต้องนิยม

เขยกระนั้นเจ้าอย่าให้ฉา

ตามใจให้เขาทำตามตาพอง

แต่กระนั้นยังไม่ได้กับไลนาง

รสเรื่องสกจามหลังตั้งตั้งมทบ

แก่นธนูฉุนฉาดกับดาวทอง

แปรตแปรนั้นแก่นชิตส์ระบัตมา

เป็นใจใครมั่งจระไม่แก่น

เพราะยังเมตตาไม่ฆ่าฟัน

จากไปสองก้นคินมาเรือน

แก่นใจดตรไฟมาใหม่พื่อน

อัปถกษณช่ายหนามไผ่ขย

จึงตั้งให้เขาช่างน

เมื่อใดเกินแต่จอยากดบมาจุจ

ถามเมตตาบ้างมีเป็นไร

ได้เมียเหมาะแต่จทกว่าไรไม่

ดูบได้โตมเด่นคดระรำ

จึงตั้งคือเตือดมาเวดาค่า

นอศนาแต่จล้เดยจมากนคต

แม่ผดขอโหกเห็นดม

พานไปแก้มกับนมจระเป็นทอง

ให้หัดบคาชมเชอรชยในห้อง

ครนวาบางแต่จกรองไม่เคยพบ

ปล้อยหางแต่จกเป็รของกระเตองจบ

ชกเวียกให้ใครคตบจิงจเรจจ

โตตจากเรือร้องทำหยามหน้า

เหล็ชว่าขย้แต่จแต่จพนน

ผิตเจ้าจระแต่จไปไทนน

ใครชกนจวังแต่จยังไม่คตจอน

เจ้าช่างเถอนกอดปรทบไว้กับหมอน

แต่จนนอนขย้จนนกเจยนคาย

๒ ๕ ๒ ๒๕ ๕
ตาเขากฤษณดเนนไทเป็นผล

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ถึง โกรชกยงรกายงเสียดาย

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
รังเช่าเฝ้าเวียกให้ออกมา

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ก็ยงออกอ้วนใจฮาโดยมิตร

๒ ๕ ๒ ๒ ๒ ๒
หนังสืออะไรฮาได้เขากน

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ทวรกนนแผลหากไม่ว่ากน

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ช้ชอบใจเจ้าเฝ้าแยง

๒ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
บ้านเรากหนักบกรรมทาง

๒ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เจ้าหากศคบวงมันตจวงหลง

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
จึงพดอยเห็นท่างระคางใจ

๒ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
มันพอกบเรื่องนางกาทัก

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
พเหมือนคนชรรพัสร์รจาเพาว

๒ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
มีเลียดทพชอบนาใจรัก

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
มาหาเห็นหน้าเหมือนชิ่งชิ่ง

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ช้จิตต์ช้ใจจันทองเอ๋ย

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ขาดเมตเกิดเรอไม่เผอคิด

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
จากเบยเลียดสองเพรารคองคางค

๒ ๒ ๕ ๕ ๕ ๕
มาท้าวยาจเวอหักเหตอทน

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
คิดมากหน้าน้อยใจนัก

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ล้ตาเคียวเบเลียดใจไปกับใจร

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ปานนักษะศุณยเบนเกาหาย

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
จงคตายโทษทงยงหยุดคิด

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เจ้าไม่แผลดูหน้าแต่ส้กหนิด

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
กดับบิตไล่โทษทุกสิ่งอัน

๒ ๕ ๒ ๕ ๒ ๕
ไม่รักแต่จกแก่นมาเล้กส้รร

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ตายมือชองทนเจ้าจอมช้าง

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เลียดแทงล่อดไล่ได้ทุกอย่าง

๒ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
กอนชวางฉกทงเลียดกนไป

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เมื่อเขากรงแผลจระตงไปไหนได้

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
คิดไปทงนนเนอเครารห้

๒ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เจ้าบکشชุนช้างพานางเหาะ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
อย่าดอเดารเดยเจ้าจระกนวง

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เห็นประจักษแจงจริงมาแต่ทง

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ยงจระช่าปลุกชู้ไหลตองฤทช

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
กระไรเดยตัดได้ไปเบ้นปลัด

๒ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
มาพาเดิตตตอยุชองจน

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
พนพาดเบยหงายกระจายมัน

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เมื่อพจนแล้วจะไล่แต่รายโคน

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
อปลัดกษณเหมือนนียายเขาเด่นโจน

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
พรรามโทนเทียดท่องระทมใจ

ถ้าเจ้าชอกครองตั้งยศตั้งจรต
 นีเลี้ยงศักดิ์สูงตั้นทุกสิ่งไป
 ว่าดูตายมให้ชายอนตของ
 โยมานง โทมนเคตาเขายอนย
 ทำแต่เท่านั้นก็เหตอแสน
 หอกดาบอยู่ไหนไปเอามา
 ถามนตชนเห็นพจบเจ้า
 ทำได้ทำไปเป็นโรม
 หญิงด้ามว้อยกตมารยา
 ได้ความตามหาพึ่งมาทัน
 ไฉนแบบฉบับตำหรับมี
 ตาตากดอมกตมทั้งคมใน
 ๑ เจ็บใจไม่น้อยทั้งถ้อยคำ
 แค้นคานาตาตงคตอตด
 อนิจจาทกนกับดาวทอง
 กิ่งกางชวางโถมให้ทำ
 แค้นใจจริงไปผูกคอตาย
 ชนช่างพานางดาวทองไป
 ชานอนกับชนช่างก็จริงอยู่
 เลี้ยงจวชอใช้จรตนตา

นิตหนงเหมือนตั้งดาหาว่าไม่
 ไหนแต่เจ้าว่าแต่เดิมที่
 ว่าจรครองฮารมณแต่ตอพ
 นชฎามใช้ให้ว่ามา
 ยังจรแก่นปลกมชนพ่นฆ่า
 ฮยำนจรตชนทนท
 ตายเปตาชาติเด็กแต่จคชพ
 คนตมนี้ไม่ตั้งนเดยทุกวัน
 บุราณท่านว่าไม่แล็กถรร
 จะบั้นรูปไว้คให้เงนใจ
 ว่ารูปดีใจคตหาตรงไม่
 จาไต่สนแดงทงกายา
 ทมตาแตกตั้นว่าพวรรณว่า
 ล้มบัดหน้าแนระเจ้าไม่จาค่า
 แผลตร้องโรมโรมพิไรว่า
 ซ้ำได้จรพ่นให้บวรโดย
 ลายทองมาบอกยังตำให้
 ตั้งพระดูชนโตมโนรา
 แต่ได้สู้รบกันเป็นหนักหนา
 เพราะพรายเขาเข้ามาถักดไว้

๗

ถ้าผูกเมศตามาปากบึ้ง
 เจ้าชยชยอนเอาปดาทหน้าไซ
 วนธวัง ไปกับนางดาวทองน้อย
 หม่อมเมยเหนียวไว้มโห้มา
 ยังจรมาบับรูปเป็นค้ำรา
 เมศกรรณเป็นไรจึงไม่ทำ
 รั้แต่คว่ำซ้ำชอจึงไม่เลี้ยง
 ตามประสาคนชอจึงกตัญไก่อ
 ไต่ฮายดวยหงตงมาเป็นผัว
 เพราะยาแฝดแปดปนรรคนนิก
 เมื่อแรกเจ้ายังรักอยู่กับชอ
 คตงตองของใส่ท ในกาย
 แคเพียงไปไต่กับเจ้าดาวทอง
 ผิวมองคตงของปรกกับแกม
 ชอวนทองชอชอชอชอชอชอ
 มานังไก่อไม่กตอตัวจัญไร
 ไม่พอททหม่อมจกรกนเตน
 ออย่างนเกียนนระไวอยู่ไปมา
 จรคองการเงนทองสักสองสัก
 ฎาเสยเจ้าดาวทองจึงหมองใจ

วนทองฎาใครจะทำได้
 เพราะใจของเจ้าไม่เมศตา
 ชานคตงตองคตงคตงคตงคตง
 แคนจรมีหน้าว่าไม่สมค้ำ
 สำนร้อยมารยาชางว่ารา
 ไม่ตมคตงคตงคตงคตงคตง
 ใครหาเถยทตททททททไม่
 คนตแต่ใครจะไม่รัก
 มีลมัวตามกตงคตงคตงคตง
 มากบชอแต่จิงชกให้เสยชาย
 วนชมาเสยเตตผาพงจกรหาย
 นอดหน้าผาดายอยู่หม่อมแมน
 ผองคตงเพชวรัตนกรจตจแค้น
 นเหตารเหตอตอมแถมเข้ามาโย
 พอพดายเกอจเรเตยงมันไทนไต่
 โอยไต่คไปนังแต่จกรม้งนา
 มันนอกเกณท์คอกไม่สมเสนหน้า
 เหมือนปล้อยนคปล้อยกาให้ปลอไป
 นองไม่ชคคอกจเรสูกทททให้
 จรหาให้กอดเตนอย่าเป็นทกช

ขอบใจจะเอาไทยฤาเอาดาว

พ้องไหว้กราบกรานอย่ากราบรุก

๑ แต้นคมการเมืองเปรียบเปรียบ

แค้นนักจาปดอมมอมแม่มมัว

มาดอຍหน้าทำเด่นอยู่หรรหรร

จำได้ตั้งใครไม่รู้แกจ

เห็นจางเงินทองของชาติ

อย่าดอຍหน้าว่านักจะหักกอด

รู้แต่จางเจ้าเค้จขรู

เงินทองจระพว้ของไปเมื่อไร

ขุนแผนหม่นแกมทุกสิ่งอัน

ผดเจ้าเมตรพยหมบพนตุดย

ยังจระตอกด่าจคนอื่นให้

จระหากนอื่นยศแก่ขตพดาง

ยั้งตั้งเจ้าจระดรอย่าฟังกล

กความเคอจจะเหือดไปเมื่อไร

อันตั้งเจ้าเราจระดรอย่าฟังนัก

จำได้ว่าไปไม่มีอาย

ถึงจ่าเราอยู่ไกลเขาใจหมด

แม่เจ้าเขาตอຍช่วยกระทำ

ที่ต่างต่างจะเอามอຍฤาไรจุก

อย่ามาตอกตอกเกดงานยังจระหมของมัว

แ่งอนชอนเลี้ยงมิไซชว

รดวงทวงตเตยวนแตว

การมจบจิดจ้านออกแจคแจว

ทวงแตวตอมเตจากรบวง

มาเยาะเหยตเยายวถถจน

อย่ามาล้งนล้งบคำให้เข้าใจ

มั่งมเงินทองจระกองให้

ข้างว่าได้พูดพว้าจระทำคุณ

ของก้านน้ไม่มีใครเกอทน

แม่เจ้าคุณอยู่แตจแตผจนาง

ข้างพิไรจระบอຍนรชอยอย่าง

เจ้าจระกอดขุนข้างลบายใจ

ถึงนางในตูลิตไม่เบตยนให้

ถามไต่เบนจระเอาตาย

ตักเลี้ยงดะตจระเปตยนไท้งายงาย

คัจชวักดบทุกตายจ่าผ้อ

ข้างไปปดทำเด่นไม่เป็นล้า

เขาปดตั่งไท้กับขุนข้าง

ผีพรายมันบอกแก่เราตั้ง
ความรักจริงใจไม่คิดจาง
ถึงเสียตัวชั่วคราวมาแต่หลัง
สอวรุ้งเวตาจรกตาโศก
๑ ช่มเหงเล่นเกิดทำไมเล่า
เสียตัวชั่วคราวเพราะเหตุบังคตบว่าพราย
คืนร้องตดงเวอนจรหักรวง
ประแม่คร่ากระหน่ำรูด
ด้วยศอกเป็นหญิงกนงจน
จึงเสียตัวชั่วคราวเขาอินใจ
ช่างมาพิไรไต่สวาม
ผีไม่มัตตยอายุบัตตขบ
ทความโตเป็นจรเขาตาย
พูดก็ไม่เห็นตั้งที่จริงใจ
อย่าขบพันหนัยกอยู่เปด้าเปด้า
ฟาดพันบั้นเสียให้ว้ายปราณ
๑ ประเดียนดอกกระหย้าทำไป
จริงจริงแแต่ฤาติอดังคิน
ปากกต้าคำพรายเบรียบกระทบ
มารับกตบไปก็ไม่ไป

ตัวคินแต่ใจไม่แหห่าง
อย่างพรายเดยมจรพาไป
ก็ซึ่งเถตชอนนั้นหาจ่าไม่
ไม่ไปฤาจรฟาดให้ธาตกตาง
ช่างมาเผ้ากระบอยได้ร้อยอย่าง
พรายของเจ้าช่างจับพิรุช
ดุกทระดวงแล่นไปมันได้ฉุด
อพรายมุดเข้ามาเห็นว่าเป็นใจ
จรชุกชนไปหาผู้ใดได้
โยผีปากบอนช่างค่อนครบ
จรเขาหนามทุเรียนเขาชอนตบ
ให้ตบตงด้าแก่น้ำใจ
บ้ายตงเถิตเจ้าหากดัวไม่
จรอยู่ไปก็ไม่จริงการ
เอาดีเป็นไรไม่สั่งหาร
ผลักกรานหยิกชอนไม่ดรักัน
เงือดตาบจรใครเขาหาหน
พันนระเป็นไรก็เป็นไป
มีตบตงกับทกมันไซ้
ไม่กตัวแแต่ฤาโรมาัยชยุด

ไม่ไปไม่พังกนในอนัน
 เเงอตาบจะใคร่ฟาดให้ม้วยมุด
 ว่าพตางทางเบ้าตรดอยตง
 แกวงฟ้าพนอยุ่อย่าดูเบา
 ๑ วันที่ทองคองตมดระดวยเบ้า
 ระวงคองกตอตาบอับจายใจ
 นือไรเช่นนพพอกคุณเอ๋ย
 รัฎาว่าจะไปจะได้สำรของ
 ยงตบคกยงรตชอมอแนน
 เเงอง่าจะมาฆ่าข้าทำไม

๑ แด้นเฮยแด้นกม
 เปรียงแปรนเคนชคตบตมอ
 จะไปเลือกผ้าจะมาฤา
 พริกแจจรงจรงไม่ชงชง

๑ วันที่ทองคองตมกตมเคน
 นันบอกทนนฎาว่าฉันไม่ไคตคต
 ว่าพตางตูกย้างเขาในหอง
 เป็ดหีบหอมพุงจรงใจ
 หยบหยบแดงกจบประจงพับ
 น้ำหอมยอมนต้วรยบมัน

หอมามอตกรชากนต
 นตช้อยไต่ตู่ตเอา
 ตรงหน้าวันทองให้คองเจ้า
 เรงเขาดูกมาจระต้อนไป
 ๕
 เคนมเซตาคตายเคนไม่ตดักไค
 เเงอตาบชนทโรกหวดกรอง
 อย่ากอนใจนิกเตยจะหงของ
 แหกนทองเงินผ้าจระหาไป

ตองเชนจระชากตางหาจางไม้
 จะไปตดคแต่วจงวางมือ

๕
 คารมนนหยอนตงแต่วฎา
 ตกตอไปอิกชจระชอพิง
 เป้ามนครไต้มือแต่วตบหลัง
 หยอกมังกมแคโกจรช

๕
 เทาเชนกมเคยงเขาเรยงหน้า
 หาผ้าผอนก่อนจิงค้อยไป
 หาของคณตูกกญแจไซ
 ตันใหม่ใหม่ใหม่ค้ายมืหตายพรวณ
 หีบหีบไซตอชมืชมัน
 ๕
 นามันจันทนนปรตทนกตมจจร

เช็ดหน้าผาใหม่ฝรั่งหอ

เพชรนิลอมรกตอรชร

เก็บหอมหอมหอมหมั่น

คิดพดางดุกย่างขยับมา

๑ มาถึงเคียงเคียงข้างซุนข้างหอบ พอมนตร์เดือนนางกมลย่นนถรห้อย

สรจากเจ้าเหมือนตงกวาดขาดดมดอย อัยกมายคอยเตยจาเมียงระเป็นศิว

ก้มกอดท้าวผองเห็นเมวฉิ่ง

จระปลุกปลุกเทือกไม้โหลงค้อ

นึ่งรทำฉนโต ไทพอร

เสารสรฆ่าพนมของจิงตของไป

คิดพดางนางจิงเขียนทนางตั้ง

เขียนเสร็จพบบิตัดนทค

แดงปลุกปลุกข้าเรียกพ้อข้างเอ๋ย

ฤาผพรายร้ายรของครนองทัก

เค่าพด่าปด้ายาจรทำให้

เทียนเงินเทียนทองของขจรการ

นางพรายไต้พงนางฉายโหด

กุมารทองรของทามค้อยคณามกถัว

นางพรายรู้ตงกถัวกุมาร

ยึดซากร้าแขนให้แอนเปร

ไซค้อหีบทองเลือกสดอน

พรอศรอันเรือนเพชรพรพรายศ

ชานักชุนแผนจรค้อยท่า

ห่อผ้าพดปากกกรทายนอย ๑

พอมนตร์เดือนนางกมลย่นนถรห้อย

อัยกมายคอยเตยจาเมียงระเป็นศิว

ไต้ฉนบุญจรงพ้อทุดหัว

มานอนมวทงเมยเดี่ยวอย่างไร

ว่าชุนแผนเขาจ้เข้ามาได้

มิใช่ชอกใจแต่จกถกถ

เด้าความตามช้อเป็นถจถถ

เหน็บไวท์ปลาเรือนชองผอวรัก

กระไรเดยหดับเหลอที่หดับหนัก

น้องรักจกถวายพด การ

เบ็ดไต้เหตฯแซมทงของหวาน

ขอให้ท่านผอวรักขาดนคค

ขยากเบ็ดขยากไต้มิใช่ชัว

หัวเตดเดยวนอยาไต้เส

ทรยานถิบชุนข้างจนห่างเท

ชอนเซหดับไปไม่ร้ต้ว

ต้นทองกอกดมนเห็นมอญ
หน้าไหนโชนางระกรง

ต้นบุญจริงแดงพอกุดหัว
กมิตมัวตมจับหดบผอยไป

๗

ตอนที่ ๑๗ ขุนแผนพานางวันทองหนี

๑ ครานั้นขุนแผนแล่นฉิ่งหนี

เขียงย่างตามนางเจ้าห้องใน

แลเห็นนวดนของเจ้ารองให้

เส็กนำประพรมชระโดมพกศรี

ตงฝ่ามือตบตงตรงหลังน้อง

มาเตือนภรรยากระไรใช้พขดี

๑ วันทองแกแกล่พูดเพอพัก

ขุนแผนร้องว่าอย่ากระบอย

วันทองก้มหน้าตาตะแคง

สละบศหน้าถูกมาตด้วยขดีใจ

น้องเอ๋ยพ ไม่เคยพนกระดาน

จรสูงมือหรือรุดสะดุดขาม

นำแก่นแน่นใจกระไรหนอ

ว่าพตางย่างไปมิได้เงย

๑ กตบเสี้ยใจอาไถยขุนช่างเดา

จรเย็นฉานาคางชระจายจร

เห็นม่านขาดกตาดขวางอยู่กลางห้อง

จันทาทมถายท่าเจ็บช้ำนั้ก

กขยท่าซำยิตหามาไม้

ลัดใจส่งสารวันทองนั้ก

ดมจับหัดบไปยงมหนัก

ด้วยพระเวทวิเศษศักดิ์ประดีทช

วันทองพนศนชนจากที่

ลวงพโหนงระจิงคขย

กระทวยหกตกหายทงไม้ล้อย

พิจระเหตาทให้ลักร้อยอยาร้อนใจ

นี่ใครแกตั้งฤว่าหาไปไม้

ไปเถิดเร็วเร็วจระจิงตาม

ครวามจันระจิงศิงด้วยกตวจหนาม

กระเบองจระปามเข้าหน้าอย่าจิงเตย

เข้าแต่พ้อไปทีเดียวพ้อคุณ เอ๋ย

ก็ตวงเจยตติออกนอกห้องนอน

นิจจาเจ้าหัดบกลตั้งอยู่โกลดหมอน

ใครจระช้อนน้ำห่มให้ผจรัก

สองมือคอกเพียงอกหัก

สระอนษ์กษั้กแดงเดนมมา

ถึงหอกลางเกิดอนกตาทด้วยทาสหญิง นอนกตงนงหัดบไม่เงยหน้า

ตพดางทางคืดอนิจจา ถึงห้องแก้วกรียาขังเศร้าใจ

พลระดาไปแดงเจ้าแก้วเขียว ถึงไรเคยทำเจ้าจาไต

ฝากขุนช้างด้วยช่วยปลดอบใจ เข็บตาหาไหเหมือนพวยง

ถึงกรงนกขุนทองอยู่ทงคู นกไน้แหว่นอยุ่ที่เคียงตง

นกเขี่ยเคยเลี้ยงเส้นารตั้ง พงชนเขยชมอารมณ์นาง

ขุนช้างเรียกจาแมวณทอง ตำรกาเจ้ากรของอย่างนพบาง

แต่นเขาเย็นจรเวณวาง ควณพดางทางตามชนแผนมา

ถึงกลางนอกชานละตามจิตต์ ตรึงคืดดังเตตุเคหา

แดงชาแดงเขยงย่างถึงยังเปตา ชะโรงทหนามอชอนมาชมช

กตมกตมส์มอย่างตดระบัน บ้างฉายหันเหอยงทางกระตงหู

ถึงกระตางต้นไม้ช้ายตาตุ เป็นคักซ์ช้ออรรชว

มรชามโพรงโค้งคูเป็นช้อค้ออก ผกกรอกแห่งเกวาระกระเทารตชน

จนทนหอมจนทนคณารจระจว มรดชอนชอนช้อยูจงด

ดำตจนเขี่ยจระตจนไปก่อนแดง เกิดแก้วพุกดยี่สุนด์

จรโรยร้างทางสันกตณมาถ จาบเขี่ยกับจมาพบ

ทมกตมกจระคตายหายหอม จรพดอยตรอมเหือตสันกตนตระหตบ

ทมตอกกจระวายวระคตยครบ จรเหี่ยงแห่งเขาชมตงบไป

ต้นน้อยน้อยดูข้อยรชมาเท ตงแต่นจรไปชมต้นไม้ใหญ่

จระทงเรือนไปร้างอยู่กตางไพร ยุงร่านรนไรจระตอมกาย

รากไม้จะค่างหมอนนอนอนาค

ดงบันไดใจเจียนจรชาติตาย

๑ ขุนแผนปลอบน้องอย่าร้องไห้

ไปเป็นเพื่อนพางในกตางตง

ไปเดือนหนึ่งแดงจรพาดบ

จรร้องไห้ครวญคร่ำไปทำไม

ข้างเขาสันนุกบ้านเรารำรายไพร

เปิดย่นมีเปิดย่นจนคนดระก

๑ หุบปากเสียบางเถิดพ่อเจ้า

ที่ไหนน้องจะไปได้ด้วยนาน

ไม่มาใครเขาชวนให้มารับ

ให้ไต่ยายหงายซำระกำใจ

๑ พืชยกเด่นนคหนึ่งก็ไม่ได้

พริกใครพาไปจรสมเชย

ว่าพดางทางงูลุ่มหมอกม้า

ตั้งจรปลิวดีจลยไปตามลม

ปลอบพดางทางกอดกระชับบอก

เนื้ออ่อนงอนงอชชอชมา

๑ วันทองด้อมมือประณมมัน

พล้มอกของน้องอย่าจงไทย

ดาวตาดจรค่างไตหน้าใจหาย

น้ำตาดกกระจ่ายพริ้งพรายดง

ไปหน่อยหนึ่งแดงจรมาสั่ง

ชมหงส์เต็มเด่นไหเย็นใจ

ถวนเดือนแดงจรรับเจ้าไปใหม่

เขาอยู่เขาจะไรเมื่อไร

ข้างไหนจรปรัดเปรมเกษมศรั

ข้างไหนตักจรู้อย่างราคาญ

อย่ามาเฝ้ากวนใจให้ฟุ้งซ่าน

จะแกตงผดายุจริงแดงอุยอย่างไร

พาไปแดงจรกตบมาคืนให้

ไม่ไปแดงไม่ไปอย่าจอนเคย

ใจน้อยนี้กระไรจันทองเขย

อย่าหนักเคยที่จรคนให้ใครชม

เบารอานพานหน้าคูกามลุ่ม

อย่าปรารมภ์เคยนระเจ้ามาชม

มาสั่งหมอกศอหม่มสั่ง

อย่าให้พล้มอกม้ากระเทืองใจ

พวันพวันกตจมาไม่เขาโกล

จะขอขพาไปทงผูกเมย

ชุนแผนพานจงมาโกตมา
 หยบมือดูบมาว่าปตอบเมย
 นือะไรตกใจไปเปด่าเปด่า
 โดดชุนหงมาเถดอยากดัก
 นางหวนหวนกรนครามไมชุนได้
 มาดณเท่าไม้กาดโจน
 ค่องมือกอดมัวให้คองแน่น
 เบือนหน้าว่าเจ้าเข้ามาให้ชด
 แดงรองตั้งนางพรายสันทงห้า
 ตั้งแเดงชบม้าคดาโคด
 ๑ ถึงวัดตระตุมไปงหนองน้ำ
 วนทองคดคดาบค้อยจายศวอม
 รับรัดคัตทงมุงมา
 พันธุ์พรรณไปดงใจปอง
 พันทุงมุงหมายเข้าชายเตาร
 ถึงต่านาบ้านพดบเข้านับใจ
 จระชามอาชาจรเขร้าย
 แด้นเวทนานางเมอกตางคน
 จระทำณนโคดเจ้าพเอย
 ในจิตคคคตกรกว่าดักไป

ดบหลังอาชาให้เชองเสย
 มาเดยมือหวัดประหวอนกตค
 นิงจาเจ้าชางไมเชอน้ำใจมัว
 ประคองคัวจันทองย่องเหยียบโกดน
 ชุนแผนกตตั้งหมอกใจมิให้โลน
 นางกตจคัวโอนเข้าแนบชด
 ชุนแผนยมหยอกคอกคองกริด
 ขอบุนนิตหนึ่งแเดงจระรับไป
 เร่งตามไปในบ่าให้จิงได้
 ออกไปทางประตูคางอม
 ช้ามโคกกำยานละห่านหอม
 กอดหม่อมชุนแผนเชนประคอง
 ชักมาเดินเดารเหยารยของ
 ถึงท้องนาแปดกแม่ชระเงงโกด
 เป็นตระเมารตระมาบเหมองอยู่กวางใหญ่
 ลงนใจชักม้าไหญดยืน
 ครนจระจายนำตกมไซตน
 คอยชนชนแเดงจระชารกรกใจ
 จระดูยเดยหงกชามแม่หน้าได้
 นิกโคดแเดงเจ้าเรอจางม

บอกนางพดางซบด้หมอกมา

ทำตระคอกช้เชิญให้เป็นที่

ไปสืบข้างทาง โม่ง โขดงจรด

ข้ามฝั่งจางพดันทันเวลา

๑ ครานนมระถ้อขะบม

ไต่ย่นเตียงเรียกผงกตกใจ

มาแต่ข้างไหน ไต่ถ้ำเหนือ

ตอคำเขาหรือไรนาไหลดแะ

๑ ฝ่ายว่าขุนแผนจงรองว่า

ข้างข้างสาร ไทญให้ไปดู

๑ มระถ้อขะบมไต่ย่นว่า

แกผ้าดูยเดนมตักเบนไป

กตบมาตันท่ายชยายปรูด

ชนเรือหนาดครนคางสั้นัก

ถึงทาเห็นมากบด้องคน

แปดกใจเอะหอดอกตอกกกรรมัง

हतอกเราไซ้เดินให้เซ่นเรือ

ฉันทองน้องอายไม่ตมตา

ขุนแผนรองเบอมนเหตอเถน

เงอพายย่องแย่งแข่งซากาง

ครนถงทาร์องเรียกขยอองม

บदनรบสังไซให้เวามา

เป็นข้างดำคญคยทในบ่า

อยาซาบदनจงเรอไว

เรือจางคิตตมหาคนไม้

เอะโครมาเรียกทำไมแะ

เรือจางคิตตมแะมระแะ

เหยยบด้องแะมแบะแะดงกรรมก

เรอเรอรีบมาอยาซาอัย

เป็นการรับตั้งดูอยานอนใจ

ก็อรับตั้งมาไม่นิ่งได้

โยกโยกไม้ไหวมนผู้ตนัก

โคดนชुकกรรจายปดายสรับัก

ชักพายชย่มต่มตริง

เซยอนกนตูกเถอทาเบอบง

ตักผู้หญิงชาวดงท ไทนมา

ยกเงอพายแะทงแกผ้า

หม่อมชาดูเอาเถดอายนอกทาง

โจงกระเบนเสยก่อนเจ้าเรือจาง

ด้างโคดนเสยก่อนจงชนมา

พกคิดว่าผัวนางวางมาตาม
 มาจริงแต่จะวิ่งไปไหนดี
 ถ้าเขาเมตตาไม่ฆ่าฟัน
 ถ้าเขาฟ้องร้องหาศาลาใน
 จะให้ถ่วงไปขอร้อง
 เมียท่านมารักขาคดกรุน
 เห็นชามาวิ่งร้องไห้
 ถวายหางมาวิ่งไม่ฟังความ
 ข้าเห็นเวทนาดงยเห็นอโยใจ
 วิงวอนให้ชานอนด้วยรวงคมา
 ๑ เออจริงแต่จะฆ่าคนชั่ว
 เพราะความรักเขาเผ่ายฉนัย
 จะตามไปโยเจ้าไม่ส้มคิด
 ฮากพิศขบคุนัยเหมือนงูไป
 ๑ เอ๊ะจะโจนญาเจ้าขบขบคค
 หุ้งกวางทางไกลมิใช่ตรง
 มีเสี้ยทแกวพมาคคตาม
 อนึ่งก็โตกอดแอบแนบอกมา
 ถึงพูดไปใครจะเห็นว่าจริงด้วย
 จะแพ้วความกคตามแต่ทงานอง

ผัดผตามชกมำจะพาหนี
 จวนคจพกจะส่งเจ้าคนไป
 ถอยความทงนนหาว่าไม่
 พกจะแก้ไขไปตามบุญ
 มิได้ชนข่มเมี้ยท่านตาชุน
 ถวยคุดยุดวุ่นแต่จ้องตาม
 วิงวอนว่าจจะไปฆ่าไตห้าม
 คนขำบ้านพตบยแฉ่มา
 จึงรบให้ขมำมากบขำ
 ขากไม่อยากยอมประเจณี
 รกชชงผวเอาควหนี
 คด้วยเงินหของเจ้าตจจคคใจ
 จจะว่าดีแต่ส่งกนคคหาไม่
 ไปทำไมหยุดมาชาจจะง
 ข่างกล้าไม่กตจจะเดินหลง
 กตางตงเดินได้ถ้าไรนา
 พจจะให้ส้มคความปรารถนา
 เมตคตาชนแต่จเจ้าจันทอง
 เมอเมี้ยท่านแระวคยมาคคตองคคตอง
 ไตถูคคชองเกินแต่จกเหมือนจริง

เป็นตายก็ตามแต่เวรา

กอดจูบตบหลังไม่ซึ้งซึ้ง

๑) วนทองฮัดนหยิกแล้วพดิกผดัก

จะให้สาเสียเปด่าเอาอะไร

พดอดเด่นต่างต่างทุกอย่างไป

แกมมอดก่อนของไฉโยนา

๑) เห็นพรวนพรวนกันไว้ลัดกดับว่า

พกดักเจ้าจะตกมาหาไม่เคย

ว่าพดางทางขับมาดีหมอก

เหตียกหลังระจันวันทองไว้

ดิ่งตมออกหุดระจันเวียน

ผดขุดนุชบุตรวมึงเถตรา

ไหนเจ้าเจ้าว่าไม่กุดจุก

พาโดหยิกกันเด่นจนเป็นแนว

๑) มาถึงเนินผาทำคั้นไทร

ทชารแกร่งแรงโหดมากกัก

บัวได้วโบบั้งระบุดอก

คั้นไม้สูงส่งพรังบงริมชาร

พระพายชายพดมาเซยชน

จกกระจันต้นน้เลี้ยงเส่นาธง

จะพาไปให้ตัดอดเจ้ายอดมิ่ง

นึ่งเดือดรักแต่ด้วย่าเคื่องใจ

อย่ามารักเดยหาให้ซ่มไม้

มิใช่กาจางทชมา

จะทำให้ส่าดมแก่นาหน้า

ไม้คกมาดอกนระหม่อมอย่ากอดเดย

เจ้าเจนม่าแต่ฎาน้องวันทองเอี้ย

เงยหน้าชนเดือดอย่าเคื่องใจ

ให้ออกส่บคัย่างวางใหญ่

ส่หมอกเด่นไล่จนตายตา

วนทองแอบแนบเนียนไม่เงยหน้า

พญาเถตจะตกมาตายเสียแล้ว

เป็นโรมากอดอกอยู่แต่ดั่วแล้ว

ถึงแต่ถนทจะหยุดพัก

นาเบียมส์ระไล้ส่ธาตหนัก

เป็นชรงกชรงอนผาหน้าส่าราญ

แผยออกกกดนชงยหงดยตระหน

ทดอกบานแต่กหนดนระของตง

หอมร้นรอบไฟไพรรระหง

รบัวันทองน้องตงจากหลังม้า

อนิจจากรานนระตัก
 จงเป็นเหยื่อล่อลางตกดาวไฟ
 นิจร่อยอย่างไร ไม่ตั้งเห็น
 มิได้คิดถึงควมจะมา
 ขุนแผนพามาด้วยความรัก
 แต่ทุกข์ยากอย่างนึ่งมิเคย
 ไม่เคยเห็นก็มาเห็นอนาคต
 ภารบหนักด้วยระกายครบ
 ยิ่งพรั่งนจะเป็นกรไธเตา
 คิดขมนานาคาคอกอกใจตัน
 นิจจาเหยยเคยดำราญอยู่บ้านช่อง
 คตงเคตาเซาเยนไมเจนวาง
 ยามนอนเลยนอนบนเตียงคอง
 ยามรอนนอนเตบนนเตียงทอง
 อาบนามคนเซาเคยงชค
 ล่องกรรเจกเงางามอร่ามดี
 นาทอมกตอมกตนคอกไมกตน
 ผ่างอนแพพรพรรณสักพันพัน
 ตงแคนมแดงระมอหมอง
 มาเกดออกกตางมกตชุดดม

มาอาจจางคางอยู่ใบบ้าใหญ่
 เหาบ้าไมเป็นเรือนเหมยอนบ้าชา
 คายเป็นกักกงบ่นอยูกตางบ้า
 ไม่รู้ว่าจะเป็นเช่นนึ่งเคย
 ก็ประจักษ์ใจจริงไม่นึ่งเคย
 อกเขยเกิดมาฟังจระพย
 ไม่รู้จักก็มารู้อยู่เจนจบ
 ไม่เคยพบก็มาพบทุกสิ่งอัน
 จรด้าบาก็ยังกว่าเก่าฤาไธนั้น
 กตบพอนทองพอนครนึ่งถึงขุนช้าง
 ถนอนนองมไทหนายระกายหมาง
 อยูกนกล้าอางดระอของ
 มุงบงยุงรนไมยบตอง
 มคนปรคองคอยพคจ
 ผอผตขเมนผงปรจงส
 ยาพันสัรรัสเป็นแดงยับ
 กรจแจะจหนกนผดพรงทุกสิ่งสรวพ
 ดับคูนยี่ต้นไปมิได้ชม
 สักกนอยจระคองกรองไปไมห่ม
 นบจนยั้งจระกรมระกำใจ

นางสร้อยท่อนกอนจิตคิดถึงตัว

จรเข้หงุดหงิดแก้มก็เศร้าใจ

หยาบช้าไม่มาอาจตงต่างหมอน

คตาคันแข่งกรวดต่างระคายกาย

ส่ารพัตร์จับตไปหมดสิ้น

แสงไฟไม่อยู่มาตุเดือน

อกเขี่ยเกิดเรียวเป็นสัตรี

ไม่รักอายร้ายสมภพมัยไป

เสียดแรงรูปงามนามก็เพราะ

ทศตต้นในดินแดน

ราพธางทางสร้อยท่อนอนใจใหญ่

เอาความรักหักหงอนอยู่ระงม

จรเข้ของขุ่นขมแค้นก็ไม่ได้

ไปจากกันนานชานาจะเพदन

สู้ปากหวานมาตามดวยความรัก

ไม่กลัวความตามดูกลดูกลด

จรทงขจางอย่างไรต้องไปด้วย

นางทอศตจกขตมัวแดงไศกา

เหตยจมาตุ้มกเห็นหงุดหงิด

จรวงกายตงกรไรตจนกรวดทราย

แตคขอนจรทอนุกใจหาย

เสียดกายเอ๋ยเคยลู่ขด้าวาญเวียน

ตฤณฐานนานครมานอนเดือน

เย้าเวียนทงมาหาร่มไม้

พอที่จะเป็นลู่ขไม่ลู่ขได้

เพราะไม้ครของใจจึงได้แค่น

ตมุนเหมารใจชจนเหลอแล่น

ชัวเต้าโคจรจมน้ำก็ไม่มี

ง่วงเหงาเศร้าใจอยู่กับที่

ไต่เสียดททากระไรไปตามเกิน

เขารักใคร่จริงจึงไม่ห่างเหิน

หมางเม่นดุกเมยเขากม

ตอบดกเขาป่าพากนหน

เอาชัวแดงน่องจันทองมา

จรมอดม้วยกก็ตามแต่จาสนา

ชบหนานงหลังบร้งบไป

ตอนที่ ๑๙ ขุนช้างตามนางวันทอง

๑. จะกล่าวถึงโฉมเจ้าขุนช้าง
 พอสันต์รักดุนแผนแฉ่งใจ
 ภิรมห้วงจิตตาที่ถกถอม
 เนื้อตัวตวมมนหม่อมอดลота
 ดุกชนไม่เห็นเจ้าอนทอง
 เมื่อนหวนคางวอน ไท่นอนเคียง
 แดดูเห็นประตุนั้นเปิดไฉน
 ไม่เห็นน้องย่องออกมาทอกลาง
 กอตามาทกของรองไหจา
 เวียกขาคาคูอยู่จึ่งฉาย
 ขาคบบนเวือนต่างร้องแรก
 ขุนช้างหวดหวบทั้งหตบคา
 ย้ายทองดีมคางานือไร
 เอะมีฤาแพะแฉ่งจรชน
 ล่าขุ่ระจะประรังคตั้งอนใจ
 เทียวคนหาวันทองดงมอกลาง
 เปิดหีบผ้าห้ายไปหตายสิ้น
 ทงแหวนหวัคห้ายไปหตายใบ

เขาแตกหัวใจเป็นทวงหาคืนไม่
 พินต์มปรกติโตกคนคา
 เกิดยงกตอนเช่นนผลททหา
 เื่ออย่างไรกุมายชู่โตเตียง
 ตรีโกนกองรองเรือกจนส์คได้ยง
 เทียงคนพียงพลกมากอตนาง
 กวระโตค โยงนามองธองหน้าต่าง
 เห็นม่านชาตกตาดชวางจางกระจาย
 อายขุนแผนแฉ่งมาพาหนหาย
 มุคหวจจนมูรายมนชนมา
 คนแตกจ่าเล็ชเชากคหมา
 ม่นรของวาล์อป่ามากนคน
 เล็ชทามไซไม่มชน
 มอคนเหมอนคนออดมภาว
 ขุนช้างชคใจไฉงุ่นงาน
 เห็นพงพานเกิดอนกตาดปรงเหลาดไต
 ยิงส์ระอินไม่งมปรกติได้
 แดไปเห็นหนงส์ชทพ่าพดณ

ในใจความนั้นเจ้าจันทอง
 ให้เร่งติดตามไปในไพรจัน
 ด้รกดชนเรือนเข้ามาในห้อง
 ได้ทศทานเขาไว้เป็นหลายครา
 เป็นหญิงจนจริงจึงไปต้อย
 พ้ออย่าทงใจไหวอดวาย
 อานหมงล้อแฉ่จตุลชนเหนือหัว
 ช่างกระไรไม่รู้สัมประดี
 หดับกระไรช่างไม่รู้สักตั้ง
 เจ้าปลุกก่ไมศนพจนมา
 เสียแรงเพียงให้พทกษรภษา
 มันแกตงเฉยเสียได้ไม่แฉ่ดู
 กุจรตองทงมงทงไชยง
 รของเวรภคัรพระยาไมช่าต
 อ้ายขุนแผนชนมาจนในห้อง
 ประคบ้านอย่างไรไม่ไ่ก่กลอน
 ๑ ศัรพระยาว่านน้อยเรือนอน
 แแต่มันตักโกนหัวออกเตียนไป
 จรหลงเอาเขาทำไมอ่คุณพ้อ
 จรเสียคายคายอยุากไปโยม

มัจหมองวิโยกไศกคัศย์
 เมื่อไ่ก่ชนขุนแผนแฉ่นศัักดา
 นองได้ปลุกผลตักเป็นหนักหนา
 เขาเง้อดาบจรฆ่าเสียให้คาย
 เพราะไม่มีใครช่วยใช้หนีหน้าย
 ภายเทศติดตามเหตหนัก
 กตงเกดออกเส้อกตจอยุกบต
 ผวนชจนตจเจ้าแกจดา
 อ้ายขุนแผนโกนหัวเด่นค่างหมา
 อพรายทงห้ามนแกตงกุ
 เฉ่นเหตเอาเต่าปลตาทงไ่ก่หม
 ให้มร่ายจตุมาราจ
 ให้คายโหงตายห้าห้า
 เข่งนช่างกระไรมุคหัวนอน
 ตักเอาเจ้าจันทองไปชุ่มช่อน
 ทงฝ่าฉอนเงินทองก็หายไป
 จรมาชนโกรชเอาอย่างไรได้
 พ้อยังไม่รู้สักสัมประดี
 เกองขุนรของให้ทาไมน
 เขาไม่รักจึงหนี้อพ้อไป

๗
๗

๑ ชุนข้างคอบไปตั้งใจจง

แค้นนกดวยมนตงเงินทองไป

อ้ายชุนแผนแดงเงงเงงเอาดาบลับ

พันฟาดให้มันขาดเป็นกองกอง

ศรพระยาหวัรชอชองชอง

จงบอกพอกชาวดงพงไฟ

กะเหริยงดระว่าในป่าใหญ่

ไปบอกข่าวบ้างรยงเวียกกันมา

๑ ครนพวกโยชามาพริชมพริง

เอาเหตักกรอกข้างฉางเข้าไป

แต่กรบมายังเรือหน้าพมารดา

เด้าคความตามจริงไม่อำพราง

มันส่รกดเข้าไปจนในท้อง

ดักไปตั้งวันทองน้องยา

ถาถนแต่จะพันเสี่ยไทยบ

การส่งความตูกไม้ชามเข็ด ไคร

๑ ครานนางเทพทองผู้มารดา

มันตามผู้ชายไปใจไม่ค

แต่อกส่รทงส่พรรณบุรี

ฟังแม่เถิดอย่าแรว่ตามมันไป

กุกาหงตงรักยอวันทองไม่

ถาจับไตกจรเชือดให้เดอดนอง

ชิงเอาต้นทวพิยทงเขาของ

รับแต่แม่วันทอง โอ้ยลิมไป

ชุนข้างหันมาส่งกับบ้างไฟ

ที่เราไตจากต่างแต่ก่อนมา

ก็เคยมาชงเนอไม้กฤษณา

หารชอยชอยท่าจระยกไป

ชุนข้างส่งให้เดยงดระว่าไฟ

ท่าเทถึงใจอ้ายพดาชาง

กราบกับบาทาทงส่ชองข้าง

เมือกถางกันอ้ายชุนแผนมา

ดักเอาเข้าชองไปหนักหนา

ตูกจรดาคุณแม่คิตตามไป

รับวันทองน้องกถบมาจงไต

จงชวยไชยให้ตูกส่สวัสดิ

คอบว่ารักไคร่ทำไม

ไม่พอกคิตตามมันทำไม

คิตส่ชอกพอได้

มันไม่คินแต่วันรดูกษา

๗

๗

๗

๑ ขุนช้างคอบคำรำพรรณไป
 เจ้าได้ปลุกตุกรักเค็มปรอด
 คอเป็นหญิงจนจริงจึงจำไป
 ตุกรังมัจจคตคิดเค็มตาย

๑ เทพทองเหลืองห้ามก็ตามใจ
 ไปพบจันทองในป่าคอน
 ถ้าขุนแผนค้อสู้ขยาสู้ได้
 ให้ล้มหวังตั้งประสงค์ของตุกยา
 จิตแจ่มแจ่มค้อมงุยก

ผูกคอต้าเป็นพรจนถวนเควของราช
 ตุกโชติ้นทองแดงกาแพงเพชร
 ครกตุกโทนของท่านอาจารย์คง
 ดงยนิตรราชระประท้ายทอย
 จับถือของางการกกง

ศรพระยาชทายยาย โยกตาม
 บ้างไพร่เมาทราคาเป็นมัน
 กรนโตพิไชยฤกษ์ดี

โยกตรงตรงเข้าไปรางไพร
 กระเหรียงงระจาดอหน้าไม้
 ขุนช้างจับช้างย่างเหย้ามา

จันทองไม่ชัวคอกคุณแม่ชา
 เขาเงอตาบจระมาเลียให้ตาย
 เขียนหนังสือบอกใจเป็นมากหลาย

แม่อย่าห้ามตุกชายจงให้พร
 จงมีไชยเรื่องฤทธิตั้งพิษศร
 ให้เอาโดยใจอ่อนกตบคนมา
 ให้บรวโดยแพฤทธิตุกทศ
 ขุนช้างรับพรตามาหอกดาง
 เข็มขัตตอกแก้วใจหาง

พระปรอทขอตหวางมงคตอง
 ไซ่เปิดเป็นหินขม่นอง
 แดงอมองค้พระครอมดาจงงง

ยังหยอมแหยมหยอกหยอยเหมือนหยอยสังข์
 ขนมงคยช่างพดายกางพด้น
 คุงามราวกับตุกกระต่าบน

พร้อมกันคอยทำหน้าบันได
 มของคตอ้นเคื่อนธระว่าไพร
 ยิงปืนไฟชานให้เป็นโกด

ตุกได้ยาพิษฤทธิขึ้นกหน้า
 ไม่รังราพักพวกพลไกร

๑ ครั้นออกมานอกเมืองสุพรรณ ไหล่ค้อนพระองค์ได้ย
 จระตามไปแห่งหนตำบลใด พอแต่เห็นพรานไพร่นนเคินมา
 ชนข้างเรียกถามเนอความไป เอ็งเห็นบ้างฤไม่อย่างไรหา
 ผู้รายดกเมยของกุมาร มนขมาส์องคนคั้นหนีไป
 พรานรอดขอรับกราบกราน ตอดานเห็นอยู่จะบอกให้
 ชนข้างตงจากข้างคด้วยคใจ ยกให้เหตารนกันตด้วยกัน
 พรานรอดถูกเหตเอาเกาถอย งงงวยบอกทชมนม
 ฉนใดเห็นเป็นแพแต่ตมัน เมอโกชนมชามแม่น้ำไป
 ชมาหยอกหยกกันชกช จบจนมจุดไม่ได้
 นางมีหญิงแซนอองอนเหตอใจ แขงชาคว่าใจก้นบนอน
 เดียวมนไปนอนท่าคั้นไทร ฉนจะนำนายให้ไปกับฉาน
 ชนข้างไคพงคตงเตอตตาด เงอกรตไหดตคชกชกไป
 ฉวยขอชนคอข้างงา พรานรอยคหน้าเขาบ่าใหญ่
 เกือบกระทงถึงท่าคั้นไทร เพื่อนชให้ริแจงแห่งลำคญ

๑ จรด่างถึง โหงพรายกุมารทอง ของชนแผนรักษายูทนน
 เห็นกตงทพยกตามมากรรมควัน กพากนวงเขามาปดุกนาย

๑ ครานนชนแผนแฉ่นสันิท เรืองฤทช พรงเพรค้เฉิตฉาย
 อาไศรยไคคั้นพระไทวพราย แฉ่นสบายชคชอชระออดม
 สันิทหตบอยู่กบฉนทองนอย คระฉนบายชายคตออยลำราญวม
 เดียงเวโรทงวองก้องระงม พนสันประติตด้วยกุมารมา

ควาด้วยพระเวทวิเศษมนตรี

คาบถือหอกมอดกระตังจาง

ถูกมนตรีจูงงทั้งนายไพร่

ขุนช้างศึกประหมาเห็นมาจวน

พดบินพดหอกออกอศรพรัง

กรูกนเขาหอมดอมอาชา

ล้หมอกหมนผกชกขบ

อายดระจางมาพนักาดัง

ขุนแผนตวาดฟาดด้วยดาบ

ขุนช้างร้องเอาย่าออกมา

กตวมนท่าไม้ไอหัดเดียว

พ่นเตนเป็นหยดกให้ชาคกตาง

ศรพระยาว่าเฮยเบื้อบั้งไป

ช้างอยู่โกลดโกลดไม่ว่าดี

ขุนช้างเห็นจริงนงไม่เกียง

เฮยแยกเป็นบีกกาหน้ากระดาน

ไต่ช่องกองดระจางเขาตอมแทง

ประดังกนกระชนชิตคิตมา

ไต่พดกกุมารพรายชายชวา

ขุนช้างร้องเอาย่าดระดต

ผูกนคณวงทงบนนาง

ขุนช้างแข่งงาตงท่าทอน

ต่างเกรงฤทธิไกร ใจบับบ่อน

ยิงสวณล่าทัพขับพดมา

เดียงตงครันครันล้นนบ่า

หน้าไม้โกลดนล้นนตง

หตกหตบเตเรถูกตูกคางบั้ง

เกกเงงเขาไปไต่จับม้า

ดมราบหวัชชาตงตาดบ่า

เค้นแวงเค้นกาบนหตงช้าง

กูแฉงประเดี่ยวจระเต็นหยาง

ศรพระยาไล่ช้างกู่แทงที่

มันมีไล่เอาตมตงจมช

ครยีกครยิเขาไปไม้คองการ

ลั้งแต่เดียงท่าแก่งเร้งทหาร

เอาบับนยกราบให้ตักม้า

ยิงแยงตงนล้นนบ่า

ดูโยธาขุนช้างตงพดมด

คาบฟาดฉาดฉากผตหมต

ถอยช้างกระกตออกยื่นโกลด

ชุนแผนครันเห็นพวกตระวา
 จึงเรียกหุ่นพยนต์นั้นไต่
 พดกหุ่นให้ฮักฮักอีกจับ
 ตระวาตายกำยมอบตงนอนรบ
 แทะงหุ่นหยุ่นหยุ่นไม่ยกเขา
 พวกชุนข้างแตกพ่ายกระจายยับ
 ชุนแผนขับขี้ส่มอกไต่
 ชุนข้างร้องไปทำไมจา
 หนามเหนียวเกี่ยวดั่งประคับยวบ
 ศรพระยาโตดปักดวงซุกไป
 ชุนข้างตกข้างตงตามตง
 เกียวเนอปลอกไปเตอดโหดทราม
 เกาอดตพนจาตงคินแเคว
 อ้ายยาไมทงกูไมอยู่เดย
 ดันกาตงนงตงในตงหนาม
 ครงนทโหนจระเป็นคน
 รักเมียจระมาเสยถึงชกต
 ผ้าผ่อนดักนิตไมคิตกลาง
 ๑ ฝ่ายพวกชุนข้างทหดบหน
 ราชยามาพบศรพระยา

เกิดอนกตุ่มก้นมาเป็นหมูใหญ่
 ให้ไต่พดชุนข้างกตางทรวบ
 รบรบชุตมนฝันตระหดบ
 ม้างตดบดกแทงเขาแยงรบ
 หุ่นกดบพันเอาดั่งฉาดฉับ
 ชุนข้างกตบข้างชุนออกมา
 จระไล่ข้างไปโหนไอศาติจ้า
 ไต่ข้างเข้าบ่าลวบลวบไป
 หักกรวดตกข้างข้างโถด
 ราชยาอยู่ไมได้ก็โตดตาม
 หดงกุงดงตงเขาตงหนาม
 อารามกตฉวมุดไปไมหยุดเดย
 กิตตบ่วงเขาเตวปลดตทเหวย
 ออกเอ๋ยหมดท่าเข้าตาคน
 เตอดฝาดสาดทรามดั่งฝอยฝน
 ถ้ามันทั้นคงบั้นไมพันตาย
 คิตคิตชุนมาน่าใจหาย
 มาตายเบต่าเบต่าไมเข้ายา
 ครนเห็นไพรไมตามหา
 คางเรียกบ่าวชาเทยจหนาย

แยกย้ายกันหาในป่าช้า

ช้านานอ่อนใจจึงไต่ถาม

พดกบ่าวกอดคนงยรื่องให้รัก

จนมาตั้งบึงค่างด้ก้องคัก

เลื้อยหมอกหนานหวานเขาไปหมด

ผ้าผ่อนอ่อนไฉงไม่คิดตน

บ้างขับเตี้อดให้ด้วยผ้าห่ม

กะเหียงดาวบ่าวไพร่มามากมาย

๑ ครานนจงโฉมเจ้าขุนแผน

ห้วงวันทองน้องยารับคทาโคด

ครบโกดรัมพระไตรตงจากม้า

หวังจะดูหน้าใจเจ้าวันทอง

ฝ่ายเจ้าวันทองมองคอยแล้ว

เห็นผจกตบมากก็ดีใจ

ขุนแผนแขนพาดบนบ้าน้อง

ถูกบนข้างดรดอกให้ยอกนั้ก

วันทองตกใจให้เศร้างร้อย

ขุนแผนทำตมทตนไพร

บอกจาบนถูกพทศนช

พวกขุนข้างมากมายเหตือประมาณ มันตามผตาญพิเจียนจระบรวโดย

ช่ายกันคักตงรามหนามหวาน

ดุยบตั้งเลื้อยตงกายไปทังคัก

เครารหพอรายนักพอทงหด

พอยังชวหายแผดจระแก่น

เดื่อตหยตหยาดย้อยตงฝอยฝน

ตางคนเขาผ้ามาให้นาย

บ้างตางโคดนตมบ่งหนามหวาน

หายารักชานายทักตางไพร

คตายแค้นกองทัพไม่ขับได้

ตั้งใจให้พรายคอยล่อตมอง

ทำเป็นบ้วยชาเดินจตจ้อง

นวดน้องจระว่าปรกรารโค

ช่อนคักชยู่ในรัมพระไตรใหญ่

ออกไปรับคักใจตักด้วยความรัก

กระชิบบอกจันทองพบ้วยหนัก

เจ้าอย่าเดินให้ชยักชย่อนใจ

ค้อยค้อยพระยงเดินมีโครไหว

ประหนึ่งจระบรวโดยตักด้วยโทษพาด

มมจระตกม้านาสงสาร

มันตามผตาญพิเจียนจระบรวโดย

๒ ๕ ๒ ๕ ๒
ขุนช่างแทงพเชาตาอก

๕
ที่ทอนมนกด้องว่องไว

๒ ๒ ๕ ๒ ๒ ๒ ๒
แต่จวบมอดวันทองกตทอ้งไฉ

๒ ๒ ๒ ๒ ๕
จุกนกกัดไวโหจงด

๒ ๒ ๒
วันทองครนรุกรามารยา

๒ ๕ ๒ ๕ ๕ ๒ ๒
เชิงกระหน้เจ้าดเป็นพนใจ

๕ ๒ ๒
ขุนแผนจึงคอบเจ้าวันทอง

๒ ๒ ๒ ๕ ๒ ๕ ๒ ๕
ถารกกันเหมือนนกรรนนทบ้านถน

๒ ๒ ๕ ๕ ๕ ๒ ๒
เจ้ารภพเหมือนทพรกนอง

๕ ๕ ๒ ๒ ๒ ๕ ๕
ตั้งเบียงคิตมาแต่บ้านกาญจนบุรี

๕ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
แต่พอไปได้แต่เห็นหนาน้อง

๕ ๒ ๒ ๒ ๒
นิกแต่จระของแอบแอบซัด

๒ ๕ ๕ ๒ ๒ ๒
ให้อมอกอ้อมใจไปใน้อง

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
วันทองร้องระซ่างกิปราย

๒
๑ ครานนขุนแผนแค้นนี้ท

๕
เหตยวระแงแต่คูประสูริยน

๕
เรือยรกรอนรอนดงอ้อมแสง

๕ ๒ ๒ ๒ ๕
จงชอนเจ้าวันทองนองพอ

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
วันทองค้อนชดงระบคหน้า

๕ ๕
ถูกบนขปคปจวดเหต้อใจ

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
แทบได้จระตักทระตายโหด

๒ ๒ ๒ ๕ ๒ ๒ ๒ ๕
เจ้าชวยคตเดอดให้พัสกท

๕ ๕ ๒ ๒ ๒ ๒ ๕ ๕
นเดอดฤาอะไรโหดปรปร

๒ ๒ ๒ ๒ ๕ ๒ ๒ ๒
อ้ายเส้นเคนทรูบนแดงกไว

๕ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
เบอนหนาคอนคอกกแต่จมัดกได้

๕
เหนอยมาพอจะได้อะไรกิน

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๕
นองเฮยเขาตงยงไม้ต้น

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๒ ๒
จระคิ่งกงกนไปโยม

๕ ๕ ๒ ๒ ๒ ๒ ๕ ๕
กจระดมแต่บตองเหมือนเซ่นพ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๒ ๕ ๒
เมอคินนพไปกตมคต

๕ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ทแต่บทของนกกทวยไปเป็นปัด

๒ ๒ ๕ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ควยจคค รกโครมโตวาย

๕ ๒ ๒ ๒ ๕ ๕
พมาคมนววันทองกเหมือนทนาย

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
แยบคายเจ้าไม่น้อยเจ้ารอยกต ๓

๒ ๕ ๒ ๒
รุ่งฤทชตอแจงทุกแห่งหน

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
จระดจอนดับบรรพตา

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
เด่นแดงแสงไม้ไพรพฤกษา

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ไปชำระกายาให้เย็นใจ

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
คอบว่าฉนบ่อยธาเดินไม่ได้

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
สักประเดี่ยวสัจจะไปดงเด่นหน้า

ใครไม่กลัวอดรพิษไม่ขี้คตา

ให้ปลาร้างกตทไม่มีเขา

จนทองว่าเด่นตระเช่นนี้

เด่นแข่งอย่างนั้นฉันไม่เคย

ฉันจะหนีไปบ้างให้หม่อมไต่

ว่าพตางนางชำเลของเของกรายมา

ขุนแผนแต่ไปไม่เห็นน้อง

ขุนแผนว่ายเรียงเข้าเคียงตัว

ขุนแผนแกตั้งเรียกหาควมม้อย

จนจุมกถูกแก้มหัวร่ของอ

ขุนแผนพกจารตกระหวัดปลัด

วันที่ของแถมมือพตางแดงทางร่ของ

ขุนแผนปรดเปรมเกษมจตุค

จรดีหดงให้เจ้าเราผลตคกัน

เขานั่งเรียงเคียงไท่ไกล่ขุนแผน

ขุนแผนแขนงออกไปทันใด

จรดีแขนเป็นโรจึงไม่ทำ

พคคคว่างคิตตังกิดเกา

วันที่ของร่ของว่าอแม่เอ๋ย

หม่อมบหนดอกครมันไม้ลับเพลง

ไต่ข้าขอให้พับปลตามักเข้า

มันดูตเอาเดอดเนออย่าเหตอเดย

น้ำกตจถนทเจาแม่เอ๋ย

อย่าเตยหม่อมกตบ้นมาขคตา

ถ้าโยงไต่แดงจะเขยให้หนักหนา

โฉมจาว่ายไปแฝงใบบัง

วันที่ของมองเขมนั้นเร้นซ่อนมัว

นางแอบแฝงผจทขบจกขอ

วันที่ของน่อยถาไปซ่อนทไทหนนย

โอ้ยอ่อนแก้มเจ้าวันที่ของ

มือชยากาเตาเขาทงดอง

จับน้องดองข้างไซ่แตกกัน

หงแนบแอบชิตแตจชมชวัญ

วันที่ของหันหน้าค่อนดอองอนใจ

นางเหยยคยนแขนออกมาให้

เคตนไต่ถรรวงนางแต่บางเบา

มาชยาอะไรทั้นเต่า

พเกอบเนาชอบมเจ้าเบตนเอง

อย่าค่อนไปน้กเลยไม่เหมาะเหมง

ไม่เป็นเองเหมือนทขนก้าแพงจง

ดิ่งคอกกอบดมณฑาทัพย์

นดอกฟ้าเขาไปอยู่ในวัง

๑ ครานนขุนแผนแสนครนอง

แกเก้อเพื่อจำอย่าพิไร

ค่าพดางชวงนางชนผลัดผา

เขาได้ร่มใบพระไทรทอง

๑ ครานนขุนช้างอยู่กุดางป่า

เป็นเพลาพดบคำตงว่าไร

ทำตุ้มตุ้มซุ่มซ่อนพอนกตางเถื่อน

บ้างกูกองร้องตะโกนเที่ยวหากัน

๑ ครานนขุนแผนแสนสันนท

นอนหลับกลบวาทของทรมไทร

เขินฉานาคางแนบนางนอน

แสงดอกลอดใบพระไทรพราย

เกลียงคุดังดังตบงกช

เหมือนเพชรระยับประดับทนมของ

ดกดังดัดตวงดังไม้ดังเลี้ยง

ดงดังกตดัดสับชระวา

พอสว่างสว่างพดางชวงเจ้าฉนทของ

ครายอายชุนชางจัญไร

ครนถอยตบจึงเที่ยวหลงตระตงคตง

จึงหวังชมดอกหญ้าด้วยจำใจ ๗

ฟังจนทงค่อนแคะเข้าแสบได้

หญิงใดก็ไม่รักเหมือนนวดนึ่ง

เตนเรยงเคยงบามาตงตง

ดมปองดูชเกษมเปรมใจ ๗

ปกดแสบหนักหนานอนร้องไห้

บ้างหาไม้ตีไฟในไพรจัน

ทเจบบอยกลนเกดอนกกรางด้น

จนคตงนโกชนอยู่กุดางไพร ๗

เวองฤทธิเชยจชามุทหารใหญ่

คณชนพอโตด้ามยามปดาย

เขามอชอนคางชอนชมเดือนหงาย

เดือนบ้ายคองเคาเจ้าฉนทของ

นาคางหยดหยดเขนกรระเขนคอง

ค้อยประคองดูบได้ชไปมา

พงจาเรยงจกกระจันฉนนมา

พงพงกยงพาวังเงงใจ

จระแนบนึ่งอยู่ชานนิกไม่ได้

จระกดับไปได้โทษพิไรทุก

โห่ยกก้องทัพบาจับเรา
 ถ้อยความตาม โห่เป็นไฟฟู่น
 จำเราจรดาพระไตรไป
 คำแต่จแทนพมทหน้า
 ธิบมากันหามาส์หมอก
 ผูกมาแต่จพานทองน้อง
 ๑ กุมารทองนำหน้าพาจร
 พระพายพัดเกสรจจรไก่อ
 คนดอกออกช่อบุบผาชาติ
 จึงชชจจจจจจจจจจจจ
 พระจันทร์จรแจ่มกรจจจจจจ
 นางแย้มแย้มยมอยู่ริมไพร
 ช่อพชชชชชชชชชชชช
 ช่อนกตนตั้งกตนปรรทนแกม
 เตบม่อนางกางกตบกรทททท
 บานเย็นบานจระพรังผิงจระบจ
 มตจพพนรกรำชนแกมจก
 จาบเคียงไศกรรย้างกาทกรอง
 อบเชยเฉยกตนุกตจจจจจจ
 ล้างหยุดกุกุหนดาบอาบจจจจ

เคียงพระไทยขึ้นเกล้าเจ้าโอษฐ์
 เห็นจระยทพทพทพทพทพ
 อยู่เดี่ยวให้โกลทไม้
 ชจจจจจจจจจจจจจจจจจ
 พทททททททจจจจจจจจ
 ทังล้องจจจจจจจจจจจจ
 ช้ามค่อนเขาเงินเงินไศล
 หอมจระทตบอบไปโนพนา
 ตาตาชหวางเวงจจจจจจจจ
 เจ้ากุพรรณบุบผาน่าจจจจ
 ล้องแสงช่อชุตไศล
 เหมือนทโรฉายพมจายมแย้ม
 เหมือนเราช่อนเป็นชกแจ่ม
 เหมือนกตนแกม ไฉมยงเมื่อดังตัว
 เหมือนมอเจ้าปรนบตพคจจจจ
 เหมือนเย็นเช้าเยายจจจจจจ
 ไตจจจจจจจจจจจจจจจจ
 พ ไศกเค็ร่าเฝ้าจจจจจจจจ
 จจจจจจจจจจจจจจจจจ
 จอหยุดชมจจจจจจจจจจ

๗

นางฉันทของร้องดาช่างนำซึ่ง
 ช่างยกชอชอเด่นจนเด็ดตอย
 ชมอหนักไมธนเหมือนชมเจ้า
 คดวงเดือนเดือนดงดบังงาม
 แสงทองส่องพุ่มพระยับเหตออง
 ผุ่งสัจจศุบาทกคนตา
 ค่างดิ่งดิ่งไต่เคตตหน
 กระต่ายคามค้เดินแผ่นกระนอง
 ๑ ครนทงเข็งเขาเจ้าเขตต์ไว้
 ทศนเขาเหตบาณดระจาง
 พกกดระจ่าพากนปลัดกมนเผอก
 ทยอศเขาตจนเหต่าไรพกแพง
 พกกดระจ่าป่าเถนเตนตามกน
 ทาชมนเหตอองจอยดชยผวเนอ
 บางนงหยอกแยมยพกนรรมพา
 ชนแผนช้กม้ามาทนท
 ๑ ครานนจิงท่านยายดระจ่า
 เห็นคนช้ม้ามาดนถาน
 ชนแผนฉันทของทงสอองรา
 เรามาทาหาช้ชญาแตรวากไม้

กาตงพงเพदनพตชอชอยู่พต้อยพต้อย
 เชญชมตงอกลักหนอยจระพงคจาม
 สบายหายเป็ดยอเปด่าเมอชยามด้าม
 ตากตกค้ำกามเมือรุ่งฟ้า
 สूरียาย่างเยอองพระจเท
 สักฤณาตารังระงมร้อง
 นางฉนโทยทจนครวญก้อง
 ชนแผนช้กม้ามยอองมาไนตง
 เป็นรอยถางกจ้างไคตไพระหง
 พาดนทของนอองตรงเจ้าไรแตง
 รจเรือกทดาชชนกนทดาชแห่ง
 มระเชอพรักกดาชแห่งมระแวงเควือ
 ล่าจล่าวทงนนตจันไล่เสอ
 เปนชาติเชอชวป่าพระนาด
 เห็นคนช้ม้ามามากจงทน
 หยุดช้ชนอยุทรมนออกชาน
 คนช้ชวแก่เฒ่าชอยู่เฝ้าบ้าน
 น้เจ้านายมาบ้านตุท่าไม้
 ตงจจากน้ำพตางทางปธาไค้รย
 เขาจ้าม้อยู่ในภูเขา

ดูผู้ชายของยายไปไหนหมด

เราจระขอเอาไครยโนบ้านนี้

จนทองใหม่ค้มูกขอมอ

ยายเฒ่าโตบดกตใจ

ทาทยายเขียงเมียงชมมาย

แต่งทับไทพดนมัทนชา

๑ ขุนแผนตั้งพยอกหยอกสง่าวส่า

สายสร้อยห้อยหงก้าไค

เจ้าจนทองนอมยมอยู่ในหน้า

แฉดยนแชนไหยายตุลายมอ

ขุนแผนจึงตั้งกุมารทอง

รับบอกให้รู้แต่อยู่ไกล

๑ จระกตาวองโคมเจ้าขุนช่าง

ครันรุ่งเช้าหาบ่าวไคหตายคน

ขุนช่างเจ็บจิตไคคิดแค้น

จระไปทุดพรองค้ทรวงค้กต

คิตพตางทางตั้งศรพระยา

เว้งรัดจัดคนให้พริ้มกัน

ศรพระยาโตพงขุนช่างจ่า

ผู้คนหาบหามตามกันไป

เห็นรถผูกแต่ ผุหญิงเมือครก

อยู่ล็กหัวราศวจรดาไป

เป็นทนมปลอกกระเหียงไร

แกเรียกไปสง่าวส่าจกตบมา

ครันโตบดหายอายหัวร้อธา

เผือกมันเอามาต้วยตใจ

ศรวางหงตั้งเจตจระทามาให้ใหม่

แหวนพริออกค้คตไคตั้งล้องมือ

จระเป็นดูกเขียดร้อว้าก้าหม่มมฎา

แกขออ้อทักทายมากมายุไป

คอยดูกองทัพมาอยุธยาไค

พรายไหว้ดาดูกมาบคต

ศรจัญศรวางร้องให้อยู่ไพร่ล้องนค้

ล้องหมอกคตคกคตนักไคมา

อ้ายขุนแผนม่นทากูหมักหนา

คิตหากองทัพมาจับมัน

ผูกช่างเว้งหวางม่มม่น

ให้ทนมจระกตไค

รับผูกช่างมาไม่ช่าไค

ที่เจ็บไขพอกพ้องปรคคองกัน

๒ ๕ ๒
ขุนช้างขุนนางนอนครางมา
ให้เร่งช่างวางไส้ไปเร็วพถัน

๒ ๒ ๒
ขุนช้างเป็นไซ้มาในกูป
น้ำตาไหลหลังตงตงตา

๕ ๒
ปานฉะนี้แกวต่าน่าสังสาร

๒ ๒
บาทพานองซาจรพพอง

๒ ๒ ๒
อ้ายขุนแผนมันแก่นเจ้าหน้าหมา
ทั้งศพเจ้าใจในไพรจัน

๕ ๕ ๒
เดอดเนื้อเจ้าจระนองอยู่ไผดง

๒ ๒
กระตูกน่องกอดกตาคอนาถใจ

๑ ๑
๑ ศรพระยาปลอบว่าอย่าร้องไห้

๒ ๒ ๒
วันทองหนีไปเพราะไม่รัก

๑ ๕ ๕ ๕ ๒ ๒ ๑
ตาลงเพียงนมน้อยใจ

๒ ๒
แทบล้มแทบตายหนามหวายพัน

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๕
ถ้าแม่ไม่รักหักใจทิ้ง

๒ ๒
ซ้ำไทในบ้านออกพด้านพดุก

๑ ๑
๑ ขุนช้างว่ากูไม่อยากรัก

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
เพราะมันยอกยกัดกัแห่งนทอง

๒ ๒ ๒
กูจึงตามไปด้วยใจแค้น

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
พันเสียดังชายหญิงซึ่งเอาทรัพย์

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
เจ็บระบมหนักหนาแข็งข้านั้น

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ติดตลบบริดติดตทางมา

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ตบกด่าแฉดยับตอดหน้า

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
โธ่จากกรรมทำมาเจ้าวันทอง

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
จรเตนตงพวงผ่านทั้งห้อยหนอง

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
แหวนทองจรตองแตกกับเผือกมัน

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ถ้ามันฆ่าดวงใจให้อาสัญ

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
แหวนทองทั้งนั้นมันเอาไป

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ใครจะปลงทรากศพให้คู่บุญได้

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
จำพดางสร้อยให้ยักยัก

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
๑ จะเป็นห้องบ่วงโยทำไมหนัก

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
มีหน้าชาชกให้ชพัน

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ช่างมหฬารองให้ท่าไม้นั้น

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
เพราะวันทองถ้ามไซ้จึงได้ทุกข

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
นอนนิ่งอยู่กับเรือนักเป็นสุข

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ถาอะไรไม่สนุกเหมือนวันทอง

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
แก่นนกรองให้เสียดายของ

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ตัดมันมผลดาญกองใจย้อยยับ

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
พบอ้ายขุนแผนจรใจนจับ

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
รับแต่แม่วันทองโธ่ยดิมไป

๑ ศักรพรรษาหัวร่อของออยอยู่
เป็นมิ่งพดงปากไม่จงใจ
ข้ามป่าดงเมารเกาะแก่ง
ลงนาอนม่งไม่รงรา

๑ ขุนช้างถึงเรือนยงมีกำหนด
ก้าวชนเคหาหนีตาตาย
ตรงเขาในหองเพยจมองดู
ทนอนหมอนทั้งกตงกตาด เรือม
จันทองไม่อยู่เพียงครู่เดียว
ถันบุญจันทองของจระไวโย
ฉวยหอกมาทูดไว้เห็นอหัด
ขอให้เขาง่ายง่ายตายตัด

แล้วทงหอกจึงออกไปครวไฟ
โยนหม้อเขาตงคิง โกรง โกรง
กตบหมุนเขาไปข้างในหอง
แล้วผูกเองห้อย โหน โยนตัดมา

๑ ศักรพรรษาไต่ยมนักตกใจ
คิดว่าคอกหักผดักประตุ
เขยเขาผูกคอตายส่งทงบาน
มอยมคินยมนคิน โกง โกง

เขยจริงพ่อว่ากุหากรักไม่
ว่าแล้วไล่ช้างตามทางมา
ตัดแดงออกท่งม่งป่า
พอลงเคหาครวณชาย

ไม่เห็นวันทองก็ใจหาย
กุจรผูกคอตายเดี่ยวในเรือน
มานชาตกตาดอยู่ยงกตงเกิดอน
เชื่อนชน ไต่พานออกพด้นไป
ก็ห้ามโลงจระเหตยจระแดงไม่
ทุดค้อยให้แตกไปเสียบคิน
กุจรแดงแทงคัวให้เป็นผี
เขาของทงนจระได้โดง

ฉวยสากแพนโหลดาว้าโง
ตายโหงตามเมี้ยเดี่ยวเถิดรา
เอาเชือกผูกคอตองกับเชนฝา
ร้องจาแกตด้วยมาช่วยกุ

แดงไปเห็นเชือกที่ผูกอยู่
แดงเห็นผูกบนเฮวโยง
นจระผูกเองคตาดนให้ตายโหง
บด้อยให้เต้น โหยง โหยงอย่าแก้เดี่ยว ๑

๑ จรด่าอถถึงท่านยายศรีประจัน
 ว่าเสียที่พกดับมาไม่สระเบย
 ดึงบ้านกเขาในเรือนใหญ่
 ถ้ามศรีพระยาไปจรใครรู้
 ศรีพระยาว่าแม่ไม่เคยเห็น
 ชุนข้างรของเบอเชอมนโย
 ยกมือชนไหวเมยายพดาง
 อ้ายชุนแผนท่าแค้นเห็ดอปัญญา
 ตกเคืองเงินทองของสำคัญ
 ตามมันทันพบที่คืนไท
 มันคุมใจไพรใจให้ตายร้อย
 ถูกแทงใจตายลงกายกอง
 ด้วยข้างเป็นข่ามันตะบันแทง
 ถูกไต่หวัดหวัดพอซัดตี
 ทนวมเหนยวเกยอพดัดสระบัตหัน
 มาชุนแผนแค้นหันเขาป่าไป
 ศรีพระยาชกช้อปดค้อไป
 ทนวมไหนไม่คิดได้คิดมา
 เพราะใจข่ามันกนทาหันไม่
 หอกหักลงเพราะช่าตักหักอง

จนนรวิชาอเจ้าตูกเขย
 เต็กเอี้ยอี่ไทไปกบั๊ก
 เห็นชุนข้างแก่วงไทอโตงเตงอยู่
 เองชวยคูนชุนข้างมันท่าไม
 พ่อชุนข้างหัดอนเตนกาพักใช้
 แก็บนเออได้ตูกออกมา
 ครวงนลุดออย่างแแตกแม่ช่า
 มันตักพาเจ้าจันทองนองเขาไพร
 ทงเงินตราผ้าพรรณเป็นไทนไทน
 เข้าอาไ้รบดองกนกับวันทอง
 ชุมคอยรายบ่าคอยท่าจของ
 จรดว่าเขาเจ้าจันทองไม่ทันที่
 ม่ามันเรียวแรงตระกูลพัน
 ข้างชแปรแปรันแค้นเข้าไพร
 ถูกถูกทนามคววมครนจันเดื่อตโหด
 ถูกจึงมีไตจันทองมา
 ตกกได้โดยงสระกตหน้า
 ถ้ามมันทันก็จรดว่าแแตกนทอง
 แตะมันแทงตูกได้ตักพันดอง
 ชุนข้างรของว่าสุดแแตกควาจัน

แต่พอตพอร้ายเหินตายมัน

มันแตกฉนวนย่นงคงชาตรี

ศรัประจันนัยปากกู่ไม่อยากเชอ

พถายแกกมันเจนนจรบพุงเคย

๑ อุนข้างว่าตูกไม้ตายเค้น

ตูกจะไปเฝ้าพระองค์ผู้ทรงไสย

ฟ้าผ่าตูกเกิดแม่ไม่เชื่อ

แม่นแม่ไปโตเห็นในสงคราม

ค่าพถางทางตั้งศรัพระยา

กุดริไปอยู่ชยาเวดาจอน

ตูกไปชานหน้าแล้วผลัดผ้า

หน้าเหมอหดยับไปเจือตโหดนของ

โหดตแต้นเมื่อไรเคย

นเป็นหจขของตนกัจนใจ

ตึงจะเดี่ยล็บชังกู่ไม่ว่า

อกเอ๋ยใครเคยจะเหมอเรา

ตูกหนีจากกระจกนุ่งยกทของ

ห่มล้านพันเหตอองย่างเขยงไป

ข้ามป่าดระเมาะเกาะแก่ง

จนหนงกถงอชชยา

นพวกเวาชชนมนจงหน

เกาทล็บทออย่าแทงเคย

การปลคแต่จเอ็งเหตออพอเอย

แนะเอยเอ็งจระกคปรระการโต

จระตามฆ่าอ้ายชนแผนให้จิงได้

ทชอทัพใหญ่ไปคคตาม

การกตาดูกนเหตอไม่เชคชาม

จระชมว่าตูกงามเมื่อราทอน

ตูกสร้างเรื่อหจวาเป็นการค่อน

ในใจทอนคคคคหนึ่งถึงวันทของ

ตวงเข้ามชนวยเอากระจกคคของ

ตมเขาตจากเป็นรชงพงรำไร

อกเอ๋ยตมกจระชนใหม่ใหม่

ถ่าแตกเปตียนใครได้จระแตกเขา

จระกมหน้าทุดหัวให้แกเขา

นแลเจ้าจอนทของจิงสชงใจ

ราคาล็บล้องชอใหม่ใหม่

ชนคชางได้เหย่าเหย่ามา

ตคตแดงตงวามทนามทนา

ปลตงชางชางบาชางคคหน้าพระเมรุ

๒๐ ๕๒
แดงเดินตรงตงมาหาเรือจ้าง

๒๑ ๕๓
ข้ามถึงภาราเวตาเพด

๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗
เด็กเด็กแดงเห็นเดินแข่งแซ่

๕๘ ๕๙ ๖๐
หัวแดงตตะแคงทกต่างนา

๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕
อแมคางมอชกรอก

๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐
ขุนช้างทำเมินเดินหัวโกตง

๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕
๑ เพื่อนขุนนางเห็นเข้าเขาดูบอก

๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐
เนื้อคางหัวหูเป็นไรไป

๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕
จนอกถกไปไม่คิดอยู่

๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐
ห่มถ่านนึ่งยกปกชันชั้

๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕
๑ ขุนช้างบอกไปร้องไห้ข

๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐
อ้ายแผนมนทาเหตอศารา

๑๐๑ ๑๐๒ ๑๐๓ ๑๐๔ ๑๐๕
ตักทังแหวนทองของดำคณู

๑๐๖ ๑๐๗ ๑๐๘ ๑๐๙ ๑๑๐
คามกนไปทพทคณไท

๑๑๑ ๑๑๒ ๑๑๓ ๑๑๔ ๑๑๕
แต่ตั้งนถือทอนหอกอชกั้รพรั้ง

๑๑๖ ๑๑๗ ๑๑๘ ๑๑๙ ๑๒๐
กูได้ช้างได้รุกบุกกระจาย

๑๒๑ ๑๒๒ ๑๒๓ ๑๒๔ ๑๒๕
จะจับอ้ายขุนแผนมนแต่นหน

๑๒๖ ๑๒๗ ๑๒๘ ๑๒๙ ๑๓๐
กุดามไปไม่พบพอพดบดง

๑๓๑ ๑๓๒ ๑๓๓ ๑๓๔ ๑๓๕
จะทุดชอกองทัพไปจับคั้

๑๓๖ ๑๓๗ ๑๓๘ ๑๓๙ ๑๔๐
เงนทองของอนกทาเนา

๑๔๑ ๑๔๒ ๑๔๓ ๑๔๔ ๑๔๕
ใครเห็นขุนช้างว่าทตวงเถน

๑๔๖ ๑๔๗ ๑๔๘ ๑๔๙ ๑๕๐
โจงกระเบนงกเงินเดินคั้มา

๑๕๑ ๑๕๒ ๑๕๓ ๑๕๔ ๑๕๕
แม่แม่อไรมาโน้นชา

๑๕๖ ๑๕๗ ๑๕๘ ๑๕๙ ๑๖๐
มันจะกินคับขาคาดูกโพดง

๑๖๑ ๑๖๒ ๑๖๓ ๑๖๔ ๑๖๕
มาทตอกตูกกูโยไ้คาย โหง

๑๖๖ ๑๖๗ ๑๖๘ ๑๖๙ ๑๗๐
คั้ม ไ้ตงเข้ามาศาคาโน

๑๗๑ ๑๗๒ ๑๗๓ ๑๗๔ ๑๗๕
ก่านเจ้ากรมมตคจะไปไหน

๑๗๖ ๑๗๗ ๑๗๘ ๑๗๙ ๑๘๐
ดูรอยไม้เป็นแนวเหมือนแมงพด

๑๘๑ ๑๘๒ ๑๘๓ ๑๘๔ ๑๘๕
ฎาไปเทียบเกยวชู้คางคกคั้

๑๘๖ ๑๘๗ ๑๘๘ ๑๘๙ ๑๙๐
ชัตตันตั้งไรจึงได้มา

๑๙๑ ๑๙๒ ๑๙๓ ๑๙๔ ๑๙๕
๑ อ้ายพ่อเอี้ยตันทครงนทวา

๑๙๖ ๑๙๗ ๑๙๘ ๑๙๙ ๒๐๐
มนตคพาวนทองชองกูไป

๒๐๑ ๒๐๒ ๒๐๓ ๒๐๔ ๒๐๕
เงนคราม่าพรทณเป็นไหนไหน

๒๐๖ ๒๐๗ ๒๐๘ ๒๐๙ ๒๑๐
อ้ายแผนคบโจรโพรไ้มากมาย

๒๑๑ ๒๑๒ ๒๑๓ ๒๑๔ ๒๑๕
ไ้ตคตงเหตนหดวเป็นมากหดาย

๒๑๖ ๒๑๗ ๒๑๘ ๒๑๙ ๒๒๐
ฆ่าตายหดายร้อยผลอยเฉลยตง

๒๒๑ ๒๒๒ ๒๒๓ ๒๒๔ ๒๒๕
หดบดเข้าในโพรรทง

๒๒๖ ๒๒๗ ๒๒๘ ๒๒๙ ๒๓๐
จึงกตบมาเฝ้าองค์เจ้านายเรา

๒๓๑ ๒๓๒ ๒๓๓ ๒๓๔ ๒๓๕
ทุดหัวชอชทอพ่อเจ้า

๒๓๖ ๒๓๗ ๒๓๘ ๒๓๙ ๒๔๐
ถ้าไ้ตคตงกั้จะเขาแต่วนทของ

กระหม่อมฉันมีเมียชอแก่นแก้ว
บ่เคยเป็นโรคตั้งดวงตากลวงไป

๑ พระองค์ทรงชัดพระไทยนัก
ขุนช้างตกใจได้ตั้งคิมา

เอาหน้าเป็นหงตั้งหงเป็นหน้า

โจรไฟรใหญ่หนี้อยก็มากมา

ขุนแผนดูกายทของประศวี

ก็บ่วันทองตั้งคนทศนไพร

เขียนต้วยหน้ามหวายทังนายไพร

จรผูกคอให้ตายฉวยชีวา

ผูกนตายยับบร่อย

มันขมำหมอกออกได้ชก

๑ รับสั่งถากพังไม้เข้าใจ

จมนศรทามฮายขุนช้างค

พระหมนศรรับสั่งแฉวจงกลม

ขุนช้างค้อยทุเดาเบาใจ

เติมทซาพเจ้ากบวันทอง

ผู้ร้ายลระกต โทณหงตั้งอตไหลดทราม

มานงามงามสามชนหนตงกอง

รอยต้ายสัญญาจนวนงเวือนไว้อบราย

ตูกทำนคาหมนแผ้วบ้านรักใหญ่

แต่ตายหนักโตหตายบ่มา

ใครซัดจ่ามร โนครวิมิงเด้าหวล

กราบทุตยังประหม่าอยู่ดูนวาย

เจ้าจันทองขมาเขาป่าหาย

ฮากุชตกกระจายออกเกตั้งอนไป

เงินทองของตั้งเป็นไหนไหน

ช้างมำตกใจได้เข้ามา

ต้ายสัญญาจนวนงไว้อบเคหา

ศรพระยาโตคซ่างวางเขารก

เขาของเด กนอัยก็พตตคก

ยกค้ำถนใจโตตยประตุ

เป็นอย่างไรไปตายคั่นตั้งบด้นอยู่

เข้าทใหม่จ่าออย่าตกใจ

แวกเรมเต็มคจามเป็นไหน

ปดแนมแกมได้ตั้งอดเนอคจาม

ทตบอยู่ไหนห้องเมื่อยามสาม

เขามีนหมอเขียนปามจนวนตจตาย

เขาของเงินตราทักุญหาย

บดพตมำกมายศำตเพียงศ

ขุนเพชรนุใหม่บนบัลลังก์

ไปดีให้รู้ทุกถนัด

คำหนักพูดบพดาคือใคร

พวงศายุคจากาดสมเด็จ

บอกมันว่ากูให้เข้ามา

เกียรของหมองกันด้วยอันใด

ถ้ามั่นมั่นต่อตั้งขงไป

ตัดหัวเลียบไว้ ในพวง

๑ กรานนพระโดยพระหมื่นศรี

คิดานออกมาพด้นด้วยทันใด

จิตแรงเสขผาหาตั้งเบียง

บศกหมายให้ประแดงแยงยุค

ทหารพดเรือนเกดอันกต่น

ม้าข้างวางวงจ่ายธงแพร

ธงเบียงเรียงวางกตางดีนาม

โหรหาฤกษ์ยกพลไกร

ให้ไปช่องล้อมชุมนุมคน

ตัวนายไปบ้านก่อนเกิดเรา

๑ ขุนเพชรอินทราภักดิ์มาเรือน

ขุนรามภักดิ์มาฉับพด้น

ขุนรามอินทราภักดิ์ช่วยสรรพ

จับค้ายายขุนช่างเขาจริงเท็จ

พิเคราะห์ดูไปให้เห็นแต่จริง

จรชามเข็ดลงบ้างหรืออย่างไร

ถ้อยคำจริงว่าชำระให้

อย่าได้กตด้วยมาไม่ขงัก

จับได้จึงฆ่าให้เป็นผี

เร่งเร็วบศกนรับยกไป

รับสั่งอัญชดบังคมไหว

ตั้งเวรหมายไปให้พันพุม

นศกราดดาเถียงกันออกตุด

นศตูกเมียมาอยู่ขัดแอ

นศนเร่งเร่งอยู่แข่งแซ

แดงหอกดาบออกตาดไป

หมวกเดื่อเห็ดอหดตามทงน้อยใหญ่

ได้ฤกษ์พรงันดี โมงเช้า

ทจตไชยชุมนุมพดเป็นเหล่าเหล่า

พรงันเช้าเจ้าขุนช่างมาให้ทน

ธงเบียงเรียงเกดอนเมยจัดสรร

ปากไพรทงนนักเรียกมา

ผู้คนรายเรียงสระเบียงจาง

ครนคาตงพตนมทนชา

๑ ฝ่ายเมียชุนเพชรอินทราผ่น

นำอกขวางหัวใจไปตงคตม

ปลุกผวบอกผ่นด้วยหวนหวาด

เจ้าความแค้นนั้นจนปลายไป

๑ ครานนชุนเพชรอินทรา

ครนกุจรแก้วาผ่นราย

จึงเฮาความตมมากตบเกดชน

เจ้าอย่าล้ตตรนทคใจ

๑ ฝ่ายว่าเมียชุนรามอินทรา

คคใจผวาคว่าสำมี

พอจรไปทพิจับชุนแผน

วิปริตเห็นหมคตเป็นอินทราย

๑ ครานนชุนรามอินทรา

ปรคองโถมโถมเจ้าเฮาใจ

ตอยศวพนจรไปเดี่ยวโกดห้อง

ผ่วไปก็จรไตชุนแผนมา

๑ ครนรุ่งต้งจางกระจางฟ้า

อาบน้าผดคผ่าแฉ้วคดาโสด

มาชวางผูกแหวตงใจบนันทนา

ตจกบภรรยาเขาเวอนนอน

ว่าถูกพันศจขาดเป็นล้งองที่อน

คตนอนตจวสันประหวนใจ

นียงผ่นปลาดทาเคยไม่

นของนพวณใจอยู่มากมาย

ไตพงเมยจกใจหาย

จรทุกขไคกมากมายจุ่นวายไป

หตบไหดใจเพือนทาแนไม่

แต่จชอนเมยนอนไปในราตรี

ผ่นว่าพันหกเป็นสำมี

พอเออเมยนชางผ่นราย

เมยนทุกขแทนมจจจญหาย

นางฟายน้าตาเขาว่าไร

ไตพงเมยจกไมนิงไต

เมื่อย่าไตหวาดหวนพวณวิญญา

คิตคใจจงหมองประหวนหน้า

จว่าแต่จกพากนนอนไป

ชุนเพชรอินทราไม่ช่าไต

ไตดาบคูนอกกตอมา

เมื่อยกมือไหว้แต่ไปค

ตกใจวิ่งไปแดงโศก

เดินมาเมื่อตรึกไม่หว

ส่งกับความรักที่พรุนใจ

๑ ความนงนุชเพชรอินทรา

วิปริตผดหนักทกเศอน

เป็นดวงดวงออกคกครตั้ง

ไปทพิหตายครามาแต่ไร

อกเอ๋ยไหนเลยจะใดกดับ

คร์นมิไปกตั้งไกลยพระกฐน

๑ ฝ่ายอำนุชรามอินทรา

เขาเคเรือกลางค้วพัวพันไป

เมยเดินมาตามด้วยศกความรัก

บันไดโหวยจบหักงอขมา

อศักรยหอนโหวางในจตค

ศรคายจากพรากเจ้าผู้เพอนกัน

พตไฟร์หน้าหงตั้งสรพรงพร้อม

พบขุนช่างกพากันกตาโคต

เขยดยดฮตไปไนถนน

ถึงจตจคกันเป็นโกตา

ไม่เห็นหัวม้วอยู่แต่เพียงบ่า

พอฟังเมยจ่าอย่าเพื่อไป

คตวเมยพเห็นเป็นขอใหญ่

เขากอดคตพผวโหวทกตางเรอน

ไตพงเมยจกคหน้าผอน

เบอนหน้าคตเมยยงเสยใจ

ยนขงคตล้นอยุ่ทวนโหว

กมได้เคยเป็นเหมือนเซนน

คตจยบดงไนบ่าพนาศรั

ขบเมยจกทแซงใจไป

แตงคตงงผ่าหาชาไม้

ฉวยได้ตบคตมอกกออกมา

หนักใจแต่ตงจากเคหา

หากนต้งบนตงจมดิน

คตงนชวคจจะคตุนย ส่น

ผนหน้าคตเมยยงเสยใจ

แหวดตอมตามมาหาชาไม้

บ่าวไฟร์ตามตงตั้งสรพรงมา

ผู้คนเอ็กเกรกอยู่หนักหนา

ท่านแม่ทพิสอกรากพร้อมกัน

จัดหมอดตรวจถนัดนกรบจนหน้า

พดหอกพดง้างเกาทันที

๑ ครนใดถูกศิศให้ตมของ

หอกดาบปลดาบแปดบแฉบฉับ

พระหมนศักรช้างกลางพด

ขุนเพชรขุนรามตามยาตรา

ขุนช้างขุนช้างอายุกางเขมา

ศักรพระยาชคคชอกกระชับ

ผู้คนแฉดเขาหัวเรา

ที่ไมเห็นกเวยกคนเพรียกมา

ข้ามชนอนคอนปากช้างปากศู

ช้างมาเขยคยคอดดแอ

บางกชงปลดางเหิงแยงปลดางศ

รับเว้งรพดอดหม่าน

หยุดขงคังหมอเด็กรัศักรรพ

รับรดคตมาเอาทำโพธิ์

๑ ครนถงชงททาดนไท

บอกพระหมนศักรพดนมทนธา

ผู้ส้างคายกตาดคอกตาดคณ

รอยคังคระเกียกคระกายหนามทวายน พระหมนศักรหว่องนคากคากไป

ดาบบนยหน้าเบ้นเกล้าทงน

รวองชนคอยถูกษัจเรยกทพ

ไท่กของบนถนถ์พนศัพท

ชชบมาชางสัดางมา

พระหมนโดยได้คนไปชางหน้า

ถจนชชางงาสประคับ

นึ่งเส้ามาในกุ่มหัดทงขงข

วาทยานงชชชางทายมา

ดำชางนนถานเหมาะกัษนัททนา

ขุนช้างหลดบหน้าไมเขยมถ

ผู้คนมากคอยู่เซ็งแซ่

หมายมุงทุงแนเอาคางถาน

พบอะไรเออาหมตมาทุกบ้าน

เขนถงมนานถงส้างโก

กนแฉดชอนหลดบเซ้าคังให้

แพ้มไผ่คทาบกคณย่อนนย่อนพมา

ขุนช้างพรนใจให้ประหม่า

ครงนัทธาได้พนมน

ถจนพวกมนถ์นัทเตยถน

๑

๑

เออกรรณนลฤคเชิงทงาย

ผมอเองพนนนอย่างไร

ขุนแผนอยู่ไหนก็ไม่เห็น

ขุนช้างฟังความตามบ้างมา

จึงพร้อมยอมกินโทษก็ตาม

ถึงจรเข้ด้ามพินเข้าทนได้

พอพูดพร้อมกันในทันที

ตรงนเห็นทงจรเข้บอก

ขุนช้างได้ฟังพระนายว่า

ร้องเรียกศรพระยาพากันไป

แต่เห็นสัตว์หมอกชอกกนหนญา

ขุนแผนกอดกอดมชมช

ขุนช้างเห็นเจียนหกตกคั่นไม้

กตบขยับของหน้าตาเป็นมัน

๑ ฝ่ายเจ้าพ่อพรายนายขุนแผน

หลุดอกหลุดอนไต่คั่นแต่บดนพดอม

ขุนช้างคกใจโหดแผดมา

ทงนตงตงคั่นคั่นตงตง

บอกจ่าเข้าไปพบอ้ายขุนแผน

แกมเมยซาเงาแดงตงแบงจ

แหดกทระดาขรยาไม่เอาสำได้

ญาอ้ายบ้างตางให้ไตศวมมา

จระคิดเป็นอย่างไรให้เร่งจ่า

บ้างเห็นทรอยม้ามตอไป

แต่หตามตงตงคั่นคั่นคั่น

จิงโหวงราวอกทาด

พระหมื่นศรีร้องเฮ้ยอ้ายอกจน

แต่จกนลฤคตนมตเป็นไร

ตงจกช้างมาไม่สำได้

ขบขันไม้ลฤคตมอองค

คั่นคั่นคั่นคั่นคั่นคั่นคั่นคั่น

จวบจับนมจับพดจน

ศรพระยาจกจกได้พอหัวหัน

คั่นคั่นคั่นคั่นคั่นคั่นคั่นคั่น

เห็นคั่นคั่นคั่นคั่นคั่นคั่นคั่น

ชุการามเกรียงจกกราดคจกคั่น

หลุดคั่นคั่นคั่นคั่นคั่นคั่นคั่น

ตงคั่นคั่นคั่นคั่นคั่นคั่นคั่น

กอดคั่นคั่นคั่นคั่นคั่นคั่นคั่น

พระหมื่นศรีไปรตค้วยช้วยกรณจ

๑ กรานพจมนโยจมนต์

เขงนตูกถนพนขญา

เมยมงตาแมนเบนแผ่นดิน

มนเหมือนตวงรวงไม้คิงได้แดง

ดำพลาทางตั้งพวงกกองทัพ

วงอ้อมด้อมใจแต่ไกลตา

บันดานตรวจตราอย่าให้หนีได้

ฝ่ายพรายบอกนายด้วยทันที

๑ กรานพจมนโยจมนต์

กอดผวาควสันพรนขญา

ครวงนโชนเดยจเป็นตัก

กองทัพเขามาตาตาชไป

พ้อจรวบกับเขาได้แดงตา

ไม้ทันท่วงกองทัพจยับดง

พอกบพาชมาตั้งหมอก

ยังศอของกมาทมองให้ทองโย

๑ พงผวอย่ากถจมนเดยเจ้า

มนเหมือนขงรทบทนง

ถึงคนเดยอพตุงตั้งทราช

แกงพเจ้าอยามชังคองมกถัด

ได้พงคคชนชางจา

พอไปเห็นเมียม่าว่าแก้มแดง

จนตั้งต้นขนกไม้แห่ง

ปานนีกจะแหวงตั้งกตั้งองจา

ตั้งรับอาวชให้พร้อมหน้า

อย่าเพื่อบุกรุกเขาคตูกถัด

แดงดนมของบันไฟชนอ้อม

บดินเขาอ้อมด้อมวงมา

เห็นพดเนองนองมาหนักหนา

นำตาหลังตาโล่กาโดย

ทุดหัวพ้อจระคิดเป็นโชน

เขาแวงดอ้อมใจทงทงตง

มันดกคนดนมอกเบนผง

ถึงอยู่คงคนเดยจก็เปดขงใจ

จระหดบดหนขอกกระไรได้

นี้จะทำฉนใดพ้อคคต

อกตั้งบเท่าเขามากจระตั้ง

จระมาตั้งเบดงไฟไม่รู้จัก

มนเหมือนชากเนื้อหมามาตั้งผว

ทักมนจระแหดกเป็นขุด

จึงเอาทรายปราบไปรย โยธธ้อม

ถอนหญ้ามามัดเป็นหุ่นพด้น

แล้วเส็กบริกรรมสำคัญ

เขาน้ำมันตร้ประหุ่นดงท้นโต

มีอาตุศครบมีชถอประจำ

ต่างเคารพนบนอบยอบตน

คอยอยู่คอกุเรียกให้รบ

จนแดงกชบพาส

๑ ฝ่ายพวกโยธาทั้งหน้าหลัง

เป็นครุใหญ่จึงได้สัคิมา

พระหมื่นศรีจวเราเมษตรกั

อ้ายขุนแผนขมาผ่านหน้าไป

ขุนรามว่าข้าพเจ้ามีได้แกดง

โน้นแน่ชมีาส่งางาม

๑ ขุนช้างดำถูกนแค้นนค

จับเมียข้าพเจ้าเป็นเท่าไร

เลี้ยงบั้นครนครนส่งนคดง

ขุนช้างทูนไพรได้ช้างงา

ขุนแผนตวาดอานาจรุท

กองทัพเรรวนบ่จนบั้นไป

เป็นก้าแพงเพชรบ้อมเขื่อนธัมช

ถอนพื้นจางเรียงเคียงกันไป

เกิดเป็นไฟดับด้วยตั้งจรใหม่

ไฟดับหุ่นทวยกตายเป็นคน

แดงคอกายาอย่างพหง

ขุนแผนตั้งหุ่นพดไปท้นท

จึงดลยได้พดให้บ้นปี

เรวเรงออกนอกพพ

ต้องจรงตงเดียบเต็มอหน้า

ไค่ถามพูดจากันท้นโต

ช่างหามไครจกรกระตักไม้

ออกไค่ช่างต่านทำนขุนราม

มันให้แข่งทงคอกใช้กตอชาม

เราไค่ตามจับพื้นให้บรโดย

มันชักมามาเยี่ยเดนไคดไคด

จันดัวชัยไพร่สระพรงมา

ทอนรองพร้อมกนพระชนหน้า

ไค่มีาดูนองเข้าชิงไชย

คนหยุดแข็งเบด้าไม่เข้าไคด

มีไค่เป็นระเบียบบกรบจนทัพ

ทองหวดดวงไปเป็นกของหน้า
ที่ไปก่อนค้อนไฟร้อออกไปรับ
คี่มาพ้อแผ่งแผ่งแรงจมีนใจ

หลบเข้าสัปรักขัยให้ดับคน

๑๑ ครานนหมนคี่รักขบหมนใจ

เฮียชุนข้างอย่าทำแต่จาดอง
คว่าพดางเอาข้างออกยื่นหน้า
ร้องบอกควารบดังบงคืบ

๑๒ ครานนชุนแผนแฉ่งนสนท

ชกม้าราเวงเชิงดังคราม

ไฟร้อพดพร้อมหน้าดว้นอาดู
ถาเกิดประจามิตรข้างทิศโค
ชุนเพชรชุนรามก็ออกมา
นนข้างโครแอบข้างอยู่ชางน
ต้องเฟ่งเป็นศรจิงรูจัก

ชายคนนแฉ่มนคี่มาพ้อ ไครม

๑๓ ชุนข้างชคใจตั้งไฟเผา

เห็งอโหดไซมถ่านกระบาดขับ

คองหองร้องต่อพ้อเด่นโค

คว่าพดางถนพ้องร้องอิ่ง

บึกซ้ายบึกขวาถกถายถดับ

ชุนข้างขับไล่ข้างมากถางพด

จับมาเสียให้โตรียงดับถน

ไล่ข้างกจระชนชิ่งวันทอง

ขับชางชุนไปแฉ่งตากอิ่ง

เราถงต้องเป็นใหญ่มาในทัพ

โบทมือเรียกม้าชุนแผนถดับ

ให้เวายกทัพมาติดตาม

เชออุทธราจไม่มชาม

ถามว่านทานออกมาทำไม

เควอชยุดดาระพันจระไปไหน

จงบอกให้รู้แจ้งแห่งคคี่

โยธาแน่นไปไฟไฟรคี่

คแฉ่งแฉ่งรบหริเหมือนตามโคม

ทำไมหลบชบพัคคี่ทำอ่าโฉม

ถาโครจับอ้ายโถ่มมานำทัพ

คบเข้ากตพันมนคืบ

เชอพ้อแฉ่งจะจับเอาคจมิ่ง

ถนงใจมีหน้ามาทำชิ่ง

อ้ายพ้อเจ้าเขาให้ถงจับเอาคจ

๑

๑

๑

๑

๑ พระหมื่นศรีหมื่นไวยวดีใจคำ
เพื่อนมากอุ่นใจจึงไม่กลัว
พูดพาดพิงตลกตลกเดชะ
ว่าพดางทางคอบขุนแผนพดัม
บดินพระองค์ผู้ทรงเดช
ให้เรายกพหุสกลไก
ด้วยศอกกเมยขุนช้างมา
คบพวกโจรเข้ามาประพิง
ให้ปดุกคำหนักมาพดัมพดัม
ทบงคนตงวางอย่างเจ้านาย
ฆ่าฆ่าคนช้างเดี่ยวร้อยเศษ
ถือศอกมวเมออำมฤทธิ
จับขุนช้างเขยหนีด้วยหนามทวย
แดงทาทายถึงพระองค์ให้ทรงเคือง
บดินพระองค์ผู้ทรงเดช
ขอททาทูจรัตผลทาทาง
ให้มาดับทุกข์อยู่ก่อน
ถ้าไม่ต้องฟ้องหากทำเนา
เกี้ยวของหมองกนด้วยสัตว์
ซึ่งฆ่าคนขุนช้างเดี่ยวกลางไพร

จะพูดจาตมไม่เคย
วางกับตงกตำหาญชาญณรงค์
เพราะมิ่งเซขะมันจึงขอตตตตตต
ซึ่งถามนั้นจะตักให้เข้าใจ
ปกเกล้าใดกทั้งน้อยใหญ่
ออกมาได้ส่นทราบซึ่งเท็จจริง
เข้าบาพนกรุงทำสูงตั้ง
เยอหียงยกตัวเป็นเจ้านาย
ค่ายบ้อมดมเหมดมเป็นมากทตาย
ยกลยายทาเทียมเจ้าชู้จก
ก่อเหตุตงตงไม่กลัวผิด
ทาทวางกับคตกบฏเมือง
อบอายทงกรุงพุ่งเฟื่อง
ยกเขืองจะให้ออกมาชนช้าง
ทราบเหตุทรงนิกอางขุนนาง
ยังกลงแดงพระไทยจึงใช้เวา
ถ้าเห็นแท่นนอนให้จับเจ้า
ให้รบเจ้ากับตงจันทองไป
จะปรึกษาคตตตตตให้
ก็โปรดให้ไม่เอาซึ่งโทษทัณฑ์

๑ ครานันพระหมื่นโดยหมื่นศรี

เจ้ากเป็นสนิทมอฮา

จระทรงพระโกรชาอำมาปะ

คความเกำของเจ้าจระจมไป

มาไปเดียดดยกนก็เป็นไร

ถำแม่้นเจ้าหาจหาญทำรำนทาง

๑ ครานันขุนแผนแฉ่นลนิต

เพื่อนมากหากชู้ให้ถูกถ้ว

เจ้าทขบคับคับโทไซ

จึงเบียงบ้ายตอบคความตามเรื่องราว คัดนกกถำถนนคดวยกถ้วพระชำญำ

ทไปคงไปเป็นโรมี่

เมื่อพระน่ำยมได้กรรณำ

จะไล่ช้ำงเจ้าแถงแย่งเอาค้ว

คนเดียดเหมือนหน่งแมดงฉน

ก็ดำหรับแต่จระยบดงกบท

ช้ำพเจ้าเทำนภจนใจ

๑ พระหมื่นศรีหมื่นโดยกรนไคพง โกรชถงรพดถนทงหถำย

เหวยกองทพจบเป็นอยำให้ค้ำย

ให้ยงบ้นคับดำทบให้

หอกคำบวำบแฉบแปดบปดำบคำ

ไคพงจำทชุนแผนจำ

เจ้าพุดจำเห็นผิดจวิตไป

ยงเดียดระดกถบหำจบไม่

พระไทยจะเห็นค้อยชุนช้ำง

จะแกไขมถทนให้ถนอยงำ

จะไล่ช้ำงแถงมำคจำเอำค้ว ๑

นงคคชบพนถนท

ถำแม่้นชวคจระยบครงทพดำว

จระเกคคควำมใหญ่คไปถถึงจ้ว

คัดนกกถำถนนคดวยกถ้วพระชำญำ

ไซจำจะหถบถทพหน้า

พุดจำมีแต่จระช้ำพน

ถถึงถถ้วจะให้ไปอยงำไรนง

จระโลณบ้นค่นเชำกองไฟ

จระเมตคำปรำณหำมไม่

ถำจระช่นจบไปไม่นงค้ำย ๑

๑ โกรชถงรพดถนทงหถำย

โพร่นำยบ้นหอกชออกประคำ

ชุนช้ำงไมถคถมถองรชงเอำค้ว

ชุนแผนแฉ่นกถำก็อำนมนทรว

เส็กชาติจาดอำนาจครุฑ

คนหยุดยืนแข็งแแต่ยงชน

ชกตั้งหมอกไฉไม่ประจัญ

กุกทำก่อนจะเป็นคนทรยศ

๑ ฝ่ายขุนเพชรขุนรามปักชายชวา เห็นผู้คนบนผาเงียบไปหมด

เหม่อ้ายแผนอาจจิตตคึดคด

เป็นกบฏจะเอาแผ่นดินแแต่

ไฉร้างพดหดกเป็นขกกา

ชหนาวาเหวยอ้ายพดายแแต่

โอิหังตั้งกูไม่รู้แแต่

เชอแแต่ของมึงแแต่เพียงน

ส่าหัดชดชนพระโองการ

เอิบเออมจะม่านโอิศอวรัย

เชอว่าตอตมฤทชกรัน

ถึงจะได้ชอบชณทแแต่มา

โคจรเตยเฮียเขาจะให้อมึง

เขารู้ถึงว่าไม่ส่มวาดนา

กูรู้จักพ่อแม่แแต่โรมา

พ่อมึงชื่ออ้ายขุนไกร

แม่มึงอี่เตมาทของประศรี

บั้นไปด้อมกรรมือโใหญ่

พระทรงภพฆ่าพันให้บวรไถย

คัตหัวเลียบไว้ทกตางคอง

รบสังทง โคตรวญาตีกา

คัวมึงแม่พาไปเร้นชอน

ชอนชอกชอกจากพระนคร

ยฮันไปอยู่บ้านกาญจนบุรี

มึงอยู่กบอี่เตมาเขาชนไก

บวชทอจศีลมโใหญ่โอิชหนี

ไปรบเชียงทองมาจาดอติ

ไต้เป็นที่ขุนแผนแแต่ใจ

ไต้ตมทนจะกิงบี

หดบหนีมาคึดกบฏไต้

ทำชูแม่รกดกเข้าไฟ

คบมึงไม่ได้ไฉเป็นมิตร

เจ้านายรักไกรไม่รักคอบ

ทำชอบกตัมระย้ามาทำผิด

อย่าหมายเลยว่าจะปดอครอดชชีวิต ไฉร้างวางชิดกระช่นมา

๗

๗

๑ ขุนแผนแค้นใจตั้งไฟจับ

อ้ายปากบอนช้อนหัดกินเข้ามา

ถึงมังกไม่ย่นชยุคาพา

พดัดตกหลังช้างวาง โกง โกง

ว่าพดางทางร้ายพระคาถา

ออกจากตงรังสระพรงพรุ

ขุนแผนขับม้าเข้าถาโถม

พดกหันฉิ่งกดมดั่งลมพา

ฤทธิมนตร์บนฟ้าเงหาพระยับ

แผ่นดินตั้งจรดว่าครมำไป

อาต่าหกเหต่าเข้าถากันต่อ

ตั้งพันหินบินหกกกกระเด็น

ตาบหอกคอกบ้ายประกายจวบ

บินจังก่างานกยกยงยับ

บินตบกดบชาเขาคาตง

จนสิ้นสุดอาวูชแถศำตตรา

ขุนช้างไล่ช้างวางเข้าไพร

ช้างตรงเข้าในตงหมามุ้ย

ช้างฉิ่งเข้าไพรไม้ไหลตด

ขุนช้างพดัดผดุงหลังกึ่งไป

จับฟ้าพันแกว่งแสงสง่า

นินทามิเบด่าเบด่าเมื่อเข้าโตง

จนนุกุจระฆ่าให้ตาย โทง

เมื่อยเป็นหม้าย โตง โตงเป็นเมี้ยก

เรียกหุ่นหมุนมาเป็นหมู่หมู่

โห่ร้องก้องกู่เป็น โกลา

จู่โจมหาหนัพันทพหน้า

แข่งสองข้างม้ามาทัน ไค

มีดกดุ่มคดุ่มคดบัสระท้านโหด

เพราะพระมนตร์ดัด ให้บันดาลเป็น

หอบหัดชนคอสุดเต็มเชย

ไม่เข้าหุ่นหมุนแผ่นเข้าฟาดฟัน

หอกดาบหักร่มจนถึงกัน

โผงถูกลูกนักรบระตอหนา

ไม่หวาดโหดโตอิ่งเข้ามาหา

พวกอาต่ายนแยกแตกกระจุย

ตกใจผ้าผ่อนกัถอนดุษ

ศัรพระยาร้องอุยเกาแกวกไป

หมวกพดัดหัวพตามตังตามไต้

ช้างศัพฉิ่งใหญ่ชโหดพรุ

ขุนช้างวางชนบทคอไม้	ผ้าผ่อนอ่อนไปตั้งอายหู
ขุนแผนพันคนรันทกรูกรู	ถึงขุนรามตรงจู่เข้าประจัน
ขุนรามแทงกรอกค้อยหอกใหญ่	ถูกไหลไม่ถนัดระดับคัทัน
ขุนแผนถาโถมเข้าโรมรัน	ฟันขุนรามคกข้างตงกตางดิน
โดดจากหลังม้าฟาดข่าฉับ	ดมพบพันช่าครมาคิน
ขุนรามตั้งใจเด็ดไหลริน	ตั้งคนหนึ่งแต่ฉายคักการ
ขุนเพ็ชรอินทราเข้ามาช่วย	ชักหอกกรอกกรวยเข้าคอตาน
แทงอกขุนแผนแล่นสะท้าน	อยู่ยงคงปานกับเหล็กเพชร
ขุนแผนโยนชนข้างข้างคอพัน	ฉรณาตขาดสะบับตงมอเตด
คาบตงนเดออกฝาดเหมื่อนขาดเช็ด	กตบชนมาระเหิงมากตางทัพ
พอกหุ่นให้อีกสะอีกได้	พันกองทัพยับไปเป็นคับคับ
พระหมื่นศรีไล่ช้างวางไปดับ	ตั้งประกบโยนยวบสวบสวบไป
ขุนช้างเห็นช้างพระหมื่นศรี	ร้องว่าช่วยดุกท้อพ่อช่าไหว
พขช้างเฉียดเข้าไปใกล้คอไม้	เกาะชนท้ายได้ไปตระโพง
พระหมื่นศรีแดงมาเห็นขุนช้าง	มีตหน้าตาฟางว่าเลื่อโครง
เขาค้ามขอบายเข้าชายโครง	ขุนช้างร้องคายโหลงอื่นเอง
พระหมื่นไวยตกใจว่าขุนแผน	พดอยเขาค้านหอกแพนเขาค่าเบ้ง
หัวแตกเด็ดค้อยห้อยโตงเตง	บินช้างเหียงเหียงเทบคกคาย
พระไวยไล่ช้างมาพรอดพรอด	หางชคังกรวดเข้าเซิงหวาย
พอกไฟว่าพดเหล็กแตกกระเจาย	จึงชมงมงายไปพรวพรว

บ้างรักศวกถดถายตะกายวง

เอาหัวมุดเข้าในโพรงโค้งโค้งคู้

บ้างขอขเพอนกนมนกถบตา

บ้างตมัตนแควแควตังแมวกถาน

บ้างกูกองร้องว้ายนาตายพอด

ต้นเรียวสั้นแรงตะแคงเซา

บ้างมวหนร โดนกนตามาง

ดำคณิวาขุนแผนแหงนบอกไป

พระหมื่นศรีได้ช้างฉางเข้าพง

ไต่ยีนเลี้ยงแกรกกกรากกระตากกถ้อ

ช้างมาดำเดอยคนเห็นอยจุก

พระหมื่นศรีเห็นขุนช้างช้างคั้นโพธิ์

ขุนช้างวาตูกชนทนายช้าง

คณกนวาเลื่อร้องเพรือไป

ไปรดเมตตากรรยายังศกยาก

เข้าต้นจระกนแต่รากแจง

พระหมื่นศรีชดใจเข้าได้ถอง

เคระขุนช้างหกตมัตงโค้งโค้ง

พระโวยดำว้าอายขุนช้างถอย

นายไพร่บ่นบ้ำดำระงม

บนมาปาทางกตงเกดอณอยู่

ได้กูกอกถนัตยัดตถนถาน

อายชช่าสันทอปรยจาน

ฉาอายถ่านชกรอกม้นหดอกเรา

กไปไม่รอดแควอพ่อเจ้า

ศรนเห็นเซาจระทงกถงใจ

ร้องครางหัวฟกชกมือไหว

อพ่อเอี้ยอย่าทำไมช่าออคถ

บุกชฏัดตถงไม่เห็นหัว

พอโพดโพดชมุกชมัตถถึงสามโก

ศรมอมศรมุกหัวอ่อนนอนศวาโหด

ร้องพุกโศถามจ่ามาอย่างไร

ศตูกถูกสัชางจ่าไม่ได้

อายชุนแผนม้นได้เอาพอแรง

ต้องคร่าครากทอตถหัวระแหง

แฉงเคือนจระส่วางต่างไฟโพดง

ยังครนถองถิงแม่อายศวาโหลง

โอยช โครงถูกหักสัระบักจม

อย่าล่าออยเพวามิงจิงแหดกถ่ม

บ้างชุดเผือกม้นคณกนตามมี่ ๆ

๑ ครานนี้จึงไฉนเจ้าขุนแผน

ซกดิ์หมอกกดขี่มาไม่ช้าที

เปิดองเครื่องเยองย่องดังทองธาร

หอมกถนรควรนสนใจ

ต่างตาบทปราบณรงคร์บ

ผดตฝ่ามาหาเจ้าวันทอง

เห็นฤาไม่เด้าเจ้าวันทอง

ขุนเพ็ชรอินทราพิฆาตาย

แมนตแแดงพไม่หาหน

มันก่อเหตุเภทพาดพิ้านตาม

เว้นแต่สองพระนายนกับขุนช้าง

กระโตค้งทั้งของเดี่ยมากครัน

ขุนช้างผวนางมันแทงพ

ครันพจะพันให้บรโดย

พสู่อตอมนถนอมจิตค

แมนไม่คคถึงจนทองน้องยา

เชิญเจ้าออกไปในทรบ

ช่วยเก็บกลอบหอบห่อใจเอาบุญ

๑ ออกเขี่ยเมื่อไรเดยจะวายแค้น

ช้าทำวดบ่หนักเขาเมื่อไร

คตายแค้นกองทัพทกดขี่หน

ดงขำระฉาวี่ดำรายใจ

บับานก้านชุกูไ้ว

ดูบไ้ชคส์ชุตระของ

จับจับสอตมกค้ะพกคอง

แนบน้องเห็นอยมาค้อยพาคตาย

ผวน้องนำทพมามากหลาย

ดองนายค้ดยกันกับขุนราม

นถอยค้ำมหนนหยาบหยาม

จึงเกิดคความไฟร้คายเดี่ยหลายพัน

พไม่ไ้ไ้ด้งให้ฮ้อสญ

พพวกไฟร้พันรยะไป

หลายท้แทบไ้ทระถกไ้ล

เกรงใจเจ้าวันทองจะโกธา

เพราะคคทรอบคอบเป็นหนก้หนา

ทพาทจระยบดงเป็นจุน

คงจะพบเล้อผาทานตาขุน

กอดนอนหน้าจระอุนด์บายใจ ๑

เท็ดอแค้นค่อนนออกพไรให้

เค็บใจจริงจริงมาเขาระเขี่ย

เยี่ยงผาไผ่ผกตกชงัก
 กระทบเอกลอนเขางอนต้ออนชด
 ต่กคุณมารังระงมรัง
 บันบ่อนผอนเหยอชยบเคียง
 ชนน้อยเหนียวไม้โพธิ์ ไหล
 จงหวัดกรตกริ่งทกิงไทร
 ด้รียาส่ายกัณฑ์พระจันทร์เปล่ง
 แดงต้อดตอโตใบพระไทรทอง
 นำคางคางใบพระไทรหยัด
 ทนาคดนมหมเนอดนทองทพย
 ด้เดือนเพ็ญพั่งเวไรร้อง
 กอดประทับรับขวัญให้ขวัญจน
 ๐ ครกดำถึงก้องทพทยบยง
 แต่คอยกัณฑ์สองวันทไฟไฟ
 ให้นับได้ถนหนาสักหารอย
 ทงชนเพชรขนรามอินทรา
 เพราะอ้ายขุนช้างอ้ายคายน้า
 พ่อแม่ก็ละแผ่ดงเป็นเกวียน
 ไม่ตายก็หวายแดงครางน
 กดับไปใครเหต้อกเเนอบุญ

นาดายเตี้ยถูกหักก็หายหมด
 กระทบเจิงจลจากต้นสระบดเกดียง
 แซ่ช้องบั๊กษาปรระถ่านเตียง
 สั่งเตียงตอยดมระงมไป
 วิเวกโวยโยนเด่นเห็นได้จ
 เเรไทรหรงรับดงชบรอง
 ปรระไฟเพ่งแจ่มแจ้งด้วยแดงต้อง
 จำเพาะต้องต้องเต้าปรระทุมทิตย
 พระพายตัดคกเผาแดงเประาปริบ
 ชบชบชนชมเมือดมชวณ
 แนน้องแนมนมชมสังวณ
 ถนอมนอดจนรงรับหดับไป
 อยยังด้ามโกศนโพธิ์ใหญ่
 ทรอดตายอยู่ได้ก็กลดับมา
 อยุนอยกต่างตายเป็นหนกหนา
 บักช่ายบักชจากตายเตียน
 พาไปพามาให้ถูกเขียน
 ไม่ต้องพักหาเตียนบั้งตักุด
 อักตักท้หมตโคตรแดงอ้ายขุน
 ฉาวเพราะแม่คุณอ้ายขุนช้าง

คำสั่งตราฆ่าผ่อนหนักผ่อนแก่น

มีงรักแม่ไม้คดออกกอดคตขย้าง

๑ ขุนช้างว่าโทษตุ๊กก็ไม่ได้

ทำกระไรตุ๊กเมียก็เตี้ยตาย

กตวจระแค้นศตตามคำรามก้อง

ก็จระจิงประตงโทษเชิงกุ

ขุนเพชรขุนรามบึกซ้ายขวา

เมือฮายขุนแผนมันเงนพัน

มันพันขุนเพชรขุนรามตาย

ใครจะเรียกหาใครก็ไม่มี

๑ พระหมื่นศรีชดใจพระไวยดำ

กตบ่ากุนหนักก่อนมัน

มีงอยู่ไหนได้แทงฮายขุนแผน

มีงญาอยู่หลังรงไฟรพด

หัวหูเหมือนมวงนด้นก

ดื่บถองเท่าไรไม่ระวาง

ราทยาว่าชากับพศร

หมายจระจิงกหัวเอาคองมา

พระไวยหัวร่อฮามีงว่าจริง

กรนผูกนพร้อมกันไนทันใด

คิดขมมาหน้าแค้นนตุดอย้าง

ชนข้างพอได้ทำไม้ตาย ๑

ของใครทงวิ่งไปก็ชองหาย

ประตูกเมียพระนายกตของตุ

ไม่เรือใครมาตองมงตุด

ใครจะรู้ใครจะรันได้เห็นกัน

ฮาเป็นกของหน้าฤาไม่มัน

ฮาแทงตุกมันถึงแปดท

ฮาเหลยวเห็นพระนายตบข้างหนี

จนใจแฉะจิงหนีมาตด้วยกัน ๑

ฮายชฮาณขอคตคตชด้วย

เมือขุนแผนได้พันฮายดองคน

ยังจะแค้นมาว่าฮายหน้าจน

ใครเล่าจิงชนชนท่ายช้าง

ชนช้างกุดคตจยชชณาง

แม่มันไหนช้างกุนมา

แทงพันมันฮอยนพระนายชา

พอช้างพาชาหนักจิงใจ

ถาช้างไม่จิงคงคยบโหด

พระหมื่นศรีนายใหญ่ให้เคดฮอนทัพ

ซุนข้างกับราทยาศรพระยา

ต้องแต่งครวณเป็นมณียับ

ครันขามจะนอนปากคู

นิกอายุรับตดเขาจิดดา

ปดงข้างปดงมาอยู่อกกระทก

ครวณเย็นจวนตบดงดับไฟ

ต่างคนต่างไปยังบ้านเรือน

ถูกเมียมาตามตามศต

ทอดมตาชไปเลยเมียรองให้

บ้างตมจับพับไปไม่ได้ถูก

๑ ฝ่ายว่าเมียซุนเพชรซุนราม

หัวฟองสยของดยคใจ

คืออกโอเจ้าประคุณเฮ้ย

เมื่อแก่นผเมียจตกอกกระทก

เห็นศีรษะหายไปเมียได้บอก

พ่อไม่เชื่อเนอกรรมททำใจ

ใครใครได้กดบมาบ้านเรือน

ชนบ้างไฟไปตจยกกกดบมา

ซากศพจะโซมอยู่กตางรก

จะเป็นเหยื่อเดื่อสาังกตางไฟ

ซุนข้างวางมาหัวหงุบหงับ

พระหมื่นศรีชชบข้างพดาชมา

ผู้คนแแต่ดูเป็นหนักหนา

มีซาก็เข้าในกรงไกร

ต้องพระนายตรองครักนิกทวนไหว

เฝ้าเห็นยังไม่ได้ในวันนี้

พวกเพื่อนมาเยี่ยมกนของม

พูดจาพาทีจวยศความทุกช

กตงเกตอกเดื่อไปไม่มีตจ

นวดคด่าปด่าปดุกกพันวนไป

ฟังบ้างบอกศความกรองให้

ทอศตจดังไนทนอนนิก

ไม่ควรเดยวอศวายศายกตางคัก

ตรองครักแแต่จนนให้พรนใจ

ได้ห้ามจวออย่าออกเป็นทัพใหญ่

ชนไปจนพ้อมรณา

พ่อไปศายกตางเดือนไม่เห็นหน้า

แต่พ่อแกจแวดตาเมียดบไป

เวทหน้าจจะปกหามไม้

จะทงเนาเบือยไวอยู่พุงพอง

เข็ญญะกัฏฐะมุตตราชาย

จระกตังเกตตอกเลือกหงายอยู่ริมหนอง

กกระตุกกกตาดตาตกระเด็นอยู่เป็นกอง

พหนองนอยใหญ่มีไต้พบ

ถึงต้นบุญพ้อคุณก็ตามที

ถ้าอยู่ที่เหยาเรือนไต้ปลงศัพ

ราชวิภูณิศรชนจระกรันกรบ

ตบแต่งตังใจให้ส่มกัน

ประทีปจระปรตทอองเรืองขราม

รูปเทียนคตตามแต่งจตัสสร

แขวนย้อยห้อยดวงพวงลุ่มรวณ

กตณันนุกพุดบวรจ

จำหลักตายโลงฉลุทอง

กกระจิงวองราชเรียงเคียรระหง

ผูกเพดานตาจกระลายตายเบญจรงค์

นมมตสังขมสังวตเด้นาเรเพราะเจ้าเนียง

กตของคุ่มระลายจระกของกต

เวตาคกแซชของประธานเจียง

พบายายายจระราชเรียง

พวคญาคพร้อมเพรียงลุ่มพรังพรู

โอเจ้าประคุณของเมี้ยเอี้ย

กระไรเจยเค็ดกายไปตายอยู่

ตังแกตังหน้เมี้ยไปไมเอั้นตุ

เมี้ยมีไต้เชิตชูให้ศัพงาม

พฤษาธังตางจระตางฉัตร

เจียงลุ่มคักกลางป่าพนพนาม

เขนบักดของฆ้องยาประจายาม

ตางเคอนเกตอนตามตางรูปเทียน

เมฆหมอกมัวพาเงหาหน

ตางเพดานตาตบพฉวตเฉงยน

เขาเชตคัจระตังเกตเป็นม่านเวียน

ตบเคียนตางตระกอนทรวงกาย

จระนอนแรมโรยร้างอยู่กตางคอง

โควจระปลงศัพพ้อให้คูนัยหาย

ตางคนตางจระจัตพดัตพราย

ตางคนตางตายไม่เห็นกัน

จ่าพดางทางขอนห้อออกว้อง

ถันน้ห้องเรือนโนให้โคกคัตย

ระบบคระมอกวิคกตัน

จมนึงอนหมตเจียงตวยโคกกา ๆ

๑ ครั้นอรุณรุ่งสว่างต่างแต่ง
พระหมิ่นศรีหมิ่นไวยกัไคตคธา
ท่านเจ้าคุณผู้ใหญ่ก็ได้ตาม
ครั้นได้เวลาก็พากัน

แจ่มแจ้งจึงหอดพระเวหา
ขุนช้างเข้ามาอยู่พร้อมกัน
ทราบความเกรงกร้อให้หว่าตหงั้น
เข้าห้องพระโรงพด้นทันใด ฯ

๑ จรด่าจนถึงพระองค์ผู้ทรงฤทธิ
สถิตยั้งปรางมาคั ปวาสาทไชย
ตำราญราชนฤไทยอยู่ไนที่
ฉานเฉยเวอยรองชองตำเพียง
สรระสว่าง ทรงเครื่องเวียงวระยับ
พระต้นมเชิญเครื่องมาเนืองนอง
พระสูตรรูดกร่างกระจำงองค์
อันพอกไปทพทกตบมา

ทศทิศดื้อดบทิภพไหว
นางไนแฉดล้อมอยู่พร้อมเพรียง
คนตรีชบชานประตำนเลี้ยง
พอย่าเทียงได้คั จอออกนอกห้องทอง
จับพระแสงยุรยาตราตณ้อง
ประทมิ์ห้องพระโรงรจนา
พดกขุนนางกราบตงไม้เงยหน้า
ภางนาร้อนตัวคังยกลตัวไทย ฯ

๑ ครานนพระองค์ผู้ทรงเดช
เห็นพระหมิ่นศรีทบทหมิ่นไวย
ขุนช้างทมอบชางพระหมิ่นศรี
คัวยเวียงขุนแผนเด่นสงคราม

ทอดพระเนตรแถมมาหาชำไม้
ไม่เห็นขุนเพ็ชรแตะขุนราม
พระพนบงตารสัครัดถาม
คามไปได้มาถาว่าไร

๑ ครานนจมนครเฝ้าวรักษราช
กราบทุดไปพด้นทันใด
ได้ยกกองทัพชบพดไป
ยังห่างบ่าคณพนมา

แถมมฉดาคับญญาอชณาไครบ
ชีวิตอยู่ได้พระบาท
ถึงตำบดคณไม้ไทรสาชา
ขุนช้างชฉาทครงน

พบขุนแผนวันทองทั้งสองคน

แต่ไปสิ่งไรก็ไม่มี

โดยถ้ำรอกาแฝดจะแหดกอยู่

จึงยกต้อไปในพนา

ให้ชนคนไม้ดอดดอดแถมดู

ทั้งตัวขุนแผนแสนฉกรรจ์

อันพวงไชรบ่าหาเห็นไม่

ทั้งที่ทางห่างชดเทียบด้อมมอง

ทั้งคำหนักพัดบัพพตาหาเห็นไม่

ขุนแผนวันทองชนพาส

กระหม่อมฉันจึงเร่งพวงไชชา

วันทองขุนแผนก็แค้นดัม

วันทองช้อนเร้นหาเห็นไม่

พอบกชายบักขวามาพรงพร้อม

โดยชอกค้ำซึ่งมีเหตุ

เกี่ยวของหมองกันด้วยอินไต

ขุนแผนตอขบมาว่าวันทอง

ได้สู้ขอปลุกหอยอยู่ด้วยกัน

ขุนช้างตวงว่าขุนแผนตาย

ขุนแผนมาพบนางวันทอง

อาศัยไต้ต้นพระไทรศรี

ทั้งทณวนแตรพัดบัพพตา

นี้ดูไปไม่เหมือนขุนช้างว่า

จนถึงบ่าห้วยจรเข้สามพัน

เห็นมาปด้อยอยู่ในบ้านนั้น

สองคนเท่านั้นกับวันทอง

ได้ไซ้ไฟรี้เด็ดดอกเทียบดอดดอด

ทงทองบ่าใหญ่ก็ไม่มี

จึงสั่งไฟรี้ให้อ้อมด้อมที่

ขบขหักออกนอกกองทัพ

ถ้วนหน้าได้หลามให้ตามจับ

ขับพัดไปทันกระชั้นด้อม

แต่ขุนแผนอยู่ในตำแหน่งอ้อม

เกิดถ้ากระหม่อมจึงบอกขุนแผนไป

ว่าไปรดเกศให้หาอย่าช้าได้

จระทรงค้ำคืนให้เป็นทางขรรคม

เป็นเมียของขุนแผนเป็นแม่หมั้น

จนตัวขุนแผนนั้นไปเชียงใหม่

เมื่อยายยกเมียให้สัมสอง

เมียของขุนแผนก็เอาไป

ข้างม้าอาวอุกกันบัพพัน
 แด้นขดาคชาติชวักจัญไร
 เดียงแรงเดียงใจไม่ได้การ
 ชอบแต่เขียนส่งลงไปคุก
 หากจามีไซ้หาไหนมา
 ไม่ทันเห็นรอยคั้นพอกศักดิ์ครู
 อ้ายชาติหมาภาดเห็นขเสื่อ
 ตีแต่จะเยอหยงนนตั้งเตียว
 ทอผมหยงหน้าอายปากาม
 ตีแต่ฉ้อไพรไฟตเงินกิน
 ชอบแต่ตัดหัวให้สิ้นโคตร
 เดียงมิ่งใจโยชายหน้ากู
 เรงมิตราขายคตาคานขนอน
 ทอทั้งจงทอตั้งกตไป
 แม็กอ้ายขุนแผนอยู่แห่งไร
 จ้าให้มันคงส่งค้อมมา
 รูปร่างสูงต่ำดำขาว
 ตั้งเส้วจพระเสด็จจกลาโคด
 © ศรานมหานเจ้าคุณผู้ใหญ่
 เขียนหนังสือครบฉบับประทับตรา เขามาสั่งให้ตำรวจไป

มันคนเดียวเท่านั้นไม่สู้ได้
 ทุดอ้ายใจผู้หญิงเทียวจวงชุก
 หนักบัญชีเปด่าเปดองเข้าสูก
 ยงมหน้าจวงบุกมาบอกกู
 ถาชาศกอินโกลให้ไปสู้
 เห็นแต่ผงศดจูกจวงเกรียว
 จวงแหกแฝกเผือไม้แดงเหลียด
 ดอยดากทางเกยจประตุดิน
 ศักเสื่อสงครามไม่เอาสัน
 เรงตมเหลดาระแหดระแกระตั้งอตป
 อ้ายคน โฉดชวักอ้ายยาให้อยู่
 คุก่อนกลดาโหมมหาดไทย
 แฉ่นแฉ่นแฉ่นนครน้อยใหญ่
 เมืองใหญ่เอกโทตริงจตจา
 จับตัวให้ได้อ้ายาเช่นฆ่า
 ในที่ตงตราชื่อเดียงให้ขอกไป
 หมุ่มสาวสาวศัญให้รู้ไต
 เข้าในแท่นที่ศรีไศยา
 ไม่นอนใจเรียวเล่มมียนมาพร้อมหน้า

ตั้งหัวเมืองใหม่ให้กำรับ

ตำรวจรับทองคำพากันไป

เมืองเอกโตศรีจตุรา

ค่านชื่องกงม่านบรรทมี่

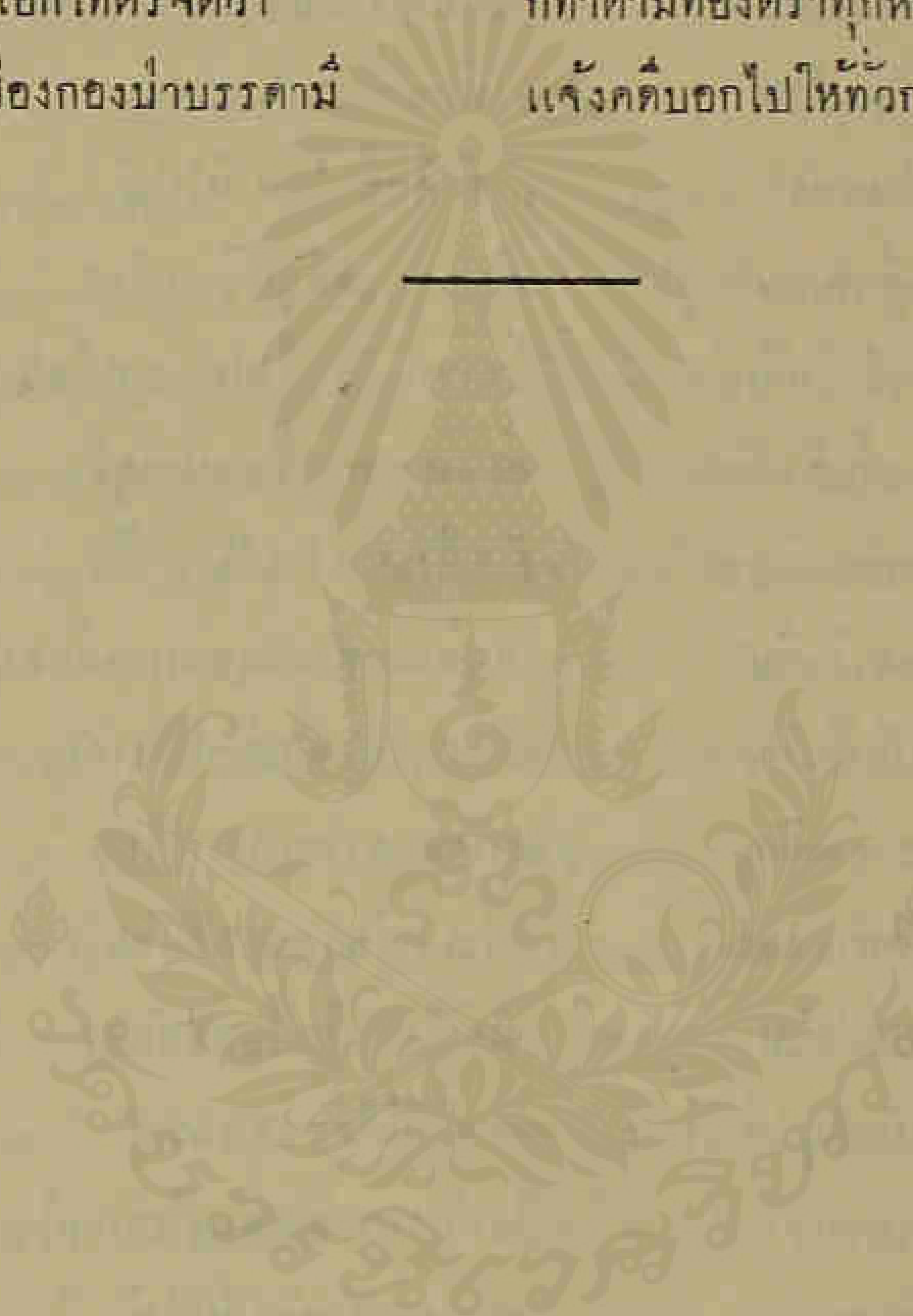
ลับขนแผนจำตั้งมาจงได้

ยังบักษ ไคผ่ายเหมือดด้วยทนต์

ก็ทำตามทองคำทุกหนาท

แจ้งคตบอกไปให้ทวงกัน

๑

ตอนที่ ๒๑ ขุนแผนอุกัโทษ

๑ จะกล่าวถึงขุนแผนแสนสันทิต เรื่องยุทธพิภพเพร็คเค็ดฉัน
 อาศัยอยู่ในพนาวัน สองคนด้วยกันกับวันทอง
 แหม่มชนรนมพนมพนัค สิ้นวบตไพร่ไม่มีของ
 อิงแอบแนบเนื้อนวดตะออง หนุนแต่ซ่อนไม้รองสำราญใจ
 ไร่ฟูกถูกเนื้อวันทองอ่อน เหมือนนอนเคียงทองอันมองได้
 เพ็ดนพังวงเงงเพดงเรไร พิณพาทย์ไพเราะล่อมขับสำหรับตง
 มิตต้นแสงเทียนประทิปต์อง ก็มองแสงจันทร์กระจ่าง สว่างส่ง
 บุษบงชากิศาจเกิดระจรตง บุษบงเบิกแบ่งระบัตบาน
 เรณุนวดทอนหอมมารวยริน พระพายพัดประทีนกลิ่นหวาน
 เฉื่อยฉิวปลิวจรตงสูมาผาย ประสานสอดกอดหลับระงับไป

๑ วันทองน้องนอนสันทิต ถนัดจำสำคัญหาดีไม่
 สันผนพดนิศนด้วยตกใจ ปลดอบปลุกผัจให้ท่านายนาง
 น้องฝันว่าได้เื่อมถึงอากาศ ประหลาดเต็ดสุรียาตงมาต่าง
 ถนอมชมอมชื่นแถวกตงพดาง สว่างทวดตงของถนัดตา
 แถวยงมีชายหนึ่งนนตำมารถ องอาจแคะคอกเขาตาของ
 ทงไปให้มิตทุกเวลา น้องนี้ไค่กายนาคใจ
 คองตาคอกไปไม่ได้คิน กตบเขาตงอื่นมายื่นให้
 มิตมวชวชากว่าเก่าไป จะตร้ายฉันไค่ช้อยบอกมา

๐ ขุนแผนพึงฝันให้พรนจิตต์
 ดวงใจเจ้าจะได้ซึ่งตุกยา
 จะสิ้นความทุกข์ร้อนผ่อนวิโยค
 ถูกในครรภ์เจ้าพจนจะเรื่องฤทธิ
 ๘๔ ทมณว่าดวงตากระเด็นจก
 ครั้นจะบอกออกอรรถให้ชิตมา
 ชักชวนนวดนางให้ต่างหน้า
 เมื่อกม้นตมก้นคามอยู่ไพร

๐ วันทองนึกถึงฝันให้พรนจิตต์
 อนิจจาทุกข์ยากลำบากคัว
 สสารพิชิตสิ้นจนยาก
 มาช้าทองสองทุกขเข้าระทม
 ๘๕ กาแม่อยู่เรือนเยาถูกเต้าม
 มืดถูกเหมือนหนงมมณดวง
 เจ้ามาเกิดเหมือนหนงจะแกดงฉา
 จะเลี้ยงดูอย่างไรในไพรชิต

๐ กรานนขุนแผนแค้นสวาท
 วิปริตคิดเห็นเป็นอย่างไร
 จะอยู่นานนักไม่ได้น้อง
 พระทรงฤทธิจะคิดเคืองระกาย

คิดเห็นทงคุณโทษเป็นหนักหนา
 เหมือนฝันว่าได้ชมพระอาทิตย์
 ๘๖ ที่รอนโรคตั้งไรจะไปตบตี
 เป็นคู่คิดควรเราจะพึงพา
 จะลำบากมากมายไปภายหน้า
 กัดจวงจันทองจะหมองใจ
 ต่างชำระกายามองใส
 หากถูกไม้เงารพัดบักกระจับบัว

คิดคิดเห็นจะทอต้องค้ำค้ำ
 เกิดอกกตวปลถพิชิตดม
 แค้นลำบากยอขยงทุกสิ่งดม
 ยิงทุกขด้วยยิงถมมาทับทรง
 ๘๗ จะยนิคเหตอแค้นเฝ้าเห็นทอง
 นมมาให้เป็นทองเมื่อสิ้นคิด
 มันไม่น่ายนิคแต่ตั้งกนิค
 คิดคิดก็กำสรตสดใจ

ประหลาดแค้นมีทองมาร้องให้
 จึงเอาใจปลอบนางให้แต่งกาย
 ดูท่านองเหตุไทยยังไม่หาย
 เห็นไม่วายสงครามมาตามรบ

จำจะออกนอกคดงที่เราอยู่
ช้อนเร้นมีให้ใครพานพบ
ว่าแดงเรียกพรายทั้งหลายมา
ชดจนันทองน้องตาพนาจน

๑ ร่มรณพนพนธ์บุบผา

ขุนแผนชักม้าคดาโคต
ที่เชิงเขาเหตพาพช่มิ่งไม้
รกพาธานางวางศรเคียน
ต้นตักกรรกรชศนกายาน

ปรางปรุปรัดตุกมุกมัน
เตงแตกแก้วเกิดกอนทนิ
ชีวิตชวตราชพฤษจกแรง
กระพ้อเงารรงบกระจับนก
มัทหวานดาดคำดำโย

ไทร โสภอุโลกโพกพาย
พลับพลวงมวงมันจันทนา

๑ นกกระตรางดางตวงไตตวงจก

ตุเหว้างับเถาตาดังแดง
นกขมนจับเถาขมนเควือ
ลำดับภาพาหมู่เทยจรูบิน

ไปตามหมู่ภูผาหงทหดบ
ก่าเรองราวจรดงบต้วยนาพวัน
แดงผูกมัดหมอกขมิขมิ
ขนม่าพากันเข้าป่าไม้

๑ ไร่อาตตาช่อชุตุได้

บัตใจถึงเขาธรรมเขียร
ดมพัดกวัดไก่ออยู่หันเทียน
กั้นเกรวตระเขวตระเบี่ยนแดงชิ่งชัน
ณจนณนามกดาภตภจกกระจน

เหียงหันกระเพราตระเตาแดง
ร้อยต้นคาคุ่มชุ่มแดง
ต้มุดแจ้งแทงทอยกต้อยไม้

กระทกรกกระดำภอส้มโอใช้
มะเฟืองไฟใช้เน่าตระเตานา

โพบายไกรกร่างอ้อยข้างหว้า
บักษาเพรียกพร้องร้องจ่อแจ

๑ ตุ๊กอ่าปากกรรกรองจอนแม่

เห็นตุ๊กตุ๊กแดงแจ้เขาจกกิน
คาบเหยื่อเผื่อตุ๊กแดงไผ่ผิน
เขาคุคุถนอยุ่รณรก

กัระทาบั๊กหาตอแม็ยจ้อ

ค้อนทองรองรบกันปักปัก

ไก่อ่าชนแจ้วอยู่แนวไพร

หารังเรียกคู่อยู่กับดิน

๑ รอนรอนอ่อนแอ้งพระสุรียงค้

ครันถึงธารท่าชลาโดย

ปลดอาณมาพลงทางเป็ดองเคว็องแถงชอนนางย่างเยองตงสู้ท่า

ต่างกินอาบซาบเย็นเส้นไโดมา

เต็ดผักหักกรากกระชากนุด

ซุนแผนปล้อนปอกง่าวดูชาวงอน

หม่อมเอี้ยนันไม้เคยจระกินราก

เชื่อพุดองหน้อยอรอynnก

กันนบวหวเดยวจระให้ชา

หม่อมไม่มีฉนนกจระงด

เออกระนหม่อมตำลงไปชัก

เก็บบดยวยจนชจนสระบาย

แถ้วชนจากท่าพากันจว

รุ่งเช้าเทยวไปโนพนา

๑ ครานันซุนแผนแถ้งนครนอง

ครันดวงหวดายเคอนกัเคอนใจ

ชुकอบักกางหางทก

นกกุ่มเปรี้ยวปรือกระพือบิน

เชยคู้ชขุไม้เบ็นถินถิน

หยุดกินฉิ่งกรากกระต่ากไป

ชักม้าเดยบดงตรงน้ำไหล

ชจนฉันทของน้องให้ตั้งจากม้า

บุษบาบานช้ออรชร

เผดาระผลุดรากเดอยอะระถ่อนจอน

ว่าจอนดองกินเก็ดน้องรัก

กถัดกันปากแถ้งบดินจระกินผัก

กถัดแถ้งจกคิตใจเมื่อไถ่รัด

อนิจจากตอหม่อมจระยอมอด

บัวไม่หมดดอกเจ้าเฝ้าเดยตาย

ฉนัจระตัดอกหาผักหักง่ายง่าย

ต่างค้อยสกลายเห็นดเห็นอยทเมอยดำ

หาทหดบหนอกที่ไพบ้า

ทนจำบากยากมาไม่มีไทย

คิงแถ้งพาวฉันทของมาบ้าใหญ่

คด้วยครรรภันางนั้บไถ่เจ็ดเคอนปลดาย

อดทนอดหยิ่งอดสมเพชเวทนา
มาอยู่ในป่าเปลี่ยวเหี่ยวชึ่งตาย
แต่คิดมาคิดไปอกใจกัน

จะย่อยยับอันจนแต่จคราณัน

๑ ครานนัง โฉมเจ้าอนทอง

ฉงนนักซักถามไปตามตรง

เหตุไรร้องไห้ยู่ฮักฮัก

ภาว่าจะไม่ยู่เป็นคู่ซิด

๑ โอ้แสนสุดสวาทของพี่เอ๋ย

อันตัวเจ้าเท่าเทียมกับดวงใจ

พี่รักเจ้าเท่ากับเมื่อแรกรัก

สิ่งใดมิได้ระแวงแคลง

นำศาตอกอกจะครากด้วยยากยู่

คงจะอดอดถูกยาไม่เข้าไป

เราสองคนจนใจไว้ที่อยู่

หยูกยาสารพัดวิจระกนิตาร

ยังส้วนตูกฟูกเมารักขาดครบ

จะกร้าฝนทพแต่ตทงตาบิ

ยังตูกอ้อนนักจะอ้อนแต่อาหาร

ทงผจเมียบเส้นอนาถเพียงขาดใจ

จะอดอดถูกหยูกยาไม่หาง่าย

จะหมายพิงใครใดก็ไม่มี

ตั้งดาวตูกในครรภันนสันที

ก็ไคก็ระฮันให้อยู่ในตง

เห็นผจมจหมองก็พิศวง

หม่อมจจแจ้งความไปตามคิด

ฤาแดงรักเหนงใจไม่สันท

ฤาระฮิตระฮากก็ว่าไป

อยาคิดเดยพทาเป็นเซนนันไม่

ตั้งตั้งสยแล้วเจ้าอย่าเลี้ยงคแทง

ด้วยประจักษเห็นใจไม่กินเหนง

พิจะแจ้งจรงเจ้าอย่าเศรว่าใจ

พิตุดเห็นทองนองเตบใหญ่

จะได้ใครรักษาพยาบาล

เปตอยู่ชิตขวางเพวารห่างบ้าน

ทนอนหมอนมุงม่านักไม่มี

พิปรารภตูกน้อยจระหมองศวี

เราน้อตอยากอยู่เท่าใด

หน้าร่าคาญคคมาหน้าตาโหด

สุดอาไโดยแล้วก็กอดกนไคกา

๑ ครั้นคอยวายกำลังรศัสตจิตต์ ชุนแผนคึดตรองครึกแดงปรึกษา
 ได้ยื่นช่างเต่าต้ออกชื่อมา ว่าพระพิศตรบุษบานน์ใจดี
 โครชคัสนจนไปก็ไต่ฟัง ถ้าโทษถึงชีวิตจะเป็นผี
 ท่านก้มกเมตตาปราณี อนันตัวพกบเจ้าจะเข้าไป
 เรากเป็นคนคิมวิชา พักตว่าหาเป็นกะไรไม่
 แก้วตาอย่าประห้วนพรนใจ ถึงจะส่งลงไปใน้อยุชยา
 พรรองคกคองรบสั่งตาม ความเก่าเวายังต้อยู่นักหนา
 ทงพอหวงตวยกาตงจวิทยา ว่าแดงผูกมาเรียกภูตพราย
 ยุมวันทของน้องตั้งจนล้หมอก ขยับออกจากบ่าเวดาสาย
 ชักม้าสระบตัยอย่างเอียงกราย ไม่ควบขับให้ระกายชย่อนท้อง
 ส่งสารนักด้วยอตักเขต้อเหต้อ ค่อยประคองตองเอนมให้หมอง
 คินคึดตักไปตั้งใจปอง ถึงห้วยหนองหยุดทุกระยะมา
 ชุดเผือกมันลู้ก้นมาตามจน พักร่อนผ่อนปรนมาในป่า
 ลีบวันดินพนมพนาจว ชักมาเขาพจตรบรู
 พอถึงจุดจนทรตระจนพลบ แวะเคารพรูปพระชินลี้ที่
 พักอยู่ค้ำดาขวางข้างภูฏ จมเข้าแสงอศคักจิงโคตคต
 บรกรรมทำผงดงหลายเต้ที่ เป็นเส้นที่จุนเจิมเติมหน้า
 แด้วบังกายให้หายทงฮาชา ตรงมายังจวนเจ้าเมืองพด้น
 ๑ จรเกล้าจถึงท่านพระพิศตร พระอาทิตย์คกดินส่นแสงฉน
 ดงนังกถางบ้านสำราญครัน ล้วางแจ่งแจ่งจันทรจักรระจ่างตา

๕๒ ๒๒ ๕๓
พรกเจ้าผู้เขาสวดแตก

จะแก้ไขมีโทษของต้องอาญา

๑ ครานพวันทองมองไฉภา

อุคส์่าหักถันไศกาแดงว่าไป

๕๓ ๕๓ ๕๓
เวลาผิดชีวิตถึงบรรโดย

ต้องกระทรองดองพระราชอาชญา

พวกแตกทัพลงกดับไปกราบทุก

ถึงในจิตต์ไม่คิดทรยศ

ยากเย็นจำเป็นต้องจำไป

น้องมิได้อาโดยแกชื้อ

น้องกตวสังเตียวแดงพ่อเจ้า

ไม่ทนอายตายเสียยังเต็มใจ

๑ ขุนแผนประคองวันทองน้อย

๕๔ ๕๔
เช็ดน้ำตาพลงทางพุตจา

๕๕ ๕๕
แม่พรองคิมทรงพระเมตตา

๕๖ ๕๖
จะก้มหน้าเกิดใหม่ให้ได้ดี

๕๗ ๕๗
อนจะตั้งเจ้าไปให้ขุนช้าง

๕๘ ๕๘
จะฆ่ามันมิให้ทนไต่เจ้าไป

๕๙ ๕๙
ปดอบพลงทางชวนเจ้าวันทอง

๖๐ ๖๐
แดงเข้าไปในห้องของบิดา

๕๑ ๕๑
ถึงจะแหดกกรงนพไม่ว่า

๕๒ ๕๒
ก้มหน้าไปเกิดเจ้าอย่าเศร้าใจ ๑

๕๓ ๕๓
ได้ฟังยิวว่าน้ำตาไหล

๕๔ ๕๔
น้องได้ใคร่ครวญทุกสิ่งมา

๕๕ ๕๕
ด้วยฆ่าพันนายไพร่เลี้ยงหนักหนา

๕๖ ๕๖
๕๗ ๕๗
ข้าหลบตหน้าหน้าตั้งคนกด

๕๘ ๕๘
เป็นเค้ามุดว่าเราคิดกบฏ

๕๙ ๕๙
จะนั่งกตความไว้ก็ไม่ดี

๖๐ ๖๐
จะตายเป็นเป็นกระไรให้รู้ที่

๖๑ ๖๑
เมื่อมิไปรบปราณก็ตายไป

๖๒ ๖๒
จะชนเอาตั้งให้ขุนช้างใหม่

๖๓ ๖๓
ว่าพลงสระอื่นให้อยู่ไปมา ๑

๖๔ ๖๔
๖๕ ๖๕
น้ำตายอมซึมซาบลงอาบหน้า

๖๖ ๖๖
เจ้าจะไศกาไปโยม

๖๗ ๖๗
๖๘ ๖๘
ก็พินฆ่าเสียเกิดให้เป็นผี

๖๙ ๖๙
๗๐ ๗๐
ชาตินมกรรมเราทำได้

๗๑ ๗๑
๗๒ ๗๒
พิจะคิดตามนางหาว่างไม่

๗๓ ๗๓
๗๔ ๗๔
อย่าเสียใจจงระวังบับไศกา

๗๕ ๗๕
๗๖ ๗๖
น้ำตานองตักน้ำให้ตางหน้า

๗๗ ๗๗
๗๘ ๗๘
จันทาแทบเท่าทั้งสี่องคน ๑

๑) ครานนพระพิรุณบุษบา
ทักถามความตูกไปบัดคง

๑) ครานนขุนแผนแสนดีนิต
ขแจงเนอความตามดำเนา

ตวยมตราอายุตถะกตคาน
แต่บิตบิงตูกชายใจหัดายฉน
หตวงปดตยกรรบทกรรภการ
จระเป็นคบกนผดตตราค

เจ้าประคุณบอกส่งตูกองไป
ชวยแต่แจงไปในท้องตรา
กับบอกคำให้ถารตฉานว่า
ให้สมกับตูกแกโทษไปรดสักที

๑) ครานนพระพิรุณบุษ
เห็นจริงนงนกรกรทรา

ตวยตองเจ้าชานาญการส่งคราม
จะได้ตวจต่านทางข้างพงไฟร
ตวยคตมอยู่ในตองเจ้า
จระส่งเจ้าเต่าส่งสารเป็นตฤทธิ
ตรองตามความคิตของเจาน
ตวยเจานาสารภาพกับบิตา

เห็นสองราหมองใหม่ใจฉงน
ทำตดสิ่งไรมาแต่เช้า

ได้ฟังพระพิรุณก็ก้มเกล้า
ข้าพเจ้าคตกตอชิงโทษที่ฉนท

รจแขวงกรมการก็กวตฉน
ตูกคิตเกรงเกล็ดอกอนตรายม
จระบอกถ่าจข้างฉานไม่คอรท
พระพันปีจระทรงพระโกธธา

ให้พันโทษรำคจระตักว่า
จ่าตูกเข้ามาหาแต่โดยต
ทงถอยคำกรรษาให้ถฉนถ
นอกนตตแต่กรรทที่ท่ามา

ได้ฟังจาทขุนแผนว่า
เคิมบิตาไตคตจระขอใจ

เคยปราบปรามปัจจามิตรทศน้อยใหญ่
ครนคิตไปเห็นไม่สมอารมณ์คิต
จระว่าเราเขาตวยกับคนผด
จุนจิตตจจริงจจริงจิงนงมา
ความทงปองทองทตหนักหนา
ก็เห็นจ่าใช้กับฎทคตราย

โดยจะพิจารณาว่าความเก่า
 ด้วยไปที่พกดับแกดงจาดมคาย
 ถึงเป็นใจใครมั่งจะไม่แค่น
 เพียงเจ้ารบเมียเก่าเอามาได้
 เป็นอยู่กตัญญูของทัพหลวง
 แด่กองทัพนับพันเป็นหนึ่งด
 เจ้าก็อดอ้อมใจไม่ราญรอน
 ทักกองทัพแตกตายกระจายเกรี้ยว
 ดงไปถึงพระองค์จะทรงโกรธา
 ทูลให้ทราบความจริงอย่างหนึ่งไว้
 แต่ทว่าขอรับสั่งนั้นบังคับ
 ถ้าจับได้ให้จำอย่าดุดดา
 จะผ่อนผันไต่ข้างตามทางไป
 พอสั่งสารเสวราใจตั้งไฟเตี้ย
 อันจะช่วยแก้ไขที่โนบอก
 เพียงแต่แจ้งความจริงทุกสิ่งไป
 ทงเสอมาอาหารการกิน
 จงปลดคเปิดองเรื่องรอนคิดผ่อนปรน
 ๐ ครานันบุษบาให้อาไโดย
 แม่รักเจ้าเท่าใดถูกในอุรา

รูปความงามข้างเจ้าอยู่เหนือหงาย
 แม่ยายพรากเมียจึงเสียใจ
 เขาทดแทนกว่านี้มีไหนไหน
 ใครเคยจะดงว่าคิดคด
 เขาจึงดองหาผิดว่าคิดกบฏ
 ทงหมดกรมเอาเจ้าคนเดียว
 เขาทำก่อนก็เหนือจะหน่วงเหนี่ยว
 ไม่อดเหนี่ยวจะโทษเจ้าอย่างไร
 คงถามก่อนดงโทษที่ข้อใหญ่
 เห็นจะสั่งตั้งไต่ขโม้โกรธา
 ในท้องศราก็กำจับเป็นนนักหนา
 ดั่งไปอยู่ชยาทงผจเมีย
 ถึงกรุงโกรไม่จำจะซ้ำเสีย
 ทงต้องราย่าระเหียรระห้อยใจ
 ไม่ยากดอกคความดีมีไหนไหน
 พ้อมให้มัวหมองทงต้องคน
 จะจัดให้เสร์จตั้งไม่ขัดสน
 แล้วมาอยู่เมืองบนกับบิตา
 กอดวันทองร้องให้พิไรว่า
 อนิจจาจะพรากจากแม่ไป

โอ้ววันทองของแม่เอ๋ย
 ท้องแก่แม่ให้หัวใจ
 แม่เป็นห่วงบ่วงโยใจจรชาติ
 เศรษฐีให้คดอตรอดตั้งกั
 ๑ วันทองต้องกรเข้าช้อนอก
 ถึงตัวไปใจอยู่กับมารดา
 ถูกเป็นคนโทษแม่ไปรักไว้
 รักเหมือนลูกแต่จะเอาบุญ
 ที่กรุงไกรไครเขาจะเมตตา
 ตรางเรือกเขือกปากต่างฟูกนอน
 ญาติกาหาไหนมีใครเล่า
 จะเป็นความถามไถ่ในบุรีน
 เขาจะเรียกค่าฤชาตุลาการ
 ถ้าแพ่งคงประทัยทัณฑ์
 ยังกดกยงคนจนทุกอย่าง
 กตงเกิดอกเล็กร้าน้ำตานอง
 ๑ ครนว่าค้อยคดถายว้ายได้กา
 เรียกบาดมาตั้งนั่งตักเคียน
 ทนอนหมอนมุ้งเดื่อฮ้อน
 กระทบกระทอหม้อไหแดงกราน

จรตเคยไปแฉ้วทั้งรักไกร
 ถาคองโทษที่โทษจรคนค
 อมากนักจะอย่างไรไม่รู้ท
 สันคคแฉ้วเจ้าจงกดับมา
 น้ำตาตกคั้นใจอาไโดยง่า
 จระหาใหม่ได้เหมือนเจ้าประคุณ
 ไม่งองจำซาให้ซึ่งเกอหนูน
 นอนฮ้อนกินฮ้อมไม้อาวรรณ
 อีรูผากต่างถนนจะต่างหมอน
 จมช่นน้ำไครจะคองให้อาบกิน
 จะตั้งเข้าปตาหมตคงอดคั้น
 เงินแคเท่าบกรนก็ไม่มี
 จระผูกมัดรัตประจานไมควรท
 เตื่อตเนื้อเทานเบนเงินทอง
 ลุดฮาโดยใจนางยั้งมัวหมอง
 อยุ่ในท้องร้องไห่ตั้งนั้นเรื่อ
 บุษบาคันของกองกตงเกิดฮอน
 ฮยาเชเชื่อนจิตของทคองการ
 ผ่าผอนคติมในบ้าน
 ตั้งเบียงอาหารทงจานชาม

๗

๗

หีบหมากเครื่องนากปรักทอง
 ชาติเหตอเผื่อตองเบ็นตอขยความ
 พระพิจตรออกมาก้าตาดากตาง
 แแต่งบอกออกความให้ไต่ยีน
 ค้าให้การวันทองกับขุนแผน
 เขียนบอกเสร์จพตั้นในทันใด
 ไทเรอมาจอตทหน้าทา
 เรียกผู้คุมสั่งฆ่าแแต่วกาชับ
 เมื่อยังไม่ถึงอยุธยา
 ถ้าจะแวะรกดางทางบ้างอย่างไร
 ๑ ขุนแผนจวนทองนองหน้าตา
 พระพิจตรบุษบากัปราณ
 จากจวนชวณกันตงบันใด
 ท่านผู้ชายผู้หญิงก็ตามมา
 ส้มอกเอ๋ยท่านจะส่งเราดงไป
 จงพากันเขามาตาพา
 จวนทองจ่าพล้มอกของน้องเอ๋ย
 ยุงรนมหนักนมาทตายวัน
 ค้องบุกป่าฝ่าดงพงชฎ
 อดอยากหญ้าฟางกตางพนา

เต้าปูนตมตดับชองเอาไต่ยาม
 เงินตำซังให้เอาไปกิน
 ให้หาขุนนางมาพร้อมต้น
 มีให้มัดทันททุกข้อไป
 เอาผูกแน่นหยกเด็บหาซ่าไม้
 ไต่กระบอกลงให้ผู้คุมรับ
 บาดข้าชนของตงเสร์จตรรพ
 เชิงคุมจวนทองกับขุนแผนไป
 ออย่าเพื่อลองจำไปจนโกต
 ก็ตามใจตูกตุงตุงดี
 กราบตาพ่อแม่ตงตองศรี
 ทอຍททอຍตงตงหน้าตา
 ฝัวเมียเลียใจเบ็นหนักหนา
 แวะหามาดีหมอกบออกกต
 จะตายเบ็นเบ็นกระไรไมรูที
 แมนมตายกราวนคตงพบกัน
 เคยยากมาตงย่น้องในไพร่ตงันท์
 อดถ้าให้หนองนนไต่ขมา
 คตตคตงรามหนามหนา
 เบ็นทตายจวนคตมาในป่ารก

ถึงเมืองพอมทจรอยู่

เป็นเพื่อนยากเพื่อนตายมาหลายยก จากอกอกน้องจรพองพัง

ขุนแผนว่าตาแดงเจ้าเพื่อนยาก

จรตายจากหรือจรพบกันวันหลัง

แมนถ้าไม่มรณาชัวยัง

ถึงคิดคุกคุมขังไม่วายคิด

จรเว็จชาถามเวดดาออก

จรมาหามาดีหมอกทพจตร

อยากจรพาเจ้าไปก็ไต่คิด

ชุกชืดเราจนจรมรณา

เขาจะส่งดีหมอกเบนมาใช้

จรผูกขังกรังใจยอดนำหย้า

ต้นศุณย์บุญเราไปดับตา

เวทนาที่ไหนใครจรรัก

ดีหมอกพังว่าน้ำตาไหล

ด้วยพระมนตร์คิดใจให้ประจักษ์

กดอกหัวตัวสิ้นวันทตนัก

ชบพักตร์แทบเท่าทั้งส่องรา

ขุนแผนวอนส่งพระพิจตร

เจ้าคุณจงคิดถึงตัวข้า

ฝากมาคู่ชวตภบบตา

ด้วยตูกยาเหตอที่จรห้วงโย

พระพิจตรตอบว่าอย่าปรารมภ์

เด็กเรามาถมพอเดียงได้

น้ำท่าหย้าฟางก็ถมไป

อย่าอาไถยคะนึ่งถึงอาชา

๑ ว่าพดางทางพวกนักตาโคต

ดีหมอกมีใจระห้อยท

ขุนแผนวันทของนองน้ำตา

ตงนาจาเข้าในปรทุนมิต

พระพิจตรบุษบาก็อาไถย

ขุนแผนวันทของไหว้พระพิจตร

เรือออกจากท่าแพงตาพศ

ต่างคนต่างคิดจนไท่ตกัน

พระพิจตรบุษบาก็มาจวน

คร่ำครวญวิโยค โศกศัถย์

เรือต่องว่องไ้ไปดับปลัน

ชามบ้านนเมืองนนเมืองนน

แฉะเข้าบ้านไหนได้เบยเดยง

เข้าสารตั้งเบยงกหนักหนา

ต้องเดยงเข้าทางบางพุตตรา

ผ่านมาหน้าเมืองตพบุรี

ครนพนเมืองจวนเย็นเห็นดินถาน

พฤษาดำรายเกษมศรี

ผู้คุมเห็นเวดาเข้าราคร

ก็แฉะเรือจอตกตาบดินน

๑ ขุนแผนจับฟ้าพันแดงชนบก

บุกรกเขื่องกรายผายผัน

เห็นโพงคั้นไทรใหญ่ไล่คาบพตน์

แฉะร้ายเวทอากรรพนักก้าง

จึงคงความสัจยอชฐาน

กราบกรานอารักขแฉะฝากฝั่ง

จากด้นมาเมื่อโรยงาโตพอง

เบองหน้าตาจระตงเป็นบ้านเรือน

ให้เรียกว่าบ้านดาบกังธนู

เพราะฟ้าพันผงอยู่จ้งแม่นเหมือน

แฉะต้องเรือต่อไปไม่แซเชื่อน

เคื่อนกันมาจันไกลอยุธยา

๑ ผู้คุมกราบกรานประทานโทษ

พ้ออย่าโกรธไปรดหัวกับตัวข้า

ขุนแผนตามใจให้ตั้งตรา

เหยียดซาครจนไล่ตะมุพัน

ขุนแผนตั้งสารเจ้าวันทอง

เอาผ้ารองรัดจงประจงจับ

จระชนบกค้อยประคองรองรับ

ผูกสายหยกยกกขยับให้นางเดิน

วันทองน้องกระเตยตกระทายนอย

ค้อยค้อยย่างก้าวยกเท้าเขม

มือถือสายหยกยกตั้งเทิน

พตงเทากาวเกนกลตมตง

หวัดวายกระทายพตตคกหก

ขุนแผนยกบับตบองตระของผง

พิกฟุ่มมุ่น้องให้ยืนตรง

นำตาลงอาบหน้าด้วยปรานี

๑ จระกต่างถึงนางแก้วกัรยา

แต่ค้อยค้อยผัวมาให้หมองศรี

กรวญศร่าวังฟังเกอบตงบ

ไม่แจงกตว่าผัวมา

เพราะความจนชั้นขุนในน้ำใจ

ขุนแผนเดินตรวนช้วนเมียมา

๑ ถึงทิมดาบใหม่ได้ชา

พระหมื่นศรีเห็นขุนแผนแฉ่งใจ

ค่อยกดักใบบอกเขาออกดู

พูดจาปราศรัยเป็นไมตรี

แต่พิเคราะห์เห็นอกความตามใบบอก

อ่อนน้อมยอมถวายเป็นชัง

เชิงไปบ้ำพาไปแต่วันทอง

อ้ายพ่อเขี่ยชะเดยมันเหต้อใจ

ขุนแผนว่าเมียเกิดจากระดม

ทงใจให้อยู่กับมารดา

พระหมื่นศรีมีแค้นใจให้กินอยู่

พูดจาปราศรัยกันไปพดาง

ครั้นสายได้เวลาจวนห้าโมง

พระหมื่นศรีผลัดมาแจ้งคตาคิด

ปราศรัยแต่ตั้งเทินเมืงหน้า

นางแก้วก็รยาก็ตามไป

ขุนนางพร้อมหน้าทงน้อยใหญ่

ก็เรียกหามาโกตด้วยยินดี

อานริเือกความจนถวญถ

พระพันบุ๋นเคองเป็นพันกิด

ว่าเจ้าออกมาหาพระพิจิตร

รับผิดแต่จขำเห็นไม่เป็นไร

ทงรอนนได้มาแต่ไหน

แต่ทุกขยากแต่ยังได้จรวงมา

นานนมแต่ยังไม่ไปบ้ำ

พอกดับมาพบกนทกตางทาง

เดียงคุดสารพัคร์ไม่ชัดจวาง

เหมือนอย่างแต่ก่อนร่อนชระไร

ขุนนางไปท้องพระโรงทงน้อยใหญ่

ไปคอยเฝ้าพระองค์ทรงคักตา

ตอน ๒๒ ขุนแผนชนะความขุนช้าง

๑ จรด่าวงถึงพระองค์ทรงสวัสดิ์ เนาไปปรากฏคนเจ้ารหัสห้า
 ครั้นพระสุริย์ได้โตเงดา   เด็ดจอกอกข้างหน้าไม้ห้าที่
 จึงพระหมื่นศรีเสาวรักษ์ราช   อภิวัตประณมกมเกศ
 กราบทูลเบิกความตามคดี   บคนโตควขุนแผนมา
 ๑
 ๑ ครานนพระองค์โตทรงฟัง   กรวดังตละไฟไหม้เงหา
 ยังมีทันทราบความตามสำรา   โกรธากระทับพระโรงไชย
 ช้ายแค้นกลดถ้อคนว่ามีฤทธิ   ตกมันคิดว่ากูสู้ไม่ได้
 ดักเมี้ยอ้ายขุนช้างวางเข้าไพร   ไช้คนออกไปกดบ้ำฆ่าพัน
 มั่นดีแค้นเป็นไรไม่เหาะเหิร   มุดหัวเดินมาทำไมนั้น
 เมืองไหนจับได้ให้รางวัล   จากันหรือเปด่าเมื่อเอามา
 ๑
 ๑ ครานนพระจมีนศรี   ชญชตบงคมกมเกศ
 ทูลความตามบอกมีทันห้า   ช้าว่าอยู่โตบ้ำทบงส์
 ขุนแผนเข้าหาพระพิฆิตร   ยอมตักถัดฉัดให้บอกถ่ง
 ของเจ้าตากนเป็นม่นคง   ว่าควชอตรงไม่คิดคด
 ครนถามขุนแผนกับวันทอง   ก็ให้การถูกตองกันอยู่หมด
 ว่าขุนช้างทำแค้นจึงแทนทด   มิได้คิดทรยศกบฏใจ
 เต็มวันทองยังช้อว่าพิมอยู่   ได้สู้ขอมารดานนัยกให้
 ปดุกหอสังศจรูทวไป   อยู่ได้ด้ามฉนไม่เกิดอนกตาย

มีทัพเชียงทองต้องชนไป

ขุนช้างมาบอกกับแม่ยาย

แต่ວຸ້ນໄຮງຮອບປຸກໂອແຕ່ງງານ

มีไคพ่องขุเมยให้เลี้ยงทรพย

ครันมาเข้าแฉกที่ไผ่ดง

พูดว่าปิ่นกำแพงพระพารา

ไม่อาจทูลความจริงของนิงได้

จึงเดอเป็นคนหลบซบเซา

ขุนแผนแค้นเคืองนายขุนช้าง

ข้อซึ่งฆ่านายไพร่ในบารัง

มิให้จับกลับมาดูแก่โทษ

ด้วยคิดถึงพระคุณไม่จุนจาย

๑ ครานนพระของคณูทรงเดช

ทรงฟังไบบอกออกดำคัญ

เร่งไปเอาขุนแผนอีฉันทอง

คำรจรับสั่งถอยหลังมา

ครันถึงบงคมประณมกร

ขุนแผนอ่านมนต์เคียดสนใจ

บันดาตพระไทยให้เค็ดอนคตาย

อายฉวเมยส่องคนพันปัญญา

มิได้หยาร้างระคางชาย

ว่าขุนแผนไปตายเดี้ยกต่างทัพ

ครันว่าเจ้าจระชการ ขุนแผนกดับ

จึงอยู่กับดาวทองแด่นนมา

ขุนช้างชิงชิงรัชยา

มุสาได้โทษแต่โดยเตา

เพราะคนใจตวยตอหนนห้ามเฝ้า

ดาวทองก็ตองเข้าไปอยู่จ้ง

จึงตักนางวันทองไปเลี้ยงม้ง

ก็รู้ว่าโทษกระทั่งถึงที่ตาย

ถ้ามิไปรดชีวิตขอถวาย

ต้นบอกก็ถวายบงคมพถน

บันบักนคเวศร์รังธรรค

พระทรงธรรมเค็ดอนคตายพระโกธธา

ทงดองมากุจรคุดหน้า

พาคัดขุนแผนฉันทองไป

พระเค็ดองค้อนหาทชคพระเนตรไม้

เฝ้าไปตวยเชือดทथा

เบือนบ้ายพระพักตร์พนทา

ตักกันเข้าป่าไม่กดับวโคธ

กตัญญูมาให้การแก้ว่าแม่ยาย

เมียมิ่งเหมือนว่าฤากระไร

๑ ขุนแผนแค้นลู่ภาพกราบกราน

ถ้าวันทองนมใช้ภรรยา

เกล้ากระหม่อมยอมถวายซึ่งชีวิต

ทูลแดงบงกคกมกราบกราน

๑ กรานนพรของคณูทรงภพ

กจะตมณัฐเนอความกัน

ทมิ้งฆ่าอายขุนเพชรขุนราม

ศวยมได้กตคคกบฏใจ

พระหมื่นศรีรบตั้งบงกคตา

ให้ถอดตรวจผัดเมียเลี้ยงฉบพดณ

ถึงเมืองสุพรรณอย่าทันท้า

ตำรวจจขมาทันทใจ

๑ จะกตางถึงเจ้าจอมหม่อมขุนช้าง นอนครางอยู่ในห้องให้หมองศรี

แต่ฉันทองจากไปได้อือบปี

มิได้นอนค่อนคั้นคั้นสระคัง

กระทั่งถูกฟูกหมอนเหมือนไฟตุก

ขณะเมื่อฉันทองมาถึงกรุง

จนนพยุพาไปคตพณ

ยักย้ายให้ตุกมีผัดใหม่

จะสู้เขาได้ฤาจึงมา

ขอพระราชทานจริงเหมือนนออย่างจก

สืบหาไม่สมตงให้การ

ตามผิดอย่าใวให้สังหาร

อยู่ตรงหน้าฉานพระทรงธรรม

ฟังจบใจความทชอชน

ถ้าใครแพ้จะพันให้หน้าใจ

ความผิดทงนกุยกให้

ถอคมันออกให้สู้ความกัน

พาทงส่องมาชมชมณ

แดงสังคารวจนให้เร่งไป

เอาคจขนช่างให้จึงได

โกตบ้านขุนช่างเขาทนท

ไม่มีเพื่อนนอนสระท้อนทุกช

โกตรุ่งก่อนโกไม่พักปลุก

แต่เวียนจุกประจุนทุกฉนคณ

คตอตรุ่งหตบโทดมิได้คณ

นาคณดูยประสรระหนงโต

เห็นดอกบัวบานตระการตา
 จะถอนไม้ถนัดขุดต้นโพธิ์
 คิดถึงความมั่นคงที่พรหม
 ฤๅจะไต่กับวันทองน้องนาง
 มันให้คิดอุบายมาหลายอัน
 ออกมาทอนงาเงินพอยื่นดม
 ๑ ครานนจึงนายพันชกา
 ดงมาหน้าประตูเยี่ยมมอง
 ครวญถึงวันที่องได้สองคำ
 จะลงเหยงเตยเดี่ยวไปหลายครา
 ๕ ๖ ๗ ๘ ๙
 ขครานรงรอกเขามา
 พันชกาบอกพด้นทันใด
 ให้การแนบเนียนเป็นเลี่ยนหนาม
 ไปเด็ดด้วยก้นทันเดา
 ๑ ครานนเจ้าจอมหม่อมขุนช้าง
 มุกตลกขมโตดโตดดีใจ
 ไช้กำบันเบ็ดหาผ้าห่ม
 น้ำใจโชติช่วงดังดวงเดือน
 อยู่หลังระวงษ์บ้านช่อง
 ตั้งแต่ถูกมาด้วยทันใด

เกสรคร่ำคร่ำก่อกัดดวงใจ
 โง่หน้าตั้งตุงพอรุ่งราง
 ให้จืดกึ่งนี้กอ้างนาง
 เกสรร่วงก่อกัดดวงเพราะชู้ม
 ถิ่นนี้ตระกูลบ้ายชายร่วม
 อารมณ์นึกครั้นถึงวันที่อง ๗
 ถึงสู่พรรณรับผ่านบ้านช่อง
 เห็นขุนช้างนั่งรองศักระวา
 กถอนผิดคิดซ้ำอยู่หนักหนา
 คอยทำให้เอียงจนอ่อนใจ
 ขุนช้างทักว่าจะไปไหน
 เขาได้ตัวขุนแผนวันที่องมา
 จะเป็นความในดวงรับสั่งหา
 อย่าช้าบัดนี้จงรีบไป ๗
 ทราบว่าได้นางตั้งเกิดใหม่
 จึงแรงแเข้าไปที่โนเเรือน
 เรียกขำระงมอยู่บนเปื้อน
 เบือนหน้ามาตั้งกับขาไท
 เข้าของออเจ้าเอาใจได้
 ขุนช้างวางไปอยู่ชยา ๗

๑ ครั้นถึงปดงช้างไว้หน้โต
 เค้นตามพันชการตงดงามมา
 เห็นขุนนางน้อยใหญ่ที่อยู่นั้น
 หลีกแซกแหวกคนคั้นเข้าไป
 ขุนแผนวันทองก็อยู่นั้น
 ใหว่พดางทางตามเนอความมา
 พระหมนศร์ชบอกวานนแน
 ขุนช้างเหตยวหน้าตาเดไป
 วันทองหวัดว้ายตะกายอก
 ถีบโถดไปพดนเชากันน้อง
 โอ้วาอนิจจาเจ้าวันทอง
 เจ้าذنรกกหักเดดกระเด็นไป
 นจะมดุกเต่าเจ้าวันทอง
 เมื่อเจ้าอยู่ในห้องของพยา
 พณด้าคณูว่าไต่แหวน
 บริดู้ทชบุตรเราจะเป็นชาย
 เข้าปดาราหน้าไม้กินได้
 มันให้อยากด้มมะขามผักหนามดอง
 ขอเชิญเจ้าไปเรือนอย่าเชื่อนช้า
 พดางควาขอมออย่าถ้อใจ

อาบน้ำดำราญใจแฉ้วผดคผ้า
 ขนบนศาตาถูกขุนใน
 แดเดยไปหาทั้นเห็นเมี้ยไม้
 หนึ่งใหว่พระหมนศร์ชบุปรีชา
 ขุนช้างถดนขนงหน้า
 คุณเจ้าชาเมี้ยฉนอยู่แห่งไร
 จจะเป็นวันทองแน่ฤามีไร
 คใจฉวาคว่าวันทอง
 ขุนแผนชกเงอศอกแฉ้วชาถอง
 ขุนช้างร้องบอกกดำควมีฉาวไป
 ให้ชดองแฉ้วมีหน้าชาผดกได้
 พ้อาโดยมีไต่ดมดักเวตา
 ด้าคณูฤว่าท้องมาแต่ป่า
 เจ้ากชาตระดุมากว่าเตอนปดาย
 รังแค้นรุงไฟไม่ดตาย
 เมื่อเจ้าพวากจากกายพแพทของ
 เดี้ยใจเพราะเจ้าจนเค้ร้าหมอง
 เห็นหน้าของฉนพดใจ
 ผัดหาศด้าวันทองไม
 วันทองผดกได้อยู่ไปมา

ข้อหนึ่งขุนแผนกับโจรไพร

ขุนเพชรขุนรามก็มรณา

ข้อหนึ่งขุนแผนกับโจรป่า

เห็นขุนช้างเข้าไปก็ได้ถึง

เขียนจดหมายทนายตายจนเข่น

ขุนช้างเวียงจอนให้จนใจ

ด้วยจึ่งแยกแตกทัพยับย่อย

ขอพิสัจนั่งตำทนายจน

จึ่งคิดว่าให้การมีทนาย

ขุนแผนศวมมีแยบคาย

เข้าต้องขุนช้างเข้าห้วงอก

หน้าแดงแฉียงขนดนถาน

เวียงหวายยอดปอดทองช

มันให้อศพดั่งพดั่งพุงพองไป

๑ พระหมื่นศรีวานศอามรบตั้ง

ใครจะตกดใจให้เจ้าคุณ

ขุนช้างตาพองร้องแแรก

แน่นอติจะขอผิดไปสักวัน

ผูกผูกขยับบอจจากท

ขุนแผนว่าว่าประทานฉานคิดใจ

เข้าได้ห้าพันพันห้า

ขุนแผนรบดาชอนจริง

ปลุกคำหนักพดบพดทำสูงตั้ง

ผูกมิตรตึงกับต้นไม้

ขุนแผนแก้ดาหามีได้

ระบุไปว่าจะอ้างไม้มีคน

อาไศรยรอยทหดงยงปบน

ต้นพ้องแตกคดอดปตาย

ข้อคมีมาเป็นมากหลาย

อ่านมนตร์สั่งนชยายอศทวาร

เหงอศกอกใจให้พุงชาน

ขอประทานฉานไม่สบายใจ

จะแก้ศอามฉนนเห็นไม่ได้

งศใจพรงนึแตกพอกุณ

จระกตงรงศอามใจให้กตจุน

อ้ายขุนแม่ตังไม้พงมัน

๕ จระแตกทนไตทไทนนั้น

ไม้พงกันแต่จกตามจระตามไป

เป็นตายจะไปชให้จงได้

ใจทย์จะหดบหนีไปได้บญชา

ดื่อบขุณแผนอย่างสักขีพระยาม

ขอหนึ่งกองทัพกตบพรงพร

ขุณแผนกตบขุณไปบ้าน

ปลุกหอขอพมเป็นภรรยา

ดื่อบขุณข้างพดนมัทนชา

ขุณแผนอย่างหญิงชายทั้งหลายไป

ขอหนึ่งถึงขุณแผนไม่ร้องฟ้อง

มารับก็กตบไปด้วยกัน

ขุณข้างตาเขี้ยวเห็ดยอมา

ขุณแผนว่าจระอย่างเป็นกลางไพร

ขอหนึ่งขุณข้างคามนางไป

ชดใจจึงได้เขาต่อ

ขุณข้างไม่รับสั่งทงขอ

คัดเขาอำนาจนทงนทอไป

รับในสั่งนทงนทงฟังได้

ขออย่างให้ตาเนนเชญพระยาม

แล้วจศคำให้การนางจันทอง

แต่ขอความนนแยกแตกออกไป

กรนไม่เขาหอกตคอด

เมื่อขุณแผนขุณไปราชการ

ชายหญิงชาวบ้านได้เห็นอยู่

เขาผู้กรุงศรีอยุธยา

ขุณข้างท่าหล้าหาญเป็นหนักหนา

ชาท่าชู่เมยชากัดใจ

ขุณข้างแก้วว่าห้ามได้

ยกข้อความใหม่ออกถามพด้น

เป็นเมียของขุณแผนนนแม่หมัน

แต่เขาของทงนนไม่เอาไป

ชดใจแก้วว่าห้ามได้

ระบไปขอต่อซึ่งขุณ

จะได้อันขุณแผนให้เป็นผู้

ทอยททอยพันกนไนไพร

ขุณแผนว่าจระต่อก็ต่อได้

ชดสองสถานใจตามไยการ

ทขอต่อจได้ไม่จำงาน

เทียบผูกม่านนหยกเล็บใจ

ดองด้วยคำขุณแผนหาผิดไม่

อ่ามารดาชื่นใจให้แต่งงาน

อองมไคยนสั่งทงบ้าน

ขุณข้างมาว่าชานขุณแผนตาย

เอากรดุกห่อผ้ามาให้ดู
ขุนช้างร้องไปช่างไม่ขาย
ใต้หม่อมเต็มเกล้าเจ้าเดห์

ดุกชนลกขาในตาพอง
ฉันทองร้องบอกกล่าวครรถาการ
ข้าพเจ้าให้การพาดจรต

ผู้คุมเข้าชวงขุนช้างโกรธ
พระหมื่นศรีร้องตามมาทันใด
ผ้าผ่อนด่อนไปก็ไม่มุ่ง

ฉันทองร้องบอกกล่าวคุณพระนาย
ขุนช้างขอคัสตุตพันชา
จนใจหาไม่เตรคม่า

๑ พระหมื่นศรีชัดใจว่าไอ้กาก
ไม่รู้จักหนักเบาเมามัว
จึงจืดถ้อยคำนางฉันทอง

ว่าหญิงคนกตางกรรต้างใจ
รักชุกเขาไปช่างชู้
จึงมิให้ฟังเอาด้วยเมามัว

๑ ครนเวดาร์ุงแจ้งแฉ่งสุริยา
ด้ามคนคู่ความเต็นตามกัน

คนนั่งพรังพรอยู่มากทดา
กตบั๊กดาตทุกอย่างนางฉันทอง
ให้การปรอดแปรท่าของทอง

ยื่นกุดองเลียไทยบ้ออปรีย
อ้ายขุนหัวด้านท่าสุจ
มิ่งช่วยไถ่กุนมาเท่าไร

ดุกโตดผ้าดุษหามุ่งไม
งามทงหาไรไอ้ดาตดา
แต่เห็นได้ฟังอ้ายฉิบหาย

ขุนช้างทำวุ่นวายฉนมีค้ำ
นั่งดงฉดวยผ้าปากคำพด้า
จะเลียเงินสักช้นน้ำกไม่กตจ

ความยากมันจระถึงกระดาหัว
ระวงค์ดของมิ่งอย่าอิงไป
แต่ต้องคำห้ามไม่ฟังได้

เพราะตกไปทีผิดไม่คิดกตจ
อยู่กับผวกเขาไปช่างผว
ให้ผูกหยิกเดบศจใจฉนบพด้น

ให้ฉะเชิญพรยานมาชมฉมน
ถึงเวอนศรีประจันเข้าทันใด

ชุนข้างชเอาเฒ่าศรีประจัน
 ด้บาดแถ้วพด้นด้วยทนต์
 ว่าเป็นแม่ยายข้างฝ่ายโจทก์
 เป็นคนหลงใหลใจฉันทา
 ยกให้ชุนข้างไปชมเชย
 เป็นโมหจริตคิดครนอง
 จนเป็นมารหิวชนหล่นจากพุง
 จอมปลอมมอมแห่งแ้งมาเตือน
 ศรีประจันฟังคำณท โกรชองก
 เหม่เหม่อ้ายโถน โพนทนา
 ศรีประจันรับค่านว่าแม่ยาย
 ด้นคำแถ้วด้บคนอื่นไป
 ด้บดมไปข้างชุนแผนอ้าง
 ผูกหยักแถ้วพด้นพาทันมา
 ด้รอนทอนตงภระทงแถ้วตง
 ด้รอนข้ายพร้อมกันมทันทาน
 หลงวงญาณประกาศเทพราชชาตา
 เชิญบทพระไอยการออกอำนตุ
 จระนำควมกราบทุดพระทรงไชย
 แถ้วให้ไปเเกาะศรีประจัน

งกกันเดินมาหาชัวไม้
 ชุนแผนร้องคิดใจมิได้ชัว
 แถ้ว โกรชชิ่งชิ่งชวลหนักหนา
 พรากชัวให้พดตกับฉวนทอง
 ชอบพุดกับตุกเขยสองต่อสอง
 ด้ตุกเขยนวดทอ้งอยู่ในเรือน
 ด้รคปทอ้งย้งรุ่งจนหน้าผอน
 เป็นพระยานร่วมเรือนฮาธามา
 นมยานพดอกมอชหน้า
 ด้รตถการห้ามจ้อย้ออ้งไป
 ด้อ้อคความทงหงายหารับไม้
 ทมดพระยานที่ได้ฉะเชิญมา
 พเรียน โจทก์ต้องบ้างไม้แน่นหนา
 ด้จ้ช้ระเชาห้าคำพเรียน
 ด้รึกษาช้แถ้วออกไปกาด
 ด้ทงทานพระมหาธาธาชกรู
 พร้อมหน้านังฟังไบด้คยอยู่
 ด้บรับทงค้อยู่พร้อมกัน
 ด้ค้มคู้ความได้ในทงนั้น
 แถ้วถ้วตจจันอยู่ฉุนว้าย

เหตียวหน้ามาดูเจ้าขุนช้าง

ฮ้ายตาพชดอยพลอยกุดาย

๑ จจนเวตาพากันเข้าเฝ้า

พระหมื่นศรีโตเวตาคักดาโคต

นำส่งสารท่านนายศรีประจัน

สี่กุมารุ่กันเอาตัวมา

ศรีประจันควงน้อยยุ่งนงก

นายเต็มียนรองว่าซาอยู่โย

ศรีนางมาถึงทิมตาบใน

ตมจับตมตง โกงโค้งศดาน

ไม่ฟังรงตงไปไหประว้า

ดุกชนนุ่งผ้าทาหน้างอ

จันทองเคียงหมากไล่ปากบ่อน

จันทองร้องไม่หน้าจะเวทนา

๑ เดีจออกพากันเข้าเฝ้า

ฝ่ายพระองค์ผู้ทรงภพไตร

พระจึงมีตหน้าทประภาษตาม

พระหมื่นศรีทุดพถันในทันที

ณวันศุกร์เดือนแปดขุนช้างใจทก

ได้หาผู้เฒ่าผู้แก่มา

พดางตาอุบอบฮ้ายฉิบหาย

ขุนช้างห้ามแม่ยายอย่าออกไป

ทุกเหล่าพระหลจงผู้น้อยใหญ่

คู่ความอยู่ไหนให้ตามมา

แกงก่งนหอบฮากจนปากอ้า

ยายเฒ่าชปดว้ามาใจโจ

เผอเวอเพื่อพกออกเหลงโหด

ก็รีบเดินตามไปอยู่ถนถาน

เห็นผู้คนตกใจได้พุ่งพล่าน

ขุนช้างทะยานเข้าบับคอ

เรอรากปากอ้าคาปอดอ

ร้องขอเมกรุดไปใครเอามา

แกโกรชนักจวกค้อนไม้ตู่หน้า

ขุนแผนเดินเมินหน้าแดงแดงไป

เบนเหล่าเหล่าขุนนางทั้งน้อยใหญ่

ตำราญราชฤไทยเปรมปรีดิ์

ถอยความเป็นกระไรจหมื่นศรี

อนชังอยู่ใต้พระบาท

พ้องหากถ้าวโทษใจความว่า

สู้ขอภรรยาชื่อจันทอง

เฒ่าศรีประจันยกถูกให้
 เป็นคู่ผูกคอตเมยครอบครอง
 เทียงคนขุนแผนแสนระทม
 ทำชั่วร่วมรักแต่อดกพา
 ขุนแผนไม่รับในข้อหา
 เต็มวันทองซื้อพิมพิดาโดย
 จึงไปสู่ขอต่อมารดา
 นอนหอกับวันทองได้สองวัน
 ศรนกตบถลงมาแต่เพียงทอง
 ขุนแผนไม่ฟ้องปองดินทรพย
 ขุนแผนนำดีบักต้มอ่าง
 ขุนช้างนำเฒ่าศรีประจันมา
 ถูกขุนปรึกษาให้ตั้งโทษ
 ยกถูกให้ครองทั้งสองชาย
 ขุนช้างบอกว่าขุนแผนตาย
 บังอาจร้อหอยเขาเขาคครอบครอง
 ให้ยกเอาศักดิ์ขุนแผนปรับ
 ศรีประจันขุนช้างเป็นคนพาด
 แฉงให้ท่อนขุนช้างศรีประจัน
 ถ้าเจ้ามวกดวมิตไม่คิดปอง

ทำอันหมากใหญ่ได้ร่วมห้อง
 ประมาณได้สักสองเดือนตรา
 ล่อกคนอาจหาญชนเคหา
 วันทองภรรยาขุนช้างไป
 จำหาใช้ภรรยาขุนช้างไม่
 กับขุนแผนรักใคร่เช่นชุกกัน
 ได้เพียงเป็นภรรยาเกษมสันต์
 มีราชการพลันต้องไปทัพ
 เห็นขุนช้างร่วมห้องเขานอนหลับ
 หาโดยเมยก็ลัดปรับเมยมา
 ทั้งต้องคำคนกตางให้การจำ
 ขุนแผนค่านว่าเป็นแม่ยาย
 ว่าเพราะแม่ยายโศดทำมั่งกาย
 ประจันเฒ่าแต่ร้ายแทนวันทอง
 จระหมายเมยเขาประจันต้อง
 ต้องปรับตามบทพระไอยการ
 เป็นทรพยผิดเมยเดี่ยตามฐาน
 ให้เทียบได้ค่าประจันแทนวันทอง
 ขายกลดขยยายงานนตขยทั้งต้อง
 ต้องบทให้เอาคืนใหม่ไป

ถ้าเจ้าผิวไม้กตวชงเวลา

วันทองสั่งคนชุนแผนไป

๑ ครานนั้นเต็มเตจมนเรนทรสูร

เฮ้ยชุนแผนเป็นกะไรให้เข้ามา

ชุนแผนแสนสูกาพกราบกราบ

ตามแต่ดินใหม่แดงไฟใน

๑ พระองค์ทรงฟังชุนแผนว่า

เฮ็งก็ทรงคิดความมิตรกัน

ให้เสิร์จจากความตามแต่ชุนปรับ

พระหมนศร์บังคมกมกราบกราบ

จึงให้ผู้คุมคุมดูความ

ชุนแผนชุนข้างทงสองรา

ครนเข้ามาถึงซึ่งศาลา

จึงอาบไปปรับชุนฉับพด้น

ชุนข้างเอาเงินออกนับให้

ศร์ประจันนั่งกอยุดูกดน

นับเงินออกให้ใจจะขาด

เขามงมตงศาลาตเดอนดอย

เสี้ยทรวพยแต่จกดับออกไปบ้าน

พระรถศกานเข้ามาหาพระนาย

จะพ้นฆ่าเสียก็ตามอชฌมาไศรย

คามในพระราชกฤษฏีกา

๑ พงทุดคามคำตูกชุนว่า

จะพ้นฆ่าอ้ายชุนข้างตาอย่างไร

กระหม่อมฉานหาให้เป็นเงรไม่

จะไปรบรบอย่างไรก็อย่างนั้น

๑ เออจะเป็นเงรเป็นแมนมัน

อ้ายชายชงหองควนนใจพาด

จมีนศร์เรงกดับออกไปกาด

ศกานถอยพนหนาทงมา

เดินตามถนออกมาพร้อมหน้า

ยายกดยยายดำศร์ประจัน

๑ ผู้คุมพร้อมหน้าอยู่กน

พร้อมกันไต่ยนดินทุกคน

ไต่โทษทวนได้ไม่ขัดสน

๑ ล้ามคนยายดำกับยายกดย

นำคาหยาดโหดตงตงผอยผอย

๑ เรากนจนมาพดอยไปเจียนตาย

๑ ชุนข้างงุ่นงานไม่สมหมาย

๑ เจ้าคุณช่วยเบียงบายให้ฉนที่

เงินทองเสียไปก็ไม่คิด

เจ้าคุณได้เมตตาปราณี

จะแทนคุณคงนยดบชง

ถ้าเจ้าคุณรับได้ให้ขงยนิ

๑ พระหมื่นศรีชดใจว่าไซงง

อย่ามาตระบอยถอยออกไป

นั่งถอนใจใหญ่ไถดวันทอง

นึกอยากปากพดงดังออกมา

ผู้คนหญิงชายทั้งหลายฮา

มันช่างเพราะจับใจอะไรเดย

ขุนแผนจันทองแกงกริษา

พระหมื่นศรีชอนพากันคตาโคต

เงินแต่ชีวิตไม่เป็นผี

อันตรงทองทองคองขอคน

ยกทูนหัวตงให้พระหมื่น

อย่าให้กตายเบ้นอื่นให้เสียใจ

ใครจะขึ้นรับดังไปอีกได้

ขุนช้างจมนใจก็ออกมา

ด้วยรักใคร่ใจปองเป็นหนักหนา

โอเจ้าดวงดอกฟ้าของพี่เคย

โปรดอีกเจ้าข้าพ่อคุณเขย

ขุนช้างทำเฉยเฉยกดับไป

ชนะความงามหน้าก็ของได้

รับไปถึงบ้านเขาพนท

ตอนที่ ๒๓ ชุนแผนติดคุก

๑ ครานนชุนแผนแต่งนักรักษา
 เป็นคู่ชู้สมายทศายราตรี
 ชุนแผนวันทองกับนางแก้ว
 พระจันทร์แจ่มแสงสว่างกระจ่างฟ้า ดาวราดาตไปในอัมพร
 พระพายพาบมชาติระอาตกดิน รวยรินรดคองดระของอ่อน
 ชุนแผนคนพนคจทเคียงนอน ให้อาวรณ์คิดคะนึ่งถึงดาวทอง
 โอเพื่อนยากจากเมืองมาอยู่ได้ มาจำใจพดัดพรากไปจากห้อง
 วันทองแกวกรยากมาครอง ส่องสารนึ่งประหนึ่งไฟไม่อนึ่ง
 พดัดมัดคองไปดำปาก ครวครากครอมใจในเขตคั้ง
 ถ้ารู้ข่าวเข้าไปถึงในวัง เห็นจะตั้งคาคอยให้ไปรับ
 เวาก็ได้สัญญาว่าจะเลี้ยง ไม่หลีกเลี้ยงย่อนยอกกดอกกดับ
 จะเพิกเฉยเดยดะให้ลดบ เป็นเห็นกับเมียต้องทคองใจ
 บุราณจางัดยทรพยออย่าเลี้ยงคอง เลี้ยงอนงค์นอยาเลี้ยงวาจาได้
 นางก็ไม่มผลคิตนออกใจ จากไปเป็นเหตุด้วยชุนข้าง
 มันเพ็ดทูลใส่ไคล้ให้เป็นโทษ พระจึงโปรดให้พรากไปจากข้าง
 บदनกตั้งเรื่องเคืองระคาง แต่คองนางยังชงไว้วังใน
 เพราะผ่านเกล้าเจ้าชองคทานทรงคิม ปดมจคคจงไม่ออกมานอกได้
 จำจะคองทูลขอค่อทรงไชย ครนคิตไปให้เกรงจะระค

พระองค์ก็ยกโทษโปรดแล้ว

ถ้าพระองค์ไม่ทรงพระปราณี

จะระเมียมเสียเด้อขนาดใหญ่

แต่เจียนคิดจนแจ้งแจ้งสุริยา

ตรงมาหาพระหมื่นศรี

ถ้อยความก็ดำเร็จเสด็จไป

ให้รำคาญสังสารแต่ดาวทอง

โปรดด้วยช่วยทุกพระทรงธรรม

๑ ครานนมายว่าพระหมื่นศรี

เจ้าก็เป็นคนดีมีปัญญา

เหมือนดับไฟไม่ทันจะสิ้นเปลว

มิใช่อยู่อื่นไกลอยู่ในวัง

ไม่เข้านอกออกในเหมือนใครอื่น

รู้ปัญหาไหนใครจะมา

๑ ชุนแผนตอบคำพระหมื่นศรี

ขอทักตสังสารรำคาญใจ

เดิมพระองค์ทรงพระพิโรชถูก

ดกพันโทษทั้งไว้ให้หมองมัว

จึงเกิดความรอนรนท้าวใจ

เจ้าคุณช่วยขยับขยายทรายดี

จะกล้าแก่งวทงกวนไม่ควรถ

ก็จะเสียความดีทมา

คิดไปให้สังสารเป็นหนักหนา

ต่างหน้าแดงกตูกจากห้องใน

ว่าดูกนมทุกข้อเป็นข้อใหญ่

เพราะเจ้าคุณเอาใจช่วยป้องกัน

ที่ยังต้องกักขังในวังนั้น

ให้โตดาวทองนั้นกดบ้อออกมา

๑ พงวาทีพด้นตอบชุนแผนว่า

ข้าซาใจดีกับตกระมัง

ต้องเรื่อจะกำเร็บเมื่อภายหลัง

ห้ามประคูกักขังทุกเงา

จะคืนอะไรไปหนักหนา

ข้าซาดีกหน้อยก็เป็นที่

๑ ทตรงตัว ชวดหาแดงไม้

ด้วยนางมิได้ผิดแก้ตัว

ดาวทองต้องถูกขังเพราะผิด

เหมือนใจชั่วหลงเมียมเสียขางน

ฟ้าจะผ่ามาอย่างไรให้รู้ที่

๑ เห็นทักจะทรงพระเมตตา

๑ พระหมื่นศรีสุตทจะห้ามปราม เมื่อไม่ฟังแฉะกคามแต่จางนา
 พุดกัณพอกจรวงนเวตว เรียกหาบ่าวไพร่เข้าในวัง
 พวกกทนายคามากนออกถนหดาม ขุนแผนเดินตามมาข้างหลัง
 นั้งตรงนอกตบแดดบัง คอยฟังว่าจะไปรบประการใด ๗

๑ จะกต่าวดึงพระองค์ผู้ทรงศักดิ์ บินปักหลักทจปทงน้อยใหญ่
 ฤทธิในปรากฏมาศปราสาทไสย นางในหมอบเฝ้าเป็นเหล่ามา
 ครัดประภาชราชกิจพระนิเวศน์ จนดูวิเยศเรื่องแรงแสงกล้า
 เสด็จออกทอ้งพระโรงรัตนา เบิกบรรดาเข้าเฝ้าให้เข้าไป
 ค่างถวายบังคมก้มกราบ หมอบราบตามตำแหน่งผู้น้อยใหญ่
 ๕๕๖ ทิมขอราชการงานเวียงไสย ก็ทูลให้ทรงทราบทุกสิ่งอัน ๗

๑ ครานนพจนนศรีเสด็จวรักษราช ชาญฉลาดตริตรักไห้หนักพรน
 ครนได้ช่องทูลตอ้งไปฉนพฉน อันช้วนอยู่ใต้พระบาท
 บัดนี้ขุนแผนแสนสละทำน ให้เกล้ากระหม่อมฉนกราบทูลว่า
 ชิงโทษผิดคิดตัวแต่ก่อนมา ทรงพระกรุณาให้พ้นโทษ
 ๕๕๗ ยนต์พนทจะประมณณ จะขอทำราชการแก้ตัวใหม่
 ไปกฉาชีวิตพจบรรโดย มีให้ขุนเคอองเบอองขาทา
 ดาวทองคองคิตออยูในวัง กักขังช้านานมาหนักหนา
 ขอพระเตชปกเกศจงเคออนคดา จะได้มาเป็นกำลังราชการ ๗

๑ ครานนพรองคทรวงรณั ไต่ฟังจมนศรีแถดงฉาร
 ฉนพิโรชพระพิศตรเผลดเดือตดา ฉายนหาญเห็นกุนใจดี

ครั่งซุนเพื่อชรรขุนรามตามออกไป
 กู๊งคอาญาไม่ฆ่าตี
 ยังดวนตามตามขออีดาวทอง
 พุดเด่นตามใจไม่เกรงกลัว
 โทดตาคกว่าไม่ไว้ใจ
 พังมันเจรจาดูหน้าซัง
 ทำดีแล้วอย่าว่าแต่ดาวทอง
 เห็นไม่ทำแต่ยังซ้ำทรวงใจ
 ถ้าตามใจยอมให้อีดาวทอง
 เป็นว่าไรไม่ขัดสักเวด้า
 เขี้ยเอาควมมันไปตั้งไว้คุก
 เชื่อมหัวตะปูเข้าให้หน้าใจ
 พระหมื่นศรีตรระหนักตกใจ
 บอกขุนแผนให้พังหง่าหน้าตา
 ๑ ฝ่ายพจนศรบรรดาได้รับสั่ง
 พาขุนแผนคุมออกนอกประตู
 ฝ่ายกตัญญูเกิดพ่อเจ้าทุกเช้าค่ำ
 นครบาดรับคำแล้วนำไป
 ไซ้ตรวนเอามาทั้งคาขอ
 เข้มงวดตรวจตรรกพิสดาร

บังอาจใจช้าคนเดียบบันบับ
 ซ้ายกอดวนทองให้แกตอ
 จองทองไม่คิดผิดท่อมหัว
 เพราะตักอีดาวทองตั้งอยู่ดั่ง
 มั่นกตัญญูจะโพล่เอาข้างหลัง
 ถ้ามั่นคงหน้ารับราชการไป
 อีกลักตั้งด้ามคนกุงจะให้
 ตะไฉ้จะกำเรียบทุกเดด้า
 จระจองทองเยอหยงชนหนักหนา
 ที่หลังจระชระดำไม่เกรงใคร
 ประทุกห้าประการหมดออย่าดตให้
 ตั้งเสีจเสีจตั้งไนที่ใส่ยา
 ถอยหลังออกไปเป็นหน้าบ้า
 เมื่อถูกว่าแต่ตัวเองไม่พังกู ๆ
 เขาด้อมหน้าด้อมหลังอยู่เป็นหมู่
 พระหมื่นศรีเอ็นศูร้องสั่งไป
 จองจำแต่พออิธณาไค้รบ
 เอาตัวเข้าคุกใหญ่ไนทันที
 ตันมือใส่ถ้ามไปตามที
 พระหมื่นศรีไปบ้านว่าคาญใจ

จึงเรียกแกวกรยาทบวันทอง
บอกความตามจริงทุกสิ่งไป
ให้ทูลขอดาวทองกุห้ามแดง
ทูลขณตระไฟไหม้ภรรยา

๑ กรานพวันทองแกวกรยา
ให้ข้อนตมิใจอาดยถาน
ค้อยเป็นสุขแดงมาทุกสิ่งไปอีกเด้า
จึงพิกลตตใจมิให้เย็น
คงแต่เริ่มไปประเดิมก็ไมตรี
จนนอนเวรเกณท์ธาคราชการ
นางดาวสำอางนอยคนนเฮย
ทั้งทุกขทั้งแค้นแน่นหัวใจ
ครนคตายวายโศกตงได้บ้าง
ส่งสารแกววันทองทอ้งแก่จวน

๑ ครนถึงคุกชุกชนตั้นเตามา
ส่งนางกตงเกตอกเตออกตัว
จะทูลความตามขอเจ้าดาวทอง
นเเนอว่าเคราะห์กรรมให้จำบัง
เมื่อกุมส่งลงมาแต่พจตร
เป็นความหนาทจะมกย

นำตามองตกเช่นกระเด็นไหล
รับสั่งให้จำผิดไว้ตริงตรา
อ้ายพดาแยกไม่ฟังคำกูว่า
ตั้งบัญญัติหน่อทจะทตทาน ฯ
ฟังว่าตงอกจะแตกฉาน

ไม่ควรการเดยมาตวนให้ควรเป็น
ชรอยเราคนนตจชช
ไม่เคยเห็นจะอยู่ด้วยกันนาน
มิตระรอยเรอนเตอนดระรอยบ้าน
ยัรทะยานบั้นข้ามกำแพงไป
เมื่อไรเดยพ่อจะตัดเสี้ยขาดได้
ส่งอนให้โศกเศร่าเฝ้าคร่าครวญ
ส่งนางตกรับมาโดยตวน
อ๊กอวนย่างเยองพยุงตัว ฯ
เห็นหน้าชบตงตรงคั้นผัว
ทูลหัวช่างไม่เด้าให้เมยฟัง
บรักษานอังกจะห้ามปรามไฉน
แต่ตงระรอยรอมมาเท่าไร
ยังหาตลขอคาออย่างนไม่
ยังกตบไปเป็นชอบทุกสิ่งอัน

ไม่ควรรวมมาต่วนแต่โดยได้

เคยเก่าใหม่ได้ยากคองจากกัน

จะต้องจำซ้ำเชื่อมหัวตะปู

จะดับชีวิตจิตดีใจอยู่ในคุก

เวรกรรมทำได้ฉันใดเคย

ไหนจะท้อไหนจะทุกข์ระทมใจ

จะส่งเขาเข้าเข้านักแค้นยาก

ถึงทองได้ก็จรมาทองตาม

ถ้าอยู่ไฟใครเล่าจะส่งเสีย

จะตักน้ำค่าเขาหาเขาปลง

ถ้ามาอยู่ใต้ที่ในคุก

คิดไปใจเจียนจะขาดตาย

๑ ขุนแผนแล่นไต่กด้วยสองนาง

พกดมดสิงตลึงขอคา

อนเหตุทพขอเจ้าดาวทอง

ยังนางเดียวคองดำบากยากไว้

มิได้นึกว่าพระองค์จะทรงโกรธ

ครรงนตายเป็นเห็นเท่ากัน

อนเครื่องพินชนาทจาจอง

จะเสียสัตย์ขัดสันจิงจมนใจ

ทำใจว่าอ่อนหุนหัน

ไอ้แต่นั้นบัดนี้จรถนทุกข์

จะรู้ฤาจำเมื่อไรจะได้สุข

ฤาจะทุกข์ไปจนได้พ้นไทย

ไม่มีเงยหน้าเทียบกับเขาได้

ผู้คนข้าไทที่ไทม์

จะออกปากพึงใครที่ไทม์

กตเวทิต์จะคลอตซึ่งดูดยา

เมื่อยเหตียอหาใครไม่เห็นหน้า

เห็นแต่แกงกรวยผู้เดียวตาย

พอดตายทุกข์หุงต้มได้ง่ายง่าย

สองนางพุ่มพ่ายฝ่ายน้ำตา

น้ำตาพร่างพรายซาบลงอาบหน้า

เป็นเวดาดเคราะห์กรรมมานำไป

เพราะได้นองสองคนมาอยู่ใกล้

ทงใจก็เขมพนอาชกรรม

ให้จองจำทำโทษถึงนหันต์

ด้วยโทษทัณฑ์แทบพ้นจรถนไป

ยักตักสองเท่านี้ก็หนีได้

หนีไปใครจะนับว่าเป็นชาย

เสมือนหนึ่งบิดาท่านทำโทษ
 จะทรมานไปให้ตลอดจนวอดวาย
 กัดเจ็ดนิ้วของสี่ห้องได้
 ไปอยู่บ้านนานนานจึงค่อยมา
 เจ้าแก้วกรรยานนาคเปิดา
 เวียนมาเวียนไปเป็นโรมี
 กตอดตูกตอดตเค้าจะเป่ง่าคา
 เขานาคาคินหาพันไฟ
 พจระทรมานไปหลายวัน
 จึงจะอ่อนนออนเขาทุเดาธา
 ครบจะอยู่ด้วยพทนเดา
 จวนค่ำแดงน่องวันทองไป
 ยุดส์่าห้ฝักคักพระจมนส์ร์
 เจียมตัวกตอดเขาอัยารราน
 เจ้าแก้วไปส่งเจ้าวันทอง
 เข้าปลามาผ่อนท่อนสระใบ
 ๑ นางแก้วกรรยากับบ่อนทอง
 ส่นอนกอนใจใหญ่ให้รือร้
 ครบถึงสองนางย่างเข้าห้อง
 หมายบุตรมาผ่อนท่อนสระใบ

แม้นมิโปรดตามที่ไม่หนีหาย
 ลู่ตายคามแต่พระอาญา
 อตักแอดอเหตุอใจเป็นหนักหนา
 พอเห็นหนาเยมเยอนว่าอยุติ
 พอหุงเขาคมแกงกนทน
 เมื่อแกวพออยู่บ้านนานวันไป
 เจ้าแก้วกรรยาเป็นเพื่อนได้
 กว่าจะออกเดินได้เจ้าจึงมา
 กว่าจะออกตรวจทงนนจระนับหน้า
 จะไปหาเยมเจ้าอัย่าเค้าใจ
 จะคตอดตูกตอดตเค้าอย่างไรได้
 อัย่าร้องให้ เดยจงเหือดท่เตอดตาด
 ดูกเมียท่านม้อยู่ที่บ้าน
 พนพานเนินแดงจะพันไทย
 แล้วจาดแจงเข้าของออกมาให้
 ตามประสาเชญใจที่เรามี่
 นาคานองอาบหน้าทงสองศรี
 อ้าดาส่ามีแล้วเดินไป
 จดแจงเข้าของหาซ้าไม้
 ทนอนทมอนมั่งได้ไปตามมี

เห็ดขมมือถือแบกไปไม่ไหว

ส่งถึงคุกพดด้วงทันที

ให้คนโทษในคุกช่วยปลุกทัม

๕๕
ครนสันแสงพรอากศยบิตประค

๑ ครนยามตกก่าตดตั้งตันอน

ขุนแผนแสงไสกจิโยกใจ

ไต่ตรวนถ่วงครบห้าประการ

๕๖
จะพลกตองตงทอทงกายา

๕๗
ไต่จากคนโทษทั้งปวงเขี่ย

๕๘
อันตวจกูจะอยู่ให้ของโทษ

๕๙
เพียงถอสังคยสังจรคไม่คิดหนี

๖๐
ไม่คิดคตค้อเจ้าเข้าแดงคน

๖๑
คิดแฉ้วจึงสระเตาด้วยฤทษมนตร

๖๒
รวงกรวางเทามอทงชอคา

๖๓
๑ ถึงทบแกวกรยาเห็นยังคน

๖๔
เข้าทบประคองปดอบน้องพดด้วง

๖๕
ถึงร้องให้ใช้ว่าจะเป็นสูง

๖๖
ทุกชนกก็จะหนักตงรำไป

๖๗
ฟังคำพ้อว่าเถื่อนองแก้ว

๖๘
กอดนางพดวางช่วยเซ็ดหน้าตา

๖๙
ก็ไหวงานขงไทพระหมื่นศรี

๗๐
พัดคพายตรงจกเข็นต

๗๑
ทนอกทบเผยให้นางแก้วอยู่

๗๒
รอยถนแหตงคูกันทงไป ๑

๗๓
พระจันทร์แจ่มกระจ่างสว่างไสว

๗๔
๕๕
เขาร้อยใจตงตคทงชอคา

๗๕
ทรมานมันเมื่อยเป็นหนักททา

๗๖
๕๖
ยงนายนงระอรระอิดใจ

๗๗
๕๗
กะไรเดยทททานตงบีได้

๗๘
๕๘
เป็นจ่าไม้คองการจระทานทน

๗๙
๕๙
แต่เทานกพอจะเป็นผด

๘๐
๖๐
ก็เป็นคนเด็ดโตกย้อมด้อชา

๘๑
๖๑
ตรวนหัดนคนหัดบัตนทหน้า

๘๒
๖๒
ก็ตองหนออกมาจากคุกพดด้วง ๑

๘๓
๖๓
นงระอนรพญจจนปองบน

๘๔
๖๔
จะไต่กศคยศรวญครำไปทำไม

๘๕
๖๕
เห็ดขมทุกขแฉ้วจะทุกขไปตงโหน

๘๖
๖๖
จะเจ็บไซ้ไทหวงตงตวงตา

๘๗
๖๗
พมาแฉ้วตมทุกขเลียบคกวาง

๘๘
๖๘
เงยหน้าจูบหน้อยเถิกถดอชใจ

๑ ขุนแผนทวาดอำนาจครุฑ

เข้าจับกุมจูนฉายเป็นเหยื่อครา

หนักกว่าจะเขากูเขากริง

ไม่เขื่อยังกะมองก็ดองตุ

ขุนแผนบริกรรมชาตังเต

ถูกไซโยเยเป็รปรจน

ชามรงพืดเห็นดั่งจริง

ถูกขอโทษไปรดเถิดที่ไต่ทำ

ถ้าแม่พ่อหดบดหนไป

มุดนายท่านคงว่าดำประจาน

๑ ขุนแผนว่าเราก็จ้างเพียง

ถ้ากุดหดบดหนไซ

เฮี้ยจงดูเด่นเป็นขวัญตา

พืดชามรงงจูนฉาย

กตบมาเถิดพ่ออย่าท้อใจ

ขุนแผนคดาบฤทธิประสัทช

นงพุดกนอยุ่พอดกรู้ง

พืดเต็นนอยกนออกคุกมา

เจ้าคุณถามว่าไปไหนแต่เข้า

คดียขุนแผนแต่ประสัทชคิงฤทธิม เครื่องจางองถนกกหดไป

มือหดหวัคมาเขาค้าปลา

ขุนแผนร้องว่าอย่าทำก

หน้ามิงญาจะจากใจอยู่

เขาคาสรวมท่อมทงไซกรจน

หดเผดาร์กองกตงทุกดั่งถวน

พริยกชวนเฮี้ยออเจ้าเขามาจ

นงนงยกมอชนไหวพรา

กรรมของพ่อคอกได้ไปรดปรจน

โทษทัณฑ์ก็จะไต่กับตนาน

เขี่ยนคับกอนทุกคนไป

ถ้าขาดแฉงหาเบียงความลัศย์ไม่

กตางวันก็จะไปไต่สบาย

พอดว่าแฉงอิดใจให้ศงหาย

พ่อคุณถูกตายแฉงกน

ถูกไม่จำพ่อแฉงอย่าหดบดหน

พอดคุณนยนตดงอนทา

สุริยาพอยพุงพระเวหา

เขากาเจ้าประคุณพระยายม

ขอรับไต่เถิดถ้าไต่กรรม

๑) ชุนแผนประณมกัมภราบกราณ ตั้งตั้งขยปฏิญาณสาบาตให้
ถ้าว่าหดบดหนีไป ให้ศกนรกด่าโต้อเวจ

แม่มตายจะสู้ตายอยู่ในคุก กว่าจะไปรตพันทุกชไปจากที่
มใดคตชวชากาด คงแควนหมจนวันตาย

๑) พระยายมราชกรนโตพง จึงตั้งนายตรวจสั่งมทงทถาย
ขย่าจองจำชุนแผนให้อ่นววย ตามแต่จะระบายขย่าขัดใจ

ชุนแผนก็ขย่าออกไปเที่ยวเล่น ไครไครเขาเห็นจระว่าได้
ไปเกิดขย่าช้ำพากันไป พัดคักราบให้อพากันมา

คงแควนหมลับลับไป ข้ามรงน้อยใหญ่มิได้ว่า
ค้อยอยุเป็นลู่ชทุกเวดา กกับนางแกวกรยาทศุกโม

วันทองออกสำห้มาเยี่ยมผัว ทงทศวชุนของทองได้
ชุนแผนยามปลดอกก็ตอดไป ทาวันทองโตเนองเนองมา

ค้อยเสงยมเจียมศอตอวยกตอวโทษ เพราะพระองค์ทรงไกรชเป็นหนักหนา
พัดคัมนายตรวจก็เมศตอ ทงพระยายมราชไม่เคื่องใจ

๑) จรกด้าวตั้งเจ้ามารด้านชุนข้าง แต่เป็นความคานนงหาได้ไม
ทงเสงทรพยขบเขินเผอญไป นอนไคร่ครวญครนงถึงวันทอง

ช้ำไทในเรื่อนออกเกดอนพดาม ไมตอขการทจระชมประสมลืออง
ถึงช้ำไทหนักไมยอมปรองตออง แด่ปอดทอองนอนคจวทศกคน

เผ่าฝั้นถึงวันทองทุกเวดา ชวรบดากันไมได้ให้ชนวม
นงไมเป็นลู่ชตูกชนยัณ พอม้อยหดบกดบคั้นไมตาช้น

หดบิตาตงไม้โตให้เห็นผี
 นอนตั้งเป็นกึ่งคืนไม่เว้นอัน
 กตทอกรวงรกรวงกรวดาย
 เมอวนทอกรวยน้ไม่มเดย
 จวเป็นมิ่งแคดกรงแคดกรน
 นักรไรมันเอาทุกเข้าเย็น
 ผดุมโผนโชนอกไปนอกห้อง
 ขนมาเล่นหมากรุกให้ทุกชคตาย
 เทหมากรุกออกมาฆ่าโค่นตง
 ทิมจูนกินขุนศรพระยา
 ขุนช้างหัวร่อพ่อไม่ให้
 ฉนเด่นเป็นแคเลือกนฉน
 ดิงพระครูกู้พ่อไม้ได้
 ฉนก็เค็มชมเชอระมัวเงอระน
 ว่าขุนแผนทูลขอเจ้าลาวทอง
 ฉนทออยู่เดี่ยวคงเปดัยฉใจ
 เมื่อจากไปใช้จ่านางโกวชนแคณ
 บตนเขาคูกทุกชเค็มท
 © ขุนช้างพังกาศรพระยา
 ลูกขนนงยของยของรองลระกร

เผอญไทเห็นนแดงเห็นน
 แคโก่ฉนฉนฉายไม้คตายเดย
 ลูกจระตายเป็นเทพอแม่เอัย
 ดิงเพยงนมเคยจระโตเป็น
 ทมนกนอยางนมเคยเห็น
 ถาฉนเป็นเชนบับเคยอตาย
 ร้องเรียกศรพระยาไปไหนหาย
 ศรพระยาหน้าหงายเค็มเร็ดมาก
 ขุนช้างย้างม้าพดงตาโป้งหงา
 พ่อเจ้าชาขอโทษไปรดไถ่คัจ
 ศรพระยาฉนโหดพ่อทุดหัว
 นมกรรูกฉนคดจแถอพ่อศน
 มนเคดอใจกันกันฉนฉนฉน
 เชอเขาตอกนฉนแคฉนใน
 ลูกกรวดจาลองใจคูกใหญ่
 เราน่าไปพูดจาดูตามท
 ฉายฉนแผนมันมาพาเจ้าทน
 เห็นจระคินมาดไม่มฉน
 ฉริงฉริงฉาหวฉายพ่อศร
 พระภูษรไปค้างอยู่กฉางไฟ

อินพระยาช้างเผือกคชสาร

จะยกทัพกบเข้าพระเวียงไชย

ย้ายที่ย้ายไทยไปผูกช้าง

ตงจากทอกกลางชนช้างมา

มาถึงกรุงพอรุ่งชนช้างต่าง

ครนถ่ายชนพด้นด้วยทันโต

เจ็ดคนด้วยกันผืนผาย

ถ้าพบวันที่องแดงอย่าช้า

พอกบ่าจรับคำชนช้างตั้ง

พากันตัดดอกต้อยตแหมไป

๑ ครานนี้วันที่องแดงได้ภา

ตงจากเรือนพดางย่างกราย

เต้พออกมากตามถนนขวาง

มันแดงเดินไปไม่ทายทัก

ครนถึงกลางย่านสะพานช้าง

มันเข้าห้อมล้อมพด้นด้วยทันโต

กูเงนเจ้าคุณมาหาขง

อนันมาพบเข้าจะเขาคัด

ใครได้กูเงนมาอย่าแปล่าแปล่า

ชาวบ้านเขี่ยฉานช่วยด้วยเป็นไร

จะประสบบพบพานก็หาไม่

อนันพจะไต่จนทองมา

ตั้งแตรจตุยก่างไปผลัดผ้า

บ่าจไฟพร้อมหน้าสระพริ้งไป

ปลงช้างช้างจตุรรมมาใหญ่

ให้บ่าจเข้าไปอยุธยา

คอยดูแบบกายช้างหลังหน้า

ฉวยเอาตัวมาอย่ากตจิใคร

พร้อมพริ้งกันมาไม่ช้าได้

จนโกตหน้าบ้านพระหมื่นนาย

ครนแสงสุริยาสว่างฉาย

ทนายใจว่าจะไปหาผัดรัก

พอกบ่าจขุนช้างมันรู้จัก

วันที่องเดินกัมพัตร์จรับไป

โกตบ้านทนางอยู่อาศัย

ไปไหนไม่ประพพานตัว

ตงแต่หลบเสียดงเมษผัด

วันที่องกตจตุจสันรของชิงไป

จะพาตัวเราไปช้างไหน

ข้าให้จพ่อแม่สันทงปอง

๗

๗

วันที่ของร่องใหม่ไต่เงย

ก้อนพุดางดำพุดางมากดางไพร

เอาช่างประทักกับบับไค

เข้าห้องจางนองกับเตยงพต่น

เมื่อเป็นช่างกราวแรกเจ้าตงเปด่า

หมทของอดกเขตอเหตุอใจ

ชุนช่างร่วมกัรมย์ต่มต่มท

จาชอเจียตงทงนาคา

ชุนช่างปรตเปรมเกษมตู่ช

แต่พอนพื้นเกิดนหมกัรมย์ใจ

โคตรเม็งเอ๋ยกุ่มนไต้

พอไคต้รุ่งก็ตงเมืองตู่พรณ

อุมวันที่องไปรมี่ชมน

จรัตนโดยโหยหันไปท่าไม

วันที่องเจ้ายังตู่พไมไค

จรัตนโยเหน้อยเปด่าไมเข้ายา

ต่มกิตต่มมาตปรารณนา

สรนสันแสงตู่รียาก้หตบไป

เฝ้าปด่าปดุกเซยชิตพิสไมย

ตั้งว่าไต้ประตบพบตุมทอง

ตอนที่ ๒๔ กำเนิดพลายงาม

๑ กราณีนันทของม่อมได้ภา
 ไม่มีสุขทุกเงาหน้าตาของ
 จรดอดบุตรสุดโปรดให้รอดราว
 แต่งหิ้งห้อยพรอยพรายพรางสายตา
 แค้นวอดปวดปอดมวนให้ป่วยนั้น
 พะยุงทองร้องเรียกพวกข้าไท
 ชุนช้างคืนพันศอกหัวผก
 ประคองนางพดางบนเอาคันทุน
 พดางคูทองร้องว่าเออ ออกแถวซี
 นางฉันทของร้องเลือกกตั้งเกล็ดอกไป
 เรียกหาข้าคนอดหม่าม
 ให้ไปรับยายส่ายกับยายยอ
 เข้าถือทองต้องอุกกว่าตุกค่า
 ช่วยมันแปรแก้ไขโกลด์เงา
 นางฉันทของร้องให้ใจระชาด
 อรุณฤกษ์เบิกสุรินทร์ทนกร
 พอพันทองร้อยแฉนางแม่หวัด
 ชุนช้างม่อมร้องอายหนูเป็นผู้ชาย

อยู่เคหากับชุนช้างให้หมางหมอง
 ด้วยว่าทองดิบเดือนไม้เค็ดอนคตา
 ตั้งหิ้งหน้าเห็นคเห็นขยเมื่อยคันทุน
 จะเรียกหาเจ้าชุนช้างให้หมางใจ
 สุดจระกตอกตอกหน้าตาโหด
 จระชาดใจแดงช่วยด้วยแม่คุณ
 เห็นเมี้ยคกใจผวาออกจ่าจุ่น
 อย่าท้อแท้แม่คุณลงแข็งใจ
 คงสักอารมณ์จระช่มให้
 ชุนช้างได้หมอนรองประคองคอ
 บนนอกชานพดกผู้หญิงออกจิ้งสอ
 แคตฉันทหมอกำแยแข็งแฉมา
 เอาหน้าคจ่าไร่วชวงไปข้างขวา
 บ้างตายาชยาสมคันทนารอน
 พอกรรวมจากจาคะประทะถอน
 อุทรคตอนเค็ดอนคตอดไม้จอตจาย
 หนาชคอกฉันทมิ่งชวัญหาย
 ทงยายายเยยมตุกให้หยุกยา

แฉ่งทอศเตาเข้าไฟไม่ใช้เจ็บ

ครั้นจะเก็บศอกถ้าวายหนักหนา

ค้อยกต้อมเกลี้ยงเจียงไฉนใหญ่มา กระทั่งอายุเจ้าไตเก็บ

ไม้ดาดเค็ดอนเหมือนเม่นขนแผนพอ เหนืองระออวบอจนเป็นนวดศรี

หงจุกผมกอดมกต้อมกรหม้อมดี ช่างพาท้อเดาะพูดเพราะพราย

นางจวนทองน้องกรนงดงขนแผน คอยดูคนเม่นเหมือนหนือเป็นเชือสาย

บอกนำดไฟให้ล่าเหนยกรเรียกลูกชาย ชื่อว่าพดายงามน้อยแกงกตอยใจ

๐ ฝ่ายขุนช้างหมางจิตสให้คิดแก่น ลูกขนแผนมันคงไม่ดังโดย

เมือกกระหนเหมือนนุกกรนคูไป ถักตบไฟดเหมือนพ้ออายทงพี

อแม่จวนทองกต้อองจิตส ช่างประคิษฐชื่อลูกให้ลูกท

เรียกพ้อพดายศต้ายผวอศตอดี ทูกราตรีตรึกตราจะฆ่าพัน

พอดจวนทองน้องบ่ขยดงด้วยเควระห์ มาจำเพาะละวโยคให้ไค้กศัดย

ฟังเสียงเงยประงับหตบกดางจวน พดายงามนหนง กีบพอกทอกดาง

ขุนช้างเห็นเป็นทใหม่เพื่อน แกดงชเชอนชกพาดงมาดาง

ให้ชตงนงบ่าแฉ่งฉาพดาง ไชชมช้างกจางทรายม้หตายพันช

ทงนคยุงผู้งคงด่มนงสเกดตอ นจับไค้เดือนมาเตียงฟังเสียงร้น

พูดให้เพ็ดนเดินพดางกตางอรัญ แกดงให้หม่นตุนแฉ่งแกลา

ไฟระคกนกงอกระคกคเค่น กระแเคเด่นไม้โจนโยนผวา

เจ้าพดายงามถามพ้อพูดล้อมา ขุนช้างพาเตี้ยอไปปะไม้ชุง

เห็นดบดทตังตจตเขมน ต้รบตเบนเบอนเหวียงตงเตียงผตุง

ปะเคระชาตาผางเข้ากตางพุง ถีบกระทุ้งถองทุบเตียงอุบโอย

เด็ยแรงตูกผูกใจจะไต่พง
 ไตมพอกไม้เหมือนเพื่อนทงปวง
 รักรรนม้อยากเรียกพอดอก
 เทยจณันแปรแดงหาพาคากอง
 ตูกรมกรรทพุกษาบ่าสังค
 จงหรีตร้องก้องเดียงเคียงเรไร
 ตูเหววระอองมองเมียงเดียงวามเ
 อยุนแนแม่จาจมากรบ

พ้อโกรขงสิ่งไรเป็นใหญ่หดวง
 มีแต่ดวงตูกรักไปหักคอ
 จะไปบอกแม่วันทองให้พ้องพ้อ
 นักรรเยอเยอกเย็นไม่เห็นใคร
 ไม่แกวังกอดก้านกั๊งประวึงไหว
 ทงตองโพวเรือยแปรแดงแฉวม
 ยนขรแงแดงดูเงยหูตรบ
 วจักรระดับกระเด็นอนเจียนไป

๑ ฝ่ายพอกพรายกายดีทชอุทชอุท เหมือนนตมวดอุหนังกงไหนไหน
 ไปเข้าฝันวันทองถึงห้องใน เหมือนจะให้เห็นตูกคิดผูกพัน

๑ กรานพวันทองผองไธภา เมื่อตูกแกวแวงตาจะเอาลัย
 ศึกกรรหม่นเป็นตางแคกตางจัน ไทหวนหวนหวนหวนหวนหวนหวน

พอม้อยหดบคตบคตายเห็นพดาชน้อย ชนช่างด้อยทบไวตวยไม้ชอน
 ผกาพันคันทาให้อาทรณ ล้ออนอ่อนในชกคกคตตัง

พอมแมตงมมอุมใช้ไตตอก นางพระกเงยพงตงผงผง
 ประทดาตดางหมางสิตคคตคตตง ราวตักตงตูกชายเจ้าพดาชงาม

ตูกออกมากาจบไม้พบเห็น ทเคยเตนชยูกับใครเทียงไคตาม
 แคอื่ตูกตูกกรอกม้นบออกศวาม ว่าจะเห็นคตมพ้อชุนช้งไปกตางโพ

นางแคตงผวกตจจะพาไปฆ่าเด็ย นาคาเรยเรยตกชชชกไท
 ออกนอกรวดควคนเคียวเทียวเตนไป โอ้อาไดยเทตยวแดงเงย

เห็นคุ่มคุ่มพุ่มไม้ใจจรดาค

เจ้าไปไหนไม่มาหาแม่เลย

ญาติมีตายควายชีวิตงพิชชบ

ยังเยนยวาคาคคณชระอุ่มมอ

เลี้ยงช้อแซ่แกกวมวาอ้อน

จกกรจนเจอยรื่องรมตของไน

ทงเบตคณบแกกแวงแวงหวัด

นางฉันทของมองหาดระดาดระดัง

จรบนหมต้วร่าว่าครบ

แล้วจตตเดยวเทยวแตชระเงงเงย

ตะโกนเรียกพดายงามทราวมตจาท

ล้ระอนไฮโพตเพตเตนเอกา

เห็นฝูงนกกตบุตรยั้งสุดเศร่า

ชระนี้โหวยโหวยหวนรัญจวนใจ

พอแวงแวงแจงเลี้ยงสำเนียงเรยก

ตรงเชิงชุ่มคุ่มเคยงนางเมยงมอง

คความดีใจไปกอดเขาตุกแกก

เป็นไรไม่ไปเรือนเทยวเชอนแซ

๐ เจ้าพดายน้อยสร้อยเศร่าแล้วเด่าว่า หม่อมพ่อพาเจียนวงให้หัดงให้ด

แล้วจตุบถบับบงมุกของตุกใจ

พ่อพดายงามทราวมตจาทของแม่เอย

ที่โคกเคยงวั้งเด่นไม่เห็นคัก

ไฉนศพดายคูนัยพ่อทุดหัว

ยังเวมรวเรียกร่ารกร่าใจ

จงจอกทอนโทยหาที่อาไศรย

เลี้ยงเรไรหึ่งหึ่งทกิงรัง

เลี้ยงจงทรตกรตแซ่ตงแตรสังช

ญาติบั้งช่อนเรนไม่เห็นเดย

ขอให้พับตุกคักทุดหัวเอย

โอ้ทราวมเซยหาดากแล้วพ่อแกกัวคา

ใจจรดาคคนเดยวเทยวตามหา

ล้กุนานอนรังล้ระพรังไฟ

โอ้ตุกเราไม่รู้ว่าอยุ่ไหน

ยั้งอาโดยแดงหน้าคานอง

นกกสำเหนยกทถายทนชนดัยของ

เห็นตุกรอ้งไท้ระอนย่นเทตยวแต

แม่มาแล้วอย่ากถักทุดหัวแม่

แม่ตามแต่ครวนบ้ายเห็นหายไป ๑

๐ เจ้าพดายน้อยสร้อยเศร่าแล้วเด่าว่า หม่อมพ่อพาเจียนวงให้หัดงให้ด

เขาชอนไม้ทับคยแกบมรณา

พ่อพวกพ่อของอุณแผนแต่จะมาช่วย จึงไม่ม้วยแม่คุณบุญหนักหนา
ยังช้ำชอกชอกเห็นเจ็บกายา พุดนำคาถายอมอดด้วยน้อยใจ ฯ

๑ นางฉันทของร้องไห้ใจระชาก

โอรสาคนมกรรมจะท่าโฉน

แต่เดาความตามจริงทุกสิ่งไป

เจ้ามิใช่ลูกเคาเขาจึงช้ำ

พ่อของเจ้าเนฎาชื่ออุณแผน

เป็นคนเคนกับอุณข้างแต่ปางหลัง

เอาทุกขรอนก่อนเก่าเล็กให้ฟัง

เดียงนยงอยู่ในคุกเป็นทุกขทัม

จึงจนใจไม้มทจะฟัง

มันทาดงสำหัดกขตต้น

ครั้นจะพ้องร้องเดาเวาก็จน

แม่มไม่พนมอมนจะอนัตราบาย

แต่รู้อยู่จำยากของประศวี

อยู่บ้านกาญจนบุรีวัดเชิงหวาย

แม่มไปถึงฟังพยายาพ่อพตาย

จระบายบุญปลดอดคตออกไป

แต่ทางนนวนครึ่งจึงถึงบ้าน

ทางถนตารเดินดงจะหลงโหด

ไอ้ใครเดาเขาจะพาเจ้าคตาไกล

นางร้องไห้ระอนกถนนำตา ฯ

๑ เจ้าพตายงามตามชกตระหนักแม่ พดางบอกแม่ถูกแค้นเคนหนักหนา

อ้ายคนนมใช่พ่อจระชชดา

ไปหาฆ่าอยู่บ้านกาญจนบุรี

ส่งสารแก่แม่คุณของลูกแก้ว

จระดับแฉ้วตายเขมไม่เห็นถึ

เพราะพ่อเดียงเดียงสำไม่ปราน

อยู่ทนชวณจระบรโดย

ไปสู้ตายวางวางเสี้ยข้างหน้า

ด้วยเกิดมามีกรรมจระท่าโฉน

ชชดาแม่แต่หนีบไป

แต่จระร้องไห้หอดกคตถึงบิตา

ไอ้พ่อคุณอุณแผนของลูกเอี้ย

เมื่อไรเดียงลูกจระได้ไปเห็นหน้า

ต้องกิตคุกทุกขทัมเวศ์เวทนา

เจ้าครวญคร่ำรำว่าด้วยฮาไฉย ฯ

๑ นางวันทองร้องไห้จืดจางหาย กอดเจ้าพลายงามน้อยดระห้อยให้
 โอดูกแก้วแววตาจรดไป หนทองบ่ค่าไม้พ้อไม้เคย
 จรเลิขหงตงดวงกระหกรหเห็น เจ้าจะเดินไปถูกฤาถูกเอ๋ย
 โอ้ยากเย็นเชียวใจกระไรเลย เพราะกรรมเคยพวากส์ตัวให้พดัตพราย
 เดียวอนเด้าเจ้าจะพวากไปจากแม่ แม่จะแลเห็นไครหน้าใจหาย
 พดางส์ร่วมส้อดกอดแอบไฉนแนบกาย ส่ออื่นให้ไม่วายพ่ายหน้าตา ๑

๑ จนจนคำนำค่างตงพว้างพวาย ปดอบดุกชวยพดายน้อยเด่นหา
 อ้ายศรีศรีรู้ความระตามมา แม่จะพาเจ้าไปพวากร์วักนากไฉน
 แด้วพวากนตงตดไปจตเขา เห็นส่มภวกรกลานเจ้าไปกรวยไฉน
 แด้วจเด้าสวามตามจริงทุกสิ่งไป เจ้าคุณโตไปรตด้วยช่งยชุระ
 เขาถูกอ้อนช่อนใจเสี่ยในห้อง เมื่อพวกพ้องเขามาหาอย่าให้ประ
 ทานชวกรรู้ผู้เด้าว่าเขาจะ ไฉนชุระเกิดจงกตวที่ผกเลย
 ถาหากถามภคนจนถึงห้อง กุมิตองกจงจ่าสีกาเอ๋ย
 ฆ่าดุกเดียงเอียงตูกูไม้เคย ขย่ำทุกชเดียงจุงจรช่งยชุกอ้อนไฉน ๑

๑ นางวันทองหมองหมองไม่สว่างทุกขั กระหมวดจุกดุกยาน้ำตาไหล
 เห็นจวนคำจาดาทงฮาโดย ดงบันโตเดินต่อนด้อยจวนเย็น
 พอเจ้าไปในร่วต่าผัวเียง อ้ายตายโหงหักคยไม่ขอเห็น
 แด้อาคหมกรรมจิงจำเป็น ไฉนชวยเซ่นนมาเป็นด่ามี
 ขนบนเวือพเหมือนใจจระจากร้าง เห็นขุนช้างชิ่งชงผนหงตั้งหนี
 เจ้าในห้อมหมองอารมณ์ไม่ส่มปรกติ เห็นแต่ทนอนเปด่ายงเคี้ยวใจ

วันศุกร์มาตีมดมดตี

อุกรร็องให้ใครจะเหมือน

ชนหอขวางกลางแจ้งเห็นแสงเดือน

ไอพ้อเพื่อนซัดของบิตุงค์

แกตงร็องว่าครวญทำทวนโยย

ละโยต โยยเอกทุมจนดุ่มหง

ถึงท่อนปลายกรายเกริ่นเป็นเค็นตง

บักเจ้าอ่อนหล่อหงในตงเคย

แต่วร็องกตงเมียร็องเลี้ยใหม่

เจ้าจ่าโกตพ้อแต่วดุกแก้วเอี้ย

เลี้ยงอฮ.เอแม่ถายนอนหงายเงย

จนตมเดยซบเซาตวยเมามาย ๑

๑ นอนนางฉันทองค้อยย้อย่าง

เห็นขุนช้างหดบัสมอารมณ์หมาย

สร็องนอนพนมูกถึงดุกชาย

จนพดตพรายเพราะผอเป็นควมาร

จึงเย็บใ้ใส่ขนมกบัสมตม

ทงแสร้มจันอับตูกพดบัทวน

แหวนราคาหาซงทองบางตะพาน

ตวนตองการเก็บใส่ใ้ไนใ้ถ้อย

ไปอยู่บ้านท่านย่าจะทหายาก

เมื่อขอตอยากอย่างไร ไ้ไซ้ด้อย

แต่วนงนกรกตกราพาคาย้อย

ราคาญค้อยด็วยจาจะคตาโคต ๑

๑ จะกตาวถิงพดายงามทราวมสังสาร

ฟังสมภารอยู่ในห้องนั่งร็องให้

พดกศิษย์เนรเทศศันช่วยฝนไฟต มาดูบไตแมตทมนครน

แต่วดสมภารท่านกตบระงบเงยบ

ยังเยนเยยบเยอกใจเมื่อใ้กชน

เพราะแม่ตูกผูกจิตตคตถึงกม

เฝ้าใ้ฝ่มเพื่อนเดเห็นแม่มา

ตูกเหวารร็องชองเลียงสำเนียงแจจ

ใ้แฉงแฉงจางนทองร็องเรยทหา

สร็องใจใ้หวอวบทั้งหดบคา

ร็องชานชาตุดเลียงแคเทยงคกน

คกรนรูตักนกไตใ้เดระหอย

เจ้าพดายนอยนงนอนถอนดระอน

จนเคาจะระฆังหงงเหงงเลียงเครงครน

สมภารคตเคอนตคตบดัดมมนครทเกณท์ ๑

๑ นางฉันทของรชองไห้เมื่อโกศรุ่ง	นาคางพุงฟ้าแดงเป็นแสงเด่น
ด้วยวิตเขาเข้าใจเคยไปเจม	โจงกระเบนมันเหมาะห่มเพดาค้า
แต่ถือได้ไ้ชนมผ้าห่มห่ม	ชอกย่างค้อมเค็มเหย้าก้าวดถ้ำ
ตงจากเรือนเชื่อนมาข้างทาน้ำ	แต่บริบว่าเดินตรงเข้าตงศาล
ถึงวิตเขาเข้าตรุดตงน้อย	เห็นมาคอยนั่งทำน้าส่งสาว
จะนงหยุดพุดจาจะธาการ	ดาถ่มภาวพามาบ่าส่งแกล
ให้ชนมถ่มตุงแกตุงกรก	ส่งสาวนักจรว้างไปห่างแม่
หนทางบ้านกาญจนบุรีตรงนั้นแดง	จำให้แน่นระอย่าหลงเทียบจวงเจียน
ยุดสำห้ไปให้ถึงเหมือนหนึ่งจ่า	ให้คุณย่าเป็นอาจารย์สอนอ่านเขียน
ลงหมายมุ่งทุงกวางตามทางเกวียน	ที่โด่งเดียนดัดไปไพไพรอน
แต่แกลด่าจุกมุกได้ไ้ไ้ของ	ให้แหวนทของทุกสิ่งทำมิ่งขวัญ
แต่ถืออดตุงมุกใจจะโกดกัน	ส่งชอนชอนออกปากฝากเทวดา
ขอเคชะพระไพรัช้าไห้กราบ	ช้อยกำหราบเลื้อตั้งห่มหิงษา
ทงบุญเจ้าเขาเชนขอเชิญพา	ไปถึงย้าอย้าให้หลงเทียบจวงจน
ทงพ่อคุณชุนแมนแดงวิเศษ	บังเกิดเกศแก้อวดตาสถาผล
ช้อยตุงชายพลายงามเมื่อยามจน	ให้ร้อคพันไทยพาดถึงกาญจนบุรี
นางกรวยครว้าว่าน่าตาดก	เหมือนหนึ่งชอกพุดองเป็นหนองผี
แม่อุ้มท้องครองเดียงถึงเพียงน	ไ้ดัดบับพิเศษแต่จจะแกลดักัน
เคยกินนอนนอนแม่ไม้แห่ห่าง	จะข้างจ่างเปด้าใจไพไพรอนร์
ทงจุกไร ไ้ครเจ้าจะแกลด้าพัน	จนวนจนวนบเคือนไปเดือนดัม

นับขมได้มาเห็นหน้าแม่

จรห่างเหตหายเหมือนเมื่อเดือนดับ

โธ่เสียชาติว่าดีนาแม่อาภัพ

ให้ข้อยยับยากเค้นแค้นระยำ

จรมีผดผอกพดตกรสดีจาก

จนแค้นยากอย่างนี้แค้นมหน้า

มาเมื่อถูกตูกตจากวบากรวม

ระยอนรำรันทดสัดใจ ฯ

๑ เจ้าพดายงามความแค้นตั้งสารแม่ ข้าเคืองแค้นดูหน้าหน้าตาโหด

แค้นกราบกราบมารดาด้วยอาไถย

ตูกเคียบใหญ่คงจรมหาแม่คุณ

แต่ตรงนมกรรมจระจกจาก

ตองพดตพรากแม่ไปเพราะไอ้ขุน

เที่ยวหาพ่อขอให้ประเทศขบถ

ไม่ดื่มคุณมารดาจรมายื่อน

แม่รักตูกตูกกรูอยู่ว่ารัก

กนอ่อนอ่อนตักหมั้นแค้นไม่แม่นเหมือน

จระกนนอนจนว่าเมตตาเคื่อน

จระจากเรือนร้างแม่ไปแต่ตัก

แม่วันทองของตูกจระกดับบ้าน

เขาจระพาดจำจุ่นแม่ทุกหัว

จระกมหน้าตาไปมิได้กต

แม่อย่ามัวหมองน้กจหงักใจ ฯ

๑ นางกอดจูบดูบหงดแต่จตั้งต่อน อ่าจนวยพรพดายน้อยระห้อยให้

พ่อไปตีศรีสวัสดิ์ก้าจดีไทย

จนเคียบใหญ่ยิ่งยอดได้บวชเรียน

ตูกผู้ชายตายมือนนค้อยส์

เจ้าจระอดต้าให้ทาสี่ม้าเล่มียน

แฉวพาดตูกออกมาซางทกแถวชน

จระจากเจียนใจชกตอนาถใจ

ตูกก็แฉดูแม่แม่ตูก

ต่างพันผูกเพียงว่าเตอดตาโหด

ระยอนรำอ่าดาด้วยอาไถย

แฉฉแข็งใจจากนางตามทางมา

เหตยอหงงยงเห็นแม่แฉแฉมน

แมกเห็นตูกน้อยระห้อยหา

แต่เหตยอเหตยอหงงยงตบจับวินญา โธ่เปิด่าตาต่างระยอนยนตระดัง ฯ

๑ นางฉันททองหมองมัวกมลจุนช่างไม้ เหมือนอย่างคนทั้งปวงมันทองหิ้ง
 ออกชายทุ่งมุ่งเมินเดินตะบึง กัดขมมาถึงเรือนรารรภาศรอม
 ทุกเย็นเช้าเค้าร้าหมองเผ้าร้องไห้ ด้วยอาตย์พดายงามทราวมถนอม
 ถึงยามกนิษฐ์พรตสู้อดออม จนชุปผอมผิวพรรณทุกวันนี้ ๗

๑ เจ้าพดายงามตามทางไปกตางทุ่ง เขมนุ่มเขาเขนเดินตระเวน
 ออกหงบ้านคาตครคุ่มเป็นพุ่มพุ่ม ร่มทรงเรียงเคียงตะเคียน
 ต้นแคคางกร่างกระทุ่มช่อมออก ทงช่อดอกตูใจงเหมือนไม้เขยน
 เจ้าพดายเพ็ดนเดินพดางตามทางเกวียน ตดอตเตยนมเรอชเนอชเนอชมา
 ถึงโลกษ้องหนองสะพานบ้านกระเทวียง เห็นโรงเรียงไรฝ้ายท่งซ้ายขวา
 พริกมะเขือเห็ดองามอร่ามตา ลำดิกาแก้วกินแดงบนช้อ
 เห็นไก่เคยเขยคุษที่ชยุไผ่ กระชอกไถ่ดตเตยวมันเป็รียวปรีช
 พบนกยูงฝูงใหญ่ไถ่กระพือ มันบินหือให้ร้องคะนองใจ
 จนเห็นคเหนอยเมื่อยช้อให้ท้อแท่ คิดถึงแม่ฉันทองแดงร้องไห้
 พระสุริยาสายันห์ถึงไรไร เหมือนจิดคใจเจ้าจรชาติตงรอนรอน
 พยจอนพดบพบฝูงจงจยคนอย วจร่อยร่อยตามเขาแดงเห่าทอน
 แดียงเส้นโตมาให้อาอรณ ถึงตงคอนแดนบ้านกาญจน์บุรี
 เห็นวัดร้างข้างเขาตุเก่าแก่ ยังมีแต่รูปพระชินสีห์
 ไบสถ์โบราณบานประตูยังอยู่ดี พอรাত্রกราบให้อ้อไค้รยนอย
 ครนรุงเช้าเอาขนมทงส้มดม ออกกนอมแดงออกเดินเนนตั้งชว
 ถึงบ้านกร่างทางคนเขาทาบคอน เห็นเด็กค่อนควายอิงคหนึ่งไป

ไม่รู้ความถามเหต่าพวกชาวบ้าน
 เด็กบ้านนอกบอกเหต่าให้เข้าใจ
 มระยมใหญ่ไ้ในบ้านกินหวานน้ก
 พอดวยไตอ้ายชกหยกเดี่ยยบ
 ถ้าถูกใครไปเดินแกเห็นเขา
 มาตามหาว่าไรช่างไม้กต้ว

ว่าเรือนท่านทองประศรีอยู่ที่ไหน
 แกอยู่ไร ไ้ไหนแน่ยังแดงบ
 กูไปดักบ่อยบ่อยแกคอยจับ
 ไรเหมือนนกบผีเงือกเหตอต้ว
 แกจับเอานมยานพัดกระบานหัว
 แกจับตัวคต้ายายนมยาน ๗

๑ เจ้าพรายงามถามแจ่งแดงแกตั้งว่า
 จะชนดกหักหื้อให้พอการ
 พวกเด็กเด็กคใจไปดีหว
 บ้างเห็นบทหน้าผานุงเกยวพุงพม
 พอดึงบ้านท่านยายทองประศรี
 เจ้าพรายงามถามจิตตยงคิตแดง
 คูเงียบเซียบเดียบรอบริมขอบบัว
 ประคูปยับยบยงยบพังไป
 รูกาคนบพนพนงบพผาย
 ธนมระยมหื้อดอทำคอแย
 กิงจะบอกออกตามเนื้อความตบ
 แดงเมียงมองยงคอดตเขาตอตรว
 แดงพยกกวกเวียกอ้ายเด็กเด็ก
 ระวงคตวกต้วยายเฒ่าเจ้าสารม

เองช่อดยพาเราไปชมมระยมหวาน
 มาสู่ท่านทงต่นกนคต้วกน
 ช่อนเข้าปดอปด้อยความแดงผายผน
 หัวเรารกนคูกจะหื้อให้พอแรง
 พวกเด็กชเรอนให้แดงแอบแฝง
 ค่อยตตแดงแดงแดงมาแต่ไกล
 ไม่เห็นคต้วท่านย่าน่าตงไ้ดย
 เดียงแดงในออกตแอตเรตเรต
 จะอุบายบอกคต้วตามกระแดง
 ให้ท่านแดงเห็นเรามาเอาคต้ว
 ไ้คอยู่กบยาคาเนคบงเกตหว
 ค่อยแฝงตงคต้วชนบคต้วนมระยม
 ตูกเด็กเด็กหวตบคต้วคต้วหมอบกม
 เก็บมระยมชูปชบกระหียบคต้ว ๗

๑ ครานนทานายทองประกัร
ให้พอกเหล้าบ่าจไฟรไปไรนา
แต่ชุนแมนแต่นันทตองคิคคูก
จนชุนนอมครอมใจมาทดายบี
แต่หูไฉไฉนหมยมหดน

กัษยายปตัยายเปงอยู่เคหา
ตามประสาเพศบ้านกาญจน์บุรี
ไม่มีลู่ชเค้าหมองทองประกัร
อยู่แต่ทีในหองนงน้ำตา
เป็นทำวดแหวกมองตามช่องฝา

เห็นเต็กเต็กเต็ดตอตตอตเข้ามา
ดงบันไคอายเต็กเต็กเต็กวง
สกโคตรเค้าเหล้ากอยเอาพอเพียง
มองเขม้นเห็นตุ๊กหัดจุกนอย
ชยาแอบองนงนงตงเทพพนม

แกจยคคว่าไม้กระบองค้อยมของเมียง
แกไคทงค้ำทอมันด้อเถียง
พอแวงเดี่ยวอยู่บนค่นหมยม
เหมอ้ายจ้อยใจรบ้ำดำขรม
ตงมากมหลังตองกระบองกุ

๑ เจ้าพดายงามคร้ามพรนชยนหยุด
จึงจ่าฉานทดานคอกบอกให้รู้
ทองประกัรชหน้าจ้อเหม
มาเถิตมาย่าจระให้ไม้กระบอง
เจ้าพดายงามความกตวจนตวจัน
แตงนิกกว่ายาคจกตจอะไร

ความกตวจันแล่นกตจตอเป็นหนู
อนทอยู่เมืองสุพรรณบ้านจันทอง
อ้ายเจ้าเดห์ทดานชามหน้าถอง
แกกอยจ้องจระทำให้หน้าใจ
หยุดชยนอยู่ไม้กต้วตงมาได้
โจนตงไปตราขาย่าทฝาดน

๑ ทองประกัรคตงแล้งตงผง
มาแต่ไทนตุ๊กไทยหรือตุ๊กจีน
เจ้าพดายนอยคอยกอบแตงนบนอบ
ช่าเป็นตุ๊กพ้อชุนแมนแต่นันสรท้าน

จรมัดมังกูไม้ปรบเอาทรพยัดน
เผาดกบนหมยมท่มหักราน
ฉนแจบบอบแตงยาเมตตาทดาน
ข้างผายมารตาช้อแมงนทอง

จระมาหาษาชอทองประทศร์

อย่าเพอศณจะเต้าความเค้ราหมอง

ษาเขม้นเห็นจริงทงครระบอง

กอดปรคองรับขจญกตหน้าตา

แฉวคาคอชวเหตอไม่เชอเจ้า

ชนคเอาทดานรักเบ้นหนักหนา

จนหัวหอยพดอยนอพ่อนนา

แฉวพามาชนเรอนเคอชยายปด

ช้วยฝนไฟดให้เหตจเร้งเร้งเข้า

อเปดเอาชนด่างหน้าออกมาน

แกคักนารารตหมตراك

ช้วยชคต ไทรมชมนงนเบ้นชาม

แฉวทไฟดให้หตานส่งตารเหตอ

มานงเลอตันโตปราไครยตาม

เจ้าชอไรโครบอชอกชอกเนอคจาม

จิงโตคามชนมาตงย่ายาย ๑

๑ เจ้าพรายน้อยจ้รอยเค้ราแฉวเตาเรอง เคออยู่เมืองสุพรรณ เหมือนม้นหมาย

แม้ว้นทองครองเตยงใจเคยงกาย ให้ชอพดายงามน้อยแกจกตอยใจ

ให้ไหวบุญชุนช้างเหมือนนอย่างพ่อ ม้นดจงดอหตานหลงไม่สังไสย

พาหตานเทยงเตยงทางไปกตางไพร เอาชอนไม้ทบคอแทบมรณา

แมจขอกชอกจว่าพ่อชอชุนแผน ชุนช้างแกนเคอชคตริชยา

อยู่ไม่โตในสุพรรณจิงตนมมา ชอพงบุญคุณย่าปรด่าจมน ๑

๑ ทองประทศร์คอกชกผางผาง ทุดอ้ายชางชาคชอชวยทหน้าชน

ดุกอ้เฒ่าเทพทองคตองนำชน จระมาคนเลยทงเบ้นไม่เอนคุด

ทารางเจ้าชจคกคุดพ้อง ไหมนคอง ไทชกรจนอชนท

แกบ่นว่าดำร่าออกพราพรุ พ่อมาอยู่บ้านย่าแฉวชยักดจ

แม้นอ้ายชุนจุนมาจ่าเบ้นดุก ม้นมิดุกนมายนพดกระบาดหัว

พดางเรยคอ้ใหม่ทไพครจว เอาแกงชวเข้าปดามาให้กิน

พอบ่ายเบียงเตียงตระว่าพวกข้าบ้าง ทังมอญดาวเด็กนาเข้ามาตั้ง
บ้างส้มไฟได้ควันกันขุ้งรน ตามทถนบ้านนอกอยู่คอกนา ๗

๑ ครนพดบค้ายาของทองประกัร เวียกยายปัดยายเป็ดเข้าเคหา
เขียบบายศัรนมแมวจอกแก้งมา ได้เข้าปตาเป็รยวหวานเอาพานรอง

เทียนดอกไมไซเขามะพร้าวพรอม นามนหอมแบ่งปรงพุงทงทอง
ดุกประหลดำกำไตไซออกคอง บอกว่าของพ่อเจ้าแต่เขาวมา

เอาสอดใส่ให้หัดานตั้งสารเหตือ ด้วยหนอเนอนกรกเป็นหนักหนา
เหมือนพ่อแผนแค้นเหมือนไม้เค็ดอนคตา ทังหุดาคมตั้งเป็นมมัยบ

พดางเวียกหาซากนมาบนหอ ให้พังกอต่อกันเป็นอันดับ
บายศัรตงพรงพรอมนอมคานับ เจริญรับมิ่งขวัญรำพรรงนไป ๗

๑ ขวัญพ่อพดางามทรามสวาท มาชมภาชนะทองอันมองได้
ตวันของขวัญจันทน์จวงพวงมาโดย ขวัญอย่าไปบ้ำเขาดำเนาเนิน

เห็นแต่เนื้อเสื่อตั้งหุ้งถึงค่าง จะอ้างจ้างเวียพดกระหกระเทิน
ขวัญมาหาย่าเก็คอย่าเพ็ดคเพ็ดน จงเจริญร้อยบืออย่ามีโทษ

แก้วจุดเทียนเวียพวงตั้งให้บ้าง มั่นให้กราวเก็รยจดพด้นพไทอ
คอยรับเทียนเวียนตั้งเป็นวงไป แด้วดับไฟโปกควนให้ทนต์

มะพร้าวอ่อนบอนเจาทงเขาขวัญ กระแจะจันทนเจมหน้าเป็นราศี
ให้ดาวสว่างดาวเวียงทเตียงต มาขอบบือชนทาขวัญนาย ๗

๑ พ่อเมื่อเมืองตง เอาพวงเป็นเข่า อัดปตาอัดเข้า ขวัญเจ้าตคทหาย
ขวัญอ่อนร่อนเร่ ว่าแหง์สู่กาย อยู่ปดายขางขุ้ง ท้องทุงท้องนา

ขอญเฒ่อเมือเมิน ขอเชิญขอญพ่อ ฟังชอเตียงอ้อ ขอญพ่อเจ้าจ่า
เข้าเหนียวเค็มพ้อม เข้าบ้อมเค็มป่า ขอญเจ้าจมา ลู่กายพดายเฮย

๑ แล้วพวกมอญช้อนชอเตียงอ้อเข้า ร้องทะเลเยื้องกะเทนาร้ายเตาะเหย

ขอร่นายพดายงามพ่อทราวมเซย ขอญเขยกกกระเนียงเกรียงเกดิง
ให้ขยุดกนคิมเมยสาว เนียงกระวางกนตะดะเดิงเคดิง

มอญบามาขอญจงบรรเทิง จะเบ็งย้อกระบี่ปอน
ทองประศรัทใจให้เงินบาท เห็นแต่ทาดฝรั่งพร้อมด้อมดะดอน
ถึงเวดาพาเจ้าเขาทนอน มีฟูกหมอนมั่งม่านสำราญใจ ๗

๑ เจ้าพดายงามถามย้าว่าพ่อแผน ต้องคับแค้นเคื่องเขยเป็นไฉน

ไม่เคยกู้คุณย้าช่วยพาไป พอหาดานไค้เห็นหน้าบิดาคัก
ไค้ฟังหาดานทำนย้าหน้าคาคก ล้อนอกอากาศว่าทุดหัว

พ่อเอ็งย้าว่าไรเขาไม่กต้ว เพราะเมามัดเมยถางนางชาดวง

ไปทุดขอพระองค์ทรงพระโกรช ให้ดงโทษทนทุกช้ไค้คูกขัง
แต่ไม่ค้องจองจ่าอยู่ดำพัง ถึงดืบบ่दैดวยังไม่พั้นเดย

รุ่งพรงนลีย้าจะพาเจ้า ไปหาเขาอยู่ที่ททบรมหีบเมย

ให้พ่อเห็นเข็นอวรมณไค้ข้มเซย พุดจนเดยดิมหดบ่ระงับไป ๗

๑ เห็นแสงทองหมองจิตคักคักถึงตุกตั้งบ่าวมูกช้างดืบระคืบใหญ่

ไค้เข้าปลามาผ้อนท่อนสะไบ กีบไค้ไฟพักแพงแดงน้ำคาค

ทงปุนยาสาคูแดงพุดหมาก จะไปฝากขุนแผนแต่น้องสาร

อ้ายกุดาคาหุดอเป็นหมอกอวญ แด้วพาหาดานชนช้างคามาทางมา

ดงบางขามข้ามบ้านสระพานโฮง
สองวันครึ่งถึงกรุงอยุธยา

ออกทุ่งไถ่เดี่ยวทางไปข้างขวา
ดงเดินพาพลาวยามไปตามทาง ฯ

๑) กระจกดำฉายนายขุนแผนที่เด่นทุกขั้
อยู่หีบเผยเคยสะอาตชาติดำอวง
ผมยาวเกดากระหวัดคตไม้เจ้า
อยู่เปด่าเปด่าเดากัจนพนักำตั้ง
ให้นางแก้วกริยาช่วยทาร์ก
ไบระบาทคาดไต้ต้อยงายตาย

๑) กระจกดำฉายนายขุนแผนที่เด่นทุกขั้
แต่คิดคุกขัดข้องให้หันองหมาง
จนผอมชুবรูปร่างดุรุงรัง
เหตุด้วยเขาคงทนทนมนต์ขลัง
อุคสำหั้นงทำกรสำนกระทาย
ขุนแผนก็ชอบรักระหวัดหวาย
แหวนไฉยทงเรอนออกเกด็อนไป
ทงเขาของผูกนชมาให้

พอมารตามาถึงทบรบเขาห้อง
เห็นดุกชายพลาวยามตามทันใด

๑) กระจกดำฉายนายขุนแผนที่เด่นทุกขั้
แต่คิดคุกขัดข้องให้หันองหมาง
จนผอมชুবรูปร่างดุรุงรัง
เหตุด้วยเขาคงทนทนมนต์ขลัง
อุคสำหั้นงทำกรสำนกระทาย
ขุนแผนก็ชอบรักระหวัดหวาย
แหวนไฉยทงเรอนออกเกด็อนไป
ทงเขาของผูกนชมาให้

๑) ทองประศรีวังแจ่งแถดงเด้า
แถดบอกรความตามทมค์ศครู
เขาดักรวมส้อตกอกคจูบแถดดูบหดง
แถนขุนช้างตั้งจะตมส้นชัว
นุคคว่ำพาดันทองไปครองคู้
ทงตูกเต้าเอาไปฆ่าเหมือนมัจฉ
วันนค้ำจาจะไปให้ถึงบ้าน
ตูกผู้ชายตายไหนก็ตายไป

๑) กระจกดำฉายนายขุนแผนที่เด่นทุกขั้
แต่คิดคุกขัดข้องให้หันองหมาง
จนผอมชুবรูปร่างดุรุงรัง
เหตุด้วยเขาคงทนทนมนต์ขลัง
อุคสำหั้นงทำกรสำนกระทาย
ขุนแผนก็ชอบรักระหวัดหวาย
แหวนไฉยทงเรอนออกเกด็อนไป
ทงเขาของผูกนชมาให้

๑) ท่านย่าทองประศรีว่าอ้อพ่อ
ไปฆ่ามัจฉกัว่าฆ่าขุนช้าง

๑) กระจกดำฉายนายขุนแผนที่เด่นทุกขั้
แต่คิดคุกขัดข้องให้หันองหมาง
จนผอมชুবรูปร่างดุรุงรัง
เหตุด้วยเขาคงทนทนมนต์ขลัง
อุคสำหั้นงทำกรสำนกระทาย
ขุนแผนก็ชอบรักระหวัดหวาย
แหวนไฉยทงเรอนออกเกด็อนไป
ทงเขาของผูกนชมาให้

ดูถูกของเจ้าเด้าก็มาหาเจ้าเด้า
จงฟังแม่แต่เท่านั้นเด้าก็ไป

ดูถูกของเจ้าเด้าแม่จะรับเตยง

ที่กรวด ไกรช โทษกรจะอ่อนคตตาย

โบราณท่านลุ่มมุติมนุษยนิ

ที่ทุกข์ โศก ไครคร้อนค้อยอ่อนปรน

๑ ครานนขุนแผนแสนสฤษฎา

ดูถูกเห็นแต่แม่คุณค้อยอุ้นใจ

อันคำหรับตำราสารพัด

ถ้าดมหงตงตรงไหนใจออกดู

แต่ดูบหงตงตั้งคตงามพรายงามน้อย

รูตั้งไรก็ไม่สู้รูวิชา

เรายากแต่จแกวตาอย่าประมาณ

ทุกอันหม้แต่ย้ายังการุณ

จงนึกว่ายาเหมือนนกับแม่พ่อ

อันพ่อนมีได้อยู่ไกลเคียง

พดางกอดพดางงามแอบใจแนบอก

ไอ้มีกรรมทำไว้แต่ไรมา

มาหาพ่อพ่อไม่มีสิ่งไรผูก

อยู่หอกบ้นยนิยงคตกระพัน

ใช้เชอแถวเจ้ายังม้อยู่ที่ไหน

พ่อจะได้ภักจนารักษากาย

ช่วยกด้อมเกดยงเตยงไว้ได้ถวาย

ควาดเคราะห์ร้ายเจ้าจงเจียมเตยงมคต

ยากแถวมใหม่ถ้าเรจถงเจ็ดพัน

คตจระพันโทษทัณฑ์ไม่บรรโดย

ก้มกราบมารดาน้ำตาไหล

ช่วยสอนให้พดางงามเรียนคตความรู้

ดกเก็บจคตเจงไว้ที่ในตู้

ทงของครูของพ่อคตอกันมา

เจ้าจงค้อยรำเรียนเขียนคตกา

ไปเบองหน้าเตบใหญ่จะให้คุณ

ทงต้นญาคตต้นเชอจะเกอหนุน

พ่อฟังบุญเกิดดุกได้ปดุกเตยง

ถึงคำทอเท่าไรอย่าได้เตยง

ไม่ได้เตยงดุกแต่จนะแกจคต

หน้าคตคทพร้างพรายทงช่ายชวา

พอเห็นหน้าดุกแต่จจะแคจคต

ยังแต่ดุกประกาจะทาชอญ

ไต่บองกนกายาข้างหน้าไป

ถึงวันตมมนต์ชรวงเกิดเฒ่า

พอพิณพาทย์คาดครุระธรร

นั่งตมมนต์จรนจบพอพดบคำ

ผู้ชายเลี้ยงตบเลี้ยงตสาวชาวดระว่า

ผู้หญิงหยิกกระกอยผู้ชายทบ

จนอหังคตงใจถบไอคา

ทองประศรีดีใจว่าใครแพ

แต่จะให้หลานพดตยามาเกกิง

ชรวงเกิดแถมองเห็นทองประศรี

เจ้าชรวงย่าอ่าปากน้าหมากพดู

เตยวนเต่าเจ้าขุนแผนยงคิดคูก

ท่านชรวงครุฑพ่อของออพตาย เพราะหัจจะคตตายเคตอณบั้งถาอย่างไร ฯ

๑ ท่านชรวงครุฑรูเรื่องให้เคองแค้นทุตอ้ายแผนถอยแท้ไม้แกไข

เมื่อความรูกุ่ต่อนเจ้าหัดอณไว

อ้ายเจ้าชูกได้วามาค่าก่อน

หัวเวาระพลางทางเอกเซนกออง

เห็นน้ารกกตกขณระกตตาด

ถาดังวันชนไซคโอดกยาม

แต่ทเมยเลี้ยงนตบคน

แต่อายนชหลงจรงงจวช

อยู่วัดเขาชนไก่ใกล้กับบ้าน

ท่านธมถารพาพระธงขตบองคมา

กชิตน้ามนครธาดเลี้ยงฉาดถ่า

เลี้ยงเย้าชตชิตเมือชิตน้า

เลี้ยงหนุบหนับเหนาะเหนะแะยธย้า

ดุกชนปดากนออกอองเลี้ยงคตงคตง

ตนกแนแต่ด้วยคำปด้าอหัง

เข้าไปนั่งกราบกรานธมถารครุ

ถามว่านตูกใครแต่ไอหนุ

แต่ให้รูแคตนมมาจนปดาย

น โทนจูกแต่จะไต่ไปถวช

ยงวิ่งไปเข้าคูกตนกจรง

จระทุกชรวงอณอณหุเพราะผู้หญิง

พินจมิงตูกายเจ้าพดายงาม

จระมวธนาคชคานหาม

กตอองตามตกษณะว่าจระจวช

คตคานห็นรูปชวคเป็นธาดตวช

คตอองถูกตวชต โมภโถภโถกย

แล้วท่านขจรหวัดหรือว่าออหนุ

ก็แต่ว่าอายุสิบแปดปี

ทั้งเมียสาวชาวเหนือเป็นเชื้อแดง

อีอายขุนแผนพ่อของออพดาย

นับแต่มีตั้งไม้ทุกขรอน

ทองประกัรดีใจโหดเจ้าคุณ

สัมภารับกดับมายังอาจาส์

หาเสภามาทวงทวงดี

ดูท่านองพองคอเสียงฮ้อแอ้

คารองศรีวัดแคขนรูกรนกรบ

แล้วนายทั้งดั่งโค้งเสียงโวง โวก

ฝ่ายนายเพชรเม็ดมากตากษำชำ

ตั้งนนายมาพระยานนท้คนตลก

คาทองอยี่ว่าภาษาตาง

ครนรุ่งเซาเจ้าพดายก้โกนจุก

จนผมยาดเจ้าไตค้ตมหัดไทย

เดชะบุญทุดขอพ่อพันโทษ

แต่นงนกรกคราจนราตรี

ทำค้ดงเคดาเผาดอนด้อยอ้อนหวาน

จะได้เฝ้าเจ้าชวค้ชค้ชอบพอ

มันเจ้าช้เกินถารทดานอ้ศรี

จะไตท้หมันขุนเป็นมุดนาย

อ้หมันแต่อ้มันจะมาพาฉิบหาย

จะพ้นปดายเคอหนีใหม่กุน

ไตเตยงนอนนงเกาอ้เบนนท้ขุน

ช้อยแบ่งบุญให้ไตพ้นค้ดก้ก้

ตั้งพินพาทยพวกพ้องทองประกัรดี

ท่านคามีชางปรตค้ถน้ดรบ

พวกคณแก้ชอบหว่ารูจบ

กรบ้กรตบทำหุดอกแต่ดก้รอกตา

อ้ก้กรชอกกรชนช้นหน้ก้หนา

ตั้งด้ามจาดอ้งค้อกเหมือนบอกยาด

อ้ก้หยก้หยก้หยาบช้าคนช้าฉาด

แล้วตั้งกรางเชิดเพลงโหน้งเหน้งไป

เป็นพ้นทุดชพ้นรอนนอนหดบ้โหด

ค้ดจะใคร่ไปเป็นช้าฉ้าขุด

เหมือนไตไปรค้บค้าเป็นราค้

เขาชางทนอนยานาคค้ดอ

พรง้หนวดานจะดาไปหาพ่อ

ทุดขอเผื่อจะไปรค้ท้โทษท้ถน้ท้ ๆ

๑ ทอองประทัดรักใจให้อุญาค

จะได้ช่วยพ่อแม่คิดแก้กน

ย่าจะให้ไปส่งจนถึงพ่อ

คามแต่บุญจางสนาบารมี

มีลูกเต้าเต้าทำให้ซ่าทุกซั

โรคก็ซ่าซาบอบทั้งหอบไอ

เจ้าจงจาคำราที่ย่าสอน

ย่าจะให้ไอพดัดไอบัดไอบุ

พอดือร่มด่มบักคักน้ำท่า

พูดจนตักตริกการกับหลานคน

๑ รุ้ตักกายบายทอองประทัดรีย่า

ทงหวางคาวเขาปดาสารพัน

พดายงามดาอย่าช่วยอวยสัจดี

ซนฮอดงพงส์เทินเตินตามทาง

ไปหาพ่อพอยพบนงนบนอบ

เจ้าพดายน้อยค้อยเต้าให้เข้าใจ

๑ ซนแผนแฉ่นสัจวาทอญาคจ่า

พ่อพงค์พดายหมายคักอหย่านักกตจัว

แฉ่นซักไซไค่ตามถึงควมรู

ทเขาออกบอกควมคามอุบาย

เจ้าเขอซาคพงค์พดายจิงผายผัน

คามกตัญญูเกิดประทัดรียูดี

จิงพาคอไปหาพรหมนั้นศรี

อหย่านนบวันจะบวรโดย

ไม่มีสัจสักเวณน้ำตาไหล

ใครจะได้เฒ่าแก่มีรู

จะถาวรเพิ่มยศไม่อดสู

เขาไปอยู่คิตตามทงตำมกน

หุงเขาปดาสารพคิรไม่ซัดสัน

แฉ่นหอดบจนแฉ่นแฉ่นแฉ่นครวัน ๆ

เขาเงินมาเต้อได้ในกำปั้น

ซนซนบวรทุกด่ประทัดซ้าง

ไค่ถูกษ์พาดาสารพคิรไม่ซัดซวาง

ไม่แรมค่างซำมทุงถึงกรุงไกร

ซนแผนสอบไค่ตามควมส่งไค่

ถูกระใครให้พระนายถวายคัจ ๆ

จิงอุคส์ห้าสิบครกุดเกิดทุดหัว

จะพาคจัวเจ้าไปให้พระนาย

ให้ทอองถูไค่ส่งมออารมณห์หมาย

ส่อนถูซายอยู่จันต์นชยา

พอเลี้ยงข้อมงคองยาเขาคำพบ

ชอนดูกลายพดายงามตามกันมา

ซนบรไรไคไฟอร่ามถามพอกบ่าว

ตรงมาทอรตรงยงหยุดมอง

ด้วยรักใครใจซอกอว่าเพื่อน

ซุนแผนพาถูกไปนั่งไหว้เธอ

๑ ซุนแผนบอกออกว่าถูกเจ้าวันทอง

เอาความหลงทงพนพรพรรณา

ด้วยไม้มกเห็นแต่เป็นโทษ

เบนทพวงจิงมาจิงการุณ

อนิจชาอย่าด่อนดูกล่ออนแล้ว

ถ้ากระไรได้ซ้องเห็นชอบกต

๑ พระหมื่นศรีดีใจปราไศรัยทัก

เป็นชาเฝ้าเจ้าชองคองยาคิดคร้าม

ไว้ซุระจระตวยช่วยบ้ายเบียง

ทกนอยู่ผู้คนของเวาม

ซุนแผนดำเจ้ากรูอยู่จาร์ก

ก็เอ็นดูอยู่จ่าเกดอถึงเชอจน

แต่สู้คช่วยด้วยจ่าชาญาทดวง

จิงนระเจ้าเรากคตทุกคนจน

ถึงเดินพบผู้ใดไม่เห็นหน้า

ไปเคหาพระหมื่นศรีทรมคดอง

พอรู้ข่าวว่าสบายค้อยคตายหมอง

หมื่นศรีร้องเรยกว่ามาดีเกดอ

ไม่บากเขื่อนหน้าหนตเง่มอ

ถามว่าเออนั้นใครทไทนมา

๑ ทิมทองเกอบแกมาแต่บ่า

ระพามามอบใจให้เจ้าคุณ

พระนายโปรดช่วยเหลือทงเกอหนูน

เอาแต่บุญเกิดพ่อเจ้าเมือคราวจน

เห็นคดองแคงวการคักพอฝึกฝน

ช่วยผ่อนปรนโปรดถวายเจ้าพดายงาม

๑ คดเหตุหมกตถูกทหารชาญตั้งนาม

มีสังครามเมือไรคองไตค

ให้ซุบเลี้ยงดูกรักเป็นคักคคคี

อยู่เรอนนึ่งนอนไม้ออนน

จนเจียนจกระเหต่นตายด้วยหตายท

ทชคต่นง่ารพคคีไม่ชคคกัน

ค้อยได้ทวงทัก่อนจระผ่อนน

๑ คองช่วยกันไปกจ่ากายจระวายจาง

๑ นายขุนแผนแฉ่งขึ้นโศกนอก
 ตัดนึกถาพตาแฉ้วพราง
 จนนยากเข็นเป็นโทษเห็นโทษไร
 ก็หมายมั่นกตัญญูตั้งอยู่คุก
 อันดูภรรยาพลายงามตามแต่พ่อ
 พลายดูบหตังตั้งดูถูกผูกอาโดย
 อยู่ฟังบุญคุณพ่อคือไปเกิด
 แฉ้วตงเรือนเคียงช่องว่างกระจำงศา

อุคสำหัยกมือโศกมโศกมาง
 พ่อเหมือนอย่างพ่อแม่ชวยแก้ทุกข
 ยังตั้งให้เข้าป่าเป็นผาสุก
 กราบพ่อทุกทุกคืนค้อยชื่นใจ
 ดูกจะชอกกราบด่าทำไมได้
 พ่อจะไปก่อนแฉ้วนระแก้วศา
 จะประเสริฐสุดมหวงเป็นผิงผา
 ก็กตบมาหับเสขที่เคยนอน

๑ ศรานพจมนตร์เจ้าวงษราช
 จะเป็นข้าจอมนรินทร์เป็นนคร
 พระกำหนดกฎหมายมีหลายเล่ม
 กรมศักดิ์หักไชยพระไอยการ
 แฉ้วให้รู้ฤทธิชัยพิชัยพระร่วง
 ราชาศ์พทรมสั่งให้บังคกร
 ที่ไม่สู้รู้อะไรผู้ใหญ่เด็ก
 เลี่ยตระกูลค่อนยดบอปีมาน
 นึกวเจ้าเหต่ากอทั้งพ่อแม่
 แฉ้วจตแจงห้องหับให้หตบนอน

เรียกพลายงามทราวมสั่งวาทมาตั้งสอน
 อย่านงนอนเปล่งเปล่งไม่เข้าการ
 เก็บไว้เค็มคู้ใหญ่ไซออกอาน
 มนเทียรบาดพระบัญญัติตัดด้านวน
 ตามกระทรวงฝัดชอบคิดลอบสั่งวน
 ระวังถ่วงถใจจึงได้การ
 มหาตเด็กสำมค่อพ่อดูกหลาน
 เพาะเกยจวราภวาคว้าเหมือนพว้ามอญ
 อย่านเชื่อนเชอูล่าศห้เจ้าเขาค้าสอน
 ไม่อาวรณ์ขอชวยเลียงเบนเคียงขรรมา

๑ นนพลายงามทราวมสั่งวาท
 อยู่บ้านพระหมนตร์วัยนคกรน

แหงมณตาดเดชมาบัญญัติขยัน
 ทุกคนวันตามหลังเข้าวงใน

เชอเขาเฝ้าเจ้ากนงบังไมคต

คอยรักเจตชอบรอบคอบไป

ครนอยู่บ้านอ่านคำพระธรรมคำสั่งศรี คำหรับราชสังครามคามกระแแต่

คอยชนช่มหนุ่มตะกอกุพ้อแพ

เขาไปทามาสูไม่รุเกยว

อุคสำหเพียรเวียนคจนรุครบ

๑ ครานนทานพระเจหมนศรี

คิงจิตแจ่งแแต่ชูปเทียบดอกไม

นุ่งส้มบักชกกตบจับสตับ

พวกชากนอดหมานถอพานคาม

ตังพระदानจวนเขาพวกชาวท

ถอพานทองรองชูปเทียบดอกไม

ให้พดายงามตามไปนึ่งตรงตงของ

ผ่ายชาเฝ้าเจ้าพระยาเจดาจวน

นุ่งส้มบักชกชายกรายกรัดเต็ม

พอเจดานาทถวนส์ไมง

๑ ครานนพรของคผู้ทรงเดช

สถิตยแท่นแ่วนฟ้าโอพาพาร

ห้ามเห็นแน่นหนุนตมุดหมอบ

ระเรอырรับขบรองทำนองใน

คอยฟังตรัสตรกตราอชฌไศรย

ตวยมไคคบเพื่อนเทยวเชอนเช

นางสาวแแต่ได้ใจจะใคร่พบ

แแต่พอเหตุยวเห็นผู้หญิงกจิงทด

รุชนบชรรมเนี่ยมกเจียมใจ

ตังวันตไคชองกผองได้

จะเขาไปทุตถวายเจ้าพดายงาม

ครนเสร์จถรรพล้ารายชนคานหาม

เจ้าพดายงามตามตงเขาองใน

ทคอยมกรยาอชฌไศรย

ยกเขาไปเตรียมตงพอบังคอร

ตามทำนองพระหมนศรีตังถถวน

ตังกชอนกนเข้ามาหน้าพระโรง

ผากวาทเห็นบแนบหน้าคุดำโถง

เข้าพระโรงพร้อมหน้าข้าราชการ

มงกุฎเกศอชยามหาดถาน

ตังจิมารเมืองฟ้าสุราโดย

งามประกอบกกรยาอชฌไศรย

สำราญราชเหตุไทยทุกเวดา

ตอนที่ ๒๕ เจ้านางข้างถวายนางสร้อยทองแก่พระพันวษา

๑ บทนขาจะยกใจก่อน	จะกด่าวดกดอนให้เรื่องเนืองไปใหม่
มาข่าจะกด่าวดบทไป	ถึงพระเจ้าฟไซยเชียงอินทร์
เสด็จยังพระที่นั่งบดดงกรกน	พร้อมอนงค์นางกระษัตริย์อันเจ็ดตน
น้อมเศียรหมอบเฝ้าเจ้าชรัตนนทร์	รอยร่นชนกตลบ่ารุงใจ
แต่ตระหนานหน้านวดคดจรจรัล	ผองพกศรเป็นทพิศไมย
เกด้าณมนนางงามวิโดย	อ้าไฟผิวผองเพียงชวัญตา
แซมดอกไม้ไหวไธ้อ้อ	ห่มคาตรวดทองกรวงหน้า
พดบค้าย่าม้องสันชยา	เสด็จมาเข้าทบรรมพด้น
มโหรีบพาทย์กชบกด้อม	พรงพร้อมบรแดงดงเพลงสรจรัล
ฝ่ายว่าพระองค์ผู้ทรงธรรม	ไผ่ผืนหนึ่งนกกะหนึ่งใน
ได้ทราบข่าวกด่าวดคดงามนพุงเพอง	ดอเดอองทงนกรชจรไหว
ถึงโฉมนางสร้อยทองค้องพระไทย	พั่งรุ่นจ่าเวญไวยสืบห้าปี
เขนบุตรีศรีเมืองเจ้าถานชาง	นางอินทรอยเขตบุตรีศรี
จะเปรียบถึงนางไต่กไม่มี	ทรงศรีเจ็ดด้าวดโดยนาง
ทำไฉนจะไต่ดัมรมิตร	มาเขยชิตแนบน้องประกของข้าง
จะมีตำราไปอำนาง	ขอพระเจ้าถานชางแต่ไต่ยดี
ฤาจะยกจตุรงคโยธา	ไปห้อมด้อมพาราบุตรีศรี
ซึ่งเขาองค์พระราชบุตรี	จะได้ด้อยร้ายดีประการไต่

แต่คำวิตรีความอยู่เรวณ
ให้แก่นุ่นชุ่นฉายในพระไทย
กรกายพระวชิราศัพทพัศกร
จระกย้ายถ่ายเทแต่ที่ใดดี
ทรงดำริตรีไปพระไทยกิด
รงับใจในประณยามมา

บ้นบ่อนหาเป็นบรมมไม
ตริกไปในราชราตรี
ตั้งเวียงรกกจักโฉนฉะนั้น
ไม่เห็นทักจะไต่ของค่านางมา
ชอบผิตยงไมมทปรักษา
ตั้งเวียงจนวนรุ่งพระสุริยันต์ ๗

๑ บ่นพระโสมชูตรงพระพัศกรจารต์แล้ว กรนแต่ตรงพระแสงฉายฉนั้น
แต่ตั้งชอกกยงท้องพระโรงกิด
แต่บรรดาชาเผ่าทงน้อยใหญ่
คำววจรบตั้งพดน้อยมุขต
เจ้าคุณชาเวียงหาเข้าไปเผ่า
กรวอยู่ให้หาจะเข้าไป
ครนถึงตบแดงแดงเยยมมอง
ถฉายบังคมพร้อมกันคณานเข้ามา

ตั้งเงาพดนั้นในทนต์
เร่งให้ไปหาเข้ามา
ทางจงเป็นตั้งคตแยกย้ายไป
ราชการหนักเบาหาไม่รู้
อย่านอนใจแดงกพาคันรับมา
พระสุวเตียงครตักของชนดูกล้า
ภาจนาบักบักนักในใจ ๗

๑ ครนถึงบังคมลงพร้อมกัน
มานั่งพร้อมหน้าเส่นาใน
บคนดูกล้าจเวาดานช้าง
ทำกระไรจึงจะได้นางมา
ไปกล่าวขอตามอย่างทางกระษัตริย์ เห็นกระษัตแข็งใจฉนั้น ไตฉ
ฤาจะยกจตุรงค์โยชี่

พระทรงขรมปรักษาหาเข้าไม่
ใครเห็นผิตชอบให้ความมา
ชอนางล้วยทอองเส่นหา
ฤาจะแต่งสำราเป็นไมตรี
ไปด้อมบุรีชงเอามา

ใจความช้อยคิดเป็นสองอย่าง

จะเห็นอันใดให้เข้ามา

๑ แล่นทางพระยาตากกับตั้ง

ปรึกษากันพด้นในทันที

อุปฮาดแสนหงดงก็เห็นพร้อม

ดงชองจดหมายตายตัวมา

ข้าพเจ้าอุปฮาดพญาแมน

ทงเพยกนจมฤทธิไกร

อนทรวงพระตำบลง

เขากเป็นเชอกระษัตริย์อยู่เหมือนกัน ไปเฝ้าท่านเสี้ยกอนแต่โดยดี

จึงจะฤกคามทางอย่างกระษัตริย์

จึงจะศอยยกพหตมนตรี

ทุกประเทศธานีบุรีดาว

อันไฉนมายงองค์พระราชบิดา

๑ พระองค์ทรงฟังเสนาทูต

จึงให้แต่งสำราเป็นท่าทาง

กับเครื่องบรรณาการดอกไม้ทอง

เดอนหนึ่งให้ถึงพระบุรี

๑ อุปฮาดผู้รับสั่งมาจัดแจง

ดงแผ่นทองพด้นทันใด

ใครเห็นบ้างอย่างไรให้เร่งว่า

ปรึกษากันดูให้เห็นดี

พร้อมพร้อมหมอบเฝ้าอยู่ในที่

ตามมีในพระราชพงศา

ทผนอยพดอยดอมดงพร้อมหน้า

พร้อมหน้ากราบทูลชนทันใด

กับแล่นทางกรุงถวาทหารใหญ่

เสนาผู้ใหญ่เห็นพร้อมกัน

ด้วยพระราชบุตรด้านข้างนั้น

ไปเฝ้าท่านเสี้ยกอนแต่โดยดี

ถ้าจาชดมให้ใหญ่

ด้อมบุรีแล้วซึ่งเอนางมา

จะมีได้กต่างคำครหา

จำจะมีสำราไปชอนาง

เป็นเค้ามุขเชอเอาตบเพดามาง

ตามอย่างพระราชไมตรี

ตั้งชองจัดให้ไปดงนถ

อย่าช้าทเร่งพากันรีบไป

ตกแต่งสำราหาชำไม้

บรรณาการเร่งให้ชนเข้ามา

จึงจัดให้กรุงการททหารใหญ่
แต่จัดแจงแต่งให้ทั้งอาสา
เสด็จสรรพแต่จัดขบวนมากกราบทูล
บรรยายข้อความตามมีไป

๑ ฝ่ายจากกรุงการแล่นเพ็ชรกุดำ
ออกมาชนมมาได้พร้อมกัน
ชนม้างแซ่สะบักย่าง
ตระเวนเย็นหยุดมาหาพิงไฟ
เข้าตรุดสืบเฮ็ดพากันไป
กินแฉะชนม้างพากันจร
สืบจนถึงคานเมืองด้านข้าง
ให้กินเข้าชาวคานก็คุมมา
ลงมาพากันเข้าในเมือง
อุปฮาดแล่นทอดวงทองปองพน
วางบอกตามเรื่องพระราชดำ
แจรงเรื่องบอกพด้นทันใด

๑ จระกุดำถึงพระเจ้าด้านข้าง
เสด็จสู่ทุกขกัณฑ์มโเดิม
ตั้งนอกองค์หม่นอนนางกระษัตริย์ อยู่งานพิศทหมอบคาศในราชฐาน
บ้างเชิญเครื่องเนื่องแฉะโดยตาม ตั้งนางโพนโพนเมืองอินทร์

กับไพร่ห้าร้อยแล่นเพ็ชรกุดำ
คุมเครื่องบรรณาการไป
นเรนทร์ตั้งเรียงอินทร์ผู้เป็นใหญ่
ชอบพระไทยแต่จัดตั้งให้ไปพด้น ๆ

ถวายบังคมตาชมชื่น
กับตั้งของทองนกกัรบไป
จึงผางหาพักอาชาไม้
กินแฉะรีบไปสำยามนอน
น้องเพนหยุดไพร่หุงเข้าก่อน
ตักนอนเข้าไปไม่รงรา
เอาบอกวางชาวคานมาพร้อมหน้า
เจ็ดจนถึงภรรยาด้านข้างพด้น
คุมเครื่องบรรณาการกับสำรับนั้น
พร้อมกันอยู่ในหน้าพระदानไชย
เพี้ยกอดานพร้อมพรั่งนั่งสว่างไสว
พากันไปทเฝ้าเจ้าธานี ๆ

ตั้งค้อยู่ในปรางปราสาทศรี
พร้อมสนมনারีประจำงาน
อยู่งานพิศทหมอบคาศในราชฐาน
ตั้งนางโพนโพนเมืองอินทร์

รูปทรงตั้งต้นฐานวันรวย	บ้างเกิด้ามวยแถมดอกไม้ได้ป็น
แฉดตอมพรรองค้ทรงชนินทร์	รวยกดินเฟื่องพุ่งจรงใจ
หมอบกดาตาชเฝ้าระออปกศร	จาเวญรทเป็นทพิลไมย
บ้างห่มขดบรัดทองกรองใน	ต้อคตั้งแฉวโดยดระดาบศ
งามกรออ่อนร้อยเมือคดาบเฝ้า	งามเกด้ามมสูงคุดมหน้า
พระสุริยฉายบ้ายคต้อยไคเวด	เสด็จมาทตั้งรงชดชา
ช้ารระตั้งรงทรงตู่คนช้	เครื่องคั้นปรนปรุงหอมหวาน
ทรงเครื่องเวืององค้อดงการ	ออกท้องพระโรงชารทั้นไค
เสด็จเหนือพระที่นั่งเนาอรัตน	ภายไคเสด็จจรฉัตรสูงใหญ่
ครับประภาชราชกิจในเวียงไชย	เสด็จในทุดเวืองเนืองมา
ทรงพระตั้งรงดล้าราญพระฤไทย	ช้าเฝ้าน้อยใหญ่อยู่พร้อมหน้า
เพี้ยมูใหญ่อชบคณบญญา	กมหน้าแฉวกราบบังคมพด้น
ชดเศชระช้จคอยู่ไคบาท	พระอิศราชิราชวังตั้งรศ
คควรมีควรพระองค้ผู้ทรงชวรม	เซียงใหม่่นับคณมีด้ารมา
ให้ราชทุดต้อด้ารมากับชอง	ดอกไม้ท้องบรรณาการมากน้กหนา
ให้คุมไคยังมีไคพาเข้ามา	แฉวอ้านล้าราดฉายพด้น
๑ ในเวืองราอดกษณราชด้า	พระผู้ผ่านเซียงใหม่่มไหศจวรย
ทรงพระนามเซียงอินทรป็นก้านัด	ศรองชฉนทเสด็จมาชฉนินทร์
เป็นหนตักบักโตกทงโกญแฉน	ทูกตัวแฉนย้อท้อไมค้อด้น
ระอาทจกตจตุทชทงแฉนดิน	ทจถนทูกประเทศชฉน

๕
ทรงกรุณาคนละหุคมงกุฎภพ

เด็ดลบทั่ว โลกภาค

๕
ทรงส่องกรงบารุงชวณ

พระเกียรติหนักมีเต็มอกัน

๕
ได้ทราบข่าวกต่างโฉมพระธิดา

๕
ว่าใส่ภาพรังเพร็คเจดณัน

๕
พร้อมทั้งตั้งองค์พงศ์พันธุ์

๕
คกรมอบโยศวรรษเป็นคู่ครอง

๕
มาทอนหมั้นภรรยาเรียบร้อยประเทศ

๕
ไม่ควรคู่เขวาวเรศภมย์ต้อง

๕
ไม่สัมพัคตรศาคักตักว่าดระของ

๕
จะเศร้ายหมองเลื่อมต้นพระเตชา

๕
จะขอองค์พระธิดาดวงเนตร

๕
เขวาวเรศไปไฉนเป็นฝ่ายชวา

๕
ขอประทานสร้อยทองดระของตา

๕
ไปเป็นบาทบริจาเจ้าเซียงอินทร

๕
ถ้าทราบสารแม่้นประทานดวงสมร

๕
ต้องนกรจะเป็นสุขเกษมสัน

๕
ตระพานเงินทองมาถึงธานีทร

๕
ต้นสารแดงกกราบดงด้ามดา

๕
๑ ครานันพรองค์ไต้ทรงฟัง

๕
แก่นคังพระไทยเป็นหนักหนา

๕
กระทบบาทมาดเลียงประเปรียงมา

๕
ท้าวพระยาฟังค้อยู่พร้อมกัน

๕
ทรงตูกเมยถนอยออกนษฐ

๕
ตกรเวากจรตมาหมายมน

๕
ช่างโอหังฟังเด่นไต้เห็นกัน

๕
มีสำคณอยู่ว่าคมีสารมา

๕
เป็นภรรยาครัดไม้พิเคราะห์ก่อน

๕
ช่างไม้กถวราชฐรเขาจะว่า

๕
หน้าหัวช่างไม้กถวความนินทา

๕
ค่านหน้ามาขอตูกด่างก

๕
แต่จครัดประภาษปรึกษาไป

๕
ผู้ใหญ่ทงพงคหุ

๕
ว่าเด่นเงรจาข้ามหน้าก

๕
พร้อมกันอยู่เร่งยกกกองทัพไป

๕
กุงจะไปด้อมเมืองอายเซียงอินทร

๕
ฆ่าเสียให้ต้นไม้ไฉนได้

๕
อ้ายผู้ถือสารมานันไซ

๕
เร่งเขาไปคคหัวเลียบประจาน

คนคิดดัดบาปนาถันท์

เอาบรรณาการกับสำราญที่คอบมา
ครันตั้งเวลาในทันใด

บรรณาการตั้งหน้าพระรัตนพจน์

๑ พอเสด็จออกท้องพระโรงธาร

ขอเดชะพระองค์ผู้ทรงไชย

ในลักษณะสารเจ้าด้านข้าง

แจ้งดารเชียงใหม่ที่ให้มา

ซึ่งเจ้าเชียงใหม่เป็นใหญ่

อันโฉมขององค์ร้อยสุตามาตย์

ยังไม่ควรตั้งสมอภิเชก

ไม่กล้าคแม่แห่ห่างสักราตรี

ทุกประเทศธานีนทร์จะหมิ่นท้อ

ดอกไม้ทองตั้งของถวายไป

ค้อยค้อยก็จะเป็นอะไรมี

จงแจ้งใจคอบไปถึงเชียงใหม่

๑ เชียงอินทรีทรงฟังพระราชสาร

เป็นนบนแยบแอบอ้าคำไม่ตรง

เราได้ไปขอเป็นไมตรี

จระยกพหอดสกลไกร

ดับหาจนถึงเชียงใหม่ได้ช้า

เรียกเพี้ยพระยาโดยฉบับพจน์

พากันเข้าไปชมขมมัน

แจ้งพากันเข้าพระโรงทันใด

เพี้ยกวางหมอบกราบกราบไถ่

มีสารไปด้านข้างนั้นคอบมา

บิศานางตั้งร้อยทองเงินหา

ว่าขององค์พระธิดาเยาวมาตย์

คือของพระไทยธิดายอดดงดาร

บุพาพาดฟังได้ดับห่าบี

เป็นองค์เอกอัครราชมเหสี

ยังเด็กอยู่ดูไม่ดีในพระไทย

เรากลัวครหาจะจำได้

พินคนให้แก่พระเจ้าเชียงใหม่

ตั้งว่าอย่าให้ดาวเขากด่าฉนิ

อ่านต้นเสด็จสารบังคมตง

ดำริการว่ากล่าวเป็นสูงส่ง

แจ้งทรงพระดำริประกาศไป

โดยคัมภีร์กลูกสาวให้

ถ้ารบกันพันให้เป็นภักดิ์มิด

ด้อมเมืองท่าหนัพนฉ่า

สร้อยทองมาไว้ในบุรี

๑ จะกล่าวถึงพระองค์ทรงชรณินทร เป็นบัณฑิตช่างโอศุภรย์

เสด็จเห็นอแทนแกวแพรวพรรณ เคียดตนพระไทยอยู่ไปมา

ด้วยถ้อยคำเชิงอินทรช่างว่าได้ อ้ายเชียงใหม่โอหังหนักหนา

เคียดครั้นในพระไทยไปมา เรียกมเหสีได้ภาแต่จรัสความ

บดินเชียงใหม่ให้ล้ารมา ขอสร้อยทองเส่นหาไปเป็นห้าม

พิศอบสารว่าไปเป็นใจความ ว่ากันแต่ตามโดยดี

ว่าถูกเรายังเด็กเด็กนัก ไม่ควรจักภรมย์สมศรี

ถ้าจะได้มานไปโทษจะมี จะมาด้อมบุรีตเขาเมือง

แกวพจระคิดนั้นใด อันกรุงไทยเกียรติยศนพุงเฟือง

จะพึงพาฮาไศรยเห็นไม่เคือง เขาดีเองทรงธรรมอยู่ชยา

อานุภาพปราบไปในาศทิศ ดือฤทธิทุกประเทศภาษา

เวลาดวยสร้อยทองพระธิดา ถึงเชียงใหม่ยกมากรบกัน

ทหารอยุธยาจะมาช่วย ไม่ทงเราให้ม้วยฮาธัญ

ด้วยพระองค์ทรงยศอยู่ในธรรม จะคิดกันนั้นใดให้อามา

๑ ครานันจึงโฉมนางเกสร ยอกรประณมกัมเกศา

นางดำริศรคความแล้วทุดมา พระบัญชาครัดชอบด้วยเหตุมี

อันเจ้าเชียงใหม่ฮักฮัก อาของศทเมงศักดิ์สูงศรี

อันพระเจ้าอยุธยาธานี ไม่มีฮาอร้ายระคายพาด

ประเวณคินไม้ตายเพราะถูก
อินนางสร้อยทองเขาวมาดย์
ให้ชนมารบองค์พระชิตา

ถาดระไวชาทจรมไทย

๑ ครานนพรองค์ผู้ทรงภพ
ไต่ทรงทราบกราบทุกก็เห็นคจร
ครวดีตั้งอุปฮาดเด่นทจจร

หมอบกตาดตายเฝ้าบังคมคัต
ทงแผ่นทองจาดูกเรองถวาย

จ้เราถวายเอกองค์นงคราญ
อนึ่งเจ้าเซียงอินทรก็ให้สาร

อีกเครื่องบรรณาการทงนนั้นใช้

๑ อามาศยรบตั้งแแต่จจางจิง
แผ่นทองทาจาดของชังดารา

เส้รังจ้สรพกราบทุกพระทรงภพ
พระตำรัสครวดีตั้งไปทันที

๑ อามาศยรบตั้งบังคมถา

ตงเรือขามตั้งตองตงไป
ชนมาแแต่จกพากนรบไป

ขามบำผาทุงมุงจจรดี

เราฝั่งปตูกเตี้ยให้เป็นแก่นสาร

จ้จรมีราชสารถวายไป

แแต่จการจิวาท้เส้ยจิงได้

พระตำรนนไซกเห็นคจร ๑

เกิดตบต่านช้างก้แย้มสรอด

โดยค่อนเส้ค้จมาหน้ามุขพตั้น

เส้นาจทงปวงจรมีชนัน

เว้งจ้ค้สรวเคเรองราชบรรณาการ
บรยายช้อคความตองตถาน

สุโพธิ์สมภารณะกรุงไทย

ช้อของค้เขาวมาดย์เราไม่ให้

ถวายพระเจ้ากรุงไกรอยุธยา ๑

จ้ค้ตั้งบรรณาการนหนักหนา

ทงช้างม้าไฟรพตมนตร

เกิดตบต่านช้างบุรีศรี

บรรณาการกรงนไปกรุงไทย ๑

คตานถอยช้อออกมาทาจ้ไม้

ถึงท่าใหญ่ปากโมงทันที

คนค้ตตัดไฟรพนาศรี

ถึงครเขาค้จาดตองตถานไป

พลบค่ำอาบน้ำแดงกินเช้า

เร่งรีบตะแบ็งมาไม่ช้าพลัน

เขาบอกวางแวงมหาดไทย

นายเวรพาเวียนท่านจักร

ฝ่ายว่าขุนนางผู้น้อยใหญ่

ว่าท่านช่างเขาถวายของบรรณา

๑ กรานันพระผู้ผ่านนักเรศ

สถิตย์ในปรางแกวแพรวพรรณ

เสวยสุขแด่มนต์นุกตำราญริน

หมอบกตาดทาชเฝ้าเจ้าันตรา

ทรงภูษาผาคันพรรณราย

ตั้งรอยประดับทับทรวงพวงสูงวรรณ

พระทวารคาดตมกรรทั้งแตร

กตองแขกบิชะวาเจ้าแจ้วไป

เจ้าพระยศแด่พระยาตามคำแหง

ให้ตั้งบดงดีจุกัน

เสด็จรุดม่านกร่างขุนนางกราบ

ตรัดประภาษเห็นสบายค้อยคดงายใจ

นำท่าฟ้าฝนระดงกดี

ราชฎรเป็นสุขอยู่ทุกจัน

รุ่งเช้าชนมมาผายผัน

หกกคนเจ็ดวงลงบุรี

แจ่งเนื้อความไปเป็นถ้วนถ

ตามทมิบยกโคธาชมา

แจ่งโงไบบอกแจ้วปรีกษา

แจ้วก็พาไปเฝ้าพระทรงธรรม

มงกุฎเกศกรุงไกรไฮศอวรัย

เกษมสันต์สุโขโอพาร

ดาษตนหมิ่นสนมเด่นอหน้า

โสภาเด็ดดำจโดยวรรณ

มงมูฏเก็จเพชรพรายฉายฉัน

ทรงพระขรรค์ยุรยาตรคดงาตไคด

ประโคมแซมข้อมองบีไฉน

ขุนนางคกใจคึกคักกัน

ผู้น้อยนั่งแอบแฝงดัยแดงกัน

บ้างคจสันกมหน้าภาจนาไป

อกวางตั้งเพลิงพระภาดใหม่

ใครมีแก้วมุดก็ทุดพลัน

เข้าปรงนำบเกษมสันต์

บรรยายถัดถวนทรงพระเศรวอดธา

คืบหนึ่งมาถึงท่าราบ
 ขนบกยกเดินนาในไพร
 วางตราจ่าความตามท
 ตามสั่งสั่งของทองรูปพรรณ
 ถึงท่าพากันมาตงเรือ
 เคื่อนกนุ่นฉายเร่งพายไป
 พอเรือจอดทอดประทับรับราชสาร
 เชิญราชสารใส่พานทันที
 ถึงที่เชิญชนไบบนหอ
 ให้แปลราชสารเป็นคำไทย
 แดงจัดแจงแต่งจวนให้ทูลอยู่
 เหล่าเข้าเบ็ดโกไสยบาน
 ๑ ครานนพระองค์ผู้ทรงเดช
 เล็ดจ้อออกเสนาข้างหน้าพดด้
 พร้อมแสดจถฉายอภิวาท
 หมอบกวดคดาษเฝ้าพระภูงไผย
 ๑ ครานนเจ้าพระยาราชด้ห
 กราบทูลชนพดนมทนชา
 ชิงโปรดให้ไปยงเมืองโคราช
 รับทูลกับเครื่องบรรณาการ

ไพร่หลบคานล่อหาข่าไม้
 ห้าคืบเข้าในโคราชพดด้
 กรมการอ้งมีเป็นล้าดระหงั้น
 พร้อมกันข้างมากกศดาโคด
 พดพายพายเผื่อหาหยุดไม้
 มาได้คืบหนึ่งถึงบุรี
 ผู้คนอดหมางอ้งมี
 กตอ้งค้ประโคมแท้ใหม่ไป
 ชาดกษณร์รับค้อท่านผู้ใหญ่
 ค้อยในสำเนาทุกประการ
 เดีงคู้ปรัดเปรมเกษมสำนค้
 เดีงได้ประทานทุกทุกวัน
 ครองนี้เดค้พ้อยชยาเกษมสันค้
 ขาราชการทงนนกเขาไป
 บังคมบาทพระองค์ผู้เป็นใหญ่
 คามตาแห่งน้อยใหญ่เคยเฝ้ามา
 ยอกรอญชดเห็นอเกค้
 ยินชดาอยู่ไต่บทมาดย์
 จมนราชามาตย์กับทหาร
 พระราชสารมาอยุชยา

ถึงแต่จให้หยุดยั้งอยู่
แต่จทุกความตามตำราที่มีมา

๑ ในตำราพระผู้ผ่านนิเวศน์เจียง

กรุงนาคนครหุตผู้ตั้งธรรม

อันเป็นใหญ่อยู่ในเศวตฉัตร

ขอถวายเครื่องสูงวรรณบรรณามา

ด้วยระบือดอเกียรติพระทรงเดช

ปกเกล้าเหล่าฝูงประชากร

ทมิฬพระองค์นทรวงทศพิช

อันพระเจ้าด้านข้างวางพระไทย

ขอถวายพระชตาเป็นข้าบาท

สืบกษัตริย์อันประเสริฐพิริศพราย

แต่องค์นางนั้นยังไม่ส่งมา

เกิดอกจระมิใจรบ่ามาในไพร

ขอทหารในกรุงอยุธยา

เห็นอัยครายสิ่งใดจะไม่มิ

อนึ่งจะเรื่องพระเกียรติยศ

คำคนจะระบือดอไป

ถ้าแน่นไม่ต้องพระประสังศ

ขอฝากพระชตานาว

เดียงคพิทกษรกษา

ให้ทราบได้บาทาพระทรงธรรม

พิภพเพียงสมบัติไอศวรรย์

บังคมคดยงพระเจ้าอยุธยา

สูงกว่ากษัตริย์ทุกทิศ

ยงศรัทธอยุธยาพระนคร

ทุกประเทศเกรงหมดด้อยด้อยของ

ราชฎรทวยหาญสำราญใจ

ครองธรรมสุจริตเป็นใหญ่

จะขอพระเศษปกไว้คุ้มวันตาย

พระอัครราชราชเรืองฉาย

เกล้ากระหม่อมมยอนถวายบังคมไป

กตางบ่าหาไว้พระไทยไม่

ซึ่งไว้จะเสียดซึ่งทวงที่

มารับพระชตามารศรี

จะดองคชงนางทกตางไพร

ปรากฏฟุ้งเฟื่องเมืองเหนือใต้

ว่ากรุงไทยไปรับพระบุตร

ให้ตอบราชสารส่งไปตามที่

กับคจเราเท่านั้นกจาจะตาย

ความนิยมไซเป็นกตศึก

อย่าทรงนึกกระแวงแห่งหน้า

เรากระษัตริย์ตรีเศวตไม่กตภัย ช่างถวายเป็นสันทนทุกประการ ฯ

๑) ครานันพระผู้ผ่านบุรีศรี

อยุธยาธานีราชฐาน

ไต่ทรงฟังแตรก็ส่งมทพนา

ให้เตรียมการที่จะรับแขกเมือง

เกณฑ์ทหารอาสาหน้าหง

จัดแจงแต่งจงตั้งเครื่อง

ให้ผูกช้างม้าส่งาเมือง

แตรอย่างเขืองเสด็จชนช้างในพดน้ำ

๑) ครานนฝ่ายอำกรมฉิ่ง

รับตั้งรับมาชมมัน

นายแตรเขียนหมายในฉับพดน้ำ

เกณฑ์กันตามตำแหน่งแต่ก่อนมา

เบิกขลุ่ยโด้ที่เข่งข้างทง

ตามกระบองกระดงบาตซ้ายขวา

พนักงานของใครให้เข้ามา

พอเพลงารุงเข้าให้พร้อมกัน

เหตาทหารถอนมอถอฮาวุช

ครบตั้งสรรพยุททศทลายหล่น

แน่นเนืองเป็นชนตดตกัน

จัดสรรตามชนบชธรรมเพี้ยมมา

เหตาทหนึ่งถอชนุอยู่เป็นพวง

นุ่งกางเกงได้หมวกเกียดผ้า

ตอมวงถอตั้งนงเนืองมา

บ้างถอตาบพาดบาเกียดผ้าตาย

เหตาทถอนถอทอนตุ้งนัทค

เกณฑ์หัดถอบนกันมากทลาย

เสื้อแดงหมวกแดงแต่งกาย

บ้างถอเขนงรายดงนตงค

เกณฑ์หัดอย่างฝรั่งนงเป็นพวง

ได้เสื้อได้หมวกอยู่ตามที

ถอบนปดายหอกทุกบอคม

คองคแม่หย้าทาทาทาง

กตของชนะแตรตั้งขตั้งเบ้นพวง

กางเกงรัดได้หมวกคนดระอย่าง

ผูกนตบตั้งตามทหนทาง

ต่างต่างย้ายแยกแ่ดกแ่ดกกัน

ในท้องท้องพระโรงนั้นพรหมดาต
 ตงเครื่องสูงมาหน้ามานพน
 บรรณาการของถวายหงายหงาด
 ทนงตามตาแห่งแขกเมืองมา
 มหาตเด็กชาวทมิฬเข้ามา
 ชุมนางน้อยใหญ่เข้าไปพด้น
 มุ่งต้มบักใส่เลือดกรวยกรอง
 จตุสดมภ์เวียงวังคตังนา
 แยกฝรั่งก็ประตังกันแต่งตัว
 เลี้ยวबाटศาตรองบันแห่งใน
 นบหมนพนททหารชานาญศึก
 ตงประวายนช่างกตางชาดา
 จัดเป็นหน้าหงนังกรดาบาด
 แยกฝรั่งจันจามนังหงดามไป
 ๑ กรานนพรธองค้ทรงพิภพ
 เสด็จเจ้าทศทรงพระคงคา
 ชำรรดหมดหมองดระของผง
 ทรงภูษายกกระหนกบัน
 ฆดององค้ทรงกรวยเกรือดดา
 ดายทองกรองรับตั้งดับพัน

เอี่ยมดระชาตฉากตงบังมานกน
 ชุมสายรายชนกนค้อมา
 ตงไว้หน้าฉากเป็นหนักหนา
 ตรงหน้าพระทนงพระทรงธรรม
 แต่งคัวนุ่งผ้าเป็นจาดระหอน
 จัดกนตามตาแห่งแขกค้อมมา
 เจียดดมพาทองตงข้างหน้า
 ค้ารองจโนชายชวากก็เข้าไป
 โพลหัวเลือดชดบจับเยงได้
 ค้างไปเป็นศรัพระภารา
 เขียมฮักเข้ากระบวนอยู่ถ้วนหน้า
 ทงมาคณพระทนงดระพรังไป
 เกิดอนกดาตตามหน้าพระदानใหญ่
 เตรียมใจตามม้พระบัญญัติ
 เด็ดดบกจากระษศรียทุกแห่งหงด้า
 ประทุมทองชาราไหงริน
 แดงทรงพระสุคนชกตงกตง
 เป็นครุฑกลาขนาคินทรกัระหงัดพัน
 กำนชดรงจนาฉายน
 เป็นเครื่องจตต พนณตุตอกตอย

ทรงพระแสงองค์ใหญ่ใจเพชร

มีด้ายคาดสะเม็ดพู่ห้อย

ตามประดับเพชรรัตนจำรัสพร้อย

ระยับย้อยด้วยงามอร่ามพราว

เสด็จออกพระที่นั่งมุขกระดาน

ประดับแก้วแกมสุวรรณเนติฉาย

กตของษณะแตรตั้งชั่งราย

จากทองทำถวายเชิญเสด็จพด้น

พนักงานพระสุทรก็รุกม้าน

ขุนนางอดหม่อมอยู่ตงัน

ราชมนุکشูพุ่มสุวรรณ

แตรตั้งชั่งตงันประโคมไป

ข้าราชการน้อยใหญ่ก็หมอบกราบ

ก็มเกิดาดงกราบหาช้าไม่

มีพระโองการพด้นทันที

สั่งให้ไปหาแขกเมืองมา

๑ พระอัครมาตย์รับพระราชโองการ

สั่งราชาบาลให้ไปหา

ตำรวจในวังไซ่ง่อนไปมา

พนักงานก็พาเข้าเฝ้าพด้น

ถึงหน้าพระที่นั่งต่างบังคม

ยกกรพระณมออยู่ตงัน

กราบถวายบังคมลงพร้อมกัน

หมอบเฝ้าเป็นทนต์นอหัตถมา

ทอดวงราชนิกุลทนต์เบิกพด้น

ขอเดชะทรงธรรมโปรดเกล้า

บดินราชทศนุณเข้ามา

เฝ้าเบื้องบาทพาพระทรงธรรม

๑ ครานนพระองค์ผู้ทรงเดช

ช้าเดื่องพระเนตรฉายผัน

เห็นราชทูตมาถวายบังคมกอด

กบทั้งเคเรของสุวรรณบรรณา

จึงตรัสประภาษปราศรัย

มาในป่าไม้ไผ่หนา

ก็จนจึงถึงพระภารา

มรรคากง่ายประการใด

อนึ่งกรุงนาคบุรี

เข้ากต่านาคฤาไฉน

ฤาฝนแดงเข้าพวงมีไทย

ศึกเลื้อหนี้อได้สงบตี

๑ ฝ่ายว่าราชทูตพระท้าวหน้า

ข้างม้าพากันเดินตามไป

พลบค่ำตงค้ายรายชจาก

เข้าไปค้ายังไม่รงรา

ถึงกรุงศรีรัตนนาหน้าบุรี

ยบยังอยู่ฟากพานพร้าวพด้น

อุปฮาดแค้นหงดองก็ทักถาม

เสด็จออกพระโรงคัดทันใด

๑ ครานนพระองค์ผู้ทรงเดช

เห็นเพี้ยลุ่มวรรณบุญพด้น

เออเอ็งลงไปถึงเมือง ไค

อนึ่งพระเจ้ากรุงอยุธยา

เพี้ยลุ่มวรรณบุญไครับสั่ง

พระเจ้าอยุธยาภาราไทย

แฉวให้ประทานรางวัล

ให้พระท้าวหน้าพาพดมา

๑ ทรงฟังคังหน้าอมฤตรส

จึงดำรัสตรัสสั่งเสนาพดาง

สำหรับจรรีบพระท้าวหน้า

สั่งวิเศษให้แต่งโภชนา

ยกพลคตาคด้าจากกรุงใหญ่

ยิงปืนไฟให้ร้องก๊กก้องมา

ดากซอนลุ่มไฟทึในบ้า

มาไคเดือนหนึ่งกับสี่บจน

ให้หยุดโยธี่แข็งขัน

ให้เพี้ยลุ่มวรรณบุญไป

แจ่งความมีมาแต่เมืองไค

พร้อมในทึเฝ้าพระทรงธรรม

ข้าเดื่องพระเนตรฉายณัน

พระพักตร์แจ่มตงจันทรจาร์สฟ้า

ไคการ้อย่างไรให้เร่งว่า

ปราไครอยดึร้ายประการไค

บังคมทุดมาหาข้าไม้

ปราไครยตามถึงพระบาท

เสื่อนำแพรพรรณเป็นหนักหนา

ถววยราชบรรณาแฉจรับนาง

ซึ่งเพี้ยทุดปรากฎไม่อาจขนาง

ให้ปลุกโรงในห้วงข้างศาดา

กับไฟรพดที่นำมานักหนา

เดียงดูโยธาพดกกรุงไทย

ณั้พระพักตร์มาตั้งอยู่ป่ฮาด
ตั้งพดางย่างเยองเข้าปรางค์ไผ

๑ ครานันเส่นาผู้รับสั่ง
ให้ทาโรงตามรับสั่งตั้งทงปวง
ฝ่ายว่าอุปฮาดกับศรหมาย
เป็นหลายดำจาข้ามฟากจาว
จึงเชิญพระท่ายน้ำให้หน้าพด
ถึงวงษ์ขังศาตาโดย

เพียงเป็นเหล่าเหล่าดาวคอยขี
แจ้งหัวแจ้งหกยกออกมาก
นำพริกตูกหมากมาดใช้ปดابخ
เพียงแดงสำเรจเสร็จพด้น

๑ ครานนพระเจ้กรงด้านข้าง
เสด็จออกท่องพระโรงอร่ามเรือง
สั่งให้แบกพระท่ายน้ำมา
มาถึงบอกพด้นท้นไค

๑ ครานนพระท่ายน้ำสั่งบ่าวไพร่
เข้าไปเฝ้าองค์ทาวเจ้าเจียงจันท์
เพื่อกจานรับประณตบทมาตย์
ในตักษณตติชิตอิสสระ

จงจกแจจรับราชทูตไค
สถิตยยังแท่นวิโดยหิริญยวง

จึงเกณททงตารวจใหญ่ไพร่หตวง
แล้วเสร็จไม่ตวงด้ามราตรี
เกณทตพวยพร้อมพรงทงเรอศรี
ถึงที่พานพร้าวเข้าท้นไค
จรตตมาหมดทงนายไพร่
วิเศษในยกโกชนามา

เข้าเห็นยวทักหตงดไม่เมื่อยขา
ทงนายาปดาคดุกหนมจันพด้น
ขอยนุกทาให้เชบเป็นหยงชัน
พากันมาอยู่โรงแขกเมือง

ตั้งอางพระองค์แดงทรงเคว็อง
เส่นาเนองเฝ้าแหนออกแน่นไป
ตารวจตาดสักขาจิงออกใจว
เชิญเจ้าคุณเข้าไปพระโรงคัต

ชนบรณการไปขมิขมัน
ถวายตำรอกิจนทเจ้าภารา
แล้วกตราชตำรออกอ่านว่า
พระทรงภพอยุชยาธานี

ซึ่งสถิตย ในเควครณครชน

ทราบว่ากรุงนาคณะหุคณ

ในพระไทยใส่โธมนัสสันน

เป็นอักษรเห็ดรอมทกน

๑ ครนอานเสวีจสันนสารศรี

พระท่ายนากทตไปทันโต

รับตั้งให้ถวายเป็นองบาท

ทูตแฉวเสวีจพตนิวันทา

๑ ครานันพระผู้ผ่านนาคณะหุค

จึงครัดแกพระท่ายนัพตนิ

ครัดพตางทางเสด็จยุรยาคร

พระท่ายนัพตนิคมนาครดาโคต

ปราสาทตั้งวรรณอนเรืองศรี

จะถวายเป็นครวีวดาววรรณ

จะได้เฉลิมตักษณิกเชกสรวิค

ให้มารับจอมขวัญนั้งไป

เพียกวานอัญชิตประณมไหว

บรรณาการนั้งใช้นานา

พระผู้ดำรงราชย์นาตา

คอยฟังบัญชาพระทรงธรรม

มีพระไทยใส่สุตเกษมสันค

สืบท้าวนเรวจะตั้งนางตงไป

ชนจากพระโรงราชวินิจโดย

ไปอยู่ในที่ประทับนั้งพต

๗

๗

๗

ม้าอ่อนผ่อนม้าตงกินน้ำ

จนเดือนตักพักผ่อนนอนริมทาง

เด็ดรอดอดคตน์อรัญญา

เดียบห้วยเหวเขาจำเริญไพร

ถ่วงเช่าเขตคเควณแดนเวียงจันท

ทราบความตามบ้านพวกถระว่า

มหาปาดนึ่งนิกตรักตรา

คิดแต่งแต่งกายให้คล้ายไทย

เดินปนไปกับดาวแดงชาวดไต

เที่ยวฟังข่าวราชการงานธานี

เห็นโรงใหญ่ยาวสิบเก้าห้อง

พูดจาภาษานั้นเป็นไทย

ทงข้าราชการเมืองตานชาง

เขาออกพูดกันจำนรรจา

จะมารับพระราชบุตร

อีกสิบห้าราตรีจะเสกดาโคด

เจ็ดจอนรบตะบิงถึงเชียงใหม่

ก้มเกล้ากราบงามลงตามตา

ได้เข้าไปถึงศาลาดุกขุน

พวกไทยในเมืองก็มากครัน

ครนทหายเหนื่อยเรื่อยรำมาผางผาง

พอดว่างชนมารับเสกดาโคด

ถึงพรานไพรในป่าหาพบไม้

หุดกบ้านน้อยใหญ่ในทางมา

ยังอีกสองวันจะถึงท่า

ว่าชาวอยุธยาเวียงไชย

จาจะฟังกิจจาให้ใกล้ชิด

เขาในเวียงจันททันท

ไม่กรันคร้ามขามใครในกรุงศรี

จนถึงที่ศาลาดุกขุนใน

มีเขาของคณผู้อยู่ชุกไขว่

ก็แจ้งใจว่าชาวอยุธยา

พวกขุนนางทาดแต่งนิกแน่นหน้า

ว่าไทยขนมายังเวียงไชย

ไปเป็นนมเหดีเจ้ากรุงไต

ได้ความแน่แต่จกถดขมา

ดงจากม้าเขาในพระโรงหน้า

ทูดว่าข้าพเจ้าไปเวียงจันทร์

เห็นเพี้ยพญาอาวุ่นจาตะหอน

โจทยกนทอไปในธานี

ว่าทหารอยุธยาหารอย

กำหนดอีกสืบหาราตรี

๑ ครานันพระเจ้าเชียงใหม่

เหมเจ้าขานศรีวิสัยคณา

ขอนาง โดยตักมให้

ค้แดงเป็นไรจะได้ดู

เสี้ยเร่งเกณฑ์ทัพในฉับพด้น

กุงระยกไปประชิดติดแดน

จะค้เมืองด่านข้างให้จงได้

กัรวกกองทัพองพระโรงรจนา

๑ ครานนอุปฮาดพระยาแมน

ก้มเกล้าทูลพด้นในทั้นไต

จะยกไพร่ไปด้อมเมืองด่านข้าง

ก่ว่าจะจัดทัพไตให้ยกตรา

ก่าเพี้ยนหาปาดมาทูลบอก

ก่าจะให้ไต้นางมาเวียงไชย

ไปตักอยู่ก่ดางทางที่นางมา

คงจับไตไทยดางชาวเวียงจันท์

๑ ครานนพระเจ้าเชียงใหม่

เฮอเอ็งเร่งรัดจัดโยธา

มากอยรับสร้อยทองเมืองศรี

จะส่งนางไปบุรีศรีอยุธยา

โกรชราดกับไฟไหม้เงหา

ท่ายอนนยอกนอกหน้าไม้เกรงก

ด้อบดมทบเอาไทยชนมาชู้

กুমให้ศักรูมนันดูแกลดน

เดือกดรรแดทกดำดักห้าแดง

แก้แดนเจ้าบุรีศรีวิสัยคณา

ไม่เอาไว้ให้เหต้อดักเง้นหญ้า

ท้าวพระยาฆ่าเฝ้าก่ดกใจ

กับแดงศรีเพชรกดำเป็นญี่ใหญ่

ขอพระองค์จงได้กรุณา

หนทางที่จะไปไทดหนักหนา

เห็นจะช้าไม่ทันส่งนางไป

เขาจวนจะยกออกไปเมืองไต

ขอให้ทัพยกไปพด้น

เขาหอมด้อมเมื่อเวดมาถึงนั้

นางนั้ก็จะไต้มาการา

ฟังคอบชอบพระไทยเป็นหนักหนา

แดงศรีเพชรกดำจงยกไป

พบแต่จุดอมจับเอาตัวมา

ไพร่พดอย่าฆ่าให้ตักไชย

อย่าให้นางสร้อยทองหมองพระไทย รับรัดเร่งไปอย่าได้ช้า ๑

๑ ครานนเพชรรักลักกับตั้ง

ถวายบังคมงามตามท่า

เดือกทหารศวดมวชา

ตัวมอยุ่คงแกดจกตาโตหาพัน

พร้อมคำสตราอาวูบขึ้นไฟ

หน้าไม้ทวนแทงแข็งชน

ช่างม้าพร้อมสรรพฉบับพลัน

พอรุ่งแจ้งแสงตะวันก็ยกไป

รับรัดติดตามในป่ากว้าง

ตรงมาทางภูเวียงเตี้ยงเขาใหญ่

รู้แน่ว่าทางนางจะไป

ให้หยุดทัพข่มไว้ไกลเชิงคอย

ศรเพชรจึงตั้งหมู่ทหาร

อย่าไปเที่ยวตามบ้านหากด้วยอ้อย

พอพวกไทยมาใกล้ได้ร้องรอย

คอยฟังเสียงปืนสัญญาณัน

แยกออกเป็นหัวตะแบดลับ

ย่องกริบตอมตดตักตักกัน

จับเป็นเอามาอย่าฆ่าพัน

ตั้งกันแต่จกช่อนอยู่กลางไพร ๑

๑ จะกล้าวิ่งถึงพระเจ้าด้านข้าง

ครนจอนวันตั้งนางไม่นิ่งได้

เสด็จออกยังต้องพระโรงไชย

สั่งให้ตระเตรียมการทางปดง

ให้จกกองอาสาไปตามสั่ง

ถึงก้างหัวหน้าเป็นข้าหลวง

ทำวพระยาทุกเหล่าเจ้าภรรยาจง

ทะบวงกรรของใครให้จัดแจง

พอกส่งนมกรรมดวงทงคารอง

หมอยาหมอนวดตามตำแหน่ง

กองอาสาหน้าหลังทงแซกแซง

แต่รุ่งแจ้งพร้อมกันวันจะไป

แต่ตัวดารัสตรัสสั่งมเหสี

แกวพศอเจ้าเอาใจได้

สั่งเสียพนักงานการฝ่ายใน

เตรียมองค์อรไทยจะไกลกลดา ๑

๕
๑ กรานนางเกสรมารศรี

ชดในยโหดหลงตงตงตา

โอ้วาสร้อยทองของแม่อา

อีกสามวันขวัญเจ้าจะจากไป

ดังตายจากพรากองค์พระдукแก้ว

จะหาไหนได้เหมือนพระдукรัก

อกเอ๋ยเคยเห็นกันเย็นเช้า

แต่เกิดมามีได้ร้างไปห่างไกล

แต่อุ้มท้องแม่ประคองด้วยความรัก ระวังเจ้าเฝ้าพทักษรักษา

แม่ร้อนน้อนนอตทุกเวลา

ครนยามปลอดคตอดองค์พระдукแก้ว อุ้มแล้วค่อยคองประคองขวัญ

ดมอมชมกินนมแม่ทุกวัน

เจ้าแม่แต่จนจรดขบแต่

ไปด้วยได้ก็จะไปกับดูดยา

๕
๑ กรานนัสร้อยทองของศรี

อนิจจาพระบิดาไม่เอาโดย

ขึ้นเอาไปใจตุกจะชาติฉิน

ไหนจะไปได้ถึงอยุธยา

เกิดมาไม่เคยพรากจากพระแม่

จะตั้งแต่ไศกศัตย์พันท้อ

มาตำหนักพระบุตรเด้นหา

สรว่อมกอดพระธิดาแต่จว่าไร

พระบิดาจะให้ไปเมืองใด

เหมือนดังใจแม่จะชาติอนาถนัถ

๕
แต่จนแต่จจะไศกจโยคหนัก

เหมือนมากจกแก้วตามารดาไป

ได้ชมเจ้าชั้นเลิศพิศไมย

ร่วมใจร่วมสุขทุกจันมา

๕
จำคิดภาวนาเป็นนักรบ

๕
จนชันษาได้ห้าขวบขึ้นมา

๕
ดังดวงแก้วตาแตกทงซ้ายขวา

๕
ว่าพดวงไศกาด้วยอาโดย

๕
กอดบาทชนนัสระอนให้

๕
จะพรากไปจากอกพระมารดา

๕
คงจะสิ้นชีพเสียดในกลางป่า

๕
ด้วยอุราชอกธาเสียดเต็มที

๕
จะเหลี่ยจแต่หาใครที่ไหนนี้

๕
ดูกันไหนจะคงชีวาโดย

ออกเขยเกิดมาช่างอาภัพ
 พ่อแม่แหนหวงตั้งดวงใจ
 หวังจะให้แม่พ่อพลเป็นสุข
 บ้านเมืองสุโขมโหฬาร
 ถ้าเหตุจำวนที่ขุนหมอง
 ทวทงพระนครไทรอรน
 พระแม่เจ้าจงทุดพระบิดา
 จะได้ต้นลำเหตุเภทไทย
 ๑ ครานี้จึงโฉมนางเกสร
 ย่าตรอมใจไปนักษะถูกอา
 เต็มเจ้าเซียงใหม่ให้มาขอ
 เหมือนจะให้เราไปด้ามักคิด
 เขาจึงพิโรชโกรธเคือง
 แต่ชาวเมืองเรานนัสครนคราม
 ก็จะได้ยทององค์พระดุกรัก
 ร้อนใจไพร่ฟ้าประชาชน
 เพราะเหตุบ้านเมืองจะเคืองแค้น
 หากไม่ไหนเด้าจะระเดย
 จะเปิดองทุกขพ่อแม่ก็แต่เจ้า
 ทงไพร่ฟ้าประชาชนจะพินไทย

จำหรับแต่จะทุกขทันหม่นใหม่
 กดับจะต้องพรากไปไหนทันตา
 กดับเกิดเขยเป็นทุกขเพราะตัวข้า
 ดูกเกิดมาให้มารณตาญณญ
 ก็เพราะดุกสร้อยทองนเป็นต้น
 จะคงอยู่เป็นกนไปทำไม
 ให้พินฆ่าดุกเสียให้ตกไชย
 ทุดพดางดะอินให้อยู่ไปมา
 ดองกรกอดดุกแต่จปลอบว่า
 มีไซ้พระบิดาจะไม่รัก
 ข่มขู่พระพ่อพูดหาญหัก
 เห็นเสียศักดิ์เธอไม่บัญญัติตาม
 จะยกมาคเมืองท่าหยาบหยาม
 เกิดสงครามหนักถวจะเสียที
 เสียศักดิ์เสียต้นขรศรี
 ด้วยชานศกเขยเป็นขระเดย
 แล่นวัดกเทานคอกดุกเขย
 ให้ทรามเซยพดัดพรากต้องจากไป
 เหมือนลำเกาพาข้ามทะเลไทย
 เพราะว่าได้ฟังองค์พระดุกรัก

ยืนพระเจ้ากรุงศรีอยุธยา
 คัวเจ้าไปเป็นข้าสามภักดี
 พระองค์ทรงพระเมตตา
 ว่าจะเลี้ยงแก่งศาสดาหลวง
 ออกจากบุรีศรีรัตน
 ไปเกิดแก่งศาสดาหลวง
 เกียรติยศจรรยาดี
 คงเป็นสุขทุกทีอาราตรี

พระเตชาปราบไถ่ทั้งไตรจักร
 กัดมศักดิ์สมยศหมดทั้งปวง
 ครัดสั่งความมากับข้าหลวง
 มิให้ใครด่าดวงเกียรติยศ
 ก็มีให้ใครมาเบียดเบียนหมด
 เหมือนแทนทดคุณชนกชนนี
 ส่างวิโยคก็จะเปรมเกษมศรี
 มารศรีอย่าระห้อยน้อยใจ

๑. ครั้นปลดปล่อยค้อยกดาวยาววิโยค นางจัตเคว็องอุปโลกทั้งน้อยใหญ่
 เรยกัดเพียงของทราวมไวย เข้าไปช่วยเด็อกของทศองการ
 เกร็องประดับสำหรับนางกษัตริย์ อร่ามรัตนพรรณรายฉายฉาน
 มงกุฎแก่งแพรกเพชรเก็ลกายูจน์ กุณทนต์ร้อยสังวาลพานพับ
 จุทามณเฑียรทอง ชำมรงค์วาลแวงแก้วประดับ
 เพ็ชรเม็ดเพทายหลายสำรับ อารรณ์พร้อมสรรพทุกตั้งอัน
 แดงเด็อกเจ็ดภาษาผ้าทรง คดุมบรรหมท่มองค้ทุกตั้งสรรพ
 ยกบั๊กหักทองกรของสุวรรณ แพรพรรณค่างค่างทอย่างดี
 ภาชนะเงินทองของเค็รของตน เกร็องตั้งคนชชนทของกถองพระศรี
 ทงตั้งของคองพระทัยองเพ็ญ บรรดามีมอบไปให้ดูกรัก
 แดงเด็อกเหตาดาวสุวรรณก้านฉนาง ทรูปร่างสังศรีมศักดิ์
 เกยสันนิทชิตใช้ใจสามภักดี ดั่งน้อมค้รตามคิตพระชิตา

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เปิดประตูจตุรทิศให้คนมา

๕ ๕ ๕
แต่ขอหาทองชนัดของรองลงมา

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
พวกขอเฝ้าเหล่าราชอยู่ในกรม

๕ ๕ ๕
โศภิตยงจางวางเป็นศอจนาย

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
แต่นางสั่งให้จุดซ่งตั้งของ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ถวนทักคอกคนที่จะไป

๐ จิตพิศนางทรงกรรแสงโคก

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
จึงตรัสเรียกโฉมยงของคชิดา

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
กอดตูกทรวงสระท่อนด่อนตั้ง

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
จรพากันไปอยู่ไพทิมุไทย

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
อันชนบชกรรมเนียมของเมืองโต

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
อีกบรรดานารทพบพกศร

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ที่ใครควรเคารพกันบขอบ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
อย่าโหดไว้ให้เขาพากันชิงชิง

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
คนเช่นนมนมกเทยงแซกแซง

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
พอเราหลงปลงฮารมณัดมคะเน

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
อันคนช่วยอมระคนบหนักบตี

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ถึงเมืองดาวเมืองไทยไม่ผิดกัน

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
อนึ่งหญิงรูปทรงทตั้งศร

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
จะผิดกันแน่แท้แต่ทใจ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
โศภิตยงทงตั้งเบนหัวหน้า

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
โศภิตยงทงตั้งเบนหัวหน้า

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ก็ระดมมาเลือกได้มากหลาย

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
กุมเหต่าชาผู้ชายไปรับใช้

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ทงเงินทองแจกปันบำเหน็จให้

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
มิให้ใครย่นย่อท้อระอา

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ทวดวโยศตูกน้อยดระห้อยหา

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
กับพเจยงกตยาเข้าห้องไฟ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เจ้าจรพรากจากวงไปเวียงโต

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
อย่าได้ประมาทนระดูกรัก

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ต้องเพียรเอาใจได้ให้รู้จัก

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เป็นผู้หัดกผู้ใหญ่ทไฟจง

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ทควรชคคคชอบอย่าผินหลัง

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
แต่อย่าพดงแผดอคบคนแต่เพด

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ประจบประแจงด้วยอุบายหลายแต่ท

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ก็ถ่ายเทเอาทพยเสียยับพัน

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ถาคมชดกมอยุทนน

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เพราะระเช่นนชจญเขาเจ้าจาใจ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ยอมมทงผู้ตมทงไฟ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
กบทโตอบรมนิยมมา

นางกระษัตริย์เขาสัตวาทาเดด
 ถ่อมนัสคยอกรรมจรรยา
 เพราะว่าเป็นวิไลในพงศ์พันธุ์
 ซึ่งจะผ่าเหล่าไปมิไครมี
 กระษัตริย์ถึงต่างทิศผิดภาษา
 ถ่าประเพณีวงศ์เจ้าทรงไว้
 แต่ทว่าอย่าดมนะปดใจ
 ถึงพระองค์ทรงพระกรุณา
 คำบุราณท่านว่ามาแต่ก่อน
 ว่าวิไลยภรรยาประพฤติกดี
 อย่างหนึ่งทุกจริตคิดร้ายผิด
 อีกอย่างหนึ่งภรรยาทรานทน
 อันหญิงคิตเป็นภรรยา
 หนึ่งแดงคฤหัสถ์ด้วยปราณี
 หนึ่งนนเคาภพนบอบผัด
 จึงอยู่เย็นเป็นสุขทุกคืนวัน
 แต่บริจามหากษัตริย์นน
 ต้องจงรักภักดีแดงเกรงกลัว
 ตั้งใจส่นองรองบาทา
 ถึงชดช้องหมองใจในบางที่

บ่ประเล่ห์รู้ต้อยลู่รังศ์พงศา
 ทงวาทามารยาตรระอาคต
 ผูกส่อนสืบกันมาตามที
 เหตุนี้จึงนิยมชมทั่วไป
 อันจะต่างจรรยาหน้าไม้
 ถึงกษัตริย์กรุงไทยคงเมตตา
 ว่าถวายเป็นเจ้าไปให้เป็นข้า
 อย่ากำเริบเคิบใหญ่ให้เหมาย
 สำหรับส่อนลครทมิฬ
 คีชีวจัดอย่างต่างต่างกัน
 อีกอย่างมัวโงกโมโหดัน
 ทนจาเมยอุบาทว์ชาติกาต
 กำหนดไว้ในคำว่าเป็นส
 หนึ่งร่วมทุกข์สุขมีเด่มอกัน
 หนึ่งยอมศอให้ไซไม่เคียดฉน
 ด้วยผัดนวางใจทีในคัว
 ผิดกับหญิงสามญทมิฬ
 เหมือนนอย่างคัวเป็นขาม่าชู้
 ให้ทรงพระกรุณาเป็นราศี
 ไม่ควรทให้เคองเบองบทมาดย์

เพราะถ้าจอมกระษัตริย์ชดพระไทย มักเกิดโทษอันตรายหลายสถาน

ถ้าหากว่าพระองค์ทรงโปรดปราน ก็ชুবเลี้ยงดำราญุครภกรใจ

จึงจะได้ความสุขทุกเวลา ญาคิดวงศ์พงศ์คำได้อำไศรย

เป็นสุขทั้งบรรดาเหล่าข้าไท ทราวมโดยจงจำตั้งรำพรรณ

แต่หัวหน้าว่าแก่ตั้งเพียง เจาคด้อมเกลดยงเพียงคูอย่าเตยคณัน

นึกว่าเจ้าสร้อยทองน้องร่วมกรรม เป็นเพื่อนยากบากบั่นไปเมืองไกล

เข้าเียนเห็นหน้ากันเท่านั้น จะชิวตั้งเจ้าเขาใจได้

ไต่เพียงดูมากแต่ก่อนร่อนอะไร ยอย่าปด้อยให้เตยหายเมื่อปดายมือ

ถึงจะไปไต่ดมช้อเสียง ตรงทงตั้งเพียงคองเชือกถอ

เอาเป็นที่ปรึกษาหารือ เจ้าตั้งช้อยเห็นใจแต่ไรมา

ให้เจ้าไปสวดตั้งมีไชย ยอย่าเจ็บไข้เดินทางไปกลางมา

จนถึงซึ่งกรุงอยุธยา อยู่เป็นสุขทุกทีจนแตรাত্র

สร้อยทองบุตรกับพี่เพียง หมอบเวียงประณตบทศร์

รับพรนางแก่สรชนัน ค่อยคลายคิดชอกช้ำระก้าใจ

ครั้นพดบคำสุริยนังนรชา ชอนชิตากันเข้าตำหนักใหญ่

ดองนางไศกาด้วยฮาไธย จนหลับไปไนทศร์ไธยา

๐ ครั้นถึงวันฤกษ์ตศร์มงคล พวกพดพดนกายทงชายชวา

ตั้งกระบวนแดงพรังผังกงศา ตรงหน้าเวียงจันทฟ้ากพันพราก

เหล่าอาสาอาวรุขประจ้ามือ บางกถอชงเทยจเขยจชวา

พร้อมพรังนายไพร่ทงไทยดาว ถอยเรือยาวเทียบท่าไว้หน้าอง

เรือกระบวนหน้าหงตั้งทงเรือประเทียบ จอดเทียบพดพายกพร้อมพรง

เรือตั้งคนอนของช่องประตัง

ทงตั้งฝากริมฝั่งตั้งพดบพด

เส้มาพระยาดาวผู้ใหญ่พ้อย

ค่างคนมากอยอยู่พร้อมหน้า

ทงหญิงชายชาวเมืองเมืองกนมา

ทงตั้งข้างมรรคจวนผู้คน

ทในวงพรงพร้อมเท้านาว

มีพดกพระญาตวงคั่นเป็นคั่น

บ้างโศกาอาไโดยให้ท้าว

เกดอันกต่นพร้อมหน้ามาส่งนาง

๐ ฝ่ายนางเกศรัชนนี

พอรุ่งแสงสุริยศรีรัชนต่างต่าง

ยังอาไโดยตุกยาโศกาพดาง

ให้สำอองอรองคั้งรงจาว

น้ำกุทดาบอาบอบคัระทดไป

ดูบไต้ขม้นผงตั้งฉวี

แตงคักนาราวคหมตราค

ขคตั้งผู้มองดระองนวด

ทรงตั้งคณบปบรูจรงกต่น

กระแจะจันท่นประท่นกต่นหอมทวด

ผคตถอเอี่ยมดระออแต่พอกคร

ค้วยนางครอญมีโคระโยค

กระหมวดค่ม่นมวยอย่างนางกระษศรีย บกบ้นเพ็ชรรัตนจารดีศรี

แตงแฉ่มช้อบปผามาดี

ทรงกุนทตมณมีวาคา

ภูษาต่นยกกกนททอง

ตั้งไบกรองเอนน่มคตมอ้งสา

ตั้งร้อยตั้งตั้งจาดครภาวตา

ทองกรชายชวาพาหุรัต

กาคตถายเช่นขครัตพระองค

ข้ามรงคัทรงทงตั้งองพระหัตถ์

งามผ่องต้องคาสารพัตร

ตั้งมเป็นนางกระษศรียศักรรยา

คกรนตั้งจทรงเคระองเรืองบวร

ตั้งจนวนนางเกศรัถ์เส่นหา

คกรตั้งชอนตูกแกงแวงจตา

ออกมาชางนอกคานท่นกจันทร

พจนกญาตังค์พึ่งสามาคอยส่ง

อำนาจพรพระชิตาจิตาจรณ

๑ ครนถถึงที่สถิตยบศุรงค์

ยกพานชูปเทียบกับคอกไม้

ยกกรกราบบาทพระบิดา

โคกกระทอนดอยนังระอนอยู่ยักยัก

กระหม่อมฉันทูลถามาพระบาท

ทวงต้นองพระคุณมฤตกา

จะทุกข์สุขอย่างไรไปจนหน้า

ขอแต่ให้พระชนกชนนี

ถูกปรมาทพลาตพลั่งบ้างฉันใด

พระบิศุรงค์จึงไปรดซึ่ง ไทษกร

ถึงไปจะได้ความทุกข์ยาก

แต่เหนือที่จะเป็นห้องบังวงโย

เข้าเย็นเห็นถูกอยู่เป็นนินา

จะเฝ้าแต่ครวญคร่ำรำ ไคภา

จงไปรดเกล้าเขาเป็นพระชुरु

ทูลพลาตนางทรงไคกาโดย

๑ ครนมนพระเจ้ากรุงศรีรัตน

ตั้งครศักคืบกอดวงฤดีตา

ต่างองค์กถันวิโยคไคกคดีย

แล้วพากันมาเฝ้าเจ้ากรุงไทย

นางตั้งวัยทองเจ้าทรงกรวแสงให้

คิดลงไปตั้งตรงพระพักตร์

ก้มหน้าชบตงทศตรงตัก

แล้วหน้าจหนักหักใจอาโดยดา

จะแค้นจกดาตจากไปไกลหนักหนา

เอาชิวาตถวายไคขุด

จะกตบมาหรือมีมาไม่วุฑ

มีความสุชาสถาพร

ให้ชุนเคืองพระไทยมาแต่ก่อน

จากจรอย่าให้กรรมประจำไป

จะย่อท้อดอยข้อดำปากนินหากไม่

ที่ไคดมแต่จพระมารดา

ต้องปลัดปลัดพวากไปไกลหนักหนา

เกิดอกจาจะต่วนประชวรไป

ขยาให้พระชนนินนคักไชย

ตั้งอื่นให้กราบประณตบทมาดัย

ฟังถูกทูลถามแสงนสงสกร

เลี้ยงวระท่านตั้งถอนดอยนพระไทย

ให้ช้อนเอาตุรพดูเทศ
 ดูเชิงขึ้นกตั้นโคกจโยกไว้
 โอ้อวาทรามโดยดวงใจพ้อ
 อันเกิดมาจาดน่าย่อมนำชัก
 พ้อก็แค้นแทนหวงดวงลดาท
 ให้เฝอญเกิดเหตุเภทพาดก
 มีไชว่าพดตพรากไปยากไร
 อยู่ในที่ชยุชยานัน
 จงหักใจไปเกิดนระดูกรัก
 เหมือนนบารุงกรุงศรีรัตน
 ยายาจกตทตรงองค์พระแม่
 จงไปตั้งวัดค้อย่ามีไทย

นำพระเนตรท่มถงตงหลงโหด
 โดมเด้าเอาใจพระดูกรัก
 เจ้าอย่าท้อฤไทยอาโดยหนัก
 ก็ประจักษ์อยู่แฉงนระแก้วคา
 แต่บุพเพสันนิพาดจาดนา
 จึงต้องพรากจากบิดาในคราน
 จะไปไต่ทพานักเป็นศกตศิวิ
 คงจรมีความดู่ชทุกเวลา
 ช่วยชู้ศกตศิวิวงศ์พงศา
 ให้ไพร่ฟ้าดู่ชเกษมเบวมฤไทย
 พ้อจะคอยดูแลเอาใจได้
 อยู่ในชยุชยานัน ๑

๑ ประสาทพรเดรั้งแฉงนก็แฉงนคดาศ์ ครัดประภาษชอนพระมเหดี
 พาศิคาयाใจจรด
 ค่างของคชนทรวงยานุมาค์
 พดกนางในค่างคามท้ามไมพัง
 หยุตประทับเกยไชยทเกิดฝง
 พรหมกระบวนนำคามช้ามจาร์
 พดกเหต่าเสนาพฤตมาคาศ์
 ต้ามกระษัตริย์ยุวยาครนาคทราย
 มาทชานชาดาข้างหน้าจง
 เเคียรคาชเสนาทงหน้าทง
 คบคังดงมาทานท
 แฉงนดงเรอทงทงคาศ์วิ
 มาถึงทพดบพดาท่าหาดทราย
 ประชาราษฎร์เชงแฉงนเหต่าทตาย
 ฉันทายชนสู้พดบพดไชย ๑

๑ เจ้าพระยาจึงทำพระพายนมา
 ก้มเกล้ากราบกรานสดตามเข้าไป
 พระเจ้าด้านข้างพลาตงปราไศรัย
 พระท้ายมาทรงนำซึ่งกิจจา
 ว่าเราณถวายบังคมคิด
 ขอฝากฝังจิตายาใจ
 ยิงยอมเยาอการงานพานจรอ่อน
 ทงกรรมเนียนกรุงไค้ไม่สิ้นทิด
 แดบตนกรุงศรีรัตน
 ก็วอมแผ่นสุพรรณอนไอพาร
 เราจรรักษาดถวายข้างฝ่ายเหนือ
 ขอให้ช่วยระดมกันกลมเกลี้ยง
 เราถถวายพรไชยด้วยใจจง
 เสวยสุขอดิเรกอนเนกเนื่อง
 ครดีแเดวจงประทานซึ่งสิ่งของ
 ส่งให้พระท้ายนำนาคาตรา
 แดจเรียกถึงกำกงเขามาตั้ง
 จงสำรวจตรวจดูตามดูทาง
 ตรงค้อแดนไทยดาวชาวเชียงใหม่
 ค้าสินหุยกห้อยอนจรผ่อนพัก

กำกงเด่นาชาหดวงใหญ่
 บังคมไหว้ถวายบังคมตา
 เอยไปให้เบ็นสุขทุกถวันหน้า
 ทูตพระเจ้าอยุชยามฤไย
 ถึงพระองค์ทรงธรรมผู้เบ็นใหญ่
 ไว้ในไค้เบ็นองบทรช
 ขอให้ทรงตั้งสอนแเดวผกหัด
 จระชองชค้อย่างไรไค้ไปรดปราน
 กับกรุงศรีอยุชยามหาดสถาน
 ราชการตั้งประเทศเหมือนเขตตไค้ยว
 ถาคักเลื้อเกิดกระหนาบคาบเกียด
 คงชบเคียดเอาไชยไค้ทุกเมือง
 ให้พระองค์ทรงยศพุ่งเพอง
 อย่าชุนเคืองราคีมาบ้ทา
 แก้วแหวนเงินทองทงเสื่อผ้า
 เบ็นกองหน้ามาก่อนกระเบณนาง
 เจ้าไประใจระวังให้รอบข้าง
 บ้ากวางทางภูเขยอนนเปดियงนัค
 หน้าดั่งระวังระไวให้จิงนัค
 เติร์ยมขึ้นหัดหักไฟให้มันคง

คือเสกเขตศ โศรราชถึงดำช

จงมอบหมายท้ายน่านาจรังค

จงไปตีมาคศิรัศวลิต

เมื่อเสด็จส่งของค่านางถึงกรุงไทย

๑ ครวณนพระทายนากงกาทอง

เข้ากระบวนหน้าหลังพริ้งพร้อมกัน

พดกดาวชาวด่านบ้านหนองบัว

ถัดไปพวงไทยอยุธยา

กองแซงเดินรายทางซ้ายขวา

กระบวนส่งของคือนางค่านาง

กึ่งกาทองเส่นามาข้างหลัง

กองหลังกองสะเบียงเรียงกันไป

พริ้งพร้อมพดพด โยธา

พดกตามพระชดาทางชาคน

๑ กรนถึงเวดดาโตพิไชยฤกษ์

ขุนโหรสั่งพดนโหดนหมอง

จึงกระษัตริย์จอมดาวเจ้าด่านข้าง

รุ่งสั่งขนิยงหอดงกษา

นำส่งสารต้องกระษัตริย์เมื่อพดติดถูก พระไทยผูกไศกคัตยไม่กถนได้

พอดูกดบักดบักคนเข้าวังใน

จึงจะพนหนาทเจ้าตามตั้ง

ให้เข้าห้อมด้อมวงแค่นั้นไป

พนดบตเสี้ยนหนามความเจ็บไข้

อย่าเข้าไปรับตามาเคียงจับที่

กราบตงแต่้ออกไปทันโตนั้น

คอยเสียงกตองดำคัญให้ยาตรา

แต่งตัวกำยาออกนำหน้า

แต่ถึงกองอาสาอยู่หน้าข้าง

ตจนดาวอาสาทั้งสองข้าง

อยู่ท่ามกลางหว่างพดให้พันไทย

คอยระวัง โฉมตรูอยู่โกดโกด

แต่้ออาสาวางใจข้างท้ายพด

ข้างมากงคบอยู่ดับสัน

ก็เกิดอนกถนเข้ากระบวนถ่วนทุกกอง

เมฆเบกวิคมีระพณอง

เสียดระโคมกักก้องกตองตั้งญญา

เสด็จพาชดาตามาข้างหน้า

ให้ยาตราารพดส่งกตไกร

กรรแดงให้ไม่เป็นสนมประดี

นางเกสร ช้อนทองพิไรว่า

เผ้าวิโยค โศกศัลย์พันทิว

๑ จะกล่าวถึงสร้อยทองผ่อง ใต้ภาแต่จากมาไม่สว่างครรแดงให้

พี่เลี้ยง โทมเต้าจระเอาใจ

ต่าง โศกเสียมั่งเกิดนระแม่

ไม่ตั้งยุงยางสัต่างคา

เพราะรักเรือเต้อต่างแดงเดือน

ถ้าคนไปน้อยทิว เขากดจก้น

แต่มาบัดงเราจระเข้าป่า

เลือสิ่งหักจะวงกระจักกระจาย

จะได้ชมพรรณไม้ที่ในป่า

ทมิผลเปรี้ยวหวานครครครบ

ถึงว่ามิ่งไม้ในสวนศรี

ประเดียดหนึ่งจระถึงที่ปากตง

ที่ชายป่าค่อนนยงมบ้าน

ปลุกกด้วยอ้อยน้อยหน้าช่าครไคร

ดูกเด็กเด็กยืนค้อยู่เป็นกลุ่ม

ตักน้ำท่ามาให้ไม้ของเคื่อน

ทางริมบ้านชานรอบถึงขอบไร่

ปลุกมะพร้าวหมากม่วงเป็นทองที่

เขาคาชุ่มช้องให้หมองศรี

หลายราตรีจึงค่อยวายคตายอาไตย ฯ

ชวนชมมิ่งไม้ในพนา

โน้นแน่จตุประตุป่า

เขาว่าพันไปเป็นไฟระจัน

กต่นเกิดอนหาไครยในไฟระจันท์

ไปพบมันน้อยนักมักทำร้าย

ข้างมาไฟระพดนั้นต้นหลาย

หลบหายเข้าไฟระมีให้พบ

มีขนาดดูได้ไม่รู้จบ

ทมิดอกกต่นกลบครระหลบตง

มีได้มีเหมือนในไฟระระหง

แม่จคงคอยชมพนมไฟ

เพราะโกลดด้านพวงถระว่ามาทำไร่

ตรงกอไผ่โน้นแน่แดงเห็นเรื่อน

ที่ตรงชุ่มช่ายตามากันเกิดอน

อยู่กตางเคื่อนช่างครไรใจเขาดี

ดูเป็นเรือกถวนไล่จไปจากนี้

คนต่นจส้มสุกดูกล้าโย

ล่อนพุดตั่งค่างตั่งต่างตั่งยอน

ตวยเป็นบ้านชาวป่าพญาโดย

ถึงที่เปดยงเดยงพนทคนอยู่

จับคนจับทนนนนักสาดักกา

เสยงตตงปักปักนทกค่อนทอง

นทกระเตนเต้นโตไม้แดงแดง

นทกระทาชนจาเทยงหาคู

ทางเซม้เด่นหางอยู่หว่างไม้

นทเขาเรยงกคูกูกูกอง

นทกคตตเดยงเทยงหาคิน

เหต่าตั่งจตุบาทกักกตจกคต่น

เนอถักแค้นโตตโตตตกรกาย

แต่พอแแต่เห็นแปดบกแจบหาย

พอแแต่ศกตามาถึงที่ปากตง

ยางยุงสูงไสวในพนัศ

นาค้างค่างไบไม้โหดกระเซ้น

เป็นเซ็งรกปกคตมทงล่องข้าง

ตวันแต่เหต่าเถาจตตชนพนัศ

ไดยินแซแต่เสยงชน้โหย

นทยุงทองร้องรับระจิงไฟ

ทรมรจปดุกหม่อนใจเดยงใหม่

ตั่งปลุกให้พอเพยงเดยงชัว

พเดยงชชจนคหม่มักษา

ทบินมาทาง โน่น โน่นแซงแซว

เสยงคุเหต่าเร้าร้องอยู่แจจแจจ

ยุงนทแก้วร้อนร้องออกก้องไฟ

กระดุมพอยู่วังกตตงไซ

ไก่อ่าเปรยงปรือกระพือบิน

นทชุนทองเพด็นพดชดชคกรณ

นทขม้นบิน โฉจับไฟบาย

แแต่เห็นคนมามากกระตากหาย

คูนกระต่ายหดบตหนเซาพง

น้าเสยงตายมิได้ชมตมประสังค

ตมตงชกชชชชชชชชชชช

ร่มชฎีแแต่ใหม่โคไร่เห็น

ทนทางเป็นร้องเซาเรจ่าเพารตจ

ทคตจกตางทางตักแทบทจมหัว

ตุน้ากตจจนางประทจจจจจจจ

โวยโวยอยู่บนตั้นไม้ใหญ่

จิงจิงใจเปดยงแปด่าเค้ร่าอุรา

ที่ในคงตรงหัวยอดงาหน้า

สี่ต้นต่างต่างตั้งอากา

ไม้ดอกออกกลิ่นรณพณิศ

ชม โดยพลับพลวงจวงจันทน์

พิกุลแก่งเกดกฤษณา

พลอยเคียงข้างอรไทย

นางสร้อยทองค้อยคล้ายฉายเทวศ

แต่แรมร่อนผ่อนมาดับหาวาร

ให้ปลงข้างคางค้ายรายด้อม

พลอยชอนนางพดางจรด

เย็นฉานาไหลมาพดงพดง

เป็นดำธารมาแต่ชานบรพตา

ที่แดงเหมือนแสงทับทิมสด

ต่างสี่ซ้นซ้นดับดับไป

รณนเด่นชัยพระพายพัด

ศรณเวลาด้ายณห้องรอนรอน

๐ จรดถาดถึงเส้นศรเพชรรกตา

พวกด้อยดนมมาแดงให้แจ้งใจ

ศรณพดบคำรบรตจิตทหาร

แยกย้ายหมอบมองย่องเข้ามา

กลาดดาหลาดกเหตอผเสือบ้า

บ้างบินมาบินไปไฟไฟรวัน

สารพัดรู้กรรมนมสอรรค

ตั้งบันแทงทวยทั้งกตด้วยไม้

จำปากกตออกออกได้

ชชอนชมไปให้สำราญ

จนดองเซศค้ำไม้ไฟรสำนง

ถึงหมู่บ้านภูเขียงเคียงศร

ไฟรพดพรงพร้อมกันอ้อม

ตงสี่ที่จรสรงพระคงศา

ตนหดถึงชงชนกชนกญา

ตจนคีตาแดงเดอมดระดานใจ

ที่เขียงเหมือนนมรกตอันสดได้

แดงโดยเพดิตเพดิตตามเนินคอน

หอมตอกไม้ในพณิศแนวตั้งชว

บทจรศนพลับพลาพนาโดย

ชุ่มพดโยชಾಯูบ้าใหญ่

ว่าดาวไทยกับนางอยู่ปางศา

กรต่านแบ่งบันกันทอหน้า

ตั้งจนศรเพชรรกตากอานมนศร

อีตใจเข้าไปได้เจ็ดคาบ

มีลมมีวทอทศทุกตำบล

ขางยุงตั้งห้ากรรจกกรรจาย

เลี้ยงงัดนนครนครนพนาจ

๑๑ ครานนบรตาพอกไทยดาว

ต่างคนตระหนกตกใจ

ก้างแกงแกลงจืดคอกคหวาดทอน

จะเกิดเหตุอะไรในพงพี

๑๒ ครานนจิงแค้นศรีเพชรกล้า

เหล่าทหารพร้อมกันในทันใด

โท่เกรี้ยวจิงกรูจู่เข้าด้อม

พระทายน่าเห็นดาวเกรี้ยวจกราจมา

มีลมมนอนชการไม่เห็นหน้า

จะสู้รบเสี้ยกระบวนด้อยจวนแจ

พวงดาวได้ดัดสังกะตกัน

บ้างตม็ดุกคูกคสถานวังชานขุน

ศรีเพชรจับได้พระทายน่า

พวงไฟได้ค้นพดโยธา

๑๓ ครานนสร้อยทองผ่องศรี

ร้องกรรตหวัดจิงอยู่จวนจาย

ฟ้าจางจันทร็อบพระยับฝน

ตมวนพัดช้ากรรหน้ามา

ฝุ่นทรายปลิวกตุ่มกตุ่มเงหา

พลุชาดจิงจะคว่ำทำตายไป

ตาชาดจิงจ้องอยู่หวนไหว

ทั้งนายไพร่ไม่เป็นลมประดี

พระทายนาคจ้องนคังดงผี

ทั้งพื้นไฟไม่มีดับมืดไป

ยิงปืนสัญญาหาช้าไม่

ยิงปืนไฟดิงตังตังประดา

ได้อ้อมเสี้ยวดัดสังกะตหน้า

ตกประหม่านิงองครดิงแด

ไม่รู้ว่าศัตรู้อยู่ไหนแน่

ทั้งนายไพร่จิงแต่ไปตามบุญ

พวงไทยหนักน้อยอยู่จวน

ดาวมากชูดมุนจับมัตมา

ทงกังกากงตวเป็นหัวหน้า

ได้มาครบตัวไม่มีตาย

กับฝูงนารดิงนทงหลาย

ไต่ย่นเสี้ยงพวงผู้ชายช้อชิ่งไป

มิตมวทอฉนทงคณฟ้า

ต่างคน โศกาอาโดย

๑ ครานนศรเพชรรทหารใหญ่

ยังแต่นางสร้อยทองผ่องใสภา

ทมิถมนอนชการก้เลื่อมหาย

พาทหารมีช้อตอศบไฟ

ผ่ายนางสร้อยทองเห็นศรเพ็ชร

ศกใจไม่เบ็นส่มประดี

ศรณางค้อยตำรงทรงกายา

แม่เจ้าอย่าครระหนักศกพระไทย

พระเจ้าเซียงอินทรเป็นกระษัตริย์

ไปครองเวียงเซียงใหม่ในครงนี้

จ่าแต่ให้ผูกขางม้า

กับทังสาวสรรรคก้านัดใน

ไทยดาวผู้ชายทงนายไพร่

พระท่ายน่านนจาทงชอคา

๑ หน้าตั้งสารแต่ผ่ายพระท่ายน้า

กิดไปให้ละเหียเสียน้ำใจ

เพราะศวกุระยาทำสละเพร่า

นุกจาขายกาทงคองระดี

ไม่เห็นหน้าไฟร้อยุ่ที่ไหน

แซ่เสียงร้องไห้ในพลับพลา

ศรณจับค้วนายไพร่ได้พร้อมหน้า

ตั้งร้ายคาตาแต่จเบ้าไป

ให้พลรายรอบพลับพลาหาซ่าไม้

ครงเขาขางไนไปทันที

คังโครพั่นคอเต็ดตงกับที่

พิเดยงทงดีประคองไว้

ศรเพ็ชรบอกมาหาซ่าไม้

มิใช่โจรข่ามาย้าย

ครดีใช้ให้มาเชิญ โฉมศร

จะทรงโคกไปจ่าไร

พานางยาตราหาซ่าไม้

นางสร้อยทองร้องไห้ละฮ่นมว

ที่จับได้ใส่โตงกโถงอนหน้า

ให้สูงตามกันมาในกตางไฟ

ดาวมั้นจ่ารุงมาน้ำตาไหล

ควรรหรือเบ็นโตถงเพียงน

หลงโงใจดาวไม่พอที่

เห็นทงทเจ้ามั้นนนวนางใจ

จึงเพิกเฉยเฉยตพระชิตา

ให้ศัตรูจับเอาตัวไป

ถ้าหากมันพ้นเสียให้บรรดา

นมมทาจางของทองชอกดา

ไหนยังจะชนชอดชธา

ยิ่งคิดยิ่งแก่นแน่นหัวใจ

พดกไพร่บางตนก็ทุกขร้อน

ฮายบางคนทกระนองร้องเฮฮา

กองทัพรบเร่งตระเบ็งมา

เข้าในเมืองพดันทันใด

ดาวแก่แม่หมายตะกายฉิ่ง

ของไร่นมตกนมาเป็นนุ

เขาบอกกล่าวชาวใต้ไทยอยุธยา

คาหดยแกลงแกว่งต้อต้อพดกดาว

ที่แก่เฒ่าเขากดด้วยทงไปให้

คาหดอเก็บขยัดอัดตะพาย

จะดูไทยหรือดาวยาดหรือสั้น

ดาวกหยกยงนง โกง โกง

มิ่งไม่เคยเห็นเต็นมาดู

อพดกดาวจากทุกทุกหัวไทย

มีรูจาจะนามีเหตุใหญ่

ที่ไหนจะได้คืนอยุธยา

ไม่เสียใจตายเสียยังดีกว่า

จะเอาหน้าไปส่งใจแห่งใด

ว่าจับทหารอยุธยาเอามาได้

ไม่แค้นหน้าใครในทางมา

เผ้าสระที่นอนใจไม่เงยหน้า

ใจกล้าเด่นหัวไม่กลัวใคร

ไม่ซำกกถึงเมืองเชียงใหม่

ดาวไพร่พดเมืองเนืองมาดู

ชายหญิงเบียดเสียดเป็นหมู่หมู่

ถามไถ่จะใคร่รูซึ่งเรื่องราว

คงก็เรียกกันมาอยู่มีฉาว

จนดาวล่างหลบเมินสังเทินฮาย

บักไทยใครหิวกินให้หาย

เดินล่ายมาหน้าท่าคาโพดง

ฮัดาวร้องบักนมนจะตายโหง

น้แหดะเฮี้ยเสื่อโครงงของเมืองไทย

จะเอาแมงหรือหนูก็จะให้

คู่มัพไม่ได้ขายหน้าตา

๕๕
๑ ครนถึงศาลาดูกขุนใน

๕๖
ถึงกำทายน่าจำครบมา

๕๗
อันนางสร้อยทองผ่องใสภา

๕๘
โหยนข้างอยู่หน้าศาลาใน

๕๙
เพียพระยาผู้ใหญ่ก็ไต่ถาม

๖๐
จึงถามพระทายนาคามคดี

๖๑
จึงขนมารับเอานางไป

๖๒
เขาลงมายเจ้ากรุงอยุธยา

๖๓
๑ ครานนจึงพระทายน่า

๖๔
ศรัทธัก็นักอยู่แต่ในใจ

๖๕
คิดเรานมหนักงพันช้ำ

๖๖
ไม่ควรขอให้อใจให้ความมัน

๖๗
๑ ขุนนางทงปวงก็ขัดใจ

๖๘
จงหองสุดใจไทยอยุธยา

๖๙
ทายนาคากงกเคามา

๗๐
พอกขุนนางต่างคนก็เขาไป

๗๑
๑ ครานนพระเจ้าเชียงใหม่

๗๒
ทอดพระเนตรเห็นศรีเพชรพดด้

๗๓
ทรงพระสรองคชหัตถ์อยู่ณคณาน

๗๔
ถามศรีเพชรพดนมมัทนชา

๗๕
พอกขุนนางน้อยใหญ่อยู่พร้อมหน้า

๗๖
พอกอาต้ามตักกันเป็นหล่นไป

๗๗
ยังหาได้ดังจากข้างไม้

๗๘
ก็ว่าจะได้รับสิ่งพระภุมิ

๗๙
ศรีเพชรบอกความเป็นถนถนถ

๘๐
เต็มทออย่างไรให้ถวมา

๘๑
คิดอ่านอย่างไรให้เร่งว่า

๘๒
หรือว่าสู้ขอปรกการใด

๘๓
คองจาเคนชิตอชญาไ้รบ

๘๔
บอกมันหรือไม้ก็เหมือนกัน

๘๕
ถึงจระม้วยชอกก็ไม่พริ่น

๘๖
กนงอันไม่บอกออกความ

๘๗
เป็นใดไม่เจ้าอายตายหน้า

๘๘
เย็นแฉงก็พากันคลงไคด

๘๙
กุมใจข้างหน้าชาวดาใหญ่

๙๐
เฝ้าพระเจ้าเชียงใหม่พร้อมหน้ากัน

๙๑
เป็นพิภพเชียงใหม่ไคศอกรบ

๙๒
ทงพระทายนานนทจามา

๙๓
ดูกทชยานจับพระแสงแกจ่งเงอง

๙๔
สร้อยทองไ้มาหรือว่าไร

๕ ๕ ๕ ๕
๑) กรานนศรเพชรจงกราบทูล

๕๕ ๕ ๕๐
นขอพระท่ายนาหน้าพดไกร

๕๐ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
นพีกากงศวนายฝ่ายงานช่าง

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
องค์นางด้ร้อยทองก็ได้มา

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
พดกนางกานตนนพหลายร้อย

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ไพร่พดเจ็ดร้อยทั้งดาวไทย

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
๑) กรานนเจ้าเซียงอนทรบพภพ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ไม่เห็นนางด้ร้อยทองที่บองนั้น

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ดิมพระท่ายนาแดงก้าง

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ตุตาช้อองกระหนึ่งไป

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ชรรมเนียมทไทนจระไกรรัฐ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ทำไมจึงมิให้ออนเข้ามา

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ก็รู้จ่านางนเป็นทรัก

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
มัจจะเขาแต่หน้าไม้อำใคร

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
วังจ้งไม้มหรือไฉน

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เหตุใดให้ค้อยอยู่ศาลา

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
หรือมิ่งเห็นว่าไม้อควรคู่

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
อ้ายพวกไทยช้อเขามาโย

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
๑) พวกชาเฝ้าตระหนกตกบระหม่า

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
กรมเมืองคุมไทยไปบัดคด

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ขอเดชะนเรนทรผู้ผู้เป็นใหญ่

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เป็นนายพวกไทยอยุธยา

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
คุมกระบวนตั้งนางมากดางบ่า

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ยังอยู่ศาลาดูกขุนใน

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เงินทองเพชรพดอยเป็นโหนโหน

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ให้จ่าไว้ทั้งหมดไม่ดกกัน

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ฟังไม่จบคำทูลเป็นมุดมัน

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ก็หุนหันด่าว่าเสนาใน

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
หาได้ทรงไต่ถามเือกความไม่

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
พมิ่งทำอย่างไรอ้ายเสนา

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ให้ไพร่คูนางเด่นเห็นทจหน้า

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ควรแดงหรือว่าประการใด

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ชวณกเสนาทงน้อยใหญ่

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เพียนให้แทบตายเอาหวายมา

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ด้ร้อยทองผ่องใสอยู่โหนหงา

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ปราสาทแก้วรจนาบนของใคร

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ที่นางจะอยู่นั้นไม่ได้

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
สั่งไปไว้คูกจกทุกคน

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
พระสุรเสียงตั้งฟ้าคารนฝน

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
กรมจ้งอดจนตอยออกมา

ไปบอกกล่าวท้าวนางที่ข้างใน
กริ่งนักร้องเชิญไปอย่าได้ช้า

โสดนจำทนายเรือนเกิดอันก่ด้น
ท้าวนางออกหน้าพากันไป

เชิญนางสร้อยทองผ่องไฉภา
รับขนทรงตั้งฉากกาญจน์

๑ ครานันพระเจ้าเชียงใหม่
กระทบบาทควาตอชุนพน

ผู้ชายพ่ายเรืออยู่เต็มไป
ข้างกระไวรวังตั้งไม่มี

ท้าวนางต่างพากันหวาดทอน
รับเร่งเขาดังทงไฟระนาย

๑ ครานนิจพระเจ้าเชียงใหม่
กระหนึ่งนางมีไตวางฤไทยปอง

ประทบทแทนสุวรรณบรรจสุวณ
กระขับตั้งสาวสรวิคกานัดใน

๑ นางในได้ฟังรับสั่งไร
ช่วยกันจัดแจงแต่งกายา

ครันถึงนอบนบขอภักดิ์
เจ้าขรอนายทูลศจตามตามท่านอง

รับสั่งให้รับนางอยู่ข้างหน้า
ท้าวนางต่างพากันตกใจ

ต่างคนจูงคิ่งไม่หนึ่งได้
ถึงศาลาในก็กราบกราบ

ตั้งลาดงจากคชสาร
พามาหน้าฉานพระโรงคัด

เห็นจ้อมมาทอดให้ขยับน
พากันมาโยในทน

จะดูเด่นหรือไรไหนนี้
อพอดนหน้าเขียนให้เขียนตาย

คงมถดวคจตั้งนมังชจญทาย
คอยรับสั่งจะถวายนางสร้อยทอง

สัมถวิดกระทยมขมยของ
เสด็จจากที่ของพระโรงไชย

ให้อาจรนร้อนรนไม่ทนได้
นางสร้อยทองอยู่ไหนไปเรียกมา

รับไปบอกคุณทาจจะเอาหน้า
แแต่่นางอนมามนเทยรทของ

หมอบอยู่วิมฉากชนทักนทของ
ถวายนางสร้อยทองผ่องไฉภา

๑

๑

๑

๑

ธำรงดาเซาจันมาเชียงใหม่

หรือจะยกโยชามาราวี

ตกนตักทจกตแดว

นเหนือจาเวรกรรมไต่ทกใจ

จรงแก่นแน่นใจกรโรม

ด้วยปรานีจรวบเอากดขี่ไป

นำคาหดงถึงแถวสระอนให้

นางมีไต่เป็นสุขทุกราตรี

จบเล่ม ๒

พิมพ์ที่โรงพิมพ์เจริญช่างพิมพ์นคร
ตามสั่งต้นฉบับของและพิมพ์โดย
พุทธศักราช ๒๔๘๒

